

**T.C.
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**MUHARREM ERGİN ve AZAD NEBİYEV'İN DEDE KORKUT
OĞUZNÂMELERİNDEKİ METİN AKTARIMLARININ
KARŞILAŞTIRILMASI
(V.85a-152a)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERYEM BARYA AVŞAR

ARDAHAN 2015

**T.C.
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**MUHARREM ERGİN ve AZAD NEBİYEV'İN DEDE KORKUT
OĞUZNÂMELERİNDEKİ METİN AKTARIMLARININ
KARŞILAŞTIRILMASI
(V.85a-152a)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

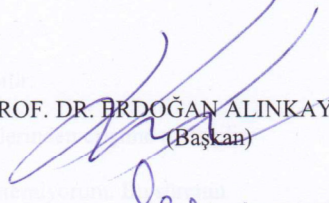
MERYEM BARYA AVŞAR

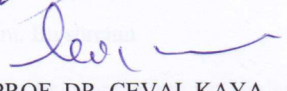
**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ceval Kaya**

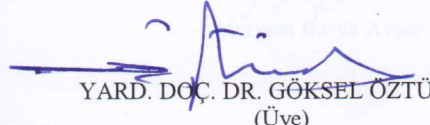
ARDAHAN 2015

KABUL VE ONAY

Meryem Barya Avcı tarafından hazırlanan "Muharrem Ergin ve Azad Nebiyev' in Dede Korkut Öğuznamelerindeki Metin Aktarımlarının Karşılaştırılması V.85a -152a " başlıklı bu çalışma, tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

PROF. DR. ERDOĞAN ALINKAYNAK
(Başkan)

PROF. DR. CEVAL KAYA
(Danışman)

YARD. DOÇ. DR. GÖKSEL ÖZTÜRK
(Üye)

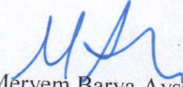
Bu çalışmada imzaları geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Yrd. Doç. Dr. Levent Küçük
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- . Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- . Tezim/Raporum sadece Ardahan Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamının her yerden erişime açılabilir.

Méryem Barya Avşar

ÖNSÖZ

Dede Korkut Oğuznameleri, Türk dilinin eşsiz eserlerindedir. Bu nedenle birçok araştırmacının dikkatini çekmiştir. Birçok araştırmacı, Dede Korkut Anlatılarını çeşitli yönlerden incelemiştir. Yapılan her bilimsel araştırma Oğuznamelerin derin anlam katmanlarını aralamıştır. Ancak araştırmacıların karşılaştığı çeşitli güçlülükler de vardır. Bu güçlülüklerin başında da şüphesiz ki, eserin yazıldığı dönemin dil özellikleri gelir. Bu durumda da eserdeki sözcükler, farklı okunarak farklı bağlamlar oluşturulmuştur. Metin bütünlüğü ve bağlam, filoloji alanında yapılan çalışmalara çıkış yolu sağlar. Araştırmacı ise, bu bilgiler çerçevesinde en doğru okumanın yapılmasını hedefler. Eski Anadolu Türkçesinin yazılı eseri olan Dede Korkut Oğuznamelerinin geçmişi şüphesiz uzun yıllar söylenegelmiş halk hikâyelerinin ve şivelerinin derlenip yazıya aktarılmasıyla oluşmuştur. Bundan dolayı bazı sözcükler, Osmanlı Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde varlığını devam ettirirken bir kısmı ise arkaik öge olarak kalmıştır. Bu çalışmada, Azerbaycan Türkçesinde Azad Nebiyev'in ve Türkiye Türkçesinde ise Muharrem Ergin'in metin aktarımları esas alınarak Dede Korkut Oğuznamelerinden; Kazıloık Koca Oğlu Yigenek Hikâyesi, Basat'ın Depegöz'ü Öldürdüğü Hikâye, Begil Oğlu Emren'in Hikâyesi, Uşun Koca Oğlu Segrek'in Hikâyesi, Salur Kazan Oğlu Uruz'un Tutsaklıktan Çıkardığı Hikâye ve İç Oğuza Taş Oğuzun Asi Olup Beyrek'in Öldüğü Hikâyelerindeki okumalarda imla ve anlam farklılaşması gösterildi.

Bu çalışma, üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde; Dede Korkut Üzerine Yapılan Bilimsel Çalışmalar, Dede Korkut Oğuznamelerinin daha iyi anlaşılması için Türk Dilinin Tarihsel Gelişimi, Dede Korkut Oğuznamelerinin Dili ve hikâyelerin kısaca özetlerine yer verildi.

İkinci bölümde ise Dede Korkut Oğuznamelerindeki okuma farklılıkları tablolar halinde gösterildi. Dede Korkut Oğuznameleri'nin Dresden nüshasının orijinal kopyası (v.85a-152a) esas alınarak Batı Türkçesinin iki farklı yazı dili olan Türkiye Türkçesinde Muharrem Ergin, Azerbaycan Türkçesinde ise Azad Nebiyev okumaları karşılaştırıldı. Karşılaştırma ise:

1. Yazı Dili (Lehçe) Özelliklerinden Kaynaklanan Okuma Farklılıkları
2. Metinden Kaynaklanan Okuma Farklılıkları/ Tercihleri
3. Anlam Farkı Yaratan Okuma Farklılıkları
4. Metinde Yazım Yanlışı Bulunan Bölümler

başlıkları altında yapıldı. Karşılaştırmada kelimenin etimolojisi ve bağlam esas alındı. Dede Korkut Anlatıları üzerine yapılan çalışmalar incelenip, çalışmada bunlara yer verildi. Okuma farklılıkları, tablolar halinde gösterildi. Sol tarafta Dresden Nüshasının orijinal kopyası verilirken, sağ tarafta ise iki satır halinde üstte Muharrem Ergin'in okumaları, alt satırda ise Azad Nebiyev'in okumalarına yer verildi. Alt satırdaki Nebiyev'in okumaları, italik karakterlerle gösterilirken, okumalardaki farklılıklar/tercihler koyu harfler ile belirtildi. Nebiyev ve Ergin'in metni düzenleme şekilleri farklı olduğundan, karşılaştırmanın sağlıklı olması açısından okumalarda Ergin'in düzeni tercih edilerek Nebiyev'in metnine de numaralar verilerek Ergin'inkine benzetildi. Çalışmada sadece Lehçe özelliklerine birkaç örnek gösterilip diğer başlıklardaki örneklerin tamamı ikinci bölümde gösterildi.

Üçüncü ve son kısımda ise metnin tamamı tablo halinde çalışmanın son kısmında verilip okuma farklılıklar/tercihler koyu karakterle belirtildi. Bir milletin varoluş mitini yansıtan ve ortak mirası olan Dede Korkut Oğuznameleri'nde aynı dil çatısı altındaki yakın iki kolu etrafında yapılan okumalar durum ve zamana bağlı olarak farklılıklar gösterir. Bunun gibi abide eserlerin gelecek nesillere ulaşmasındaki en önemli etken, aktarmanın en doğru biçimde yapılmasıdır. Doğru anlamlandırılma doğru okunmaya bağlıdır. Bu nedenle, Dede Korkut anlatılarında okuma farklılıkları/tercihleri yazıya geçirildiği dönemin dil özellikleri, yaşanan coğrafya ve halk dili gibi okumaya farklılık kazandıran etmenler dikkate alındı.

Çalışmamın insanlığı uyarıcı, kendilik savaşına ve varoluş kodunu bünyesinde barındıran, duru Türkçesiyle etkili anlatımını koruyan Dede Korkut Anlatılarının anlaşılmasında katkıda bulunması inancıyla hazırladım.

Bu çalışmaya Ardahan Üniversitesi'nde misafir öğretim elemanı olan, Göksel Öztürk ile başladım; tez bitmek üzereyken, Göksel Öztürk'ün kendi üniversitesine dönmesiyle danışman değiştirmek zorunda kaldım. Tezin bitimine geldiğimde çalışmaya Prof. Dr. Ceval Kaya ile devam ettim.

Çalışmamın her aşamasında bana yol gösteren cesaretlendiren, destekleyen hocalarıma ve varoluş çabamı destekleyen aileme sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Meryem Barya Avşar

ARDAHAN/2015

ÖZET

MUHARREM ERGİN VE AZAD NEBİYEV' İN DEDE KORKUT OĞUZNAMELERİNDEKİ METİN AKTARIMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI (V.85a-152a)

AVŞAR, MERYEM BARYA

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ceval Kaya

2015, Sayfa 228

Bu çalışmada Dede Korkut Anlatılarından son altı anlatı, Batı Türkçesinin iki farklı yazı dili olan Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesi esas alınarak incelendi. Türkiye Türkçesi'nde Muharrem Ergin, Azerbaycan Türkçesi'nde ise Azad Nebiyev'in, metin aktarımları esas alınarak yapılan bu çalışmada, okumalardaki imla ve anlam farklılaşmaları dört başlık altında incelendi. Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Dede Korkut üzerine yapılan bilimsel çalışmalar ve Türk Dilinin tarihi evreleridir. İkinci kısım ise çalışmanın esasını oluşturmaktadır. Bu bölümde aktarımlar dört ana başlık altında karşılaştırıldı. Bunlar:

1. Yazı Dili (Lehçe) Özelliklerinden Kaynaklanan Okuma Farklılıkları
2. Metinden Kaynaklanan Okuma Farklılıkları / Tercihleri
3. Anlam Farkı Yaratan Okuma Farklılıkları
4. Metinde Yazım Yanlışı Bulunan Bölümler

Çalışmanın son kısmında sonuç bölümü ve son altı anlatının incelenen örnekleri yer almıştır. Altta Nebiyev'in üstte Ergin'in okumaları, karşılarında ise Dresden nüshasının orijinal dijital kopyasına tablo şeklinde yer verilmiştir. Nebiyev ve Ergin'in metni düzenleme şekilleri farklı olduğundan, karşılaştırmanın daha sağlıklı olması için Ergin'in okuma düzeni tercih edilerek Nebiyev'in okumaları Ergin'in okumalarına benzetildi ve incelendi.

Bu çalışmadaki amaç Batı Türkçesinin iki farklı yazı dili olan Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesi esasında yapılan Dede Korkut okumalarının farklılıklarını ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Dede Korkut, Muharrem Ergin, Azad Nebiyev, Metin Aktarımları, Karşılaştırma

ABSTRACT

COMPARATIVE STUDY OF MUHARREM ERGİN AND AZAD NEBİYEV'S DEDE KORKUT OĞUZNAME BASED ON DRESDEN VERSION (COPY)

AVŞAR, Meryem Barya

Master's Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Ceval Kaya

2015, Page 228

In this study, the last six stories told in the Dede Korkut Stories, were examined on the basis of Turkey Turkish and Azerbaijani Turkish which are two different written forms of Western Turkish. In this study, meaning variations in spelling and reading were investigated under four headings on the basis of the transfers of text made by Muharrem Ergin in Turkey Turkish and Azad Nebiyev in Azerbaijani Turkish. The study consists of three parts. The first part consists of scientific studies on Dede Korkut and historical periods of Turkish language. The second part is the basis for the study. Transfers were compared under four main headings in this chapter. These are:

1. Reading Differences resulting from Written Language (Dialect) Features
2. Reading Differences / Preferences arising from the Text
3. Reading Differences creating meaning differences
4. Sections including typos

In the last part of the study, results and the last six stories took place. Nebiyev's readings took place in the bottom, Ergin's readings took place in the above and readings of the original digital copy of the Dresden Copy took place against those. Because of text editing differences of Nebiyev and Ergin; Ergin's reading scheme were preferred, but Nebiyev's readings were compared to Ergin's reading and examined in favor of the comparison to be more healthy.

The aim of this study is to reveal differences of Dede Korkut Stories on the basis of Turkey Turkish and Azerbaijan Turkish which are two different written forms of Western Turkish

Keywords: Dede Korkut, Muharrem Ergin, Azad Nebiyev, Text Transfer, Comparison

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	IV
ÖZET	VI
ABSTRACT.....	VII
Kısaltmalar	ix
GİRİŞ:	1
1. DEDE KORKUT OĞUZNAMELERİ ÜZERİNE YAPILAN BİLİMSEL ÇALIŞMALAR.....	2
2.2.2. BATI TÜRKÇESİ	5
2.2.2.2. OSMANLICA DÖNEMİ.....	7
2.2.2.3. AZERBAYCAN TÜRKÇESİ.....	8
2.2.2.4. TÜRKİYE TÜRKÇESİ.....	9
3.1. KAZILIK KOCA OĞLU YİGENEK BOYUNUN ÖZETİ	9
3.3. BEGİL OĞLU EMREN'İN BOYUNUN ÖZETİ	12
3.4. UŞUN KOCA OĞLU SEGREK'İN BOYUNUN ÖZETİ	12
3.5. SALUR KAZAN'I OĞLU URUZ'UN TUTSAKLIKTAN ÇIKARDIĞI BOYUN ÖZETİ.....	13
4.1. VOKAL DEĞİŞİMLERİ.....	16
4.1.1. Kapalı e (ə)	16
4.1.2 e-i, i-e,	18
4.1.3. Aydır-Aydar-Aydur	19
4.1.4. Menim-Menüm.....	21
4.1.5. Senin- senün	21
4.1.6. Orta hece vokali	22
4.2.1. b- > p-, -b- > -p-, -b > - p Değişmesi	22
4.2.2. Dağı / Dəxi.....	23
4.2.3. t-d Değişmesi	24
4.2.4. k- > g- Değişimleri	24
4.2.5. -k- > -g-, -k > -g Değişimleri	25
5. METİNDEN KAYNAKLANAN OKUMA FARKLARI/TERCİHLERİ.....	26
5.1. KAZILIK KOCA OĞLU YİGENEK BOYUNU BEYAN İDER HANUM HEY	26
5.2. BASAŞ DEPE GÖZİ ÖLDÜRDÜĞÜ BOYU BEYAN İDER HANUM HEY.....	37
5.3. BEGİL OĞLU EMRENÜN BOYU BEYAN İDER HANUM HEY	45
5.4. UŞUN KOCA OĞLU SEGREK BOYU BEYAN İDER.....	53
5.5. SALUR KAZAN TUTSAK OLUP OĞLU URUZ ÇIKARDUĞU BOYU BEYAN İDER.....	54
5.6. İÇ OĞUZA TAŞ OĞUZ ASİ OLUP BEYREK ÖLDÜĞÜ BOYU BEYAN İDER	60
7. METİNDE YAZIM YANLIŞI BULUNAN BÖLÜMLER.....	65
SONUÇ.....	69
TABLolar	71
KAYNAKÇA	225

KISALTMALAR

Akt.	: Aktaran
Age	: Adı Geçen Eser
Az.	: Azerbaycan Türkçesi
C.	: Cilt
Cev.	: Çeviren
DLT	: Dîvânu Lugâtî -Türk
EAT	: Eski Anadolu Türkçesi
ET	: Eski Türkçe
DS	: Derleme Sözlüğü
TDK	: Türk Dil Kurumu
Kzk.	: Kazak Türkçesi
OT	: Orta Türkçe
TS	: Tarama Sözlüğü
s.	: Sayfa
Uyg.	: Uygur Türkçesi

GİRİŞ:

Dede Korkut Oğuznâmeleri, Türk tarihini, Türk kültürünü kısacası Türk varoluşunu sergiler. Yaşamdan motifler taşıyan, töresel ve mitik olgular, geleneksel öğeler ve Türkçenin aklın incelikleriyle örülmüş, derin anlam katmanlarına sahip eşsiz bir şaheserdir. Elif Öksüz'ün ifadesiyle, Türk Edebiyatının simgesel ve arketipsel kaynağı olan Dede Korkut Kitabı'nda, mitolojik düşünce tarzından sıyrılan Oğuzların, kendi iç dünyalarına yönelmeleri ve bireyleşme çabaları anlatılır. Fakat bu bireyleşme, asla topluma karşı tavır alma şeklinde değildir. Kişiler, kendilerini ispatlama yoluyla toplumdaki yerini alır¹ diyerek önemini belirtmiştir. İnsan ancak ulusal benliğini koruyarak, evrensele ulaşır. Ad alma da bu şekilde ilerler. Çoğu kahramanın on beş yaşına kadar bir ismi bile yoktur. Gösterdiği yiğitlik sayesinde toplumsal normlara uygun olarak ad alır. Ad verici ise, yüce birey olan Dede Korkut'tur. Dede Korkut, anlatılarda bu bilinçle insanlığın ortak kodlarına seslenir, toplumun var olmasını sağlar. Kahramanın sonsuz yolculuğunda mit, ortak kodlara seslenerek kahramanın kendini gerçekleştirme, birey olmasını sağlar. Dede Korkut ise mitin devamını sağlayan uyarıcı konumundadır. Bu birey olma ya da var olma çabaları asla Oğuzun ortak kodlarına karşı çıkmak şeklinde değildir. Anlatılarda yol gösterici yüce birey arketipi ise toplumsal olaylarda bir lider, uzlaştırmacı, çözümcü, yönlendirici bir özelliğe sahip olan² Dede Korkut kimliğiyle verilir. Eser her açıdan incelenmeye müsaittir. Bu durum eserin değerini daha da artmış, Dede Korkut Oğuznâmeleri hakkında birçok bilimsel araştırma ve çalışma yapılmıştır. Günümüze kadar eserin dil, edebiyat ve kültür değerini ortaya koymayı amaçlayan birçok çalışma yapılmıştır, bu çalışmalar daha da artacaktır. Elbette ki Dede Korkut'un iyi anlaşılması ve değerlendirilmesi, metnin doğru okunmasına ve doğru anlamlandırılmasına³ bağlıdır.

Eserin yazıldığı coğrafya ve eserin yazıldığı dönemin dil özellikleri, eserin bilinmesine katkı sağlamıştır. Dede Korkut Oğuznameleri, dil-üslup açısından değerlendirildiğinde hafızada kalıcılığı sağlayan ses denkliklerine sahiptir. Oğuznamelerdeki; av avlamak, boy boylamak gibi ses denklikleriyle sağlanan ses akışı, anlatılara şiirsellik kazandırmıştır. Dede Korkut ya da Korkud Ata, bir anlatıcı olmasının yanında yol göstericidir. Tipolojik analiz açısından

¹ Öksüz, Elif, "Dede Korkut Destanlarında Begil Oğlu Emren Destanı Üzerine Simgesel Bir Yorum Denemesi", *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 5, 29 Haziran 2010, s. 75

² Aşkaroğlu, Veli, "Dede Korkut Hikâyelerinden Dirse Han Oğlu Buğaç Han Anlatısı Üzerine Simgesel/ Arketipsel Bir Çözümleme", *Black Sea*, Sayı:17, Yıl:5, s.124

³ Balyemez Sedat, "Korkut'taki Tartışmalı Kelimeler (Dresden Nüshası) Üzerine Bir Karşılaştırmalı Dizin Denemesi", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı: 1/3, 2012, s. 82

bakıldığında Dede Korkut anlatıları, alp ve bilge tiplerinin değişen zaman koşulları dolayısıyla birleşme/senteze ihtiyaç duyduğu önemli bir zihniyet değişim dönüőüm dönemine tanıklık eder. Bu anlatılarda, insan tarihsel kazanımları ve başarılarının simgesi olan yüce-birey arketipi'ni Dede Korkut simgeler⁴ ki, Oğuzun her sıkıntısında fikirlerine başvurduğu kişi de Dede Korkuttur.

Batı Türkçesinin iki yazı dili Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesi yazı dili ekseninde yapılan Dede Korkut aktarımlarında bile, durum ve zamana göre farklılıklar olmuştur. Ancak bu durum dil çalışmalarında çeşitlilik sağlamıştır. Bunun gibi milletlerin tarihinde önemli yer teşkil eden ebedi eserlerin, gelecek nesilere ulaştırılmasında, aktarımların en doğru şekillerinin tercih edilmesi zorunluluktur.

1. DEDE KORKUT OĞUZNAMELERİ ÜZERİNE YAPILAN BİLİMSEL ÇALIşMALAR

Türk varoluşunun bütün gizli ve açık kodlarını kendisinde barındıran Dede Korkut Oğuznameleri, anlaşılır Türkçesiyle bütünleştirici bir eserdir. Eser, canlılığını günümüzde de korumaktadır. Dede Korkut Oğuznameleri'nin oluşumu şüphesiz ki uzun yıllara dayansada eserin fark edilmesi ilk olarak, Heinrich Leberecht Fleischer'in, kraliyet kütüphanesindeki Dede Korkut Kitabı'nın Dresden Nüshasını görmesiyle başlar. Bu kitabın 15. yüzyıla ait; fakat Arapça bir eser olduğunu düşünür. Daha sonra ise Heinrich Friedrich Von Diez, bu eserin çok mühim bir eser olduğunu fark eder. Fleischer'in 1800'lerin başında yaptığı ilk katalogların arkasına, Von Diez, 1815 yılında bir tanıtma yazısı yazarak eserin ehemmiyetine dikkat çekmiştir. Von Diez, Dede Korkut Anlatılarından Basat'ın Tepegöz'ü öldürdüğü anlatıyı çevirerek, kendi yazdığı önsözle basmıştır. Von Diez, Dede Korkut anlatılardan özellikle Basat'ın Tepegöz'ü öldürdüğü anlatı ile Yunan Edebiyatındaki Odyssea destanındaki kahramanların yaşadıklarının benzeşim taşıdığını ileri sürmüştür. Bu durum, ilgi uyandırmış ve diğer araştırmacıların da bu esere yoğunlaşmasını sağlamıştır. Daha sonra ünlü Türkolog W. Barthold, eserle ilgili birçok makale yazmıştır. Dresden Nüshası'nın ortaya çıkmasıyla esere olan ilgi artmıştır. Araştırmacıların da ilgisini arttırmıştır ve eserle ilgili araştırmalar birbirini takip etmiştir. Eser birçok araştırmacı tarafından incelenmiş ve incelenmeye devam edecektir. 1950 yılına kadar eserin sadece Dresden Nüshası vardır. 1950 yılında ise İtalyan Türkolog Ettore Rossi tarafından Dede Korkut Kitabı'nın Vatikan Nüshası ortaya çıkarılmıştır. Her iki nüshanın da adı farklıdır. Dresden'de bulunan nüsha," Kitab-ı Dedem

⁴ Korkmaz, Ramazan, "Dede Korkut Anlatılarında Alp-Bilge Tipi", *Türk Dil ve Kültürünün En Eski Dönemleri Uluslararası Bilgi Şöleni*, Girne Amerikan Üniversitesi, Girne/KKTC, 22-23 Mayıs 2005

“Korqud Alā Lisān-ı Tāife-i Oğuzhan” yani “Oğuz Boyunun Diliyle Dedem Korkud Kitabı” adını taşıyan Vatikan’da bulunan nüsha ise “Hikâyet-i Oğuznâme, Kazan Beğ ve Gayrı” yani “Oğuzname hikâyesi Kazan Bey ve diğerleri” adını taşımaktadır. Vatikan Nüshası, Dresden Nüshasına göre altı anlatı daha azdır; ancak Vatikan Nüshası harekeli yazılmıştır. Kilisli Rıf’at, 1916 yılında Türkiye’de ilk matbu Dede Korkut’u basmıştır. Latin harfleriyle yapılan ilk neşri ise, Orhan Şaik Gökyay tarafından 1938 yılında yapılmıştır. Bu neşir orijinal nüshaya dayanılarak yapılan bir neşir değildir. Bu neşirler nüshanın kopyasına dayanılarak yapılan neşirlerdir. 1999 yılında Bakü’de Samet Alizade Dede Korkut Anlatılarının Dresden nüshasını latinize ederek, Azerbaycan Türkçesine aktarmıştır. Dede Korkut Oğuznamelerinde; Muallim Rıfat, Hamit Araslı, Orhan Şaik Gökyay, Ettore Rossi, Muharrem Ergin gibi araştırmacılarla başlayan okuma/anlam/aktarma süreci, okuma önerileriyle Talat Tekin, Osman Fikri Sertkaya ile devam etmiştir. Muharrem Ergin, iki yazmanın karşılaştırmasının yayımını yapmıştır. Semih Tezcan ve Hendrik Boeschoten, Muharrem Ergin ile Orhan Şaik Gökyay’ın okumalarındaki yanlış okuduklarına inandıkları kelimeleri ise düzeltmiş ve şu sebeplere bağlamışlardır:

- a. Eserin tek tam nüshası olan Dresden nüshasının genellikle harekesiz ve yer yer açık istinsah yanlışlarıyla dolu olması;
- b. E. Rossi tarafından bulunan Vatikan nüshasının, harekeli olmakla birlikte, yarı yarıya eksik ve istinsah yanlışları bol bir nüsha olması;
- c. Sözlü edebiyat geleneğiyle oluşmuş epik bir ürün olması sebebiyle eserde başka kaynaklarda az rastlanan veya hiç rastlanmayan bazı nadir sözcük ve deyimlerin bulunması
- ç. Son olarak, eser üzerinde çalışan araştırmacıların her zaman kendilerinden beklenen titizliği göstermemiş olmaları⁵

Dede Korkut Oğuznamelerini, Fahrettin Kırzioğlu ve Mehmet Kaplan gibi araştırmacılar da ele alıp incelemişlerdir. Bütün araştırmacılar, kelimelerde yaptıkları düzeltmelerin gerekçelerini ayrıntılı olarak açıklamışlar, kendilerince doğru deliller ortaya koyup⁶ değişiklikler önermişlerdir. Nüshalar hakkında çeşitli öneriler vardır. Vatikan Nüshası ve Dresden Nüshası’nın ortak bir nüshaya dayandığı şeklinde bir görüşte de mevcuttur. Bazı uzmanlar, elimize ulaşan metinlerin mufassal dip nüshadan kopup geldiğini⁷ ifade etmiştir. Diğer bir görüş ise Dresden ve Vatikan Nüshalarının değişik anlatıcılardan derlenmiş olduğu yönündedir. Dede Korkut metinlerinin okuma farklılıklarını; müstensihle ilişkin hatalar ve araştırmacılara ilişkin hatalar olmak üzere iki⁸ kısma ayırmaktadır. Araştırmacılar, müstensihlen kaynaklanan muhtemel eksiklik veya fazlalıkları tamir ederek birçok kelimedede düzeltme yapmışlardır. Okuma önerisi sunan

⁵ Tekin, Talat, “Dede Korkut Hikâyelerinde Bazı Düzeltmeler”, *Makaleler II-Tarihi Türk Yazı Dilleri*, (Yayıma Hazırlayanlar: Emine Yılmaz, Nurettin Demir), Ankara, 2004

⁶ Balyemez, Sedat, age, 2012, s. 83

⁷ Yıldırım, Dursun, “Kitab-ı Dedem Qorqud Metinleri Hangi Yaratıcılık Ortamından Geliyor”, *Türk BiligTürkoloji Araştırmaları*, 3 2002, s.130

⁸ Balyemez, Sedat, age, 2012, s.83

çalışmaların sayıca fazla olması, metne değişik bakış açılarıyla yaklaşılması ve metnin yeniden yorumlanmasına imkân tanınması bakımından olumlu bir durumdur. Ancak metindeki anlam zenginliğine bağlı olarak önerilen her okumanın metin bağlamıyla bir şekilde uyum sağlaması, bilgi karmaşasına⁹ neden olmuştur.

Mustafa Sinan Kaçalın, Dedem Korkut'un Kazan Beg Oğuznamesi Hikâyet-i Oğuz-name-i Kazan Beg ve Gayrı - Metin ve Açıklamalar adlı eserinde sadece Vatikan Nüshasını esas almış ve çalışmalar yapılmıştır. Bekir Sami Özsoy, Dede Korkut Oğuznameleri üzerine çalışmalar yaparak bir eser de o yayımlamıştır. Bunların yanında Dede Korkut Oğuznameleri birçok araştırmacının makalesine konu olmuş, Oğuznamelerle ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Araştırmalar, esere farklı bakış açıları, okuma önerileri getirmiştir. Dresden Nüshasının daha önce bulunması ve Vatikan Nüshası'na göre tam olması araştırmacıların daha çok Dresden Nüshasına yönelmesini sağlamıştır. Vatikan Nüshası müstensihinin Oğuz abideleri için karakteristik olmayan harekeleme sistemini uygulaması, bazı kelimeleri ve cümleleri metinden çıkarması veya Dresden Nüshasındaki kelimelerden farklı kelimeler kullanması araştırmacıların belli bir kısmında nüshanın kusurlu bir nüsha olduğuna dair fikir oluşturmuştur. Buradaki farklı kelimeler çoğu zaman yanlışlıklar sırasına alınmış ve müstensihin kopyaladığı metni anlayamadığı yönünde yorumlanmıştır. Oysa titiz tarihi ve etimolojik tahlil bu kelimelerin Dresden Nüshası'ndaki kelimelerle eş anlamlı olduklarını ve metnin mazmunu ile doğrudan¹⁰ bağlıdır. 2000 yılında Bakü'de başkanlığını Anar'ın yaptığı ve Annagulu Nurmehmedov, Bahtiyar Vahapzade, Ahmet Bican Ercilasun, Saim Sakaoğlu gibi kişilerin oluşturduğu komisyon; II ciltlik bir eser yayımlamıştır. I. Ciltte Dresden ve Vatikan nüshalarının latinize şekli ve tıpkıbasımları, II. Ciltte ise geniş ansiklopedik sözlük yer almaktadır.

Vatikan Nüshasının, Dresden Nüshasına göre bazı anlatıları yoktur. Dresden Nüshasında on iki birbirleriyle bağlantılı anlatılara sahip iken, Vatikan Nüshası'nda bu sayı altıya düşer. Vatikan nüshası harekeli olarak yazılmıştır. Vatikan Nüshasında; Dirse Han Oğlu Boğaç Han, Salur Kazan'ın Evinin Yağmalanması, Kam Püre oğlu Bamsı Beyrek, Kazan Beyin oğlu Uruz'un Esir Düştüğü Hikâye, Kazılık Koca Oğlu Yiginek Hikâyesi, İç Oğuz Taş Oğuz'un Asi Olup Beyrek'in Öldüğü Hikâyeler yer alır. Derin anlam katmanlarına sahip olan bu eser her bir öneride, yeniden yorumlanır ve anlamlandırılır. Sözlü geleneğin ürünleri olan eserlerde, yaşanan coğrafya eser hakkında bilgi verir. Dilbilimsel açıdan yapılan incelemeler, dönemin birçok özelliği hakkında bilgi verir. Dede Korkut Anlatılarına yönelik inceleme çalışmalarında varılacak

⁹ Balyemez, Sedat, age, 2012, s.83

¹⁰ Zahidoğlu, Adilov, "Vahit, Dede Korkut Kitabı'nın Vatikan Nüshasındaki Bazı Farklı Kelimeler Üzerine", *Azerbaycan Milli İlimler Akademisi*, Nesimi Adına Dilcilik Enstitüsü, Azerbaycan Dili Tarihi, Bakü / Azerbaycan

sonuçların sağlıklı olabilmesi, bu ürünlerin sözlü geleneğe dayanan doğasının göz önünde¹¹ bulundurulmalıdır.

Bugün 2015 yılı, Dede Korkut eserinin bilim dünyasına tanıtılmasının ve tanınmasının iki yüzüncü yılıdır. Azerbaycan'da da kutlanmaktadır.

2.2.2. BATI TÜRKÇESİ

Her bir devre kendinden sonraki evreye zemin hazırlamıştır. Bir devrenin sonu diğer devrenin başlangıcı olmuştur. Keskin sınırlarla olmasa da Türk yazı dilinin tarihi gelişimini şu şekilde sınıflara ayırabiliriz.

1. Ana Altay Dil Birliği Dönemi (Tarihi bilinmiyor)
2. Ön Türkçe Dönemi (İ.Ö. 3200'den önce)
3. İlk Türkçe Dönemi (İ.Ö. 3200 - İ.S. VI. yy.)
4. Eski Türkçe Dönemi (VII-XII. yy.)
5. Orta Türkçe Dönemi (XIII-XVI. yy.)
6. Yeni Türkçe Dönemi (XVI-XX. yy.)
7. Çağdaş Türkçe Dönemi (XX. yy'dan bugüne)¹²

12. yüzyılın ikinci yarısı ve 13. yüzyılın ikinci yarısından itibaren kullanılan Oğuz grubu olarak da adlandırılan Türk yazı dilinin bu kolu, en randımanlı yazı dilidir. Batı Türkçesi; Türkiye Türkçesi, Azerbaycan Türkçesi, Gagavuz Türkçesi ve Türkmen Türkçesi olmak üzere varlığını devam ettirir. Çeşitli değişim ve dönüşümlere tanık olan Batı Türkçesi üç kola ayrılır. Bunlar;

2.2.2.1. Eski Anadolu Türkçesi

2.2.2.2. Osmanlıca

2.2.2.3. Türkiye Türkçesi

2.2.2.1. Eski Anadolu Türkçesi

Batı Türkçesinin ilk devresi Eski Anadolu Türkçesidir. 13. yüzyılın başı ve 15. yüzyılın sonuna kadar Anadolu ve Rumeli'de kullanılan yazı dilidir. Eski Anadolu Türkçesi dönemi,

¹¹ Aksoy Sheridan, Aslıhan R., "Sözlü Formül Işığında Dede Korkut Kitabı'na Bakış", *Milli Folklor*, Sayı.79, 2008, s.22

¹² Özetgin, A. Melek, Tarihten Bugüne Türk Dili Alanı, www.eurasianhistory.com'da yayımlandı. Chinese Academy of Social Science, Sino foreign Relationship Department of İnstitute Of History, Ocak 2006, s.3

gramer bakımından hem Eski Türkçeye kısmen bağlı hem de yeni gramer şekilleri de ortaya çıkmaya başlayan bir dönemdir. Gülsvin, Anadolu'nun Türkleşmesi ile XII-XV yüzyıllar arasında bu bölgelerde Oğuzca temelinde dayalı olarak kurulup gelişen yazı diline Eski Anadolu Türkçesi (EAT) denmekte¹³ şeklinde ifade eder. Türk dili tarihi içinde kendine has yeri olan EAT, Oğuz şivesine dayanmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi kendi içinde üçe ayrılır.

- a. *Selçuklular Dönemi*
- b. *Anadolu Beylikler Dönemi*
- c. *Osmanlı Türkçesine Geçiş Devri*¹⁴

Her bir dönem diğer bir dönem için köprü vazifesi üstlenmektedir. Bir önceki dönemden tamamen ayrı değildir. Tarihi devreler birbiri üzerine şekillenmiştir. Bir dönemin sonu diğer dönemin doğuşunu hızlandırmıştır. Eski Anadolu Türkçesi, Eski Türkçeye aynı şekilde bağlıdır. Eski Anadolu Türkçesi dilin iç yapısı, yani Türkçe bakımından kendisinden sonra gelen iki devreden hayli farklı bir durumda görülür. Batı Türkçesinin kuruluş devri diyebileceğimiz bu devrede Eski Türkçenin birçok izleri ile bu devre içine taşan, bu devredeki devamı olan birçok¹⁵ hususiyetle karşılaşılmaktadır. Batı Türkçesinin yabancı unsurlar bakımından en temiz devri Eski Anadolu Türkçesidir. Devrin sonlarına doğru Türkçeye, Arapça ve Farsça unsurlar girmeye başlamıştır. Bu durum devrin sonlarına doğru artarak Osmanlıca'nın doğuşunu hızlandırmıştır. Ancak söz dağarcığı bakımından yalın bir dildir. Eski Anadolu Türkçesi, içinde Arapça-Farsça sözcükler bulunmakla birlikte, gerek gramer gerekse söz dağarcığı bakımından ulusallık niteliğini koruyan, yalın, anlatım gücü yüksek bir dil¹⁶ olduğundan Eski Anadolu Türkçesi hem Arapça Farsça kelimelerin olduğu hem de gramer bakımından da ulusallığını da korumuştur. Osmanlıca'nın gelişmesiyle XV. yüzyılda Eski Anadolu Türkçesi devri kapanmış Osmanlıca devri başlamıştır. Dede Korkut Kitabı, Batı Türkçesinin devresi olan Eski Anadolu Türkçesinin sonlarında yazılıp, yazıldığı devrin dil özelliklerini barındırmaktadır. Dede Korkut Kitabı'nın yazılışı, XV. asrın sonlarının, belki de XVI. asrın başlarının mahsulü olduğunu göstermektedir. Hatta bu yazılışın XVI. asrın ikinci yarısına çıkmak ihtimali de vardır. Demek ki eser bir kere, yazılış tarihi bakımından Eski Anadolu Türkçesinin sonlarına, Eski Anadolu Türkçesinden Osmanlıca'ya geçiş devrine rastlamaktadır. Dil bakımından ise tam bu işaret ettiğimiz devrin mahsulü olduğu emniyetle¹⁷ söylenebilmektedir. Geçiş dönemi eseri olan Dede Korkut

¹³ Gülsvin, Gürer, *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*; Ankara, 2011, s. 1

¹⁴ Üşenmez, Emek, *Eski Anadolu Türkçesinde Arkaik (Eski) Öğeler*, İstanbul, 2014, s. 22

¹⁵ Ergin, Muharrem, *Dede Korkut Kitabı II İndeks Grammer*, Ankara, 1997, s. 349

¹⁶ Eker, Süer, *Çağdaş Türk Dili*, Ankara, 2005, s. 157

¹⁷ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 350-351

Oğuznameleri'ndeki kelimeler, lehçenin tüm fonetik, morfoljik özellikleriyle dönemin ses ve yapı özellikleriyle belirlenmelidir. Eski Anadolu Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesi dil özellikleri, anlatıların dilini oluşturur. Anlatılarda dikkat çeken diğer bir hususta şudur ki, Hikâyelerde oturmuş, sabit bir imla yoktur. Cümle öğeleri, cümle yapısı ve ses bakımından olgun edebi bir dil şeklinde yazılmamıştır. Bu durum, Dede Korkut Hikâyelerinin geleneksel sözlü anlatımın ürünü olmasından kaynaklanmakta ¹⁸ halk konuşma dilinin bütün özelliklerini göstermektedir.

Dede Korkut Oğuznamelerinde varoluş ve kahramanlık, birbiriyle alakalı on altı hikâyede anlatılır. Dede Korkut anlatılarında mit koruyucu unsur olup Türk milletine, töresine bu unsurlarla seslenir. Her bir Oğuznamede mit, bize farklı mesajlar verir. Oğuz halkının yaşadıkları hem öğüt hem de ders niteliğindedir. Dede Korkut anlatılarında önemli olan bir gelenek ise oğlan çocuklarının yiğitlik yapmadan ad alamamasıdır. Ad alan kişinin kesinlikle bir yiğitlik yapmış olması gerekmektedir. Bu yiğitlik kimi zaman tutsak olan kardeş veya babayı kurtarma kimi zaman ise Oğuz halkını bir felaketten kurtarıp kahramanlık yapma şeklindedir. Kahramanlık yapan kişi, alp kişi adını olan Dede Korkut tarafından kopuz ve hayır duaları eşliğinde ad koyma merasimiyle alır. Ad almayan/alamayan Oğuz töresinde hoş karşılanmaz.

Hikâyelerde Doğu Anadolu'ya ve Azerbaycan'a ait mekânlar sıkça görülmektedir. Dede Korkut Oğuznameleri, XV. yüzyılda Akkoyunların egemenliği altındaki Bayburt, Gence, Pasinler, Karaçuk Dağı, Derbend gibi Kuzey-Doğu Anadolu ve Azerbaycan coğrafyasında, Oğuzların, çoğu zaman komşuları Rumlar, Gürcüler, Ermeniler ile zaman zaman da kendi içlerinde yaptıkları savaşları, iç çekişmeleri anlatan destansı halk hikâyeler¹⁹ olup anlatılarda kahramanlık ve kolektif bilinçaltı, kahramanın erginleşmesinde unsurdur.

2.2.2.2. OSMANLICA DÖNEMİ

XV. yüzyılın sonlarında başlayan XX. yüzyıl başlarına kadar devam eden yazı dili Osmanlıcadır. İslamîyet'in kabul edildiği bu dönemde, Arapça ve Farsça unsurlar da dilde vardır. Ayrıca Eski Anadolu Türkçesinin dil özellikleri de devam etmiştir. Arapça, Farsça ve Türkçe öğelerle bir dil haline gelen Osmanlıca iken, yabancı unsurlardan kurtularak kendilik savaşına giren ise Türkiye Türkçesidir. Eski Anadolu Türkçesi ile Osmanlıca arasında uzun bir geçiş safhası olmuştur. Osmanlıcanın başlangıcını teşkil eden ve XV. asrın ikinci yarısı ile XVI. asrın

¹⁸ Gül, Rıza, "Dede Korkut Hikâyelerinde Söz Kalıpları", *D. Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi* 10, 2008, s. 101

¹⁹ Akar, Ali, *Türk Dili Tarihi*, İstanbul, 2005, s.269

ilk yarısını içine alan devirde eski grammer şekilleri yerini henüz tamamıyla yeni şekillere ²⁰ bırakmıştır.

2.2.2.3. AZERBAYCAN TÜRKÇESİ

Oğuz Türklerinin XI. yüzyıldan başlayarak Orta Asya'dan batıya doğru olan göçleri, bu bölgelerde Oğuz Türkçesinin kullanım alanını arttırmıştır. XIII. ve XV. yüzyılın sonuna kadar Batı Türkçesi, Anadolu ve Azerbaycanda tek yazı diliyle temsil edilirdi. XV. ve XVI. yüzyıllarda Azerbaycan topraklarının Akkoyunlu, Karakoyunlu ve Safevi devletlerin etkisi altına girmesiyle, Azerbaycan Türkçesi ile Osmanlı Türkçesi birbirinden küçük farklılıklarla ayrılır. Batı Türkçesinde, Doğu Anadolu ve Azeri sahasını içine alan iki daire meydana gelmiş, bunlardan biri Doğu Oğuzcası iken diğeri ise Batı Oğuzcasıdır. Dede Korkut Oğuznameleri'nde, Azeri sahasının etkilerini sıkça görülmektedir. Azerbaycan sahası dil coğrafyası bakımından Doğu Anadolu, Güney Kafkasya ve Kafkas Azerbaycan'ı, İran Azerbaycan'ı, Kerkük, Irak-Suriye Türkleri bölgelerini içine alıp XIV. yüzyıldan itibaren tek bir çizgi halinde günümüze gelen Azerbaycan Türkçesi 1828'de Azerbaycan'ın ikiye ayrılmasıyla kesintiye uğramış²¹ ve Azerbaycan şivesinin kısa, sade ve kesik ifadeleri Dede Korkut Oğuznameleri'nin üslubunda sıkça kullanılmaktadır. Dede Korkut anlatıları üzerine birçok araştırma bu sahada da yapılmıştır.

Şireliyef, Azerbaycan yazı dilinin ağızlarını dört grupta toplar. Bunlar:

1. Doğu grubu ağızları: Bu gruba Bakü, Şamahı, Guba dialektleri, Mugan Grubu ve Lankeran ağızları dâhildir.

2. Batı Grubu Ağızları: Gazah, Karabağ, Gence ve Ayrım ağızları bu gruba dâhildir.

3. Kuzey Grubu Ağızları: Nuha ve Zağalata-Gah ağızlarını içerir.

4. Güney Grubu Ağızları: Nahçıvan, Ordubad, Tebriz, Revan ağızları bu grubun içindedir. ²²

Azerbaycan Türkçesi, Batı Türkçesinin doğu sahasındaki ağızlar topluluğu olup gelişen yazı koludur. Osmanlı sahası Batı Oğuzcayı oluştururken Azerbaycan Türkçesi de Doğu Oğuzcayı oluşturmuştur. Kısa, arka arkaya açıklamalı ifade tarzının bir şekli olan ki'li birleşik cümlelerin bu çokluğu da hem bu Azerbaycan Türkçesi ile ilgilidir, hem de eserin Türkçedeki ki'li cümlelerin başlıca kaynağı olan Farsçanın yakın tesir bölgesinde bulunan Azerbaycan sahasına dâhil bulunduğu başka delilini teşkil ederken²³ Doğu Oğuzcası ve Batı Oğuzcası arasındaki farklar konuşma dilinde kalmış, devamlı olarak Osmanlı Türkçesinden konuşma dilindeki ile mukayese edilemeyecek kadar az bir ayrılık gösterir. Azerbaycan ve Osmanlı Türkçeleri arasında, daha çok şivede kalan bu ayrılığın sebeplerini doğu Oğuzcasına Oğuz dışı Türk şivelerinin, bilhassa zaman

²⁰ Ergin, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul, 2000, s. 18

²¹ Burhan Ahmet- Akkaya Ercan, *Çağdaş Türk Dilleri I*, Eskişehir, 2011, s.50

²² Burhan- Akkaya, age, 2011, s.50

²³ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 353

zaman kuzeyden gelen Kıpçak unsurlarının yaptığı tesir ile İlhanlılardan kalan bazı Moğol izlerinde²⁴ aranmalıdır.

2.2.2.4. TÜRKİYE TÜRKÇESİ

Batı Türkçesinin üçüncü devresi olan bu devre, meşrutiyetin ilanından sonra başlayıp Cumhuriyete kadar devam eden devre, Türkiye Türkçesinin ilk devresidir. Bu devrede henüz Osmanlıcanın etkisinden tamamiyle arınmış değildir. Bu başlangıç evresinde hem Osmanlıcanın hem de yeni yazı dilinin etkileri görülmektedir. Türkiye Türkçesi ise Arapça ve Farsçadan arındığı devredir. Dilde sadeleşme hareketleri ise Atatürk'ün önderliğindeki çalışmalarla başlamıştır. Mustafa Kemal Atatürk tarafından yoğunlaştırılan dil reformu çalışmaları her şeyden önce eski doğu kültür geleneğini temsil eden Arapça ve Farsça öğelere karşı yönelmekte²⁵ dilde sadeleşme hareketleri için birçok çalışmalar yapılmıştır. Kuvvetli bir yazı dili olmak üzere gelişme yoluna giren Türkiye Türkçesinin yürüyüş hızı devre boyunca memnunluk verici bir seyir göstermiş, 1928'de eski harflerin terk edilmesinden sonra ise büsbütün²⁶ fazlalaşmıştır.

Türk Dil Kurumu kurularak dilde sadeleşme ve dili yabancı unsurlardan arınma çalışmaları başlatılmıştır.

3. DEDE KORKUT ANLATILARININ ÖZETLERİ

Bu kısımda ise Dede Korkut Anlatılarından Dresden Nüshası'ndaki son altı anlatının kısaca özetleri yer alacaktır.

3.1. KAZILIK KOCA OĞLU YİGENEK BOYUNUN ÖZETİ

1. Bayındır Han, Oğuz beylerinin de katıldığı ziyafet verir.
2. Bayındır Han'ın veziri Kazılık Koca, verdiği ziyafette, Bayındır Handan akın ister. Bayındır Han, Kazılık Koca'nın dileğini kabul eder.
3. Kazılık Koca erlerini toplayıp dağ, tepe aşarak Arşun Tekür oğlu Direk Tekür'ün Karadeniz kıyısında olan Düzmürd Kalesi'ne gelir. Savaşır; ancak esir düşer. Kazılık Koca burada on altı yıl esir kalır.
4. Emen, birçok kez kaleye akın eder; ancak Kazılık Koca'yı tutsaklıktan kurtaramaz.

²⁴ Ergin, Muharrem, age, 2000, s.15

²⁵ Eker, Süer, age, 2005, s.164

²⁶ Ergin, Muharrem, age, 2000, s.25-26

5. Kazılık Koca'nın bir yaşındaki oğlundan babasının tutsak olduğunu gizlemişler, babasının öldüğünü söylemişlerdir.
6. Kazılık Koca'nın oğlunun adı Yigenektir. Yigenek on beş yaşına girer.
7. Yigenek Kara Göne oğlu Budak ile tartışır. Babasının tutsak olduğunu öğrenir. Yigenek anasının yanına gider ondan gerçeği öğrenir.
8. Yigenek, Bayındır Handan akın ve er diler.
9. Bayındır Han'ın istegi ile Kıyan Selçük oğlu Delü Tundar, Eylik Koca oğlu Dülek Evren, Bağrıncı oğlu İlalmiş, Toğsun oğlu Rüstem, Delü Evren, Soğan Saru ve yirmi dört sancak beyi ile Yigenek yola düşer. Yolda dayısı Emen'i rüyasında görür.
10. Düzmürd Kalesi'ne gelirler ve yapılan savaşta birçok sancak beyi kaçar. Yigenek Allah'a sığınır ve Tekür'ü yaralar. Tekür kaçarken Yigenek onu boynundan vurur.
11. Kazılık Koca bu vesileyle tutsaklıktan kurtulur. Kaleyi alırlar. Kiliselerini mescite çevirirler.
12. Allah adına hutbe okutup Bayındır Han'a değerli hediyeler ayırırlar. Gazilere, erenlere ganimetler veriler. Yurtlarına dönerler.
13. Dede Korkut gelir, dua eder ve bu Oğuznameyi Yigenek'e ithaf eder.

3.2. BASAT'IN TEPEGÖZ'Ü ÖLDÜRDÜĞÜ BOYUN ÖZETİ

1. Düşman Oğuz kavmine saldırınca, Oğuzlar göç etmek durumunda kalırlar.
2. Aruz Koca, göç ederken oğlanı düşürür. Bu oğlanı bir aslan bulup besler büyütür.
3. Aradan geçen yıllar sonra Oğuz kavmi tekrar yurduna döner.
4. Aruz Kocaya sazlıkta bir canlının olduğunu ve yürüyüşünün insan gibi olduğunu, sazlıkta atları öldürüp kanını emdiğini söylenir.
5. Aruz Koca o oğlanın kendi oğlu olduğunu söyler. Giderler oğlanı alıp getirirler; ancak oğlan her fırsatta aslanın yanına gider. Bu duruma çare olması için Dede Korkut'a durumu bildirirler.
6. Dede Korkut gelir Basat ile konuşur ve gitmekten vazgeçer.
7. Oğuzun Konur Koca Saru Çoban adında bir çobanı vardı. Uzun pınar denen pınarda sürü güderdi.
8. Çoban bakar peri kızları orada uçuşur. Kepeneğini onların üzerine atar. Bu yüzden mitik düşünce Tepegöz aracılığıyla bize bütün varlık alanlarına karşı daha saygılı olmaya ve

- başkalarının varlık alanlarını ihlal etmemeye ve onlara daha saygılı olmaya davet ederken ²⁷ sınırları ihlal edilmiş olanın intikamı acı olur.
9. Peri kızı, çobana emanetin bende gel al der. Çoban gelir, ürker ve kaçar.
 10. Bayındır Han beyleri ile gezerken garip bir nesne görürler.
 11. Aruz Koca nesneyi eve getirir. Emdiklerini telef eder. Bakarlar olmuyor süt ile beslemeye karar veririler kazan kazan süt içer.
 12. Tepegöz büyür, çocukların kimisinin kulağını kimisinin de burnunu yemeye başlar. Aruz Koca'ya Tepegöz'ü şikâyet etmeye başlarlar.
 13. Aruz Koca, son çare olarak Tepegöz'ü kovmaya karar verir.
 14. Tepegöz, çıkar bir dağa yerleşir. Burada yol keser, adam öldürür. Oğuz harami olur. Oğuzun başına bela olur. Oğuz beyleri toplanır, çare için Dede Korkut'tan yardım isterler.
 15. Dede Korkut Tepegöz ile konuşur. Tepegöz, yemek için iki adam beş yüz koyuna razı olur. Yemek pişirmek için ise adam ister. İki oğlu olan bir oğlunu verir. Bakarlar ki olmuyor, Oğuzda adam azalıyor.
 16. Basat Tepegözle savaşmaya karar verir. Aruz Koca ve karsı feryat figan eder yolundan döndürmeye çalışırlar.
 17. Basat Tepegöz'ün olduğu Salahana'ya gelir. Basat Tepegöz'e ok atar; fakat oklar Tepegöz'e sinek ısırığı gibi gelir etki etmez. Tepegöz, Basat'ı yakalar.
 18. Basat, sadece gözün et olduğunu en zayıf noktasının orası olduğunu öğrenir. Gözünü kör eder.
 19. Basat kaçıp mağaraya sığınır. Tepegöz'ün peri anası Tepegöz'ün parmağına bir yüzük vermişti. Bu yüzük onu koruyordu.
 20. Tepegöz Basat'ı yakalamak için yüzüğü Basat'a verir. Basat parmağına geçirir. Tepegöz onu hançerle vurmak ister. Basat kurtulur.
 21. Tepegöz ise onu hazinesi vermek bahanesiyle Basat'ı hazinenin bulunduğu yere koyar. Basat oradan da kurtulur. Tepegöz bir mağarada asılı olan kılıç ile başının kesileceğini söyleyip Basat'ı oraya gönderir.
 22. Basat kılıcı alıp Tepegöz'ü öldürür. Oğuz iline haber gider.
 23. Dede Korkut gelip dua eder Basat'a bu Oğuznameyi armağan eder. Oğuz halkı da Tepegözden kurtuluş olur.

²⁷ Korkmaz, Ramazan, "Fenomonolojik Açıdan Tepegöz Yorumu", *Uluslararası Dede Korkut Bilgi Şöleni (19 - 21 Ekim 1999 – Ankara)*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 2000, s. 259

3.3. BEGİL OĞLU EMREN'İN BOYUNUN ÖZETİ

1. Bayındır Han, İç Oğuz ve Taş Oğuz beylerini divanında toplamış.
2. Dokuz Tümen Gürcistan'dan gelen at, kılıç, çomak olan haracın azlığından yakınırılmış. Bunların nasıl paylaşılacağını bilemez.
3. Dede Korkut: “Bunları bir yiğide verelim hem de sınırlarımızı korusun demiş.” Begil'e vermeye karar verirler. Dede Korkut kılıcı Begil'e verir. Begil evini alır. Oğuzdan göç eder.
4. Dokuz Tümen Gürcistan sınırına gelir yerleşir Oğuz'a karakolluk yapmaya başlar. Oğuz diyarını tehlikelerden korur. Begil, Bayındır Han'ın Divanına yılda bir kere gelir. Bayındır Han Begil'i güzelce ağırlar.
5. Begil'in avlanma tarzı diğer yiğitlerden farklıdır. Begil avını yakalarken önce yayını avının boynuna atar onu durdurur eğer av zayıf ise kulağını delip bırakır.
6. Kazan: “Hüner erin mi yoksa atın mı?” diye sorar. Beyler Begil'in, Kazan ise atın demesi üzerine Begil çok üzülür.
7. Begil, Bayındır Han'ın hediyelerini bırakıp evine döner. Oğuz'a asi olur.
8. Begil ava giderken düşer ayağı kırılır. Begil Oğlu Emren Destanı, töreye karşı gelen Begil'in mit tarafından cezalandırılması/mükâfatlandırılması ve oğlu Emren'in bir birey vasfıyla topluma katılmak için geçirdiği sancılı olgunlaşma/erginleşme sürecinin simgesel²⁸ metnidir.
9. Casuslar Begil'in durumu Tekür'e bildirirler.
10. Tekür Begil'in yurduna saldırmaya karar verir.
11. Begil bu durumu casusları sayesinde öğrenir.
12. Oğlu Emren'e Kazan'ı yardıma çağırmasını söylese de Emren bu durumu kabul etmez kendi savaşmaya karar verir.
13. Emren babasını atına binip Şöklü Melik'in askerleriyle karşılaşır.
14. Emren Tekür'ü yenilgiye uğratar. Tekür Müslümanlığı kabul eder. Askerleri kaçar.
15. Dede Korkut gelir, dualar eder. Bu Oğuznameyi de Emren'e hediye eder.

3.4. UŞUN KOCA OĞLU SEGREK'İN BOYUNUN ÖZETİ

1. Uşun Koca'nın iki oğlu vardır. Bunlardan büyük olanın adı Egrek'tir.
2. Egrek arzu ettiği zaman Bayındır Han'ın ve Kazan'ın divanına gelmektedir.

²⁸ Öksüz, Elif, “Dede Korkut Destanlarında Begil Oğlu Emren Destanı Üzerine Simgesel Bir Yorum Denemesi”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 5, 29 Haziran 2010, s. 75

3. Egrek divanda gelir. Ters Uzamış adındaki bey Egerk'in durumuna sinirlenir.
4. Egrek, Bayındır Handan akın diler.
5. Kara Tekür Egrek ve akıncılarını tuzak kurdurtup tutsak ettirir. Egrek'in yiğitlerini öldürtür.
6. Uşun Koca'nın küçük oğlu Segrek delikanlı olur.
7. Segrek bir gün kavga eden iki çocuk görür ayırır. Ayırırken bunlara tokat atar. Öksüz çocuk Segrek'e bu hüner midir? Diye sorar. Segrek'e eğer hünerin varsa tutsak olan kardeşini kurtarırın der.
8. Anasının yanına varır ve doğruyu öğrenir. Deliye döner.
9. Kaleye gitmeye karar verir. Anası babası karşı gelir.
10. Kazan Bey'in tavsiyesiyle düğün yapar; ancak gerdek gecesi kılıcını kızla kendi arasına koyar.
11. Kız bana üç yıl bak üç yıl gelmesem öldüğümü anla dilediğinle evlen demiş.
12. Kız da ben sana altı yıl bakam yol ayrımına çadır dikeyim gelenden gidenden seni sorayım demiş.
13. Segrek yola koyulmuş.
14. Tekür askerlerini Segrek üzerine sürer; fakat başarılı olamaz. Tekür bunu üzerine Egrek'i çıkarır o yiğidi öldürürse tutsaklıktan kurtulacağını söyler.
15. Egrek kâfirlerle Segrek'in üzerine atını sürer.
16. Egrek, Segrek'in kopuzunu alır onu uyandırır. Konuşurlar kardeş olduklarını öğrenirler.
17. Kâfirleri basıp kalesini alırlar.
18. Oğuz'a haber gider. Uşun Koca şenlik yapar.
19. Dede Korkut gelip dua eder, destanlar dizer hayır duası eder. Bu Oğuznameyi de onlara hediye eder.

3.5. SALUR KAZAN'I OĞLU URUZ'UN TUTSAKLIKTAN ÇIKARDIĞI BOYUN ÖZETİ

1. Han Kazan günlerden bir gün, Trabzon Tekürü'nün gönderdiği şahinle ava çıkar.
2. Şahin uçar Tuman'ın Kalesine konar.
3. Kazan ve beyleri bunu takip eder, ederken de uyuyakalırlar.
4. Casuslar bunu Tekürlerine haber ederler. Tekür, askerleriyle Kazan'ı basar askerlerini şehit eder. Kazan'ı kuyuya hapsederler.
5. Kuyunun başında değirmen taşı vardır. Bu taştan Kazan'a ekmek, su verirler.

6. Tekür'ün karısı Kazan'ı merak eder. Gider bakar, rahatının yerinde olup olmadığını sorar.
7. Kazan ölümlere verdikleri yemekleri ellerinden aldığını onlara bindiğini söyleyince Tekür'ün karısı yedi yaşındaki ölmüş kızına binmemesini söyler. Kazan, en iyi onun olduğunu söyleyince, Tekür'ün karısı Kazan'ı çıkarması için Tekür'e yalvarır. Tekür: "Ancak bizi överse ve bir daha bizimle savaşmayacaksa ve Oğuz'u kötülense çıkarırım" der.
8. Kazan; kendisini öldürseler bile kâfiri övmeyeceğini söyler. Kazan'ı tekrar hapsederler.
9. Kazan'ın oğlu Uruz büyür. Uruz'dan babasının durumunu saklamışlardı.
10. Uruz, Bayındır Han'ın değil de Kazan'ın oğlu olduğunu öğrenir.
11. Babasını kurtarmaya karar verir, yiğitlerini de alıp akın eder.
12. Kâfirin Ayasofya'sını alır, kâfirler Kazan'a çıkıp düşmanı dağıtabilirse tutsaklıktan kurtulacağını ve haraç vereceklerini söylerler.
13. Kazan savaş meydanına çıkar er ister sırasıyla gelen erleri bertaraf eder.
14. Uruz; Kazan'ın omzuna atlar dört parmak yara açar.
15. Tam vuracağı sırada Kazan onu tanır.
16. Birlikte kâfire saldırırlar. Kaleyı alır, kiliseyi mescit yaparlar.
17. Allah adına hutbe okuttururlar. Şenlikler yaparlar.
18. Dede Korkut gelir dualar eder, kopuzlar çalar. Bu Oğuznameyi onlara hediye eder. Uruz babasına, Kazan da özgürlüğüne kavuşur.

3.6. İÇ OĞUZ'A TAŞ OĞUZ ASI OLUP BEYREK'İN ÖLDÜĞÜ BOYUN ÖZETİ

1. Kazan yılda bir defa karısını da alıp evini savaş ganimeti olarak paylaşırdı.
2. Yine bir gün, bu yağmada İç Oğuz Beyleri vardır; ancak Dış Oğuz Beyleri bulunmamaktadır.
3. Taş Oğuz beyleri Oğuz'a asi olurlar. Muhabbeti keserler.
4. Durumu öğrenmek için Kazan'ın adamlarından olan Kılbaş, gidip Taş Oğuz'un büyüklerinden olan Aruz Koca ile konuşur ve Kazan'ın üzerine düşman geldiğini söyleyerek dayısı Aruz'dan yardım ister.
5. Aruz ise bu yardım karşılığında şöyle bir cevap verir; Kazan'a, yağmada bulunmadıkları için düşman olduklarını söyler.
6. Kılbaş ise doğruyu öğrenir, gerçekte Kazan'ın üzerine düşman gelmediğini söyler ve geri döner.

7. Aruz Koca durumu Emen'i, Alp Rüstem'i, Dülek Evren'i ve diğer Taş Oğuz beylerini toplayarak, Kılbaş'ın ifadelerini onlara aktarır.
8. Kazan'a düşman olduklarını ve Kuran'a el basmalarını Kazan'a düşman olmalarını ister.
9. Aruz Koca Beyrek'e haber uçurur.
10. Beyrekten, kendilerini Kazan ile barıştırmalarını istemektedirler; ancak bu durum sadece Beyrek'i dergâha getirmek için söylenmiş olan bir yalandır.
11. Beyrek gelir. Beyrek'e Kazan'a asi olduklarını Kuran getirip onun el basmasını ve onun da Kazan'a asi olmasını isterler.
12. Beyrek, bu duruma karşı çıkar. Kazan'a asi olmayacağını bildirir.
13. Aruz bunun üzerine Beyrek'i öldürür.
14. Beyrek, Kazan'a kırk yiğidini yollayarak ondan kanın Aruz'a bırakmaması gerektiğini iletir.
15. Dede Korkut Oğuznamelerinde, kahramanın öldüğü boy İç Oğuz'a Taş Oğuz Asi Olup Beyrek'in Öldüğü Boyda gerçekleşir. Neden Beyrek şehit edildi? Şeklinde bir soru sorulduğunda; evet özellikle Beyrek! Başka bir kahraman değil; özellikle Beyrek, kaderini bu biçimde bitirmeliydi. Çünkü diğer hiçbir kahraman, söze ve sözün kurduğu ahlak kurallarına, değerlere böyle karşı çıkmamıştır. Hiçbir kahraman söze saygı göstermekten kaçınmamıştır. Yalnız Beyrek'ten başka!²⁹ Kâfirin kızına verdiği sözü tutmayan kahramandan mit belkide bu şekle intikam alır.
16. Kazan, bu duruma çok üzülür yedi gün divanından çıkamaz.
17. Kara Göne ile Kılbaş ona Beyrek'in intikamını alması gerektiğini söylerler. Kazan ikna olur ve Beyrek'in intikamını almaya karar verir.
18. Taş Oğuz'a yürür. Kazan Aruz'u vurur. Taş Oğuz beyleri bağışlanmak isterler. Kazan evlerini yağmalatır. Kazan suçlarını bağışlar.
19. Dede Korkut gelir şadlık eder, kopuzlar çalınır, şenlikler yapılır, dualar edilir. Bu Oğuzname de onlara hediye edilir.

4. YAZI DİLİ (LEHÇE) ÖZELLİKLERİNDEN ORTAYA ÇIKAN OKUMA FARKLILIKLARI

Dil, değişken ve gelişen canlı bir varlıktır. Dil, birçok unsurdan etkilenir. Bunlar; dil içi ve dışı unsurlardır. Bu nedenle dilin yerli kelimeleri de bazen bazı değişme ve gelişime uğrarlar. Örneğin bugün kelime başında d ile söyleyip yazdığımız bütün Türkçe asıllı kelimeler, eskiden t

²⁹ Abdullah, Kemal, *Mitten Yazıya veya Gizli Dede Korkut*, Bursa, Yayım yılı belirtilmemiş, s.118

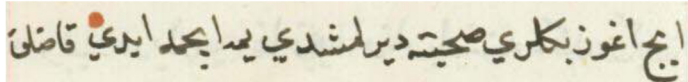
ile ³⁰başlar. Ek, söz, dizim, ses, vokal, konsonant gibi içsel değişimler bugün ile geçmiş arasında ses farklılıklarına neden olmuştur. Ses değişiklikleri, eşzamanlı olsada bölgesel farklılıklar gösterebilir. Çalışmanın esasını teşkil eden bu kısımda, Dede Korkut Oğuznâmelerinden son altıda geçen ve dillerin doğasında var olan vokal ve konsonant değişimleri tablolar halinde gösterildi. Azerbaycan Türkçesi ve Türkiye Türkçesi'nde yazı dilinden (Lehçe) dolayı farklılık gösteren kelimeler karşılaştırıldı. Çağdaş lehçeler arasında yapılan lehçeler arası ve bu lehçelerin her birinin kendi içinde art zamanlı veya eş zamanlı olarak gerçekleştirilen aktarmalar lehçe içi aktarma olarak kabul³¹ edilir. Dede Korkut okumalarındaki bu lehçe farkının temelini ise, konuşma ve yazı dilinin başlıca ayrılıkları, ses farklılıkları, imla ve yazım farklılıkları, gibi farklılıklar oluşturmuştur.

4.1. VOKAL DEĞİŞİMLERİ

Bu bölümde, Dede Korkut Anlatılarında geçen vokal değişimleri açıklanarak ilgili kısımlardan örnekler tablolar halinde gösterilmiştir.

4.1.1. Kapalı e (ə)

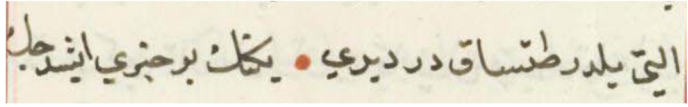
Türkçede kökten sayılan dokuzuncu sesli vardır ki buna kapalı e diyoruz. Eski ve Orta Türkçede ve hâlâ bazı Anadolu ağızlarında kimi kelimelerin ilk hecelerinde bulunur: yémek, démek³² gibi. Azerbaycan Türkçesinde dokuz tane ünlü yirmi üç tane de ünsüz harf bulunmaktadır. Azerbaycan Türkçesinde iki tane e kullanılmaktadır. Bunlardan biri daha geniş ve açık söylenen e diğeri ise daha dar ve kapalı söylenen e'dir. Azerbaycan Türkçesinde kapalı e (ə) daha belirgindir. Bu ə'ler okumalarda; e, i ve a vokallerini karşılamıştır.

	202/3 İç Oğuz Taş Oğuz bigleri şöhbete dirilmiş-idi yime içme-idi Kazılık
	202/3 İç Oğuz Taş Oğuz bağları sohbatə dərilmışdi yemə içmə idi Qazılıq

³⁰ Kaya, Ceval, "Türkçedeki Ses Değişiklikleri Nelerdir? "99 Soruda Türkçe Kültürü, İstanbul, s.102

³¹ Eker, Ümit, Tarihi Metin Aktarımlarında Deyimler (Eski Türkiye Türkçesi- Türkiye Türkçesi), Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, Sayı: 1/1 2012, TÜRKİYE, s.125

³² Banguoğlu, Tahsin, Türkçenin Grammeri, Ankara, 1959, s. 37

	204/9 altı yıldır tutsağdur didi Yigenek bu ħaberi işidicek
	204/9 altı yıldır tutsağdır dedi Yegnək bu xəbəri eşidicək

Dede Korkut Oğuznamelerinde “i” vokali kapalı e “ə” ile ifade edilen sözcüklerden bir tanesi de, devlet için üstün hizmetler vermiş kişilere verilen “bey” ünvanıdır. Yazı dili özelliğinden dolayı Muharrem Ergin big şeklinde okurken Azad Nebiyev ise bəğ şeklinde okumuştur.

Əski Türk yazılarında bəğ şəklində olan və semantic şaxənlənmə keçirən (Tanrının vəsfi olan Bayat adı bu köktəndir. Mannada baş tanrı baq- maştu adlanırdı) bəy sözcüğüünün ilkin anlamı araşdırıcılara görə “əcdad” dəmək imiş yeni qədim Türk cəmiyyətində tanrılıq kultunu/kültünü? Başlanğıcda ağ geyinen və boyların başçıları olan bəylər icra edirmiş.³³

İstanbul Türkçesinde ise kapalı e ya açık e’ye ya da i’ye dönmüştür. Kapalı e’lerin, i, a ve e vokalini qarşıladığı örneklere tabloda yer verilmişdir.

	210/6 yoq ya ciϫm-ile ceddün yoq urduğın ulıtmayan ulu Tañrı
	210/6 yoq ya cismle ceddüñ yoq urdığın ulatmıyan ulu Təñrı
	255/3 alınca qal'asına uğramış-idi Qara Tekür orada bir qoru
	255/3 alınca qal'əsinə uğramışdı Qara Tekür orada bir kuru
	273/1 gün Tomanın Qal'asinuñ Teküri ava binmiş-idi cāsus
	273/1 gün Tumanın Kələsiniñ Təküri ava binmişdi casus

³³ Hacıyev, Tofiq, *Dədə Qorqut Kitabı Ensiklopedik Lügət*, Bakı, 2004, s. 63

	275/9 dirimüz qurtulur-imiş dinüñ 'ışqına ol eri quyudan çıkar
	275/9 dirimiz qurtulurmuş diniñ eşqına ol æri quyudan çıkar
	275/10 didi Tekür biglerini cem' eyledi aydur gelüñ Qazanı quyudan
	275/10 dedi Tākür bağların cəm ayledi aydur gälün Qazanı quyudan
	276/1 bizüm ilümüze yağılığa gelmeyesin hem bizi ög Oğuzı sındırgıl
	276/1 bizüm elümiẓa yağılığa galmayāsən hām bizi ög Oğuzı sındırgıl

4.1.2 e-i, i-e,

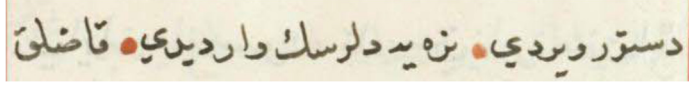
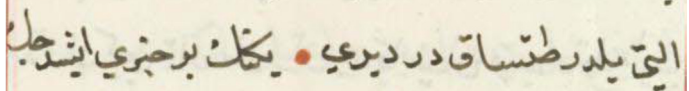
Eski Anadolu Türkçesinde kelime başında ya da ilk hecede e'lerin i'ye dönüşmesi mevcuttur. Ev-iv, yer-yir, getdi-gitdi gibi. Eski Anadolu Türkçesi i tarafı olup i'ler Osmanlıca devresinin sonlarına doğru e yoluna girmiştir. Ancak bu e'ler kapalı e'dir. Dede Korkut Anlatılarında ise kelime başında, geniş ölçüde i 'den yanadır.

Eski Türkiye Türkçesi metinleri üzerinde eli meselesi bakımından yaptığımız inceleme şu müşahede ve neticelerin tespitine imkân vermektedir.

- a) i vokali taşıyan birçok kelime bugün yazı dilimizde e vokali taşımaktadır. (i > e); bunların imlaları kışışleşmiş bir halde, Arap harflerini bıraktığımız tarihe kadar devam etmiştir.*
- b) Bazı mahdut kelimelerde Eski Türkiye Türkçesi ve Uygur devresinde e olan vokal, bugün yazı dilimizde i haldedir. (e > i) fakat birçok Anadolu ağızlarında e telâffuzunu muhafaza etmektedir.*
- c) Eski Osmanlıcada i şeklinde yazılıp, bugün e olarak yazı dilimiz*
- d) de yer alan vokal, birçok kelimelerde Anadolu ağızlarında kapalı e olarak telâffuz edilmektedir. Bunları i şeklinde muhafaza ağızlar vardır.³⁴*

	201/13 Qam Gan oğlu Han Bayındır yirinden çurmuş-idi
---	--

³⁴ Timurtaş, Kadri, *Eski Anadolu Türkçesi*, İstanbul, 1977, s. 20

	201/13 <i>Qam ğan oğlı Xan Bayındır yerinden turmuşdı</i>
	202/7 destur virdi nireye diler-iseñ var didi Qazılık
	202/7 <i>dəstur verdi nereye dilərsəñ var dedi Qazılıq</i>
	204/9 altı yıldur tutsaqdur didi Yigenek bu xəberi işidicek
	204/9 <i>altı yıldır tutsaqdır dedi Yegnək bu xəbəri eşidicək</i>

4.1.3. Aydır-Aydar-Aydur

Ayıt-;söylemek³⁵tir. Aydır; söyler manasına gelmektedir. Aydur okuması ise ayıt- fiilinin geniş zaman ekiyle çekimlenmiş şeklidir. Aynı zamanda ayıt- fiili, metinde aydar şeklinde okunmuştur. Ekin vokalinin köküne düzlük yuvarlaklık bakımından uyması (-ır, -ir şeklinin görülmesi) daha sonraki yüzyıllarda olmuştur;³⁶fakat ayıt- fiilini aydur şeklinde okumak daha doğrudur; çünkü Eski Anadolu Türkçesinde geniş zaman eki -r, -ar, -er; -ur, -ür şeklindedir. Ayt-fiili Çağdaş Türk Lehçelerinde şu şekilde geçer.

Köktürkçede kelime ayt- “söylemek” (BK D 41), Uygur Türkçesinde ayt- “söylemek” (MI 19, 11), Karahanlı Türkçesinde ayt- “söylemek” (KB 507), Harezmi Türkçesinde ayt- “söylemek” (Kutb 6), Kıpçak Türkçesinde ayt- “söylemek” (KI 27), Çağatay Türkçesinde ayt- “söylemek” (Sang 54r 3), Batı Türkçesinde kelime umumiyetle eyt- biçiminde ince sıradan olmasına rağmen, Dede Korkut Hikâyelerinde ayt- biçiminde kalın sıradan tespit edilmiştir.³⁷

Genel olarak Doğu Türkçesi metinlerinde kalın sıradan ayt-/ayıt-; Batı Türkçesi metinlerinde ise eyt-/eyit ağırlık kazanmakla birlikte³⁸ Eski Anadolu Türkçesi devresinde işlek bir biçimde kullanılan fillerden bir tanesidir. Okumalarda ayıt-, aydur, aydar ve aydır şeklinde geçer.

Türkçenin başlangıcından beri bilinen bir fiil vardır ki bu fiil Batı Türkçesinin (Tarihî Türkiye Türkçesi) ilk devirlerinde de uzun müddet kullanılmış, daha sonra Osmanlı Türkçesinin başlarından itibaren kullanımı

³⁵ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 28

³⁶ Timurtaş, Faruk Kadri, age, 2012, s.122

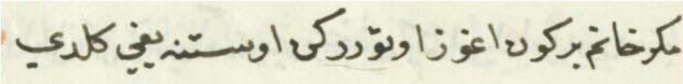
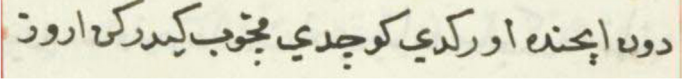
³⁷ Küçük, Serhat, “Dede Korkut Hikâyelerinde Eski Türkçenin İzleri”, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 9/9 Summer, 2014, s. 789

³⁸ Üşenmez, Emek, age, 2014, s.22

daralmış ve sonra da düşmüştür. Bu fiil Eski Türkiye Türkçesi dil yadigârlarında eyit-/eyt- olarak tespit edilen Eski Türkçe ve Batı Türkçesi dışındaki lehçelerde ay- veya genişlemiş şekliyle ayt-/ayıt-'tır.³⁹

	<p>204/7 söz atışdılar Budaq aydur bunda laf urup nidersin</p>
	<p>204/7 söz atışdılar Budaq aydar bunda laf urub nedirsən</p>
	<p>204/11 Bayındır Hanuñ naazarına vardı yüz yire yüz qodi aydur</p>
	<p>204/11 Bayındır Xanuñ nəzərinə vardı vardı yüz yerə qodi aydır</p>

İken gerundium eki; Anadolu halk ağızlarının bazılarında kökün vokaline uymaktadır. Yapar-kan, okur-kan örneklerinde olduğu gibi ek kökün vokaline uymaktadır. Uygur devresinde, ekin kalın şekli de bulunuyor (msl. aktınmaz-kan) Diğer bütün ekler, daima köke uymakta⁴⁰ olup -iken gerundium eki, ince olup vokal uyumuna uygunluk göstermez.

	<p>213/7 meğər hanum bir gün Oğuz oturur-iken üstine yağı geldi</p>
	<p>213/7 məgər xanım bir gün Oğuz otururkən üstine yağı gəldi</p>
	<p>213/8 dün içinde ürkdı köçdi kaçup gider-iken Aruz</p>
	<p>213/8 dün içində ürkdı köçdi qaçub gedərkən Aruz</p>

³⁹ Orhan Yavuz- Yakup Karasoy, "Yakup, Dede Korkut'ta ayıt- / eyit- ; eyit- / yit- / it- ve aşıt / işit Kelimeleri Üzerine", *Bilig/Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2004, s.103

⁴⁰ Timurtaş, Faruk Kadri, age, 2012, s.27

4.1.4. Menim-Menüm

Men şahıs zamirinin genitifidir. Yuvarlak vokallidir. Sahiplik eklerinde de olan bu durum Eski Anadolu Türkçesi'ne dayanmakta olup Azerbaycan sahasının da dil özelliğindedir.

	246/5 Beğil aydur öleyim ağzuñ için oğul ola kim menüm kiçmiş günimi
	246/5 Bəgil aydur öləyim ağzın için oğul ola kim mənim geçmiş günimi
	214/1 vakit düşen menüm oğlançumdur belki didi bigler bindiler
	214/1 vəqtin düşən mənim oqlançıumdır bəlkə dedi bəglər bindilər

4.1.5. Senin- senün

Sen şahıs zamirinin genitifi, burada da yuvarlak vokalli olarak kullanılmıştır. Yine benim-menüm de olduğu gibi iyelik eklerindeki bu durum Eski Anadolu Türkçesi'ne dayanmaktadır.

Bilindiği üzere, zamir çekiminde kök değişmektedir. Metinlerimizde, diğer Eski Türkiye Türkçesi metinlerinde olduğu gibi bini, İni, binüm, İniñ şekilleri mevcuttur. Bunlar Eski Türkiye Türkçesinde de var idi... Eski Türkiye Türkçesinin zamir çekiminde Eski Türkçeye ve bugünkü yazı diline göre en mühim hususiyet, genitif halinde iken aradaki vokalın yuvarlak olmasıdır.⁴¹

	214/8 didi ulu qardaşuñ adı Qıyan Selçüktür senün
--	--

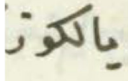
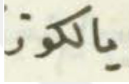
⁴¹ Timurtaş, Faruk Kadri, age, 2012, s. 82

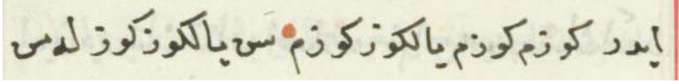
ديدي • اولوقرداشك ادي قبان سلجكدر سنك

214/8 dede ulu qardaşın adı Qıyan
Selçüktür sənîñ

4.1.6. Orta hece vokali

Türkçede çok eskiden beri vurgusuz olan orta hece vokalinin düşme olasılığı vardır. Orta vokalli olan kelime, bugün vokali düşmüş olarak karşımıza çıkabilir. Dede Korkut'ta orta vokalin

muhafaza edildiği sözcüklerden biri de yaluñuz sözcüğüdür. Bu kelime eserde hep yalñuz da okunabilecek şekilde orta hecesi işaretlenmeden yazılmıştır. Fakat bugün Dede Korkut sahasında bu kelime yalağız şeklinde orta hacesini hala muhafaza ettiği için eserde de Eski Anadolu Türkçesindeki gibi yaluñuz şeklinde olduğuna şüphe yoktur⁴² ve Dede Korkut anlatılarında da şekliyle karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde ise kelime vurgusuz olan orta vokali düşmüş şekliyle kullanılmaktadır.

	231/2 gözüm gözüm yaluñuz gözüm sen yaluñuz göz-ile men
	231/2 gözüm gözüm yalñuz gözüm sen yalñuz gözle mən

4.2. KONSONANT DEĞİŞİMLERİ

4.2.1. b- > p-, -b- > -p-, -b > - p Değişmesi

Dede Korkut Oğuznâmelerinde ön ses, iç ses ve son seste b > p konsonant değişimleri vardır. Dede Korkut Oğuznâmelerindeki b-p konsonant değişikliğini hem Eski Anadolu Türkçesi'nin sonlarının hem de Azeri sahasının dil özelliklerine bağlamak mümkündür.

Eski Anadolu Türkçesi bu bakımda umumiyetle b tarafındadır. Aslında b'li olan bir kısım kelimelerde b'ler bu devrede muhafaza edildiği gibi aslında p'li olan bazı kelimelerde b'ye çevrilmiştir. Bir kısım b'lerin p'ye çevrilmesi bu devreden sonra başlamış ve Azeri ve Osmanlı sahalarda bir takım farklarla

⁴² Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 371

inkişaf etmiştir. Azeri sahası Osmanlı sahasına göre daha çok p tarafına geçmiş olmakla beraber bu iki sahanın birinde b'li olan bir kelimenin diğerinde p'li olduğunu veya bunun aksini de görmekteyiz.⁴³

Dede Korkut Oğuznâmelerinde geçen -b > -p değişimi önses, -b- > -p- iç ses ve -b > -p son ses değişimleri tabloda örneklendirilerek verilmiştir.

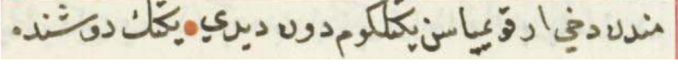
	<p>248/3 didi ağ şakallu babañ var-ise ağlatmağıl ağ pürçeklü</p>
	<p>248/3 dedi ağ saqallu babañ varsa ağlatmağıl ağ birçeklü</p>
	<p>254/7 her biri oturduğu yiri kılıcı-y-ile etmeği-y-ile alubdur, mere sen</p>
	<p>254/7 hər biri oturduğu yeri qılıçilə atməglə alubdur mərə sən</p>
	<p>255/9 var-idi bunları gördi gelüp aydur mere Oğuzdan</p>
	<p>255/9 vardı bunları gördi gelüb aydır mere Oğuzdan</p>
	<p>286/8 şoylamış aydur mere kâfir □en meni bilmez-misin Paraşaruñ</p>
	<p>286/8 soylamış aydır mərə kafər sən mənə bilməzmisin Barañsarın</p>

4.2.2. Dağı / Daxı

Halk dilinin ürünü olan Dede Korkut Oğuznamelerinde kalınlık-incelik uyumu, sağlam bir şekilde vardır. Günümüzde kalınlık-incelik uyuma aykırı olan kelimelerden biri olan dahi kelimesi, bugün yine uyum dışında bulunan dahi kelimesinin de eğerde dağı şeklinde⁴⁴ Dede Korkut Oğuznamelerinde dağı şeklinde □eçer ve kelime kalınlık incelik uyumuna uyar.

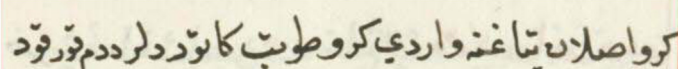
⁴³ Ergin, Muharem, age, 1997, s. 410

⁴⁴ Ergin, Muharem, age, 1997, s.91

	208/1 menden daḥı er qopmayasın Yigeneğüm dön didi Yigenek düşinde
	208/1 <i>məndən daxı ər qopmıyasın</i> <i>Yegnəgüm dön dedi Yegnək düşində</i>

4.2.3. t-d Değişmesi

Türkçenin tarihi gelişimi esnasında birçok harf ses değişimine uğramıştır. Kelime başındaki t konsonantın d'ye dönüşmesi, Eski Türkçeden Batı Türkçesine geçerken büyük ölçüde d'li şekillidir. Kelime başındaki t/d mevzusu biraz karışıktır. Eski Türkçedeki t'li kelimeler, Eski Anadolu Türkçesinde d'li şekli ile mevcut olmakla beraber, t'li şekli ile mevcut olan kelimeler de vardır. Kelime başındaki t-d değişimi Batı Türkçesinde vuku bulan değişikliktir. Eski Türkçede kelime başında d sesi yoktu. Batı Türkçesinde kelime başında görülen d'ler Esk Türkçede hep t şeklinde idi. Eski Türkçede kelime başındaki bazı t'ler sonradan Batı Türkçesinde d olmuş⁴⁵ ve kelime başlarındaki t foneminin d haline gelmesi Eski Anadolu Türkçesinin sonunda başlamıştır. Jale Öztürk, Ses Değişikliği Geçiren Kelimelerin Yazı Dilindeki Eski Şekilleri adlı makalesinde konuya şu şekilde değinir: Eski Türkçede kelime başında d- sesi bulunmaz, bu durum Çağdaş Türk Lehçelerinden Batı Türkçesi hariç hepsinde halen devam etmektedir. Ancak 13. yüzyıl Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde Eski Türkçede t- ile başlayan birçok kelimenin d- ile başladığı görülmektedir. Ancak bu ses değişimi sistemli bir ses değişimi⁴⁶ olmadığından bahseder.

	214/5 g irü aḫlan yatağına vardı g irü tutup g etürdiler Dedem Qorqut
	214/5 <i>gerü aslan yatağına vardı gerü</i> <i>tutub gäturdilər Dədəm Qorqud</i>

4.2.4. k- > g- Değişimleri

Kelime başında görülen k-g değişimi Eski Türkçe ile Batı Türkçesi arasında görülen bir değişikliktir. Azerbaycan Türkçesinde iḡ kelime başındaki k **g**ine dönüşmüştür. Eski

⁴⁵ Ergin, Muharrem, age, 2000, s.91

⁴⁶ Öztürk, Jale, "Ses Değişikliği Geçiren Kelimeler in Yazı Dilindeki Eski Şekilleri", *Güneyde Kültür*, Antakya, C: 14 Sayı: 141

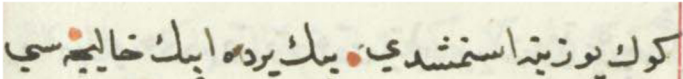
Türkçedeki k'lerin Batı Türkçe'de k olarak inkişaf ettikleri görülmektedir. Bu konoriation hadi'e büyük ölçüde olmakla beraber k'nın değişmediği de vâki⁴⁷ olduğu da görülür.

	<p>237/10 geyik üzerine yorıyış olsa Begil ne yay qurarı-idi</p>
	<p>237/10 keyik üzərinə yuriş olsa Bəgil nə yay qurardı</p>
	<p>248/10 ıalı süñüm ne begenmezsın göksüñ delüp göge pırlar ağça</p>
	<p>248/10 talı süğüm nə begənməzsən köksüñ delüb gögə pırlar ağça</p>

4.2.5. -k- > -g-, -k > -g Değişimleri

Çok heceli kelimelerin sonunda kalın “k” sesi “g” olur. “k” sesi kelime sonunda iki sesli arasında kalırsa “y” sesine dönüşürken “g” sesi “ğ” sesine dönüşür.

Oğuzcanın Eski Türkçe ve onun devam sayılabilecek Karahanlı, Harezm, Kıpçak ve Çağatay Türkçelerinden ayrılan en önemli özelliklerinin başında söz başında bu değişiklik gelir. Oğuzca söz başındaki tonsuz damak ünsüzü /k-/ yı tonlulaştırarak /g-/ ye dönüştürmüştür. Ön sıradan ünlü taşıyan hemen bütün kelimeler için bu kural geçerlidir. Yalnız art sıradan (kalın) ünlü taşıyan kelimelerde bu kural tam olarak geçerli değildir. ET ve onun devamı olarak gördüğümüz Karahanlı, Harezm ve Çağatay Türkçeleri'nde art sıradan (kalın) ünlü taşıyan kelime baş k'ları korumuştur. Eski Anadolu Türkçesinde de bu kural geçerlidir. Yalnız Oğuzca'nın Türkmen ve Azerbaycan yazı dillerinde bu /k/ lar /ğ/ ya dönüşmüştür⁴⁸

	<p>235/7 gök yüzine aşanmış-idi biñ yirde ipek halıçası</p>
	<p>235/7 gög yüzine aşanmışdı biñ yerde ipek xaliçesi</p>

Yazı dili özelliğinden kaynaklı okuma farklarından biride Türkiye Türkçesinde olmayan, ħ konsonantı Azerbaycan Türkçesinde x ile, k'nın da q ile karşılanır. Bu konsonantlar, çalışmanın

⁴⁷ Timurtaş, Faaruk Kadri, age, 2012, s. 49

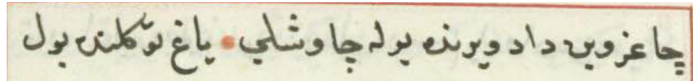
⁴⁸ Akar, Ali, *Eski Anadolu Türkçesi Ders Notları I*, Muğla, 2004, s.11

son kısmında yer alan tabloda yer almaktadır. Tabloda kelimenin tamamı kalınlaştırılmayıp sadece ilgili sesler kalın harfle gösterilmiştir.

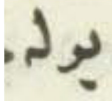
5. METİNDEN KAYNAKLANAN OKUMA FARKLARI/TERCİHLERİ

Dede Korkut Oğuznâmelerinin okunmasını güçleştiren sebeplerin başında Eski Anadolu Türkçesi'nin dil özellikleri gelir. Arap harfli metinlerinde farklı işaretler mevcut olmadığından, ilk ve son hecede bazı vokallerin yazılmaması, bazı seslerin aynı vokallerle gösterilmesi vav sesini 'o', 'ö' okuttuğu gibi 'u', 'ü' okutabilmesi farklı okumalara neden olabilmektedir. Bazı durumlarda ise, vokal kullanılmadan kelime okunabilir. Yazımın yetersiz kaldığı durumlarda ise kelimeler farklı okunur, metin içi farklı bağlamlar kurulur. Bu durumda metin bağlamından hareketle, kelimeye metin içi anlam yüklenir. Eski Türkiye Türkçesiyle yazılmış bir eseri, Türkiye Türkçesine aktarmak, aradan geçen zamanın arttığı tarihi metin aktarımlarında daha büyük zorluklara⁴⁹ neden olmaktadır. Bu sebeple araştırmacıların aktarım yaparken karşılaştığı zaman ve dil içi değişimler, bazı güçlükler neden olmaktadır. Anlatılarda geçen anlam farkı yaratan veya yaratmayan okumalar, her bir anlatı için ayrı ayrı tablolandırılarak ilgili kısımların altında yer aldı.

5.1. KAZILIK KOCA OĞLI YİGENEK BOYUNU BEYAN İDER HANUM HEY

	205/1 çağıruban dad virende bol çavuşlu yaykandüğında yağ tükilen bol
	205/1 çağıruban dad verəndə yola çavuşlu yağ tüküləndə bol

Metin kaynaklı ilk okuma farklılığı konsonant farklılığından kaynaklanmaktadır.

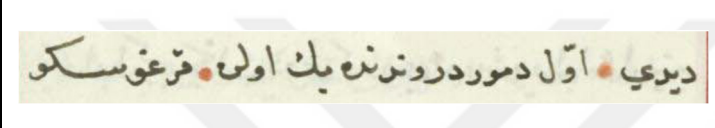
Muharrem Ergin, Kazılık Koca Oğlu Yigenek Boyı Oğuznâmesinde ⁵⁰şeklinde yazılmış olan kelimeyi bol şeklinde, Azad Nebiyev tarafından ise aynı kelime yola şeklinde okunmuştur.

Ancak Azad Nebiyev 205/1'deki satır sonundaki yazımını ise bol şeklinde okumuştur.

⁴⁹ Eker, Ümit, age, 2012, s.126

⁵⁰Shamil Cemshidov Kitabı Dedem Qorqud adlı eserinde de aynı kelimeyi "yol" olarak okumuştur.

*Bol, kıt'ın aksi; geniş*⁵¹ anlamındadır. *Yol: karada, havada, suda bir yerden bir gitmek için aşılacak uzaklık, tarik*⁵² anlamındadır. Dresden nüshasının orijinal dijital kopyası ele alındığında Azad Nebiyev'in okuması Dresden nüshasının orijinal dijital kopyasındaki yazıma daha uygunluk gösterir. Kelimeler iki farklı anlam taşımaktadır. Azad Nebiyev yola, çavuş/bekçi/hizmetkâr⁵³ şeklinde bir okuma yapmıştır ve bağlama uygun olanda bu okumadır. (Çağıruban dad virende yola çavuşlu yağ tökülende yol). Bu tanımlamalardan hareketle olması gereken okuma yoldur; çünkü anlatı şu şekilde ilerler, Yigenek'in Bayındır Hanın huzuruna gelir ve babasını kurtarmak için yüzünü yere koyar ve babasını kurtarmak için hana durumu anlatır ve yola gidecek kendisine eşlik edecek asker ister. İmdat dilediğinden, kendisiyle beraber yola dökülen, eşlik edecek asker, bekçi ister.

	205/7 didi evvel demür kapu dervendinde bi□olan qarğu süñü
	205/7 dedi əvvəl dəmir dərvəndində bəg olan qarğu süğü

Eski Anadolu Türkçesi'nin dil özelliklerinden biri de farklı konsonantın tek bir yazımla gösterilmesidir. Buradaki okuma farklılığının temeli konsonantın, tek yazım ile gösterilmesinden kaynaklanır. Yazımdaki ك hem g hem de ñ konsonantlarını karşılamakta olup, ñ sesinin "iki sese bölünmesi henüz eserde⁵⁴ bulunmamaktadır. Süñü; ün□ü, mızrak⁵⁵ iken süğü: buzağı⁵⁶ anlamıda vardır. Burada kelimenin daha iyi anlaşılması için bağlamdan hareket etmek gerekir. Kazılık Koca oğlu Yigenek Hikâyesinde, Yigenek, on beş yaşına girip yiğit olduktan sonra bir sohbet esnasında babasının tutsak olduğunu öğrenir ve onu kurtarmak istemesi⁵⁷ Dede Korkut Oğuznamelerinde esas olanın mücadele olduğunu da gösterir. Oğuzları harekete geçiren sebep, esir düşen anneyi, babayı, kardeşi veya beyi kurtarmak ve intikam almak arzusudur. Fakat burada da mücadele esastır, kahramanlık en yüksek sosyal değerdir. Böyle bir toplumda kadınların değeri bile, ata binmek, kılıç kuşanmak, ok atmak, düşmana akın etmek, yani maddi kuvvet tezahürleri ile ölçülmesi⁵⁸ Oğuz toplumlarında savaşçı ruha sahip olmanın; toplumsal kabulünün de anahtarı

⁵¹ Gülensoy, Tuncer, *Türkiye Türkçesindeki Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, Ankara, 2011, s.159/a

⁵² Gülensoy, Tuncer, age, 2011, s.1155/b

⁵³ Ergin, Muharrem, age, 1997, s.71

⁵⁴ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 424

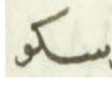
⁵⁵ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 275

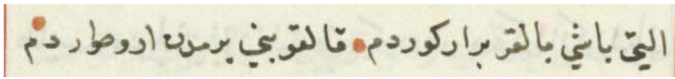
⁵⁶ Gülensoy, Tuncer, age, 2011, s. 818/b

⁵⁷ Başar, Kerem Lütfü, "Dede Korkut Hikâyelerinde Savaşçı Eğitim", *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 7/4, ANKARA TURKEY, Fall 2012, s.1015

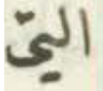
⁵⁸ Kaplan, Mehmet, *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar I*, İstanbul, 2002, s.23

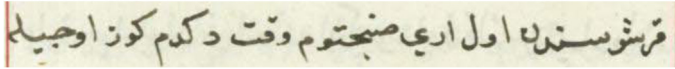
olduğunu gösterir. Böylesi toplumlarda er kişinin maharetlerinin yanında kullandığı savaş aletlerinin niteliği de önemlidir. Savaş aletleri keskin, yırtıcı olmalıdır. ar, o ve mızra yapılan sağlam kamaş, mızrak⁵⁹ kelimesi ET=aru/aru: mızra, alın umaş⁶⁰ anlamına gelmektedir. Bunlar Dede Korkut Ouznamelerinde sıkça geen savaş aletleridir. aru ve uu

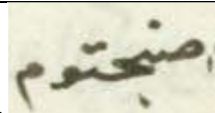
birbirini tamamlayan iki savaş aletidir. Bu nedenle sng kelimesi anlatıda snu Őekilli ve sylemi karşılamaktadır.

	207/2 alın başı balır bir er ordm alubanı yirmden r turdum
	207/2 altı başı balar bir er grdm qalqubanı yerimden uru turdum

Metin kaynaklı okuma farklılıı/tercihinden bir dieri de konsonant farklılıı olan

kelimenin ⁶¹yazımındadır. *Alın; yzin, kaşlarla salar arasındaki blm*⁶²dr. Kelimenin yazımında "t" konsonantının kullanıldıı grlmekte olup Muharrem Ergin'in ve Azad Nebiyev'in okumaları birbirinden farklı anlamlar taşır. Alın başı parlak er grdm ile altı başı parlak er grdm farklı anlamlar taşır; fakat iki okumada metin ii anlama uygunluk gsterir. unki metinde bahsedilen bir erdir. Alın; başa yakın olan bir uzuvdur. Alın ve baş birbirini tamamlayan iki kelime oluşturmuştur. Aynı Şekilde altı başı parlak bir er de balama uygundur.

	207/4 karşusundan ol eri saasım vaıt denedm gz uı-y-ile
	207/4 qarşusundan ol eri satum vat dikdim gz uil

Dede Korkut da bazen ekler anlam farklılıına neden olur. *Samak; saplamak*⁶³ burada farklı okunan kelimenin kk deil, kelimeye gelen ek farklı okunmuştur. Bu ek okumaya farklılık kazandırmıştır. Batmak, saplamak anlamına gelen, samak fiili de

⁵⁹ Ergin, Muharrem, age, 1997, s.171

⁶⁰ Glensoy, Tuncer, age, 2011 s.468/a

⁶¹ Shamil Cemshidov Kitabı Dedem Qorqud adlı eserinde de aynı kelimeyi "alın" olarak okumuştur.

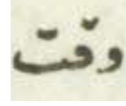
⁶² TDK *Trke Szlk*, 2005, Ankara, s.74/b

⁶³ Dilin, Cem, *Tarama Szluu*, Ankara, 1979, s.180/a

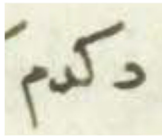
dilimizde, Eski Türkçe döneminden itibaren var olan çok eski bir kök olan ⁶⁴Sanç/tum kelimesi; Geçmiş zaman çekiminin klişeleşmesinden çıkmış olması da muhtemeldir. Herhalde bu ekin partisip eki olduğunu ihtiyatla kabul edilir.⁶⁵ Sançtum; sanç- kök, ek geçmiş zamanlı, vokal uyumuna uyarak, t'li yuvarlak ve birinci tekil şahıslıdır. Sançasım kelimesindeki –ası eki; gelecek zaman ifade eden bir partisif ekidir... Eskiden beri işlek olan bu ek –acak, -ecek kadar fazla kullanılmaz. Bu ek Eski Anadolu Türkçesinde bazen şekil ve zaman eki durumuna da geçmiştir. Eskiden –gası, -gesi şeklinde olan bu ekin –ga, -ge gelecek zaman partisip eki ile –sı, -si iyelik ekinin birleşiminden çıktığı algılanan⁶⁶ bu eki gelecek zaman anlamı ifade eder. Söylemde Yiğenek düşünde dayısı Emen ile karşılaşır. Mızrağını eline alır tam saplayacağı vakit onu göz ucuyla dikkatlice süzer. Kelimenin yazımında t sesinin kullanıldığı görülmektedir. Bundan dolayı Nebiyev'in okuması kelimenin yazımı ile daha çok benzeşir.

Bugünkü Türk Lehçelerinde: Trkm. sanç- “sokmak, batırmak, dürtmek” (Tekin vd. 1995: 560), Başk. senis-, Kzk. sanş- “batmak, saplanmak” (KTLs: 742); Türkiye Türkçesi Ağızlarında: DS sanç- ~ sanc- “saplamak, batırmak; ısırarak, sokmak” (Sivrihisar–Eskişehir, Amasya, Erkinis–Yusufeli–Artvin, Bitlis); Azerbaycan Türkçesi ve Ağızlarında: sanc- “1. batırmak, giydirmek, sokmak 2. takmak, iliştmek, geçirmek 3. dişlemek, vd.”⁶⁷

Aynı anlatıda geçen metin kaynaklı ikinci okuma farklılığı yine konsonant farklılığından kaynaklanmaktadır. Burada diğer dikkat edilmesi gereken hususta şudur ki; Dede Korkut Oğuznamelerinde vokal kullanılmadan yazılan kelimeler mevcuttur. Vakıt kelimesi de bunlardan

bir tanesidir ki, vokal kullanılmadan vakt şeklinde de okunur. Aynı zamanda okt>oht olarak okunabilir. oht: vakit⁶⁸ o zaman anlamı verir. Yine aynı yerde geçen ikinci okuma farklılığı

ise diküm kelimesidir. İlk hecede vokalin yazılmamaı kelimeyi hem dikedüm hem de deñedüm okutturabilir; ancak öznedede herhanı bir değişiklik yapmazken eylemde farklılığa sebep olur. Burada bağlamdan kelimenin doğru okunuşunu tahmin edilecektir. Dik; dikmek, yapmak, kurmak, sançmak, dikmek(dikiş)⁶⁹ iken denemek: dikkatle bakmak, gözetmek, gözlemek⁷⁰ söylemde her iki okuma farklı iki bağlam meydana getirir. Denemek; Değerini anlamak gerekli

⁶⁴ Güllüdağ, Nesrin, Sançmak Fiili Üzerine, Karadeniz, 2015, s.42

⁶⁵ Ergin, Muharrem, age, 2000, s.337

⁶⁶ Ergin, Muharrem, age, 2000, s.337

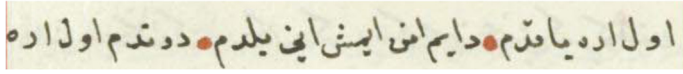
⁶⁷ Doğan, Talip, “Emşal ü Neşayih-i Türkî ve Söz Varlığı Üzerine”, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/8 Summer 2013, s.478

⁶⁸ Dilçin, Cem, age, 1979, s.3273/a

⁶⁹ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 90

⁷⁰ Dilçin, Cem, age, 1979, s. 180/a

niteliği taşıyıp taşımadığını bulmak için bir insanı, bir nesneyi veya bir düşünceyi sınamak, tecrübe etme⁷¹ anlamı vardır. Dik- sözcüğünün dördüncü anlamı sançmaktır.

	207/5 ol ere bakdum dayım Emen imiş anı bildüm döndüm ol ere
	207/5 ol ərə baqdım dayım əmən imiş anı bildim döndüm ol ərə

Yigenek'in düş görür; düşünde denizi delip geçer, bir er görür ve süñüsünü alıp ona dikkatlice bakmasından veya değer biçmek için kişiyi tecrübe etmesinden bahsedilmektedir. Göz ucuyla bakmakla ifade edilen ise bireyin belli ettirmeden; ancak dikkat ederek karşısındakine bakmasıdır. Bir sonraki okamada ise; Göz ucuyla ol ere bakdum şeklinde devam eder.

	207/12 şom altunlu menüm oğum yıl esdi yağmur yağdı yüki
	207/12 sum altunlu mənım oxım yel asdi yağmur yağdı buñı

Metin yazımından kaynaklanan iki okuma farklılığı vardır; bunlardan biri şom/sum diğeri ise yüki/buñı kelimeleridir. *Som*; *tam, bütünüyle*⁷² anlamındadır. *Sum*; *toplama, tutar, adet, yekûn, meblağ, miktar, özet, sonuç, netice, hesap, matematik problemi, öz, esas, doruk*⁷³ anlamındadır. Som altunlu/sum altunlu okumaları farklı vokaller ile okunmuş olmasına rağmen her iki okuma da bağlamla uygunluk gösterir. Yine aynı satırda geçen farklı okunan/tercih edilen bir diğere kelime ise yüki/buñı kelimeleridir. Buñı kopdı şeklindeki okumak bağlamla benzeşiktir; çünkü hava olaylarında genellikle; yağmur yağmadan önce rüzgâr eser, yağmur yağar ve ortalığı sis kaplar.

yüki kopdı D 207/12 (Yıl esdi yağmur yağdı yüki kopdı) “yük: yük” (Ergin, 1997: 342)	1. püki kopdı (Özçelik, 2005: 105b/12) 2. buñı kopdı (Gökyay, 2004: 101/1) “sis kaplamak, duman bürümek, kör duman kaplamak” (Gökyay, 2004: 181) 3. püki kopdı (Tezcan-Boeschoten, 2001: 142) “püki: tipi” (Tezcan 200: 417) 4. yuñı/yüñi kopdı “yüñ: kuş tüyü” (Tekin, 1986) 5. buñı kopdı (Alizade, 2000: D207/12) ⁷⁴
---	--

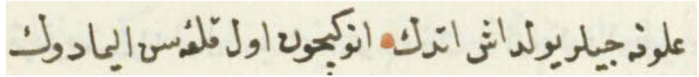
⁷¹ www.tdksözlük.com. 16.10.2015, 21.45

⁷² Dilçin, Cem, age, 1979, s. 190/a

⁷³ www.nnd.sözlük.com. 05.01.2015, 16.37

⁷⁴ Balyemez, Sedat, “Dede Korkut’taki Tartışmalı Kelimeler (Dresden Nüshası) Üzerine Bir Karşılaştırmalı Dizin Denemesi”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* Sayı: 1/3 2012 s. 114

Ergin, *yük*; *yük* anlamında kullanırken, Köken Bilgisi Sözlüğünde *yük kelimesinin dördüncü anlamı(mec)birinin üzerine almak zorunda kaldığı ağır görev*⁷⁵ anlamındadır.

	208/4 'ulufeçiler yoldaş itdüñ anuñ-içün ol qal' ayı sen alımadun
	208/4 <i>alufacilar</i> yoldaş etdiñ anuñçun ol qalayi san alımaduñ

Diğer bir okuma farkıda ulufe/əlufe kelimelerinde görülür. Ulufe; sipahi askerin hayvanı için ödenen yem parası Dede Korkut Kitabı (1400 yılından önce) : *Beş akçalı ulufeciler yoldaş etdüñ*] "padişah hizmetinde bulunanlara ödenen ücret" [Meninski, Thesaurus (1680)] **Arapça** 'ulūfa' علفة "hayvan yemi olarak verilen ot, yonca" sözcüğünden alıntıdır. Sözcük **Arapça** 'lf kökünden gelen 'alaf علف sözcüğünün çoğuludur⁷⁶. Tartışmalı olan bu kelime hakkında birçok fikir öne sürülmüştür.

*S. Elizade elüfeçi şeklinde okuduğu kelime hakkında şunları söyler: "Elüfeciler. H. Araslı'da "ülüfeçiler", M. Ergin'de "ulufeciler". Bu kelimenin yazılışı D. və V. nüshalarında farklıdır. V. kâtibi kelimenin kökünü "ulaf" (yulaf) şeklinde anlamış. D. katibi ise, muhtemelen, "elef" (Ar., ot) anlayışını nazarda tutmuş, bu kelimeyi "ayn" harfi ile yazmıştır. Böylece, "elüfeçiler" - elef tedarik edenler yahut köylüler manasında anlaşılabilir (Elizade, 1988: 246 - 247). S. Tezcan ve H. Boeschoten de Vatikan nüshası müstensihinin kelimenin yazılışında hata yapması ihtimalini göz önünde bulundurarak اليف سج biçimindeki ğ harfini f-ye değiştirerek kelimeyi ulfacı şeklinde okumuşlar (Tezcan - Boeschoten, 2001: 314). Hâlbuki burada problem sadece harf değişikliğiyle bitmiyor. Kelime Dresden nüshasında "ayn"la yazılmıştır; yani, Arap menşelidir. Vatikan nüshasında ise Türk menşeli kelimelerde olduğu gibi əlif - vav terkibi ile yazılmıştır. Bundan dolayı bu kelimeler aynı kökten değildir. Müstensihin hata etmesi veya bu kelimeyi Türkçeleştirerek konuşma dili biçimine sokması fikri de az inandırıcıdır. Bu durumda kelimenin M. Ergin'in neşrindeki gibi olğacı şeklinde okunmasının daha doğru olacağı kanaatindeyiz.*⁷⁷

Shamil Cemshidov Kitabı Dedem Qorqud adlı eserinde de aynı kelimeyi ulfacılar şeklinde okumuştur. *olğa - ; hak vermək, ödemək, maaş vermek, temin etmək*⁷⁸ tir. Vatikan nüshası incelendiğinde kelimenin elif ve vav ile yazılmış olduğu görülmektedir. Muharrem Ergin, ulufeçiler kelimesini nüsha farkında olğacıla şeklinde göstermiştir. Metin anlama olğacıla şeklindeki okuma daha uygundur denilebilir. Anlatıda geçen beş akçalı yani paralı ücretli manasındadır.

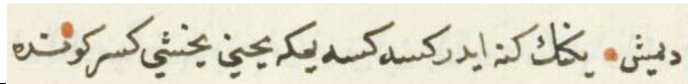
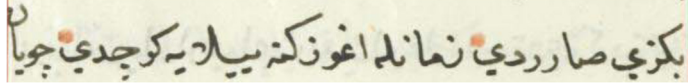
	208/5 dimiş Yiginek yine aydur keē keē yimeē yahni yahşı keēr ünde
--	---

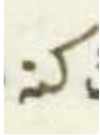
⁷⁵ Gülesoy, Tuncer, age, 2011, s.1188/a

⁷⁶ www.etimolojiTurkce.com, 27.01.2015, 21.11

⁷⁷ Adilov, Zahid, age, s.11

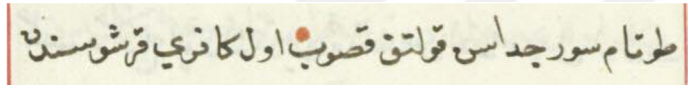
⁷⁸ Lessing, Ferdinand, *Moğolca Türkçe Sözlük*, 2, Cev. Günay Karaağaç, TDK, Ankara, 2003, s. 951

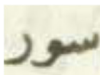
	208/5 <i>demış Yegnek gena aydır kəsə kəsə gündə</i>
	215/10 <i>beñzi şarardı zaman-ile Oğuz yine yaylaya köçdi çoban</i>
	215/10 <i>beñzi sarardı zamanla Oğuz gena yaylaya köçdi çoban</i>

Kelimesi yine/genə şeklinde okunmuştur. *Yine; gene, tekrar. ET. yana, yänä, yinä (EUTS,283) (Uyg.) yenä (Az.)* ⁷⁹ Aynı okuma farklılığı/tercihi Basat'ın Tepegözü öldürdüğü

anlatıda geçer; ancak Azad Nebiyev'in okuması daha doğrudur. Metinde ile yazılmıştır. Bu nedenle genə şeklinde okumak bağlamla uygundur.

	209/2 <i>tutam süvri cıdaın qoltuq kııup ol kâfiri qarşuından</i>
	209/2 <i>tutam sur cidasın qoltuq qısub ol kafəri qarşusından</i>

⁸⁰ Kelimesi metinlerde sür/süvri şeklinde okunmuştur. Buradaki temel fark, okunan kelimenin yazımıdır. Kelime başlangıçta sur şeklinde okunabilir. *Sur; Bir cins koyun derisi*⁸¹dir. Eski Anadolu Türkçesi dil özellikleri dikkate alınırca kelime sonunda ı harfinin yazılmaması muhtemeldir. *Süvri; sivri*⁸² Bu kelimeyi anlamlandırırken bağlamdan hareket etmek gerekir. Muharrem Ergin okumasında, Kıyan Selçük oğlu Delü Tundarın sivri mızrağını alıp kâfiri mızraklamasından bahsedeken Azad Nebiyev ise iyi vuran, sapı koyun derisinden yapılmış bir mızrakla mızraklaşmasından bahsedilmektedir. Ancak Azad Nebiyev'in okuması, mızrağın niteliklerini daha iyi aktarmıştır. Bundan dolayı kelimeyi sur şeklinde okunmalıdır.

⁷⁹ Gülensoy, Tuncer, age, 2011, s. 1146/a

⁸⁰ Şamil Cemshidov Kitabı Dedem Qorqud adlı eserinde de aynı kelimeyi "Sur" olarak okumuştur.

⁸¹ Ganiyev, Ahmet'yanov, age, 1997, s. 218/a

⁸² Ergin, Muharrem, age, 1997, s.276

	210/6 yoq ya ciṁm-ile ceddün yoq urduğın ulıtmayan ulu Tañrı
	210/6 yoq ya cismle ceddüñ yoq urdığın ulatmıyan ulu Təñrı

Metinin yazımından meydana gelen ulut-/ulat- farkının sebebi yine vokalin yazılmamasından kaynaklanmaktadır. Ergin aynı kelimeyi ulıt- şeklinde okurken Nebiyev ise aynı

kelimeyi ulat- şeklinde okumuştur. ⁸³Ulıt-; *ulutmak, bağırtmak*⁸⁴ ulat; (*hlk*) *ulaştırma*⁸⁵ Yigenek Tanrıya yalvarırken urdığın ulıtmayan Ulu Tanrı diye seslenir. Burada

yansıma sözcüktür. Yansımalar hemen her dilde o dilin fonetik özelliklerine göre şekillenmekte ve dildeki sözcük türü olarak daha kapsayıcı türler olan ad, eylem gibi türeyebilmekte, tek başına bir anlam ifade edebilmekte, cümlenin ögesi olarak⁸⁶ bağdaştırılabilmektedir. Bu sözcüklere, eski ve yeni yazmalarda sıklıkla rastlanmaktadır. Hayvanların çıkardığı sesleri belirli durum, vaziyet ile bireylerin hareketlerinden çıkan sesleri bağdaştırılarak, tasvir etmede yansıma sözcükler kullanılır. ulıt-: bağırtmak ⁸⁷bu şekilde ses benzerliğine dayalı olarak kullanılır.

	211/1 qara şağrı şoqmanı tolu qan oldı qara başı buñaldı
	211/1 <i>Qara sığrı soqmanı tolu qan oldı qara başı buñaldı</i>

Yigenek'in Tekür'ün üstüne at sürmesi, kâfirin omzuna kılıç vurmasıyla giysinın dağılması

yara alması ve kanın akmasından bahseder. Söylemden önceki ve sonraki okumalar, kelime hakkında bilgi verir. Metinde anlatılan olay neticesinde kara şağrı; yani kuyruk

⁸³ Shamil Cemshidov Kitabı Dedem Qorqud adlı eserinde de aynı kelimeyi "ulatmıyan" olarak okumuştur. (1995:106)

⁸⁴ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 301

⁸⁵ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s. 964/b

⁸⁶ Ergin, Koca, "Dede Korkut Hikâyelerinde Yansıma Sözlerin Leksiko-Semantik Analizi", *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies*, XII/1, Yaz 2012, s. 394

⁸⁷ Ergin, Koca, age, 2012, s. 403

ve bel arasındaki dolgun kısma kılıç vurulmuştur. Bunun sonucunda sokmanın, bir çeşit çizme, içinin kan dolmasından bahseder. Kâfirdeki bu uzuv memeli hayvanlardaki bölüme benzetilmiştir. Yukardan aşağıya bir sıralama izlenirse eğer kara sağrı; memeli hayvanlarda bel ile kuyruk arasındaki dolgun ve yuvarlakça bölüm⁸⁸ Ancak sığır; geniş getirenlerden boynuzlu büyük baş evcil hayvan,⁸⁹ bahsedilmemiştir. Ergin'in okuması olan sağrı, bağlama uygundur.

	<p>211/9 maya-mıdur anı bilēm kara ilüm koyunını yüklü qodum qoçmıdur</p> <p>211/9 mayamıdır anı bilsem qara ayulum qoyununu yüklü qodum qoçmıdır</p>
--	---

Muharrem Ergin ⁹⁰ sözcüğünü, kelime başındaki elifi **ا** v **ع** birlikte okuyarak

ilüm şeklinde okurken, Azad Nebiyev elifi **ا** ve **ع** yi ayrı alıp ayilum şeklinde bir okuma yapmıştır. *İl; eli memleket, ülke, memleket halkı, başkası, yabancı* ⁹¹ Kazılık Kocanın kendi **İ**ni kurtaranı merak etmesi ve Kaytabanun mayasını yüklü kodum. Ner midür maya mıdur anı bilsem. Kara ilüm koyunını yüklü kodum. Koç mıdur koyun mıdur anı bilsem. Ala gözlü görklü halalum yüklü kodum. İrkek midür kız mıdur anı bilsem⁹² manzumeyi söyler. Burada memlekette bırakılandan bahsedilir. Ahmet Doğan Dede Korkut'u Yeniden Okumak II makalesinde, Yigenek dahi babasına kendüyi bildürmedi orada o dahi soyladı aydur kaytabanuñ mayasını yükli koduñ ner oldı kara ilde koyunuñ yükli koduñ koç oldı ala gözlü helâluñı yükli koduñ arslan oldı didi (V. 33/13-34/1) ⁹³ Vatikan Nüshasıyla karşılaştırır ve Ergin'in okumasıyla örtüşür. Memleketinde bıraktığı bir takım şeylerden bahsedilir. Buradan il şeklinde okuma metin bağlamına daha uygundur; çünkü memlekette bırakılandan bahsedilir.

⁸⁸ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s. 715/a

⁸⁹ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s. 765/b

⁹⁰ Şamil Cemshidov Kitabı Dedem Qorqud adlı eserinde de aynı kelimeyi "ayilum" olarak okumuştur.

⁹¹ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 149

⁹² Ergin, Muharrem, Dede Korkut Kitabı I, 2011, Ankara, s. 205

⁹³ Doğan, Ahmet, "Dede Korkut'u Yeniden Okumak II", *Uluslararası Türk Dili Kongresi*, Ankara, 1996, s.82

	212/4 uğurdan biçler hiçara yoriyış itdiler yağmaladılar babası-y-ile Yiginek
	212/4 uğurdan bağlar hasara yüriş etdiler yağmaladılar babasıla Yegnək

يوريش

yori-/yüri- kelimesi Orhun Kitabeleri'nde yori- şekliyle geçer, yori- ve yürü- kelimeleri anlamsal olarak aynıdır, sadece vokal farklılığı vardır. Günümüz Türkçesinde de 'yürü- şekliyle yaşamaya devam eder. Vokal değişime uğran, günümüzde varlığını devam ettiren sözcüklerden biri de yori'dir. Yori kelimesi Orhun Kitabelerinde geçmekte olup günümüz Türkçesinde de aynı manada varlığını devam ettiren sözcüklerden olan yori->yürü-, Orhun Kitabeleri'nden günümüze kadar geçen sürede çeşitli koşullardan dolayı ses değişikliğine uğramış fakat anlamını korumuş sözcüklerden⁹⁴ biridir. Yori/ yüri okumalarının ikisi de yüremek anlamındadır. Sonuç olarak Orhun Kitabeleri'nden 'yori-' şekliyle geçip günümüzde yerini aynı anlama gelen 'yürü-' şekline bırakmıştır. Ses değişikliğine uğrayan bu her iki kelime yori- ve yürü- metin bağlamına uygundur. Yoriş da okunabilir.

	212/8 oqıtdılar kuşuñ ala kanını kumaşuñ aruñını qızuñ ökçeğini
	212/8 oqıtdılar kuşuñ ala qatını qumaşın arusını qızın göğçekini

قاني

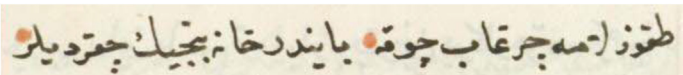
Muharrem Ergin 'n' konsonantı ile okurken Azad Nebiyev'in 't' konsonantı ile okuması farklı okumalara neden olduğu gibi farklı okumalar anlam farklılaşmasına neden olmaktadır. *Kat; nezd, yan, huzur, ön*⁹⁵ demektir. Ancak anlatıda bahsi geçen kat değil kandır. Metinde kuşun ala kanını temiz, arı kumaşa dökmekten bahsedilmektedir. Bu nedenle kuşun ala

⁹⁴ Çeikel, Sibel, "Orhun Kitabelerinden Günümüze Söz Varlığı", Trakya Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2007

⁹⁵ Dilçin, Cem, age, 1979, s. 129/b

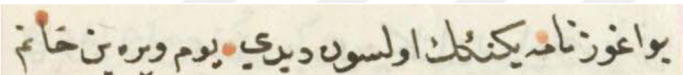
قانی

kanı şeklindeki okuma metin bağlamına daha uygundur. Kelime “Ala kanatı” şeklinde de okunabilir. Anlatıda Yiginek’in babasını kurtardıktan sonra Allah’ a şükürler ederler, kilisenin yerine mescit yaptırırlar. Aziz Tanrı adına hudbe okuttururlar, kuşun ala kanadını, kumaşın arusunu, kızın göğçeğini Bayındır Han’a beşte bir hisse çıkarmaktan bahsedilir. Bu nedenle ala kanat/ı şeklinde bir okuma da mümkündür denilebilir.

	212/9 toquzlama çırğap çuğa Bayındır Hana pençik çıkardılar
	212/9 toquzlama çırğap çuğa Bayındır Hana pençyek çıkardılar

پنجيك

*Pencik; hisse, beşte bir hisse*⁹⁶. Metinde Bayındır Hana beşte bir hisse çıkarmasından bahseder. Panc; Farsça’da beş, yek ise bir demektir. Yani beşte biri ifade eder.

	212/12 bu Oğuz-ñame Yigeneğüñ olsun dedi yöm vireyin hanum
	212/12 bu Oğuzñamə Yegnəgiñ olun dedi yüm verəyin Xanım

يوم

*yöm; dua, hayır dua, uğur, fal*⁹⁷ iken, yum; uğur kadem.⁹⁸ *Yöm/yum; hayır dua, uğur* anlamında kullanılmıştır. Tezcan, özcüğün yom olduğunu ve Arapçadan geldiğini ifade eder. Dede Korkut Oğuznâmelerinde yom vereyim deyimi yine oğuznâmenin önünde yapılan duada mutluluk dileyeyim, saadet dileyeyim, uğur dileyeyim, manalarında Dede Korkut tarafından söylenir. Muharrem Ergin Ve Azad Nebiyev’in okumaları hem bağlama hem de yazım ile uyumludur. Yine aynı şekilde İç Oğuz Taş Oğuz asi olduğu Oğuznamede de geçer. Yine aynı

يوم

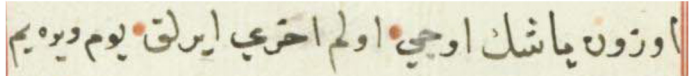
şekilde okumalar/tercihler yazım ve bağlama uygundur. Kelimesi yom şeklinde de

⁹⁶ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 249

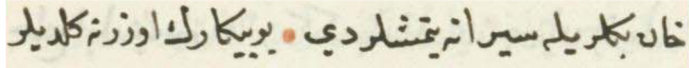
⁹⁷ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 340

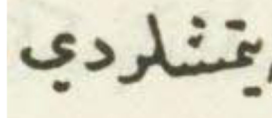
⁹⁸ Dilçin, Cem, age, 1979, s. 252/a

okunur; çünkü *yom*: (*hlk*) *uğur, iyi talih, iyi haber* ⁹⁹ Bu durumda, *yom*, *yöm* ve *yüm* okumaları bağlamla uygunluk gösterir.

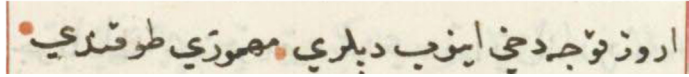
	303/11 uzun yaşuñ uçı ölüm aħırı ayrılıq yöm vireyim
	303/11 uzun yaşuñ uçı ölüm axırdı ayrılıq yum verayim

5.2. BASAŦ DEPE GÖZİ ÖLDÜRDİĞİ BOYU BEYĀN İDER HANUM HEY

	216/5 Hān bigler-ile seyrana biñmişler-idi bu bıñaruñ üzerine geldiler
	216/5 Xan bāglār ile seyrana yetmişlerdi. Bu binarın üzerine galdiler

Metinden kaynaklı okuma farklılıklarından biri de ¹⁰⁰kelimesinin *biñ-*/*yet-* şeklinde okunmasıdır. *Biñ*; *binmek*¹⁰¹ manasında iken *yet-*; *yetişmek*, erişmek, *ulaşmak*, *vasıl olmak*, *yetmek*, *kâfi gelmek*, *olgunlaşmak*, *büyüme*¹⁰² manasına gelir. Yine Divanü Lügati't Türk de *yätmek*: *yetişmek*, *erişmek* şeklindedir. Anlatıda Han, beyleri ile seyrana erişmişlerdi ulaşmışlardı. Azad Nebiyev okumasının metin yazımıyla daha uygunluk gösterdiği görülür.

	216/9 Aruz Qoca daħı inüp depdi mahmuzı toqındı
	216/9 Aruz Qoca dāxi enüb depeledi mahmuzı toqındı

⁹⁹ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s.1158/a

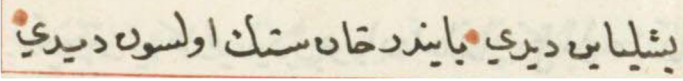
¹⁰⁰ Turan M. Türkmenoğlu, Korkut Ata'nın Kitabı adlı eserinde de aynı kelimeyi "çıkılmışlardı" olarak okumuştur.

¹⁰¹ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 50

¹⁰² Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 327

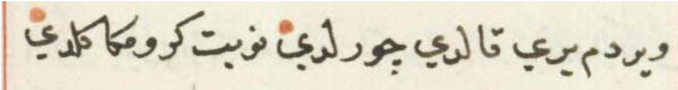
دېلېرى

dep; tepmek, at tekmek, tekmelemek¹⁰³ anlamsal olarak Muharrem Ergin ve Azad Nebiyev okumaları bağlamı sağlamaktadır. Ancak Azad Nebiyev'in okuması yazımla daha uygundur.

	216/13 besleyeyim dedi Bayındır Ҳан □enüñ ol□un dedi
	216/13 yaşlıyayın dedi Bayındır Xan sənin olsun dedi

بشلیای

Kelimesi Azad Nebiyev tarafından, *yaş; doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman, hayatın çeşitli evrelerinden her biri çağ*¹⁰⁴ şeklinde okunmuştur. Muharrem Ergin ise aynı kelimeyi besleyeyim şeklinde okumuştur. Metinde anlamın, bağlama bağlı olduğu muhakkaktır. Ancak dilbilimsel çalışmalarda kelimenin nasıl yazıldığı da önemlidir. Yazımda ise olduğu ش yazılmıştır. *Besle-: gıda vermek, yedirmek, semirtmek*¹⁰⁵ tir. Metinde anlatılan olay Bayındır Han'ın beyleri ile gezi sırasında pınar başında duran bir çocuğu görmeleri ve Aruz Koca'nın Depegöz'ü alıp eteğine sarıp Bayındır Handan bu çocuğu oğlu Basat ile birlikte besleyip, büyüt, yetiştirme isteğidir. Dede Korkut Anlatılarında yaş vermek sıklıkla geçen soylamadır. Yaşlıyayam da büyüteyim, besleyeyim manasındadır. Metin yazımı dikkate alındığında Azad Nebiyev'in okuması olan yaşlıyayın okuması Dresden Nüshasıyla daha benzerdir.

	222/9 virdüm biri qaldı çevürildi nevbət □irü maña □eldi
	222/9 vərđim biri qaldı çörildi növbət □erü maña □əldi

و sesi, kelime içinde farklı işaretler mevcut olmadığından hem “v” hem de “o, ö”

چورلدی

okutabilmektedir. Dolayısıyla kelimesini bağlamı ve yazımı dikkate aldığımızda çevürildi/ çörildi şeklinde okuma mümkündür diyebiliriz.

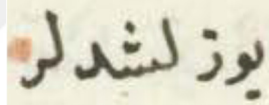
¹⁰³ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 82

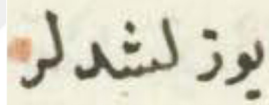

¹⁰⁴ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s. 1082/b

¹⁰⁵ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s. 134/a

Kitabi-Dədə Qorqud»da bir sıra sözlər həm «v» samiti ilə, həm də həmin samitin iştirakı olmadan işlənmişdir. Məsələn, çörmək//çevirmək (çörildi, növbət gerü - maña gəldi; ...ekindü vəqti munu maña çevirəsiz, yiyəm), qov//qoa qoa...Bu cür sözlər barədə E.Əlibəyzadə yazır: «...qədim türk dillərində v səsi olmamış və bu səsi ya «b» əvəz etmiş, ya da söz «v»süz, müvafiq saitın davamlı tələffüzü ilə ifadə olunmuşdur...bu sözlərin «v»süz tələffüzü müasir danışq dilimiz və şivələrdə də mühafizə olunub qalır. Müəllifin qeydləri qərb ləhcəsi baxımından da özünü doğruldur. Belə ki, yuxarıda təqdim etdiyimiz sözlər müasir ədəbi dilimizdə «v» samiti ilə (çevirmək, yovşan, gövdə, sovqat, qovmaq, qova-qova), qərb ləhcəsində isə «v» samitinin iştirakı olmadan «Kitabi-Dədə Qorqud»dakı formaya uyğun işlənmişdir.¹⁰⁶

	224/2 ağlaşdılar buzlaşdılar anasınıñ ivine geldi anası
	242/2 ağlaşdılar bozlaşdılar anañın evinə gəldi anası
	224/4 elin öpdi görüşdiler buzlaşdılar Oğuz bigleri dirildi
	224/4 əlin öpdi görüşdiler bozlaşdılar Oğuz bəgləri dəridi

Aynı durum, kelimesinde de vardır. vav و sesinin iç seste ‘o’, ‘ö’ ve ‘u’, ‘ü’ okutabilmesinden dolayı, bozla-/buzla-‘ okunabilir. Dede Korkut Oğuznamelerinde sıklıkla geçen buzla-; bağıra bağıra ağlamak, feryad etmek, deve bağırmaq¹⁰⁷ manasındadır. *Bozla-; bağırmaq, OT. Bozla- ses vermek, bağırmaq, bozlamak*¹⁰⁸ her iki okuma da metin bağlamına uygundur. Ergün Koca, Dede Korkut Hikâyelerinde Yansıma Sözlər adlı çalışmasında, buzla- fiilini de yansıma sözcükler guruba alır. *Buzla-: deve veya deve yavrusunun (kaytaban, torum) bağırmasını*¹⁰⁹ insanların canlı veya cansız varlıkların çıkardıkları sesleri işitme yoluyla tekrar etmesine dayandırır. Ancak Talat Tekin Dede Korkut Hikâyelerinde Bazı Düzeltmeler isimli makalesinde bu fikre karşı çıkar; Kitabı Dede Korkut’ta birçok kez geçen ve her iki yazarında /u/ ile buzla- okudukları fiilin doğru /o/ ile bozla-mak’tır. Bu fiilden türeme buzlat-, buzlaş- ve buzlaştur bi çatılarda buna öre düzeltilmelidir. Bununla birlikte bu önkü Azerîde fiil buzla- biçimindedir ¹¹⁰diyerek buzla- fiilinin bozla- fiilinden türediğini ve bu şekilde okunması gerektiğini ifade eder. Söylem ise şu şekilde ilerler: Basat’ın kardeşinin ölümünü öğrenir, yüreği

¹⁰⁶ Tanrıverdi, Əzizhan, Kitabı Dede Korkuttun Söz Dünyası, Bakı, 2006, 193

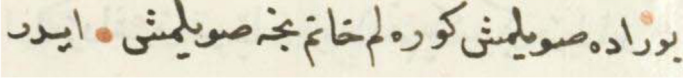
¹⁰⁷ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 63

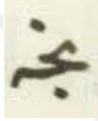
¹⁰⁸ Dilçin, Cem, age, 1979, s.167/b

¹⁰⁹ Koca, Ergin, age, 2012, s. 396

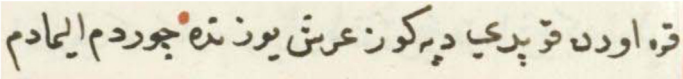
¹¹⁰ Tekin, Talat, age, 2004, s. 141-156

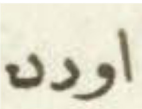
yanar. Tepegöz'ün Oğuz halkına zarar vermesi ve kardeşinin ölmesi üzerine Tepegözle karşılaşmak istemesi üzerine anasının babasının içli içli ağlaması, duygularını dile getirmek için bağırarak, böğürerek ağlaması anlatılmaktadır. Söylemde hem bozlamak hem de buzlamak şeklinde okumak mümkündür.

	224/7 burada ıoylamış ıörelüm hanum niçe ıoylamış aydur
	224/7 burada soylamış görəlim xanım nə soylamış aydır

Kelimesi niçe/nə şeklinde okunmuştur. *Niçe; kaç, ne kadar, oldukça, çok, nasıl, uzun süreden beri < OT. Nece-neçe ne kadar, kaç (DLT)Uyg. nəcä, nəcük(< nəcä ök) < ne+ce'eşitlik eki' necä(Az.)¹¹¹* her iki okumada ne söyledi manasına gelmektedir. Ergin ve Nebiyev okumaları bağlama uygundur. Ancak Dresden nüshasının orijinal kopyasına baktığımızda Ergin'in okuması yazıma daha uygunluk gösterir.

	224/8 ıara evren ıopdı Depegöz arş yüzinde çevürdüm alımadım
	224/8 ıara uran ıapdı Dəpəgöz arş yüzində çevirdim alımadım

Muharrem Ergin elifi ^ا alıp metinde geçen evren şeklinde okurken Azad Nebiyev aynı kelimeyi elifi ^ا ve vavı ^و birlikte alıp Muharrem Erginden farklı olarak uran şeklinde okumuştur. Eski Anadolu Türkçesinin dil özelliği olan bu durum aynı kelimeyi farklı iki şekilde okumaya neden olmuştur. *urmak; vurmak, çarpmak¹¹²* olarak tanımlanır. Aynı kelime *Evren: Kâinat, kozmos(ET), Felek(EAT)¹¹³* şeklinde okunduğunda farklı manaya gelir. Muharrem Ergin

¹¹¹ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, 607/a

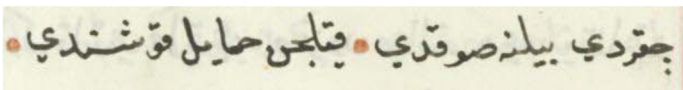
¹¹² Dilçin, Cem, age, 1979, s. 219/b

¹¹³ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, 350/a

kelimeyi evren; Büyük yılan, ejderha¹¹⁴ şeklinde tanımlar. Ancak *evran: Büyük yılan, canavar*¹¹⁵ iken Uran/evren okumaları iki farklı anlamı beraberinde getirir. Burada söz konusu kelimenin uran/evren olduğunu anlayabilmek için, bağlamdan hareket etmek gerekir. Metinde ise Kazan Beyin, Basat'ın Depegöz ile vuruşma isteğini duyduktan sonra söylediği sözlerdir. Kara evren koptu Depegöz arş yüzünde çevürdüm alımadum. Arş yüzünde çevürdüm alımadum Basat.¹¹⁶ Evren, gökyüzü birbirini tamamlayan kelimelerdir; ancak, uran; aynı zamanda nara, parola anlamı taşır. Kara bir feryat koptu, korkunç bir feryad işitildi gibi. Bu şekilde de okunabilir; çünkü Basat'ın Tepegözle karşılaşma isteğini söylemesinden sonra; kara feryat koptu gökyüzünde, gibi bir söylem ortaya çıkmaktadır. Bundan dolayı kara feryat şeklinde okuma bağlamla benzeşiktir. Burada arş kelimesi de tartışmaya sebep olmuştur. Sadettin Özçelik, Dede Korkut metni üzerinde düzeltmeler adlı eserinde konuya dikkat çeker ve şöyle ifade eder:

*Ergin, 'arş okumuş ve söz dizininde 'arş, gök' (DKKII: 19) şeklinde anlam vermiştir. Gökyay, kelimeyi arş (DKK: 109,27) şeklinde Dede Korkut Metinleri Üzerinde Yeni Düzeltmeler (1) okumuş, ancak söz dizininde işlememiştir. Tezcan ise, kelimeyi yanlış yazılmış gerekçesiyle arz okumuş ve ayrıca başına kara sıfatını eklemiştir... Ben de okuyuşunda Tezcan'ın bu açıklamasını tanık göstererek aynı tamiri yapmışım. Ancak, şimdi kelimenin metinde doğru yazıldığını ('arş yüzünde) ve 'arş yüzi'nin gökyüzü anlamında olduğunu düşünüyorum.*¹¹⁷

Özçelik de başta arz olarak tamir ettiği kelimeyi arş olarak düzeltir. Gerekçe olarak da Dede Korkut'ta arz veya arz yüzünün geçmediğinin ancak arş sözcüğü geçmekte olduğunu ve yazımında hata bulunmadığını dile getirir. Ayrıca Özçelik Basat'ın Tepegöze gitme isteğindeki Kazan'ın soylamasında gökyüzünden yeryüzüne doğru bir sıralama izler. Bu nedenlerden dolayı kelimenin arş şeklinde okunması bağlama uymakla beraber yazılda benzeşiktir.

	<p>225/5 çıkardı biline şokdı kılcın hamayil kuşandı</p> <p>225/5 çıqardı belinə soqdı qılcın hām qılcın hām quşandı</p>
---	--

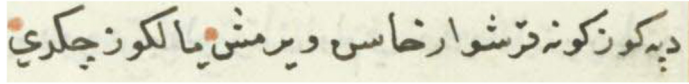
¹¹⁴ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 108

¹¹⁵ Derleme Sözlük, Ankara, 1993, s.1813/a

¹¹⁶ Ergin, Muharrem, age, 2011, s. 210

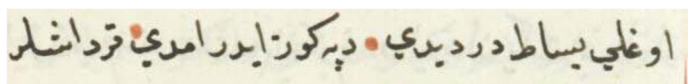
¹¹⁷ Özçelik, Sadettin, "Dede Korkut Metinleri Üzerinde Yeni Düzeltmeler I", *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies*, Cilt: Vi. Sayı:1 İzmir, 2005, s.195

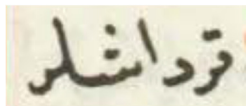
*hamayil; (ar. ḥamā'il) omuzdan çapraz olarak vücuda asılan, geçirilen bağ, çaprazlama, omuzdan çapraz olarak*¹¹⁸ bağlamdan hareketle Ergin'in metin aktarımı, bağlama ve Dresden nüshasındaki yazıma daha uygun ve tutarlı gözükmetedir.

	225/9 Depegöz güne karşı arkasın virmiş yatur çekdi
	225/9 <i>Dəpəgöz günə qarşu arxasın vərmiş yalñuz çəkdi</i>

Diğer bir okuma farklılığı da yatur/ yalñuz kelimelerinde □eçer. Basat'ın anasından atasından helallik aldıktan sonra Tepegöz'ün bulunduğu Salahana Kayasına gelir. Tepegöz orada güneşe karşı arkasın vermiş yatur/yalnuz çekdi. Okumanın yatur mu yalnuz mu olduğu bağlamdan anlaşılır. Tepegöz Oğuz toplumu tarafından sevilmeyen, Oğuz toplumuna çeşitli zararlar veren varlıktır. Salahana Kayasında yalnız yaşamaktadır. Tepegöz güne karşı arkasını vermiş yalnız. Yani tam da Tepegözün yalnızlığına vurgu yapan ifade, bu nedenle hem metin yazımına

baktığımızda yalnız şeklinde bir okuma yapmak yazımla daha benzeşir.

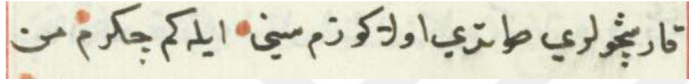
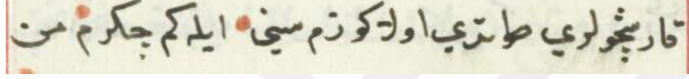
	232/3 oğlu Basatdur didi Depegöz aydur imdi qardaşuz
	232/3 <i>oğlu Basatdır dedi Depegöz aydır əmdi qardaşlar</i>

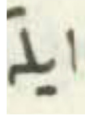
Bazı durumlarda kök ortak iken, ek farklılık göstermektedir; ancak dilimizde ek bağlamın farklılaşmasına da neden olur. Kelimesinde Muharrem Ergin ve Azad Nebiyev okumalarında farklılık ekte görülmektedir. Muharrem Ergin, çokluk birinci çoğul iyelik eki ile kullanılmıştır. İsimleri sınıf veya familya anlamında kategorize eder. Aslında EAT.'de çokluk

¹¹⁸ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 82

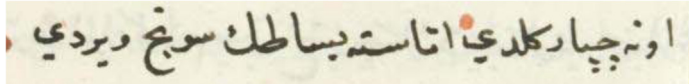
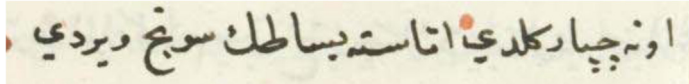
şekli, eklendiği isimleri çoklaştırmaktan ziyade, belirli bir sınıfa¹¹⁹ dâhil eder ve Azad Nebiyev de çokluk ekini belirli bir sınıf belirtecek şekilde kullanmıştır. Buradaki çokluk eki kelimeye çoğulluk anlamı katmamıştır. Aynı aileye mensup kişilerin oluşturduğu sınıf anlamındadır. Dolayısıyla Tepegöz kardeşler söylemindeki mana aynı aile bireylerini ifade etmektedir. Dresden Nüshasındaki yazım ve Eski Anadolu Türkçesi dil özellikleri dikkate alındığında Azad Nebiyev okuması daha uygundur. Sedat Balyemez aynı kelimeyi tartışmalı kelimeler grubuna alır.

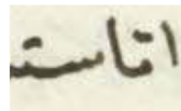
kardeşuz D232/3 (<i>İmdi kardeşuz kıyma maña didi</i>)	1. <i>kardeşlik</i> (Özçelik, 2005: 118a/3) 2. <i>kardeşuz</i> (Gökyay, 2004: 113/18) 3. <i>kardeşlar[uz]</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 114) 4. <i>qardaşuz</i> (Alizade, 2000: D232/3) ¹²⁰
---	---

	233/10 qarışçukları tutdı ola gözüm seni eyle kim çekerem men
	234/10 qaruşçuları tutdı ola gözüm seni elə kim çəkərəm mən

Eyle; *öyle*¹²¹ her iki okuma da bağlama uygundur. *Ele*; *öyle*¹²² her iki okuma tercihi de aynı manaya gelmekte olup, bağlama benzeşiktir.

	234/6 ivine çapar geldi anasına Basatun evinç verdi
	234/6 <i>evinə</i> çapar gəldi atasına Basatın sevinç verdi

Muharrem Ergin ve Azad Nebiyev kelimesini ana/ata farklı okumuşlardır. Ata; baba, babanın babası olan dede¹²³ bağlamdan hareketle Basat'ın Tepegözi öldürür ve Oğuz iline haberi iletilir. Ana; ana, anne¹²⁴ *Kalın Oğuz illerine haber geldi. At ağızlu Aruz Koca ivine*

¹¹⁹ Gülsevin, Gürer, age, 1997, s. 9

¹²⁰ Balyemez, Sedat, Sayı: 1/3, 2012, s. 98

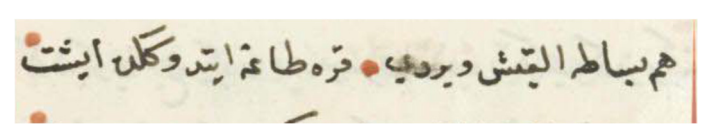
¹²¹ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 108

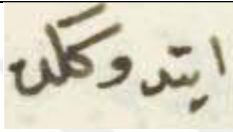
¹²² Gülensoy, Tuncer, age, 2001, 328/a

¹²³ Dilçin, Cem, age, 1979, s.16/a

¹²⁴ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 15

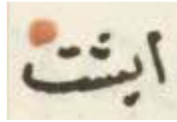
çarpır geldi anasına Basat'un sevinç viridi ¹²⁵ Oğuzname şu şekilde ilerler Aruz Koca Basat'ın Tepegözi öldürdüğünü işitip Basat'ın anasına bu haberi iletmesidir. Oğuznamede geçen ata ve ana Aruz Koca ve eşidir. Ata Aruz Koca olduğundan, atasına sevinç verdi şeklinde bir okuma bağlama daha uygundur. Metnin yazımına dikkat edilirse n konsonantıyla değilde Azad Nebiyev'in okumasında olduğu gibi t konsonantıyla yazılmıştır. Nebiyev okuması yazıma daha uygundur.

	<p>234/11 hem Basata alqış viridi qara tağa ayıtduğında işit</p>
	<p>234/11 hām Basata alqış verdi qara tağa yettüğünde aşıt</p>

Bu sözcük Azad Nebiyev tarafından yet- eylemi şeklinde kullanılmıştır.

Yine aynı satırda Muharrem Ergin ve Azad Nebiyev'in ¹²⁶okuma farklılıklarına rastlanır. Buradaki farklılık hem ayıt-/yet- ve işit-/aşıt- okumalarında görülür. İşitme; duyma eylemiyle alakalı iken, aşıt; dağ ve tepelerin üzerinden arka kısma aşılacak yer.¹²⁷ Sadettin Özçelik, Dede Korkut eydür: Kara Tağdan Aşar Olsan Aşıt Versün, Kanlı Sudan Geçer Olsan

Geçit Versün Adlı makalesinde yazım ve okuma sıkıntılarının olduğunu belirtir.

M. Ergin, işit okuduğu kelimeye dizinde “işitme, işitilen şey, ses, cevap” (MEH: 155) anlamlarını vermiş ve kelimeyi “cevap” (1971: 183) şeklinde tercüme etmiştir. O. Ş. Gökyay, aşıt olarak okuduğu kelime için “dağın aşılacak yolu, beli; iki dere arasındaki sırtımsı yükseklikler, sırt gerisi; geçit, aşılacak yer” (OŞG: 166-167) anlamlarını vermiş ve kelimeyi “aşıt” (1995: 136) şeklinde tercüme etmiştir. Talat Tekin, yazdığı küçük notta Ergin'in okuyuşunu haklı bulmuş ve verdiği anlamı desteklemiş; ancak kelimenin ince sıradan okunması gerektiğini belirtmiştir: Bu mısranın üçüncü kelimesi D 234'te eytdüğünde şeklindedir. Buna rağmen Ergin'in kelimeyi art ünlülü okuması hatalıdır. Öte yandan Gökyay'ın bu kelimeyi, yetdüğünde yerine, işit kelimesinin de aşıt yerine müstensih yanlış olduğu yolundaki görüşüne katılmak zordur. Türkçede eşid- fiili daha basit bir eş- köküne gider: Küer. eş-, Sağ. Koyb. es-, Hak. is-, 'işitmek'. DK'daki işit bu kökten -t eki ile yapılmış bir isim olabilir. ¹²⁸

Basat'ın Tepegözü öldürmesi ile Dede Korkut'un gelip şadılık çalmasında geçen bu işit/aşıt sözcükleri farklı manalar taşımaktadır. İşit; duyulan şey iken aşıt ise aşmak, aşılan yer

¹²⁵ Ergin, Muharrem, age, 2011, s. 215

¹²⁶ “Kara dağa yetdüğünde **aşıt** vırsün” (Gökyay, OŞG: 114. 29)

“Kara tağa yetdüğünde **aşıt** vırsün” (Tezcan, Özçelik 119a.11)

¹²⁷ Dilçin, Cem, age, 1979, s. 357/b

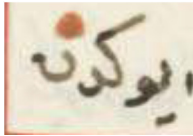
¹²⁸ Özçelik Sadettin, “Dede Korkut Eydür: Kara Tağdan Aşar Olsan Aşıt Versün, Kanlı sudan Geçer olsan Geçit Versün”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* Sayı: 2/4 2013 s. 61-68, TÜRKİYE International Journal of Turkish Literature Culture Education Volume 2/4 2013, TURKEY, s.62

manasındadır. Biri duymak ile ilgili iken diğeri eylemle ilgilidir. Kaçalın, işit; karşılığı yankı olarak düzeltilmesi ¹²⁹ gerektiğini ifade eder. Yani dağın aşılması gereken yüzü, aşmakla ilgilidir.

Bu takdirde mısra ‘Kara dağa sorduğunda (sana) cevap versin’ anlamında olur (Tekin 1986: 155). Mustafa S. Kaçalın, 1998’de sunduğu bir bildiriye “işit (D. 23411): Karşılığı ‘yankı’ olarak düzeltilmelidir” (Kaçalın 2004: 96) demiştir. S. Tezcan, yazdığı notta Tekin’in yukarıdaki notunu atlamış ve Ergin’in okuyuşuna Tekin’in yaptığı aynı itirazı yapmış, Gökyay’ın okuyuşunu doğru bulduğunu belirtmiştir... Aslında burada metin bütünüyle bozuktur, Gökyay’ın metin onarımı doğrudur: eyitüğünde okunabilecek biçimde yazılmış olan sözcük yêtdüğünde, işit okunabilecek biçimde yazılmış olan sözcük de aşıt olarak düzeltilerek okunmalıdır. ¹³⁰

Şeklinde belirtir. Ergin’in okumasının imla bakımından Dresden nüshasıyla daha tutarlı olduğu görülmektedir. Ancak burada anlam karanlıktır ve tartışmalar değerlendirmeye alınmalıdır. Basat’ın Tepegöz’ü Kalın Oğuz beylerinin Salahana Kayasına geldiler. Dede Korkut gelip soylamasını yapmıştır. Son olarak makalesinde aşıt sözcüğünün, Dede Korkut’ta dağlar için aş-fiili, sular için geç-fiili birlikte kullanılır ve metinde geçen cümle bu anlamda bir söz kalıbı ¹³¹ olduğunun dağların yüksekliği karşısında aşıt ¹³² fiilinin kullanılması metin içi kullanıma uygun olduğunu ifade eder.

	234/13 erlik-ile qardaşuñ qanın alduñ Kalın Oğuz biglerini yükden
	234/13 ərliklə qardaşın qanın aldın Qalın Oğuz bəglərini bundan

Ergin ve Nebiyev okumaları yük/bun metin bağlamına uygun kelimelerdir. Burada bahsedilen yük/bun Oğuz’un başına zeval getiren Tepegözdür. Basat’ın erlik göstermesi Tepegöz’ün canını alması sonucu ozan soylamasıdır.

5.3. BEGİL OĞLI EMRENÜN BOYU BEYÂN İDER HANUM HEY

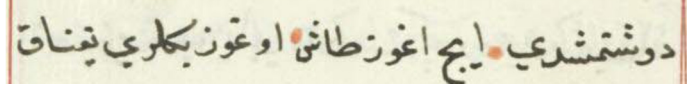
	235/8 döşenmiş-idi İç Oğuz Taş Oğuz bigleri yığnaq
--	---

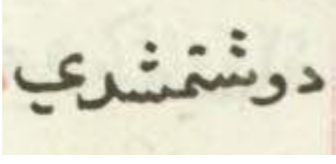
¹²⁹ Kaçalın, Mustafa S., “Dede Korkut Kitabı’nda Okuma Önerileri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten* 1998/1, Ankara, 2004, s. 96

¹³⁰ Özçelik, Sadettin, age, 2013, s. 62

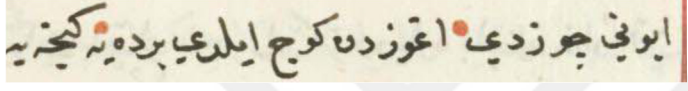
¹³¹ Özçelik, Sadettin, age, 2013, s. 64

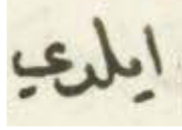
¹³² Özçelik, Sadettin, age, 2013, s. 64

	235/8 <i>dösetmişdi</i> İç Oğuz Taş Oğuz bağları yığnaq
---	---

Kelimesi Muharrem Ergin tarafından döşenmiş-idi, Azad Nebiyev tarafından ise döşetmişdi şeklinde okunmuştur. Burada döşen/döşet okumaları işi yaptırma açısından farklılık gösterir. Döşetmişdi; işi başkasına yaptırma anlamı taşır. Kam Gan Han Bayındırın, ziyafet vermesi İç ve Dış Oğuz beylerini çağırması ağ ban evini kara yeryüzüne dikmesi ve bunu ipek halılarla döşetmesinden bahsetmiştir. Burada özne işi yapan değil de işi yaptıran konumundadır. Bu nedenle, Azad Nebiyev'in okumasındaki gibi oradaki t konsonantıdır.

	236/10 ivini çözi Oğuzdan köç eyledi Berdeye Genceye
	236/10 evini çözdü Oğuzdan göç eladi Berdeye Genceye

Ele-; *elemek* < *OT. Elge-* DLT orta hecedeki –g- Batı grubu Türk şivelerinde düşmüştür.¹³³ Begil'in Oğuz iline bekçi olması için, Oğuzdan göç eder. Eyledi yardımcı fiili, artık yeni birleşik fiillerin kuruluşunda kullanılmayan eyle- yardımcı fiilinin aslında edle- ekli ile Eski Türkçeden beri yaşadığı, yardımcı fiil fonksiyonunu edinmeden evvel bu dönemde esas fiil olarak var olduğu kaynaklarda¹³⁴ geçmektedir. *Eyledi*; *eylemek*¹³⁵ Ergin ve Nebiyev okumaları bağlama uygundur. Eski Anadolu Türkçesinde eyle- yardımcı fiili yaygın bir kullanıma sahip olmuştur. Yabancı asıllı kelimeler it-, kıl-, ol- ve eyle- fiilleri kullanılarak fiil hâline getirilerek¹³⁶ kullanılmaktadır. Çağdaş Türk Lehçelerinde yaşayan eyle- yardımcı fiili, Dilek Herkmen şöyle değinmiştir: Eyle- fiilinin edle- şekli ile 10. yüzyıla ait olduğu düşünülen Altun Yaruk'ta ve diğer Uygur harfli metinlerde yer aldığı görülmektedir. Anlam çerçevesi Karahanlı Türkçesinde genişleyen edle-, bu dönemde sadece esas fiil olarak kullanılmış; yardımcı

¹³³ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s.328/a

¹³⁴ Herkman, Dilek, "Eyle- Yardımcı Fiili", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research* Volume: 3 Issue: 12 Summer 2010, s.238

¹³⁵ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s.351/b

¹³⁶ Timurtaş, Faruk Kadri, age, 2012, s.114

fiil olarak ilk kez Kışaşı'lı Enbiyā'da kullanıldığı ¹³⁷gözlemlenmiştir. Eylemek fiilinin Eski Anadolu Türkçesinde yardımcı fiil olarak kullanımı yaygındır. Daha sonra ise fiil yerini et- şekline bırakmıştır; ancak bazı lehçelerde eyle- şekliyle de yaşamaktadır. Her iki okumada bağlama uygunluk gösterir; fakat Eski Anadolu Türkçesinin dil özelliklerini göz önünü alırsak Muharrem Ergin okuması yazıma daha fazla uygunluk gösterir.

	<p>238/3 eger bigler geyik alsa kulağı delük olsa Begil sevincidür</p>
	<p>238/3 əger bağlər keyik alsa qulağı dəlük olsa Bəgil süniçidir.</p>

Eski Anadolu Türkçesinin dil özelliğinden dolayı ¹³⁸sevinç/süniç şeklinde okunabilir. *Sevinç*; *sevinç*, *müjde* ¹³⁹ Hayati Develi, eger bigler kulağı delük olsa Begil sevincidür deyü Begil'e gönderürler-idi ¹⁴⁰geçen sevinç kelimesi için şu açıklamaları yapar; ise bağlama göre “muştuluk” bir durum olmadığı için “sevinç” kelimesi yerine “göndermek, bırakmak, salıvermek” anlamına gelen sav- fiilinden savinç ¹⁴¹ şeklindeki okunmayı önerir. Yine aynı kelimeyi Semih Tezcan da şu şekilde açıklar; buradaki sevinç kelimesini 119a/6'da geçen “... atasına Basatuñ sevinç verdi...” cümlesindeki kelime ile aynı kabul ediyor ve daha önceki neşirlerde verilen “müjde, muştuluk, sevinçli haber” anlamlarını doğru kabul ediyor. Kelime 119a/6'da bu anlama gelse de, 121a/3'de bu anlama geldiği açık değildir. Zira Begil, avda silah kullanmamakta, yakaladığı avların kulaklarını keserek işaret koymakta, kendine ait olduğunu belli etmektedir. Diğer beyler vurdukları avın kulağının kesilmiş “dilük” olduğunu görünce “Begil sevincidür, diyü” Begil'e gönderiyorlar. Burada “muştuluk” bir durum yoktur. Kanaatimce kelimeyi başka türlü okumalı ve anlamlandırmalıyız. Aranılacak anlam “...tarafından işaretlenmiş, ...filancaya ait, ...filancanın salıverdiği” olmalıdır. Belki sav- “göndermek, bırakmak, salıvermek” fiilinden savinç. ¹⁴² Ermen avda belli olsun diye zayıf, cılız olanların kulağını deler, semiz olanları da boğazlardı. Bu Emren'in nişanıdır. Bu nişanı gören diğer Oğuz Beyler de avın Emen'e ait

¹³⁷ Herkman, Dilek, age, 2010, s. 247

¹³⁸ Shamil Cemshidov Kitabı Dedem Qorqud adlı eserinde de aynı kelimeyi "suncıdır" olarak okumuştur.

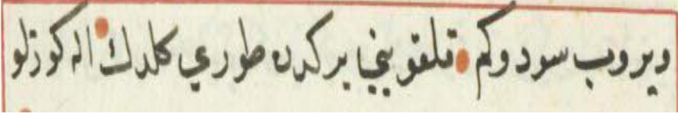
¹³⁹ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 266

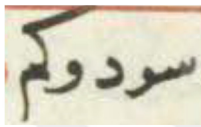
¹⁴⁰ Ergin, Muharrem, age, 2011, s. 217

¹⁴¹ Develi, Hayati, “Dede Korkut Oğuznameleri Tezcan Ve Boechoten Yayımı Üzerine Notlar”, *ilmi Araştırmalar* 12,2011, s. 83-94

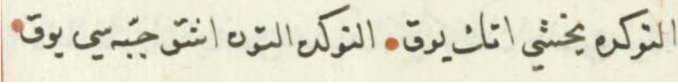
¹⁴² Tezcan- Boeschoten, age, 2001,

olduğunu anlarlardı. *Sav; istenmeyen birini başından uzaklaştırmak*¹⁴³ Emren'in yaptığı da tam da budur.

	239/1 virüp sevdüğüm alkubanı yirüñden urı eldüñ ala özlü
	239/1 <i>veriüb södükim alqubanı yeriñdän turı aldıñ ala özlü</i>

Sev-: *sevmek*¹⁴⁴ anlamındadır. Meñinde Beğil'in Bayındır Han'a üsüen sonra evine elmesiyle haunun ona söyledierini ifade eder. Göz açuban ördüğüm öñül virüp sevdüğüm alkubanı yirüñden urı eldüñ ala özlü¹⁴⁵ buradan hareketle göz açıp gördüğüm gönül verip sevdiğim şeklinde ifade edildiğinden Muharrem Ergin okuması bağlama uygunluk gösterir.

	239/6 aluñda yaxşı auñ yo egnüñde altun ışu cübbesi yo
	239/6 <i>altuñda yaxşı atın yo alnuñda altun ışı cübbəsi yo</i>

Ergin; Egin; *vücüt, sırt, arka, üst(üst baş)*¹⁴⁶ Nebiyev ise *alın; alın=ET, OT. Alın(DLT) < al-(ı)m*¹⁴⁷ olarak okumuştur. Okumanın egün/ alın olduğunu anlamak için söylemden bir önceki ve bir sonraki okumalara bakmak lazımdır. Altında güzel atın yok, alnında/eginde cübbesi yok buradan hareketle cübbe insan vücuduna giyilen, uzun düğmesiz bir giysi türüdür. Cübenin vücuda giyilen kıyafet bir kıyafettir; ancak burada vücudun bir bölümü olan alından değilde sırttan bahsetmiştir. Bu nedenle Ergin'in okuması bağlamla daha benzeşir.

	240/9 öñinden bir paralu geyik ıdı Beil buña at aldı
	240/9 <i>ögindän bir yaralu keyik ıdı</i>

¹⁴³ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s.741/b

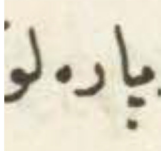
¹⁴⁴ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 217

¹⁴⁵ Ergin, Muharrem, age, 2011, s. 217

¹⁴⁶ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 215

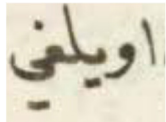
¹⁴⁷ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s. 66/a

	<i>Bəgil buña at saldı</i>
--	----------------------------

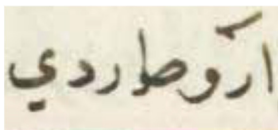
*Para(f. pāre) pāre, parça*¹⁴⁸ metin bağlamına her iki okuma da uygunluk gösterir. Begil ava çıktığında yaralı/parça olmuş geyik görmüştür. *Yara; keskin bir şeyle, bir vuruşla vücutta oluşan derin kesik veya zedeleme, bir şeyin iç veya dış yüzeyinde herhangi bir etki ile oluşan ve tehlikeli olabilen oyuk, gedik, yarık*¹⁴⁹ Muharrem Ergin okuması imlamaya uygundur.

	240/12 yeñimedi bile uçdı sağ uyluğu kayaya tokındı şındı
	240/12 yeñimədi bilə uçdı sağ oyluğu qayaya tokındı şındı

uyuk/oyluk her iki sözcükte uyluk kemiğini ifade ettiğinden iki okumada bağlama paraleldir.

	240/13 Begil örü turdı ağladı aydur ulu oğlum ulu qardaşum
	240/13 <i>Bəgil aru turdı</i> ağladı ulu oğlum ulu qardaşum

Örü/uru turmak fiili ayağa kalkmak anlamında kullanılmıştır. Ali Akar, Dede Korkut Kitabı'nda tur- fiili adlı makalesinde, fiil olarak üçe ayırır; ayağa kalkmak, beklemek, bir yerde durmak ve birikmek, yığılma¹⁵⁰ olarak açıklar. Tasvir olarak tur-, -I tur-, -ıp tur-, -a tur-, -dı tur olarak dört değişik anlam ve tasvir fiil göreviyle kullanmıştır. Akar,

ö:r-, Eski Uygur metinlerinde ün- fiili ile sinonim olarak "kalkmak, yükselmek"(Hamilton, 1998. 157) DLT' de ise "yükselmek" anlamlarıyla kullanılmaktadır. (Dankoff, 1982: 231) bu şekil günümüz

¹⁴⁸ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 248

¹⁴⁹ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s. 1068/b

¹⁵⁰ Akar, Ali, "Dede Korkut Kitabı'nda 'tur-' Fiili", *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 3/1 Winter, 2008, s.2

Türkmen Türkçesinde ö:r- “ayağa kalkmak” şekli ve anlamıyla yaşamaktadır. (Tekin, 1995:306) Fiillin –ü zarf fiil eki ile kalıplaşarak oluşan örü (“ayakta durmak; dik düşey”) şekline Mersin, Konya, İzmir illerinden alınan sözlerde rastlanılmaktadır. (DS, 1997, 3351) Tarihi ve Çağdaş Oğuz Lehçelerinde rastlanan ve hemen hemen aynı anlama gelen ör/ö:r- (“yükselmek; ayağa kalkmak) ve tur- (“ayağa kalkmak”) esas fiilleri, zarf- fiil eki (-ü) vasıtasıyla örü tur- “yükselerek kalkmak” şeklinde kalıplaşmış yeni ve geçici bir yapı oluşturmuştur. Birinci fiil, (-ü) zarf fiil yapma ekiyle isim görevini üstlenmiştir. Bu şekle Eski Türkiye Türkçesinin başka metinlerinde de rastlanmaktadır. Türkiye Türkçesi metinlerinde XVI. Yüzyıl sonrasında meydana gelen dil ölçünleşmesi ile yerini mecazi bir ifade olan ayağa kalkmak’a bırakmıştır. ¹⁵¹

aru; iyi güzel, arı, temiz¹⁵²ancak Türkmen Türkçesinde varlığını devam ettiren, örü/uru turmak şeklindeki bir okuma bağlama daha uygundur. Çünkü anlatı şöyle ilerler: Begil’in sağ uyluk kemiğinin kırılmasıyla, Begil’in ayağa kalkması ağlamasından bahseder. DLT’ de geçen ve yükselmek manasındaki kalıplaşmış bir ifade olan bu fiilde, ilk kısım ad görevindedir. Örü: yükselmek, tur-: ayağa kalmak fiiliyle kalıplaşarak bir yapı oluşturmuştur. Arı tur- öteye gitmek anlamını da verir, bir kenara çekildi, uzaklaştı manasında da kullanılır. Bu şekilde bir kullanım da bağlamda ifade edilenle benzeşiktir.

	<p>242/11 iñlemez idüñ kişi qoyınında yatan hālalına □ırrın dimez-mi olur</p>
	<p>242/11 əgilməz idiñ kişi qoyınında yatan hālalına sırrın deməz mi olur</p>

Konsonatın tek sesle gösterilmesinden dolayı yazımı iñle/əgil şeklinde okunmaktadır. ñ ve g sesini **ك** karşılımsından dolayı iñle/əgil şeklinde okuma, farklılığa neden olmuştur. Ancak inle-; acı, üzüntü belirten sesler çıkarmak ~inlä-(Az.)¹⁵³ İken *egil-; eğılmek~əyil*(Az.)¹⁵⁴ manasındadır. Begil’in ayağını kırması ve bir gece acı acı inlemsinden dolayı hatunun söylediği kalabalık düşman gelse geri dönmezdin butuna ala ok dokunsa inlemez/egilmez idin şeklinde okunabilir.

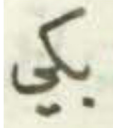
	<p>245/12 maña virgil yiñ yaqalar di □düreyim senüñ-içün qara polad</p>
	<p>245/12 maña vergil yeñi yaqa dikdirəyim sənüñçün qara polad</p>

¹⁵¹ Akar, Ali, age, Volume 3/1 Winter 2008

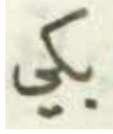
¹⁵² Derleme Sözlük, age, 1993, s.337/a

¹⁵³ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s. 437/b

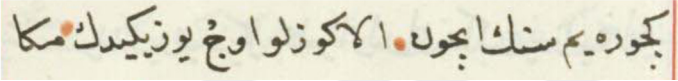
¹⁵⁴ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s. 320/b

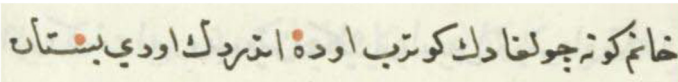
¹⁵⁵yeñi; yen, elbise kolunun ağız tarafı ¹⁵⁶Muharrem Ergin yeñi Azad Nebiyev ise

yeñi şeklinde okumuştur. *Yeñi; yeni*¹⁵⁷ Kelimesi Dede Korkut'ta 49-3 ve 207-10 da geçer ve Ergin bunları yeñi şeklinde okur. Metin bağlamından yeñi yaka diktireyim şeklinde okuma daha benzeşiktir. Aynı anlatıda geçen diğer farklılık ise yaka/yakalar yazımındaki çokluk eki olan "lar" ekidir. Ek yeni bir kelime türetmese de teklik ve çokluk bakımından farklılık gösterir. Yeni yaka ile yeni yakalar dikdüreyim, bir veya birden fazla anlamı verdiği için farklıdır; ancak her iki okumada bağlamı sağlamaktadır.

	246/3 kiçüreyim senüñ için ala gözlü üç yüz yigidiñ maña
	246/3 köçürayim səniñ için ala gözlü üç yüz yigidiñ maña

Kelime kiçür-/köçür- şeklinde okunabilir. Muharrem Ergin *kiç-*; *geçmek*¹⁵⁸ şeklinde okumuştur. Shamil Cemshidov ise Muharrem Ergin gibi *kiç-* şekliyle okumuştur. Bunlardan farklı olarak Azad Nebiyev ise *köç-* şeklinde okumuştur. *Köç; göç ET., OT. Köç*¹⁵⁹ şeklinde okumuştur. Burada iki farklı anlam ortaya çıkmaktadır. Birincisi, ak tüylü delici okunu bana ver erden ere geçireyim senin için, ikinci anlam ise ak tüylü delici okunu bana ver erden ere göç edeyim senin için. Kelimenin *kiç-/köç-* şeklinde okuyabilmek için, bağlama uygun olan ifade ile okumak daha doğru olur. Emren babası Begilden, düşmana karşı savaşma isteğini dile getirir. Bu ifadelerden hareketle kelimeyi Muharrem Ergin okuma tercihi olan *kiç-* şeklinde okumak metin bağlamıyla benzeşiktir.

	251/8 hanum öne çolğaduñ ötürüp oda atdurduñ odı boñtan
---	--

¹⁵⁵ Shamil Cemshidov Kitabı Dedem Qorqud adlı eserinde de aynı kelimeyi "yeni" olarak okumuştur.

¹⁵⁶ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 334

¹⁵⁷ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 326

¹⁵⁸ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 202

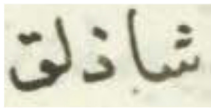
¹⁵⁹ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s.550/b

	251/9 <i>xam</i> göne çulgađuñ götürüp oda atdurduñ odı butsan
--	--

Azad Nebiyev aynı kısmı Farsça bir kelime olan hām, çiğ, şeklinde okurken, Muharrem Ergin *hanım*; *han*¹⁶⁰ şeklinde okumuştur. Han, iki şekilde kullanılabilir; biri unvan diğeri ise hanım şekliyle benim hanım manasında kullanılır. Muharrem Ergin Dede Korkut Kitabı II İndeks- Gramer isimli eserinde, Dede Korkut'taki unvanların ismin önünde yer alabileceği gibi unvanların ismin sonunda da yer alabileceğini ileri sürer. Muharrem Ergin Dede Korkut'ta unvan grubunda dikkati çeken şey unvanların başa da getirilmesidir.¹⁶¹ Metinde ise hanım diyerek sahiplik bildirerek benim hanım şekilde kullanılmıştır. Bağlamda ise Beğil'in oğlu Emren'ün kâfirlerle karşılaşır savaştıktan sonra Allah'a yalvarır. Kelimenin ham/hanım olduğunu anlamak için daha sonraki kelimelere bakmakta fayda vardır. *Göne*; *gön*, *deri*¹⁶² ve *çolğa*; *sarmak*, *bohçalamak*¹⁶³ görklü Tānrı sen Ādeme tac urduñ şeytana la'net kılduñ bir şuçdan ötüri dergahdan sürdüñ İbrahim'i tutdurduñ hanım göne çolgađuñ götürüp oda atdurduñ odı bostan¹⁶⁴ burada ham deriye sardın ateşe attın ile hanım, deriye sardın götürüp ateşe attın arasında fark vardır. Ancak Dresden yazması dikkate alındığında hanım şeklindeki okuma Dresden yazmasına daha da uygunluk gösterir.

	253/5 gelüben şazılıq çaldı bu Oğuz-nāmeyi düzdi қоşdı
	253/5 <i>gälübən şadılıq</i> çaldı bu Oğuznaməyi düzdi қоşdı

Kelimesinde okuma farklılığına neden olan, kelimenin yazımında kullanılan ز harfinin yazımdan dolayı harfin olması gerekenden biraz daha eğik yazılması dolayısıyla ه harfine benzetilmesinden kaynaklanır. Sesin yazımından kaynaklanan bu durum

¹⁶⁰ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 135

¹⁶¹ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 474

¹⁶² Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 123

¹⁶³ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 76

¹⁶⁴ Ergin, Muharrem, age, 2011, s. 234

kelimeyi şazılıq/şadılıq şeklinde okutabilir. Her iki okuma da bağlamda, sevinç ve neşe anlamını vermektedir.

5.4. UŞUN KOCA OĞLI SEGREK BOYU BEYÂN İDER

	256/1 <i>qara qara tağlardan haber aşdı qanlu qanlu şulardan haber</i>
	256/1 <i>qara qara tağlardan hənir aşdı qanlu qanlu sulardan xəbər</i>

حبر

Eski Anadolu Türkçesi yazımına göre yazımdaki konsonantı “n” sesiyle okumak daha geçerlidir. Ergin ve Nebiyev okumaları söylemle benzerdir. Dede Korkut Anlatılarında geçen kara kara dağlardan haber ya da ses aşmak sıklıkla kullanılan söylemlerdendir. *Henir(II)*; *nefes, ses (ama. Azeri köyleri)*¹⁶⁵ Ekrek’in tutsak olması kara kara dağlardan haber/ses aşması bahsedilen olaydır. Haber, duyulan işitilen bir şey olduğundan her iki okumada bağlama uygundur.

	264/10 <i>kaçarak teküre geldiler tekür aydır tu yüz kerre altmış kişi</i>
	264/10 <i>qaçarag təküra gəldilər təkür aydır tu yüzüñize altmış kişi</i>

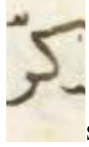
یوزکره

*Yüz: Doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı*¹⁶⁶ birbirinden farklı iki mana taşıyan yüz sözcüğü rakam ifade ettiği gibi, *yüz: Başta alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat*¹⁶⁷ surat manasına da gelir. Burada hangi manayı taşıdığını bulmak için bağlama bakmak gerekir. Segrek'ten kaçan kâfirler Tekür'ün yanına gittiklerinde Tekür altmış kişinin bir kişiyi mağlup edememesine sinirlenir tu yüz kere/yüzünüze altmış kişi bir oğlanı tutamadığını söyler. Bağlamı her iki okuma da sağlar; ancak dikkat edilirse

¹⁶⁵ *Derleme Sözlük*, 1993, s.2340/a

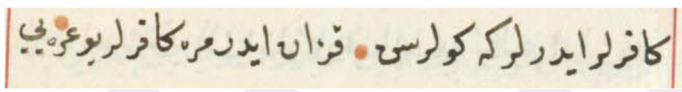
¹⁶⁶ *TDK Sözlük*, 2005, Ankara, s.2212/b

¹⁶⁷ *TDK Sözlük*, age, 2005, s.2212/b

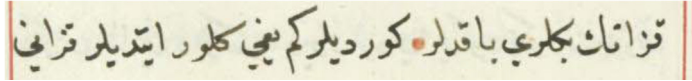
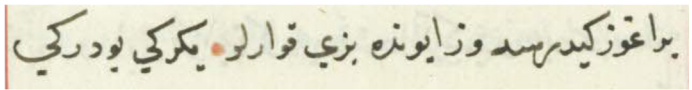
sesinde şedde bulunmaktadır. Bundan dolayı Muharrem Ergin okuması Dresden yazımına daha uygunluk gösterir. Metinde yapılan vurgulu okumalar bağlamı da değiştirir. Örneğin şu şekilde bir okumada yapılabilir: Tu yüz kere altmış yani $100 \times 60 = 6000$, 6000 kişi bir oğlanı tutamadınız şeklinde de okunabilir.

5.5. SALUR QAZAN TÛTSAQ OLUP OĞLI URUZ ÇIQAQDUĞI BOYU BEYÂN İDER

	274/2 kâfirler aydırlar ne gülersin Qazan aydur mere kâfirler bu arabayı
	274/2 <i>kafərlər aydırlar ki</i> gülersən <i>Qazan aydır mərə kafərlər bu ərəbəyi</i>

Yazımını Muharrem Ergin ne, Azad Nebiyev ise ki şeklinde okumuştur. Nebiyev, kelime gruplarını birbirine bağlayan ki edatını cümle bağlayıcı şeklinde kullanmıştır. Oğuzun uykusu derin olur, günlerce uyuyabilmektedirler. Salur Kazan'ın uykuya dalmasıyla kâfirler onu arabaya koyar, Salur Kazan'a arabanın hareket etmesiyle Kazan'a beşik gibi gelmektedir. Salur Kazan uyanır ve gülmeye başlar. Kâfirler sorarlar ki/ne gülersen bu iki okuma da bağlamla benzeşiktir.

	273/6 Qazanın biqleri baqdılar ördiler im yağı elür ayıtdılar Qazanı
	273/6 Qazanın bəqleri baqdılar gördilər kim yağı gəlür ayıtdılar Qazanı
	273/7 bırağur gıder-isevüz ivinde bizi kovarlar yigregi budur ki
	273/7 <i>bırağur gedərsəvuz evində bizi</i> qarlar yegrəgi budur ki

قوارلو

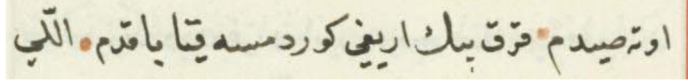
273/7 satırındaki metin kaynaklı okuma farklı bulunmaktadır. *kov*; *kovmak*, *kovalamak*, *önüne katmak*¹⁶⁸ *qır*; *kırmak*, *katletmek*, *öldürmek*¹⁶⁹ Yazımda ve anlamda görülen bu farklılık, bağlamı *kov/qır* da değiştirmektedir. Anlatıda Salur Kazan'ın ölüm uykusuna dalması kâfirlerin haber alıp basması neticesinde Kazan'ın beylerinin söyleşmesidir. Kazanın beyleri; burada bırakıp gidersek Kazanın evinde bizi kırarlar (öldürürler) anlamındadır. Burada dikkat edilmesi gereken Oğuz erenleri üzerine düşman gelmesidir. Düşman saldırısına uğrayanlar savaşır, birbirini kırar. Eğer Oğuz erenleri Kazan'ı bırakıp Kazan'ın yurduna giderseler onları yurtlarından kırmasından bahsetmektedirler. Anlatının daha sonraki kısımda ise;

	273/8 bunda kırılavuz didiler کافر قوشولادیلار cenk itdiler
	273/8 bunda qırılavuz dedilər kafəri qarşuladılar cənk etdilər
	273/9 Kazanuñ üzerine yigirmi biş bigini şehid itdiler Kazanuñ üzerine
	273/9 Qazanuñ üzərinə yigirmi beş bağini şahid ətdilər Qazanuñ üzərinə

bu erenler kalıp kâfir ile savaştıkları ve yirmi beş yigidin kalıp şehit olduğunu görüyoruz.

قوارلو

Bu demek oluyor ki, şeklinde yazılan kelimenin kır- şeklinde okumak mümkündür.

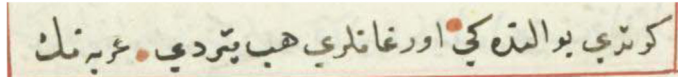
	277/3 ona şaydum kırk biñ er yağı gördüm-ise kıya baqđum elli
	277/3 ota saydım qırq biñ ər yağı gördümsə qıya baqđım əlli

¹⁶⁸ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 191

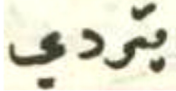
¹⁶⁹ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s.510/a

اوتہ

On: on ¹⁷⁰ on/ot okuma farkında bir sonuca varabilmek için bir önceki ve sonraki cümleyi bilmek gerekir. Biñ biñ erden yağı gördüm-ise yıylamadum otuz biñ er yağı gördüm-ise ona şaydum kırk biñ er yağı gördüm-ise kıya baqđum elli biñ er gördüm-ise el virmedüm altmış biñ er gördüm-ise aytışmadum ¹⁷¹ bin bin düşman görsem yıylamdım otuz bin eri görüp on sayıyor, kırk bin düşman askeri görüp gözünü dikeyor buradan hareketle ot: ot, küçük bitkiler¹⁷² değil rakam olan on şeklinde okumak bağlama daha uygundur demek mümkündür.

	273/13 gerindi bu elindeki urganları hep qopardı arabanuñ
	273/13 gerindi bu əlindəki organları heb qırdı ərəbaniñ

Okuma tercihleri/ farklılıklarından bir tanesi de qopardı/ qırdı kelimesidir. Kopar- ve kır-

iki farklı anlamlı kelimelerdir. Kelimesi kopar-/kırmak şeklinde okunabilir. *Kopar-; kopmasını sağlamak, kopmasına yol açmak < ET., OT.kop-(u)r-koparmak, kaldırmak(DLT) TT.; kopar-(ma/tma/t-ttir- ¹⁷³ Salur Kazan gerindi bu elindeki urganları kopardı ile Salur Kazan gerindi bu elindeki urganları kırdı, kır-; kırmak, katletmek, öldürmek=ET., OT. kır- (DLT) kırıl-¹⁷⁴ Urgan, keten, kenevirde yapılan halattır. Halatın kırılması için sert olması gerekir; ancak halat sert bir cisim değildir. Bu nedenle koparmak şeklinde okumak bağlamla daha mümkündür denilebilir.*

qopardı D273/13 (<i>Gerindi, bu elindeki urganları hep qopardı</i>)	1. <i>kırdı</i> (Özçelik, 2005: 138b/13) 2. <i>kırdı</i> (Gökyay, 2004: 135/2) 3. <i>kırdı</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 177) 4. <i>qırdı</i> (Alizade, 2000: D273/13) ¹⁷⁵
--	--

Bir diğer çeviri farklılığı da tonanmadum/ tonatmadım okumalarında geçer. Buradaki konsonant farklılığı, öznedeki farklılaştırmıştır.

¹⁷⁰ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 181

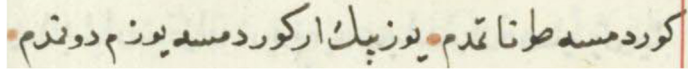
¹⁷¹ Ergin, Muharrem, age, 2011, s.234

¹⁷² Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s.1068/b

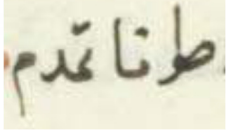
¹⁷³ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s.540/b

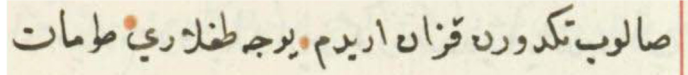
¹⁷⁴ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s.510/a

¹⁷⁵ Balyemez, Sedat, age, Sayı: 1/3, 2012, s. 100

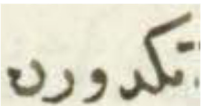
	277/6 gördüm-ise tonanmadum yüz biñ er gördüm-ise yüzüm dönmedüm
	277/6 <i>gördümsə tonatmadım yüz biñ er gördümsə yüzüm dönmedim</i>

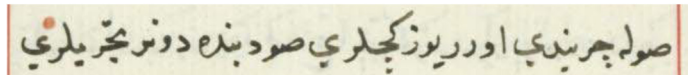
Tekür'ün karısının Salur Kazan'ın, hem yeryüzünde hem de yer altında kendilerine rahat vermediğini bu nedenle Kazan'ın kuyudan çıkarılmasını ister. Tekür ise Kazan'ın kendilerini övmesini ve kendilerine düşmanlığa gelmemesini şart koşar. Kazan ise yeryüzünde adam övmediğini dile getirir. Kopuzunu ister ve söylemeye başlar. Burada işi yapma veya yaptırma eylemleri açısından farklılık vardır. Ancak bağlamda bu cümleden önceki virmedüm, aytışmadum, segsenmedüm ve dönmedüm gibi söylemleri dikkate alındığımızda, özne bakımından ortaklık

sağlanır. Muharrem Ergin'in okuması olan **tonanmadum** kelimenin yazımı ile benzeşir.

	278/3 şalup tiñdüren Kazan er-idüm yüce tağları tuman
	278/3 <i>salub tökdürən Qazan er idim yuca tağları tuman</i>

Tiñdür:-*dindirmek*¹⁷⁶ okuma farkının temel iki sebebi vardır. Bunlardan ilki iki

konsonantın tek yazım ile gösterilmesidir. Yazımında kullanılan ك sesi, g ve ñ konsonantlarını karşılamaktadır. İkincisi ise iç seste vokalin yazılmamış olmasıdır. Dolayısıyla yazımdan, kelimenin tiñdüren ya da tökdürən okumalarından hangisinin olduğunu algılamak zorlaşır. Salur Kazan'ın kaba kaba beyler oğlu kavğa kılsa kamçı alıp tindiren er idim soylamasımdan Ergin okumasının bağlama daha uygun olduğu görülür.

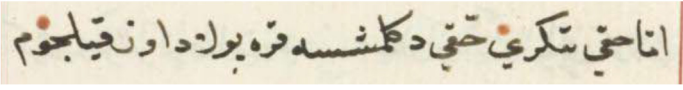
	279/2 şola çırpındı urur yüzgeçleri şu dibinde döner bährileri
---	---

¹⁷⁶ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 191

	279/2 sola çırbındı urar yüzgüçləri su dibinde dönər <i>təcrləri</i>
--	--

Baħrileri ve təcrləri kelimeleri farklı okunmuştur. *Tecri; cereyan ediyor, akıyor, gidiyor.* (*Osmanlıca'da yazılışı: tecrî*)¹⁷⁷ Nebiyev okuması yazımla benzeşiktir. Bahri; (Ar. baħrî)deniz ördeği cinsinden güzel tüylü bir kuş¹⁷⁸ su, yüzgeç bunlar denizi suyu çğrıştıran kelimelerdir. Ancak yazımda kelimenin ت konsonantıyla yazıldığı görülmektedir.

Öz: *kendi* ¹⁷⁹ Eski Anadolu Türkçesinin dil özelliklerinden kelimeyi öz/uz şeklinde okumak mümkündür. Kelimeden önce veya sonra gelen sözcükler anlamlandırma için önemlidir. kara polad öz/uz kılıcum kara çelik kendi kılıcım ya da kara çelik usta kılıcım şeklindedir. Anlamsal farklılık olsa da bağlamı her iki okuma da bağlamı karşılar. Ancak, *uz: ustaca, münasip, uygun, muvafık, doğru* 2. *Usta, mahir, tecrübeli, dikkatli, uyanık* ¹⁸⁰ anlamındadır. Burada dikkat edilmesi gereken metin içinde kurulan anlamdır. Uruz'un babasının yaşadığını öğrendikten sonra annesinin yanına gelir. Uruz annesine, ana hakkı olmasaydı kara polad öz/uz kılıcıyla başını kesip ala kanını akıttırdım der. Kara polad anahtar kelimedir. Güçlü, kuvvetli bir kılıçtan bahsedilir. Bundan sonra gelen okumada kılıcın özelliklerini ifade eder. Bu nedenle uz, hünerli, marifetli bir okuma kılıcın niteliklerini daha kuvvetlendirir. Nebiyev'in okuması kılıcın niteliklerini ifade eder.

	282/12 ana haqqı Tañrı haqqı degül-imiş-ise çara polad öz kılıcum
	282/12 <i>ana haqqi Tanrı haqqi degülmişə çara polad uz kılıcum</i>

Sedat Balyemez, Dede Korkut'taki Tartışmalı Kelimeler (Dresden Nüshası) Üzerine Bir Karşılaştırmalı Dizin Denemesi'nde kelimeye yer verir ve okuma ve anlamlandırma farklılıklarına şu şekilde değinir.

¹⁷⁷ www.nndsözlük.com 30.01.2015, 18.00

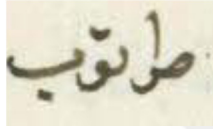
¹⁷⁸ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 35

¹⁷⁹ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 247

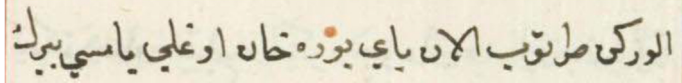
¹⁸⁰ Dilçin, Cem, age, 1979, s.222/b

<p>öz: D3/10 (kara polad öz kılıcı çalmanınca karım dönmez) “kendi” (Ergin, 1997: 247)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. uz (Özçelik, 2005: 3b/10) “usta, hünerli” (Özçelik, 2005: 37) 2. öz (Gökyay, 2004: 1/27) 3. uz (Tezcan-Boeschoten, 2001: 30) “hünerli, usta” (Tezcan, 2001: 42) 4. uz “tesirli, yeterli, uygun, kullanışlı” (Tulum, 2003a) 5. uz (Tekin, 1986) 6. üz (Sertkaya, 2006a: 73) 7. uz (Alizade, 2000: D3/10)¹⁸¹
--	--

Okuma farklılıklarının/tercihlerinin bir nedeni de şudur ki; aynı harfi, farklı ses değerleri ile okumak, farklı okumaları ve farklı anlamları ortaya çıkarır. Tart-/tut- kelimeside bunlardan bir tanesidir. Nebiyev, kelimeyi r sesiyle okurken, Ergin aynı kelimeyi u vokali ile okumuştur. Her iki okumada aynı konsonant farklı ses ile ifade edilmiştir. Eski Anadolu Türkçesi ile yazım olarak

kelimesini r sesiyle okumak daha çok benzerlik gösterir. *Tart-* ; 1. Bir şeyin birim cinsten değerini bulmak, 2. Dikkatle incelemek, değer biçmek, 3. Binek hayvanların diginlerini çekerek bırakarak salmak¹⁸² *tut-*; Elde bulundurmak, ele almak; 2. Ele geçirmek; 3. Avlamak; 4. Anlamak, farkına varmak, alı koymak; 5. Tevkif etmek; 6. Kaplamak vb *tut-*~(Az, Kzk, Özb, Trkm, Uyg.)¹⁸³ manasındadır. Her iki okuma farklı manalar içerir. Ancak savaş meydanında karım dileyen Kazan Beye at tepen Beyrek, meydana gelir. Kazan Bey, yigide kim olduğunu sorduğunda Beyrek şöyle söyler; Bayburd Hisarında parlayıp uçan adahlısını alırken tutup alan Bay Böre oğlu Bamsı Beyrek derler bana. *Tart-* sözcüğünün kullanımı Uygur Türkçesine dayanmaktadır. Kelime çekmek veya çıkarmak anlamındadır. *Tart-* kelimesi, Batı Türkçesinde Eski Anadolu Türkçesi ve Osmanlıcanın ilk dönemlerinde *tart-* “çekmek, çıkartmak” anlamlarında kullanıldıktan sonra, bu anlamını kaybetmiş ve “*tartmak*” anlamlarında kullanılmıştır.¹⁸⁴ *Tart-* kelimesinin Eski Anadolu Türkçesindeki kullanımı, çekmek ya da çıkarmak, anlamı metin bağlamıyla da benzeşiktir.

	<p>286/10 alur-iken şartup alan Pay Püre Han oğlu Bamsı Beyrek</p> <p>286/10 alurkən tutub alan Bayböre Han oğlu Bamsı Bayrak</p>
---	---

¹⁸¹ Balyemez, Sedat, age, Sayı:1/3, 2012, s.104

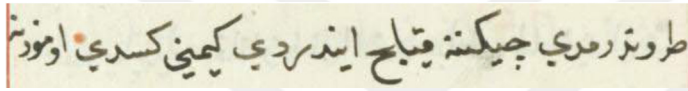
¹⁸² Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s.862/b

¹⁸³ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s. 935/a

¹⁸⁴ Küçük, Serhat, age, 2014, s. 793

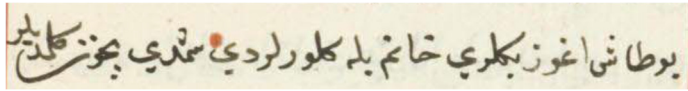
طروندرمدي

Kelimesi tarvandurmadı/ turundurmadı şeklinde okunmuştur. Vav sesin hem vokal hem de konsonantı karşılamasından dolayı, farklı okumalar olmuştur. *Turundurmak; durmasına zaman ve fırsat bırakmak*¹⁸⁵ anlamındadır. *Tarvandırmak; davrandırmak*¹⁸⁶ Burada durmasına zaman ve fırsat bırakmamak mı yoksa davrandırmamak manasıyla kullanıldığını kelimenin bağlamdan anlaşılacaktır. Oğuznamede Uruz'un Salur Kazan ile karşılaşması ve kılıç vurması anlatılır. Uruz kılıcını çekti, babasının üzerine at saldı durmasına zaman ve fırsat bırakmadı/davrandırmadı omzuna kılıç vurdu şeklindedir. Buradan hareketle kelimenin tarvandurmadı/ turundurmadı şeklinde okumak metin bağlamına uygundur.

	289/8 tarvandurmadı cignine kılıç indürdi geyimini kesdi omzına
	289/8 turundurmadı cigninə qılıç endirdi geyimini kəsdi omzına

5.6. İÇ OĞUZA TAŞ OĞUZ ĀSİ OLUP BEYREK ÖLDÜĞÜ BOYU BEYĀN İDER

Okuma farklılıkları/tercihlerinden bir diğeri de İç Oğuz Taş Oğuz asi olup Beyrek öldüğü boyı beyan ider adlı Oğuznamede geçer.

	292/5 bu Taş Oğuz biçleri dāyim bile gelürler-idi şimdi niçün gelmediler
	292/5 bu Taş Oğuz bağleri xanım gəlülərdi şimdi neçün gəlmədilər

خانم

*dāyim; (ar. dā'im) da'im, daima, daimi*¹⁸⁷ Taş Oğuz beklerinin Kazan'a düşman olmuştur. Kazan Bey, Kılbaş'a şöyle buyurur Taş Oğuz beyleri daima/hanım bize gelirlerdi. Şimdi niçün gelmediler diye merak edip Kılbaş'ı Aruz'un yanına yollayıp dost mu yoksa düşman mı olduğunu öğrenmek ister. Aruz Kılbaş'a dayısı Aruz'u daima ansın biz Kazan'a

¹⁸⁵ Dilçin, Cem, age, 1979, s.212/b

¹⁸⁶ Dilçin, Cem, age, 1979, s.204/b

¹⁸⁷ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 79

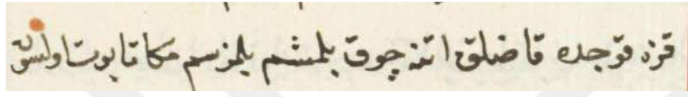
düşmanız der. Muharrem Ergin 293/8'de

kelimesini dāyim şeklinde okumuştur. Fakat

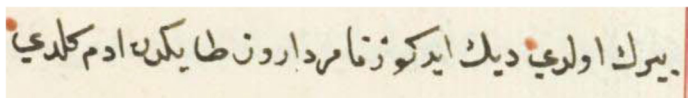
Azad Nebiyev okumasında ise 293/8'de

kelimeyi daim şeklinde okumuştur. Dresden

nüshasında ise hanım şeklinde bir okumaya daha uygundur. Ancak bağlam ve daha sonraki okumada, Ergin ve Nebiyev daim aynı yazılan kelimeyi daim şeklinde okumadan dolayı daim şeklinde bir okuma bağlamı daha kuvvetlendirir.

	296/9 kara қоçda қазılık atına çok binmişem bilmez-isem maña tabut olsun
	296/9 qaraqucda qazlıq atına çoq yilmeşəm bilməzsəm maña tabut olsun

Aruz'un Taş Oğuz'a asi olup Beyrek'in de asi olması için Mushaf getirip yemin etmesini isterler; ancak Beyrek asi olmayacağını Kazan'ın nimetlerini çok yediğini, kara koç kazılık atına çok bindiğini/yildiğini anlatmaktadır. Burada ata binmek veya *yil-*; *yel*, *rüzgâr*¹⁸⁸ atı dört nalasürmek manasında anlamında kullanılmıştır.

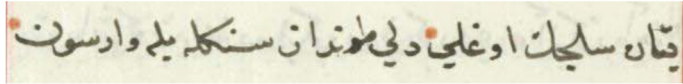
	298/7 Beyrek öldi diñ ayıduñuz nā merd Aruz tayıñdan adam ğeldi
	298/7 Beyrək öldi deyiñ ayıduñuz namerd Aruz tayıñdan adam gəldi

diñ/deyiñ şeklinde okunan kelimenin yazımı şeklidir. Yazımda kullanılmıştır. Bu diñ okunabileceği gibi deyiñ şeklinde de okunabilir. Bundan dolayı her iki okumanın da doğru kabul edilebilmesi mümkündür.

¹⁸⁸ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 333

6. ANLAM FARKI YARATAN OKUMA FARKLILIKLARI

Dede Korkut Oğuznâmeleri Türk Dili'nin en önemli eserlerinden olduğundan, eser üzerinde birçok okuma yapılmıştır. Birçok araştırmacı bu eser yoğunlaşmıştır ve Dede Korkut'un anlaşılması üzere yeni bakış açıları kazandırmıştır. Her farklı okuma bazı durumlarda yeni anlamlandırma ve bağlam oluşturmuştur. Bazen de metinde yazılanlardan farklı okumalarda olmuştur. Bundan dolayı metnin bağlamı ile kelimelerin okumalarını tahminlerle farklılaştırmaktadır. Eski Anadolu Türkçesinin dil özellikleri de farklı okuma tercihlerine sebep olmaktadır. Bazı durumlarda ise müstensihden kaynaklanan yanlış okumalar da mevcuttur. Metnin çoğu zaman bağlam üzerinden tamamlanabilir; fakat dil çalışmalarında ve araştırmalarında metindeki kelimenin nasıl yazıldığı önemlidir. Dil çalışmalarında ve araştırmalarında yazımlar üzerinden çalışmalar yapılmaktadır. Dede Korkut Anlatılarındaki okumalarda, sözcüğün Dresden nüshasında nasıl yazıldığına bakmak gerekir. Bunlardan ilki Tundar/Tondaz şeklindeki okuma farklılığıdır. Ergin kişi ismi olan Deli Tundar'ı kullanırken, Nebiyev Deli Tondaz'ı kullanmıştır. Karakter ismi olan Tundar/Tondaz okuma tercihlerinden biri doğru olarak kabul edilebilir. Ancak Dresden nüshasındaki yazımında Tondaz şeklinde bir yazım olduğu görülmektedir.

	205/9 Kıyan Selçük oğlu Delü Tundar senün-ile bile varsun
	205/9 <i>Qıyan Selçük oğlu Dəli Tondaz sənîñlə bilə varsun</i>

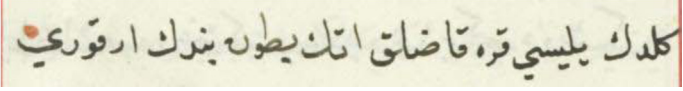
Diğer bir okuma farklılığı da Dede Korkut'ta geçen yer adlarından olan Kazılık kelimesidir. Sözlük anlamlarıyla Kazı; etlilikten insan karnındaki girinti ve çıkıntılar, at karnı içinden çıkan yağlar¹⁸⁹ Kazılık; kazılık at, büyük kuvvetli ve cins at, Kazılık dağında yetişen cins at¹⁹⁰tır. Hikâyede yer alan başka mevki de Kazılık Dağıdır. Bugünkü Türkistan'da Güney Kazakistan bölgesinde küçük bir dağdır. Tanrı Dağlarının batıya uzanan kollarındandır. Manas Destanında geçmesi bunu doğrular niteliktedir. Fakat Kazılık Dağı çevresine baktığımızda Doğu Anadolu da veya Kafkasya'da olması ihtimali söz konusudur. İlginç olan bir nokta da hikâyelerde Kafkasya'nın adının geçmemesidir. Buna bağlı olarak Kafkasya sıradağının Dede Korkut'ta Kazılık biçiminde kaydedildiği iddiaları da vardır. Bizce de mantıklı görünmektedir.¹⁹¹ Azerbaycan Türklerinde yaşayan ve Azerbaycan arazisine dâhil, yer adlarından olan Kazılık

¹⁸⁹ Kaşgarlı, Mahmut, *Divan-ü Lüğati't Türk Dizini*, Ankara, 2003

¹⁹⁰ Ergin, Muharrem, age, 1997, s.179

¹⁹¹ Gömeç, Saadettin, "Dede Korkut Kitabında Geçen Tartışmalı Bazı Yer Adları Üzerine", *GÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 29, Ankara, 2009, s.3

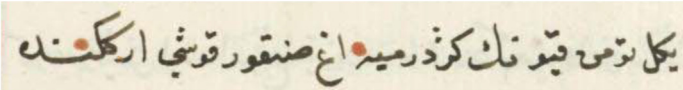
Dağı'ndan Shamil, Cemshidov, Kıtabı Dede Qurqut'da Dede Korkut'ta geçen yer adlı eserinde bahseder.

	241/8 Eldüñ yilisi qara qazılıq atun buñun bindüñ arqurı
	241/8 galdim yelisi qara qazlıq atun bütüñ bindim arqu

Yine oğuznamelerde karşımıza çıkan karakter isimlerinden olan Evren/Uran farklı okunan kelimedir. Kazan Bey'in dostlarından biri olan ve savaşlarda sayısız yiğitlikler yapan kişilerden biri de Dönebilmez Delük Evren'dir.

	249/13 Dönebilmez Delük Evren Düzen oğlu Alp Rüstem boz atlu
	249/13 Dönabilməz Dülək Uran Düzən oğlu Alp Rüstem boz atlu

Muharrem Ergin ve Azad Nebiyev'in farklı okuduğu veya anlamlandırdığı kelimeler ile karşılaşmaktayız. Çeviri eserlerde amaç, hem ürünün hem de sürecin, dizgesel bir anlatısını sunmak ve bunu yaparken çeviri süreci ve ürünü hakkında bilinenleri ve bunlara dayanarak varılan nesnel yargıları ve öznel düşünceleri yansıtmak¹⁹² olmalıdır.

	280/12 yuñlu tümen qoyunuñ gezdürmeye ağ şunqur quşu irkginde
	280/12 bəgil tümən qoyunuñ gəz. dirmiyə ağ sunqur quşu erkəgində

Yuñlu/bəgil kelimesi de bunlardan biridir. *yuñ*: *yün*¹⁹³ Sedat Balyemez, Dede Korkut'taki

Tartışmalı Kelimeler (Dresden Nüshası) Üzerine Bir Karşılaştırmalı Dizin Denemesi,

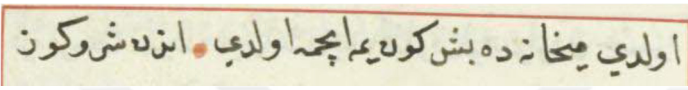
kelimesini tartışmalı kelimeler grubuna alır. Yünlü tümen koyun gezdirmeye/ begil tümen koyun gezdirmeye şeklinde okunabilir.

¹⁹² Elcan, Abdullah, "Çeviri Eleştirisi Bağlamında Kül Tigin Yazıtı'nın İki Farklı Çevirisi Üzerine", 13. Uluslararası Dil, Yazın ve Değişim Sempozyumu: Basit Üslup, 26-28 Eylül 2013, Bildiriler Kitabı, C. 1, Kars: Kafkas Üniversitesi, s. 95

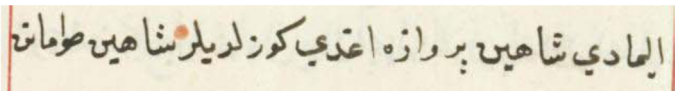
¹⁹³ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 341

yuŋlu D280/12 (<i>Ağça yuŋlu tümen koyunuŋ gezdürme</i>) “yuŋ: yün” (Ergin, 1997: 341)	1. <i>yaŋal</i> (Özçelik, 2005: 142a/12) 2. <i>yüŋlü</i> (Gökyay, 2004: 138/26) 3. <i>yaŋal</i> (Tezcan-Boeschoten, 2001: 182) “yaŋal: alaca” (Tezcan, 2001: 422) 4. <i>bəkil</i> (Alizade, 2000: D280/12) ¹⁹⁴
--	---

Dede Korkut Oğuznamelerinde okuma farklılıklarından biri de yer adlarıdır. Farklı okunan yer adlarından biri Şiröğüven/ Şirokuz kelimeleridir. Dede Korkut Oğuznamelerinde geçen yer adlarında aynı kelime “Şerur” şeklinde geçer. Şamil Cemshidov ise aynı kelimeyi “Şeruk” şeklinde okur.

	255/1 oldu meyhanada biş ün yime içme oldu andan Şiröğüven
	255/1 oldu məyxanədə beş gün yemə içmə oldu andan Şirokuz

Salur Kazan Tutsak Olup Oğlu Uruz’un çıkardığı anlatıda geçen Tomanın/ Tumanın kelimesidir. Şamil Cemshidov Kitab-ı Dede Korkud adlı eserinde Dede Korkut’ta tasvir edilen yerlerin Azerbaycan arazisine dâhil olan ve uzakta kalan yerlerden bahseder. Kelimeyi Tuman’ın Kalesi şeklinde okur ve Tuman’ın Kalesi’ni¹⁹⁵ de Azerbaycan hududuna uzak olan yerler adı altında gösterir. Ergin, Dede Korkut kitabında düzeltmeler kısmında Tumanın şeklindeki okumayı yanlış, Tomanın şeklindeki okumayı ise doğru kabul eder.

	272/6 alımadı şahin pervaza ağdı özlediler şahin Tomanın
	272/6 alımadı şahin pervaza ağdı gözlədilər şahin Tumanın

Yer adları gibi kişi adları da okumalarda farklılık gösterebilir. Bir diğer farklı okuma ise hikâyelerde sıkça karşımıza çıkan Aruz/Uruz kişi adıdır. Kişi adlarında geçen bu farklılık, Ergin

¹⁹⁴ Balyemez, Sedat, age, 1/3 2012, s. 114

Azerbaycan’a ait olan veya Azerilerde yaşayan yerler	Azerbaycan Hududundan uzakta olan yerler
Bayat, Karadağ, Kazılık Dağı, Karacuk, Gürcistan Serhaddi, Kapılar Derbendi, Karşıyatan Karadağ, Göğçe Dağı, Berde, Gence, Göğçe Denizi, Alınça Kalesi, Dereşam, Alınça Çayı, Ağkaya ⁽³⁰⁾ v.s.	Rum Eli, Parasarun Bayburd Hisarı, Kan Abhaz Eli, Başaçık Tatyana Kalesi, Şam, Trabzon, Düzmürd Kalesi, Tuman’ın Kalesi, İstanbul ⁽³¹⁾ v.s.

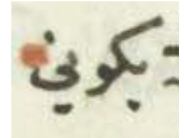
¹⁹⁵

tarafından Aruz şeklinde okunmaktadır. Nebiyev tarafından ise aynı kelime Uruz şeklinde okur. Ancak Nebiyev okumalarında, Aruz/Uruz bir karara bağlanmamıştır. Nebiyev aynı anlatıda hem Aruz hem de Uruz kişi adını da kullanır. Dolayısıyla kelimenin Aruz şeklinde okunması gibi bir sonuç ortaya çıkar. Metinde de birçok yerde Aruz şeklinde geçer.

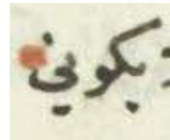
	293/1 elbetde tayım Aruz maña qelün didi qara başım buñaldı
	293/1 <i>elbetde, tayım Uruz maña gəlsün dedi. qara başım buñaldı</i>
	293/4 oldı menüm qara başıma gör neler geldi tayım Aruz gəlsün
	293/4 <i>oldı benim qara başıma gör nələr gəldi tayım Aruz gəlsün</i>

7. METİNDE YAZIM YANLIŞI BULUNAN BÖLÜMLER

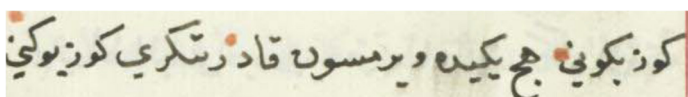
Bu bölümde müstensihden kaynaklanan yazımlar gösterilecektir. Müstensih öncelikle bir okur, ardından eşleştirmen ve son olarak da yazmaları çoğaltan bir eken dönem yayıncısıydı. İstinsah ettiği metinleri çeşitli etkilerle bağlı olarak değiştiriyordu.¹⁹⁶ Müstensihin bu tutumu, yeni

araştırmaların da önünü açmıştır. Basat'ın Tepegözü öldürdüğü destanda geçen kelimesi farklı okunan kelimelerdendir. Tartışmalı olan bu kelime birçok araştırmacı tarafından müstensih hatası olarak kabul edilir. Bunı/yüki okumaları Muharrem Ergin ve Azad Nebiyev'in

farklı okuduğu kelimelerdendir. Kelime bunı/yüki şeklinde okunabilir; ancak yazıma baktığımızda kelime “b” konsonatıyla değil “y” konsonatıyla yazıldığı görülmektedir.

	233/11 qöz buñını hiç yiñide virmeñün kâdir Tañrı qöz buñını
---	---

¹⁹⁶ Pehlivan, Gürol, “Müstensih Edebi Eserin Yaratımındaki Rolü Dede Korkut Kitabı Örneğinde”, *Milli Folklor*, 2014, s.110

	233/11 göz buñıneç yigidäverməsin adir Təñri göz yükini
--	--

Buñ; sıkıntı, iztirap, acı, tehlike¹⁹⁷ manasındadır. Göz acısı şeklinde bir kullanım mevcuttur. *Yük*; yük¹⁹⁸ göz yükü manaındadır. ... Ne var ki yükten kurtarır gibi bir deyim Dede Korkut için oldukça yeni ayılabilir. Bu bakımdan bu kelimeyi Gökyay gibi kelimeyi buñdan yerine bir müstensih yanlışı saymak daha uygun olduğu¹⁹⁹ görüşü vardır. Muharrem Ergin nüshaları karşılaştırma kısmında da kelimeyi buñını şeklinde gösterir. Baat'ın Tepegözü yenmesiyle Oğuz'u bundan kurtarmış oluyor. Buradan hareketle Ergin'in okuması daha doğrudur denilebilir.

	238/1 amma semüz olsa boğazlar-idi
	238/1 amma semüz olsa boğazlardı
	238/2
	238/2
	238/3 eger bigler geyik alsa kulağı delük olsa Begil sevincidür
	238/3 əger bəglər keyik alsa qulağı dəlük olsa Bəgil süniçidir.

Begil Oğlu Emrenün Boyı Oğuznamesinde 238/1 kısmında ikinci kısım ve 238/2 kısım Dresden nüshasında olmasına rağmen Ergin ve Nebiyev tarafından okunmamıştır. Burada Begil'in bir avlanma yöntemi vardır. O avladığını eğer semiz kuvvetli ise avlar, zayıf ya da güçsüz olanı ise kulağın delerdi: zayıf olsa kulağını delerdi. (Semiz olanları vuruyor. Al- fiili vurmak, avlamak anlamında) 238/2 de ise; Oda bellü olsun deyü amma semüz olsa buğazlardı şeklindedir. Günümüzde arkaik bir öge olan aruk; Eski Anadolu Türkçesi ve Osmanlıcada belli bir dönem kullanıldıktan sonra kullanımdan düşmüştür, bu kelimenin yerini “zayıf, güçsüz” kelimelerine²⁰⁰ bırakmıştır. Yine aynı anlatıda Dresden nüshasında bulunmasına rağmen Muharrem Ergin, 249/12

¹⁹⁷ Ergin, Muharrem, age, 1997, s. 61

¹⁹⁸ Ergin, Muharrem, age, 1997, s.342

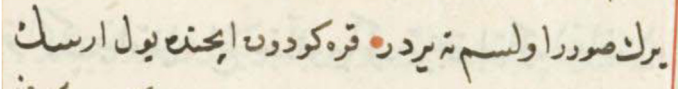
¹⁹⁹ Tekin, Talat, “Kitabı Dede Korkut'ta Yeni Düzeltmeler”, *Türk Dili*, Ocak 1984, s.385

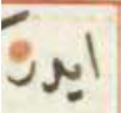
²⁰⁰ Küçük, Serhat, age, 2014, s.789

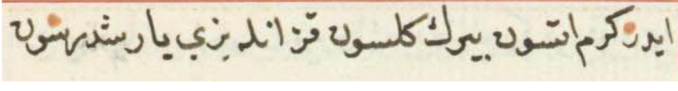
de bulunan çapar yetdi kelimesini okumalarına almamıştır. Ancak Azad Nebiyev Dresden Nüshasıyla uygunluk göstererek okumalarında mevcut kelimeyi almıştır.

	249/12 bigler bigiñ Salur Qazan qartaşı Qara Göne
	249/ 12bəglərbəgisi Salur Qazan qartaşı QaraGünə çapar yetdi
	249/13 dönebilmez Delük Evren Düzen oğlu Alp Rüstem boz atlu
	249/13 dönəbilməz Dülək Uran Düzən oğlu Alp Rüstem boz atlu

Yine aynı şekilde Uşun Koca Oğlu Segrek Oğuznamesinde geçen, Dresden nüshasında ve Azad Nebiyev okumalarında olup da Muharrem Ergin okumalarında olmayan 268/10 da geçen kelime arasañ kelimesidir.

	268/10 yirüñ şorar olsam ne yirdür karañu dün içinde yol
	268/10 yəriñ şorar olam nə yerdür qara gərdun içində yol arasañ

İç Oğuz Taş Oğuzun Düşman Olduğu Beyrek'in öldüğü destanda okuma farklılıkları/tercihlerinden biri de ider/aydur kelimesidir. Ancak Muharrem Ergin, şeklinde yazılan kelimeyi birçok yerde söylemek manasına gelen aydır kelimesini ider it-; yapmak, etmek, eylemek²⁰¹ şeklinde kullanmıştır. Beyrek yiğitleriyle yiyip içtiği zaman Aruz'dan gelen adam selam söyledi/etti manasında kullanmıştır. Her iki okumada bağlama uymaktadır.

	296/1 ider kerem itsün Beyrek gelsün Qazan ile bizi barışdursun
	296/1 aydır kəram etsün, Beyrək gəlsün Qazanla bizi barışdırsun

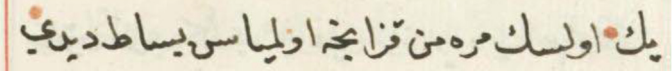
²⁰¹ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s.345/b

Basat'ın Tepegözü öldürdüğü Oğuznamade ise **big** (M.E)/ **yeg** (A.N) şeklinde okunmuştur. *Beğ; bey, OT. beg-bég-bēg*²⁰² *yeğ; daha iyi, daha üstün, daha sağlam ET.*

Yeğ-yiğ-yiiğ daha yaxşı(Az.)²⁰³ bağlama her iki okumada uygunluk gösterir; fakat şeklinde yazılmış kelimeyi yeg şeklinde okumak yazıma daha uygundur.

	224/12 big olāñ mere men Qazança olmayasın Baṭāṭ didi
	224/12 yeg olsan mərə mən Qazanca olmyasan Basat dedi

²⁰² Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s.125/b

²⁰³ Gülensoy, Tuncer, age, 2001, s.1108/a

SONUÇ

Dede Korkut Oğuznameleri şüphesiz ki, Türk dünyasının en önemli anlatılarından biridir. Oğuzun yaşayışı, adetleri, gelenek ve görenekleri çağlar üstü bir sese sahiptir. Bu nedenle birçok araştırmacının dikkatini çekmiştir. Dede Korkut Oğuznameleri üzerinde yapılan çalışmalarda ve çalışanların karşılaştıkları problemlerin başında eserin okunması ve anlamlandırılması gelmektedir. Dede Korkut Oğuznamelerinin yazıldığı veya yazıya geçirildiği 15. Asrın sonu 16. Asrın başı döneminin yazım özellikleri farklı okumalara/tercihlere neden olmuştur. Oğuznameler üzerine yapılan çalışmalarda okuma önerileriyle, araştırmacıların her biri farklı bakış açısı getirmiş ve en doğru okumanın yapılmasına katkı sağlamıştır. Bu durum edebi anlamda çeşitlilik sağlamış, yeni araştırmaların da yolunu açmıştır. Nebiyev ve Ergin metin aktarımları karşılaştırıldığında bazı farklar içermektedir. Bu farklılıklar bağlamda bazen kurgusal açıdan değişimlere neden olabilmektedir. Bazen ise farklı okumalara rağmen ciddi anlam farkı yaratmayarak metin içi bağlam sağlanmış kurguda da değişim olmamıştır. Kısaltma yapılan sözcüklerde şöyle bir yöntem izlendi; metinde birden fazla yerde geçen kısaltmalar yer almış, bir defa geçen kısaltmalar ise kısaltmalar kısmında yer almamıştır.

Çalışmadaki amaç; Korkut Oğuznameleri'nin son altı anlatısı olan, Kazılık Koca oğlu Yiginek, Basat'ın Tepegöz'ü öldürdüğü destan, Begil oğlu Emren'in destanı, Uşun Koca oğlu Segrek'in destanı, Salur Kazan'ı oğlu Uruz'un tutsaklıktan çıkardığı destan, İç Oğuz'a Taş Oğuz'un asi olduğu Beyrek'in öldüğü destanı, Batı Türkçesinin yakın iki lehçesi olan Azerbaycan Türkçesi'nde Azad Nebiyev ve Türkiye Türkçesi'nde ise Muharrem Ergin'in metin aktarımlarındaki farklılaşmaları göstermektir. Azad Nebiyev'in okumaları Kiril Alfabesinden latinize edildi. Azad Nebiyev ve Muharrem Ergin aktarımlarındaki amaç; imla, okuma tercihi ve anlam farklılaşmasını aynı metinler üzerinde göstermektir. Bunun için noktalama işaretleri kullanılmamış sadece özel isimlerin ilk harfi için büyük harf kullanılmıştır. Okumalardaki farklılıkları, daha iyi analiz edebilmek amacıyla Dresden Nüshası'nın orijinal kopyası esas alınmıştır.

Her iki lehçenin; Azerbaycan Türkçesi ve Türkiye Türkçesi okumaları arasındaki farklılaşmalara, Türkçenin tarihi devrelerinde yaşamış olduğu ses değişimleri ve ses farkları neden olmuştur. e < i, b->p- , -b->-p- , -b>-p gibi. Bu farklılıkları daha iyi analiz edebilmek için kelimelerin etimolojisi için Köken Bilgisi sözlüğünden yararlanıp, kelimenin tarihi geçmişine bakılmıştır. Günümüzde yaşayan kelimeler mevcut olduğundan TDK Sözlük de kaynakça olarak kullanılmıştır. Oğuznamelerde geçen diğer bir okuma farklılığı ise kelimenin farklı anlamlandırılmış

olmasıdır. Örneğin; kov- ve kır- her ikisinde farklı anlamlardadır. Burada bağlam ve mantıksal duruma uygunluk esas alınarak doğru okuma yoluna gidilebilir demek mümkündür. Bazı durumlarda ise Dresden Nüshası'nda olmasına rağmen Ergin veya Nebiyev tarafından okunmaya alınmayan bölümlerin olduğu gözlemlendi. Dede Korkut Oğuznameleri üzerine yapılan çalışmalar gözden geçirilmiştir. Azad Nebiyev ve Muharrem Ergin okumalarında Eski Anadolu Türkçesinin dil özellikleri göz önünde bulundurularak, bağlamdan hareketle yorumlamalar yapılmıştır. İmlada Muharrem Ergin okumalarının daha benzer olduğu görüldü. Her iki okumadaki, farklılıklar tablo halinde gösterildi. Sol tarafta metnin Dresden nüshasının orijinal kopyası verilirken sağ tarafta ise iki satır halinde üstte Muharrem Ergin okuması, altta ise Azad Nebiyev okumasına yer verildi. Tablodaki okumalarda, Nebiyev'in okuması italik karakterlerle gösterilirken, okumalardaki farklılık gösteren kelimeler koyu harflerle gösterildi. Türkiye Türkçesinde bulunmayan x,q gibi seslerin geçtiği kelimelerde ise sadece ses koyu harf ile gösterildi. İkinci başlıkta ise Metin Kaynaklı Okuma Farkları/Tercihleri bölümü yer almaktadır. Eski Anadolu Türkçesinin dil özellikleri metin okumasını ve anlamlandırılmasını güçleştiren sebepler arasında yer alır. Döşenmiş-idi veya döşetmişdi okumaları metne işi yapma veya yaptırma bakımından farklılık yaratır. Bazen de kelimenin kökünde değil de gelen eklerde farklılıklar olmuştur. qardaşlar/qardaşuz okumalarında olduğu gibi. Bu bölümde Azad Nebiyev'in okumalarının, Dresden nüshasına daha uygun olduğu Muharrem Ergin okumalarının ise dönemin dil özelliğine daha uygun olduğu gözlemlendi. Eski Anadolu Türkçesi'nin yazım özelliklerinden kaynaklı olarak, aynı kelimelerin aynı seslerle gösterilmesi farklı okumalara neden olduğu farklı bağlamlar da yarattığı da gözlemlenmiştir. Bu durum üçüncü başlık olan Anlam Farkı Yaratan Okumalar adı altında incelenmiştir. Bu bölümde genelde yer ve kişi adlarında farklılık gözlemlenmiştir. Örneğin Aruz/Uruz gibi birçok kişi ve yer adlarında okuma farklılıkları gözlemlenmiştir.

Dördüncü ve son kısımda ise müstensihden kaynaklanan ya da Dresden Nüshasında olup da okunmayan, okuma farklılıkları gösterildi. Azad Nebiyev ve Muharrem Ergin okumaları bu dört başlık adı altında incelendi.

TABLULAR

201/12 KAŻILIK KOCA OĐLI YİGENEK BOYINI BEYĀN İDER 201/13HANUM HEY

قاضي لق قوجه اوغلي يكنك بوني بيان ايدي

<p>خانم هي قام خان اوغلي خان يائندن يرئز طومشدي</p>	<p>201/13 Qam Ğan oğlı Ğan Bayındır yirinden turmış-idi</p>
	<p>201/13 <i>Qam Ğan oğlı Xan Bayındır yerinden</i> turmışdı.</p>
<p>قره ييرك او زنتاغ بان ايون دكمشدي • الايصوان كوك</p>	<p>202/1 Qara yirün üzerine ağ ban ivin dikmiş-idi ala şayvan gök</p>
	<p>202/1 <i>qara yeriñ üzərinə ağ ban evin dikmişdi ala sayvan gög</i></p>
<p>يوزنه استمشدي • بيك يرده اپيك حاليجه سي دوشمشدي</p>	<p>202/2 yüzine aşanmış-idi biñ yerde ipek halıcısı döşenmiş-idi</p>
	<p>202/2 <i>yüzinə aşanmışdı biñ yerdə ipeg xalıçası döşenmişdi</i></p>
<p>ايچ اغوز بلكري صحتيه ديرلمشدي يما ايچد ايدي قاضا</p>	<p>202/3 İç Oğuz Taş Oğuz bigleri şohbete dirilmiş-idi yime içme-idi Kazılık</p>
	<p>202/3 <i>İç Oğuz Taş Oğuz bəgləri sohbatə dərilmişdi yemə içmə idi Qazılıq</i></p>
<p>قوجه ديرلردي يركشي وار يدي • بايندرخانك وزيري</p>	<p>202/4 Koca dirler-di bir kişi var-idi Bayındır Ğanuñ veziri</p>
	<p>202/4 <i>Qaca dearlərđi bir kişi var idi Bayındır Xanıñ veziri</i></p>
<p>ايدي • شرايك ايتسي باشنه چقدي • قبادينك اودزينه</p>	<p>202/5 idi şarabuñ itisi başına çıkdı kaba dizi üzerine</p>
	<p>202/5 <i>idi şarabıñ itisi başına çıqdı qaba diziñ üzərinə</i></p>
<p>جوكردي • بايندرخانده اوتن ديلدي • بايندرخان</p>	<p>202/6 çökdi Bayındır Ğandan aqın diledi Bayındır Ğan</p>

	202/6 <i>çokdi Bayındır Xandan aqın diladi bayındır Xan</i>
دستور ویردی • نزه د لرسک واردیدی • قاضلق	202/7 <i>destur virdi nireye diler-iseñ var didi Qazılık</i>
	202/7 <i>dəstur verdi nereye dilərsəñ var dedi Qazılıq</i>
یا ننج ایلدی • یادینی براغیل یول کردی • چوق	202/9 <i>yanına cem' eyledi yadığı yarağı-y-ile yola girdi çok</i>
	202/9 <i>yanına cəm' eyladi yadıqı yarağıla yola girdi çoq</i>
طاغلردره دپه کچدی • کونلرده برون دز مرد قلم سنه	202/10 <i>tağlar dere depe kiçdi günlerden bir gün Düzmürd Qal'asına</i>
	202/10 <i>tağlar dərə-dəpə keçdi günlərdə bir gün Düzmürd Qaləsinə</i>
کلدی قوه د کین کنار نزه اییدی • اکا ایروب قونلر اول	202/11 <i>geldi Qara Dəñiz kenarında idi aña irüben qondılar ol</i>
	202/11 <i>gəldi Qara Dəñiz kənarında idi aña irübən qondılar ol</i>
قلم نیک بر تکوری وارا اییدی ادینه ارشون اوغلی دیرک	202/12 <i>qal'anuñ bir teküri var idi adına Arşun oğlu Direk</i>
	202/12 <i>qəl'əniñ bir Təkürü var idi adına Arşun oğlu Dirək</i>
تکور دیرلردی • اول کافرک التمش ارشون قامی	202/13 <i>Tekür dirler-idi ol kəfirüñ altmış arşun qameti</i>
	202/13 <i>Təkür dərlərdi ol kafəriñ altmış arşun qaməti</i>
واردی • التمش بطان کوز صالردی • قتی محکم یای	203/1 <i>var-idi altmış batman gürz şalar-idi qatı möhkem yay</i>
	203/1 <i>vardı altmış batman gürz salardı qatı möhkəm yay</i>
چکردی • قاضلق قوجه قلمه یه یئدو کیلین جنکه	203/2 <i>çeker-idi Qazılık Qoca qal'aya yetdünginleyin cenge</i>
	203/2 <i>çəkərđi Qazılıq qəl'əyə yətdünginləyin cəngə</i>

باشلیدی • پس اول تکور قلمدن طاشره چقدی •	203/3 başladı pes ol tekür qal'adan taşra çıqdı
	203/3 başladı pəs ol təkür qal'adan taşra çıqdı
یل کبی یتدی • یلم کبی یابشدی • کافرک اکسه سینہ	203/5 yıl kibi yetdi yilim kibi yapışdı kâfirün eñsesine
	203/5 yäl kibi yetdi yeläm kibi yapışdı kafəriñ eñsina
برقیلاج اوردی • ذره قدر کسدره مدی نوبت کافره	203/6 bir kılıç urdu zerre qadar kesdüremedi nevbet kâfire
	203/6 bir qılıç urdı zərrə qadar qadər kəsdirəmadi növbət kafərə
دکری • اول التمشی بمان کورنله قاضیق قوجه ید دپره	203/7 değdi ol altmış batman gürz-ile Qazılıq Qocaya depere
	203/7 dəđdi ol altmış batman gürzlə Qazılıq Qacaya dəpərə
طوبت چالری • یلان دنیا یاشنه طار اولدی •	203/8 tutup çaldı yalan dünya başına tar oldı
	203/8 tutub çaldı yalan dünya başına tar oldı
د د ک کبی قان شدر لرعی • قاضیق قوجه قارلیب	203/9 düdük kibi qan şorladı Qazılıq Qocayı qarmalayup
	203/9 düdük kibi qan şorladı Qazılıq Qacayı qarmalayub
طوبت قلمیه قویدیلر • یکتلری طور میب تاجدلر	203/10 tutup qal'aya qoydılar yigitleri turmayup kaçdılar
	203/10 tutub qal'aya qoydılar yigitləri turmıyub qaçdılar
قاضیق قوجه تام اولن القی بیل حصارده طنساقتا	203/11 Qazılıq Qoca tamam on altı yıl hışarda tutsaq
	203/11 Qazılıq Qaca tamam on altı yıl hasarda tutsaq
اولدی صکره امن دیرلردی برکنشی التی کره واروب	203/12 oldı şoñra Emen dirlerdi bir kişi altı kerre varup

	203/12 <i>oldı soñra Ėmən dearlərđi bir kişi altı kərrə varub</i>
	203/13 <i>hışarı</i> alımadı meğer hanum Kazılık Qoca tutsaq
حصاري اليمدي • مكرخانم قاضيلق قويم طساق	203/13 <i>hasarı</i> alımadı məğər xanım Qazlıq Qoca tutsaq
	204/1 <i>olduğı vaxit</i> bir oğlançuğı var-idi bir yaşında
اولري نغي وقت براوغلا نجيني واردي برپاشته	204/1 <i>oldığı vaxt</i> bir oğlançuğı vardı bir yaşında
	204/2 -y-idi on <i>biş</i> yaşına girdi yiğit oldı babasın
يدي • اوبش ياشنه كردي يكت اولري بياس	204/2 <i>idi on beş</i> yaşına girdi yiğit oldı babasın
	204/4 oğlandan saqlarlar-idi ol oğlanuñ adına Yigenek dir
اوغلانن ساقلرلردي اول اوغلانك ادنه يئك دير	204/4 oğlandan saqlardı ol oğlanuñ adına Yəgnək der
	204/5 ler-idi günlerde bir gün Yigenek oturub bigler ile şöhbət
كردي • كونلرده بركون يئك او تورب بگلر ايله صحبت	204/5 <i>lərđi günlərdə bir gün Yəgnək oturub bəglər ilə sohbət</i>
	204/6 ider-ken Kara Ğane oğlu Budağ-ile uz düşmedi bir birine
ايدركم قره كونه اوغلي بداغيله اوز دشدي • بربرينه	204/6 <i>edərkən Qarağünə oğlu Budağilə uz düşmədi bir birinə</i>
	204/7 söz atıdılar Budağ aydur bunda laf urup nidersin
سوز اتشدلر • بوداق ايدر بوند لاف اوروب يندرسن	204/7 <i>söz atıdılar Budaq aydar bunda laf urub nedirsən</i>
	204/8 çünki er dilersin varup babañı kurtarsaña ne on
چونكه ارديلرسين واروب بباكي قورت سكانه اوت	204/8 <i>çünki ər dilərsin varub babañı qurtar aña nə on</i>

<p>ایتی یلدر طساق در دیرعی • یکنک بر خیزی ایندی</p>	<p>204/9 altı yıldır tutsağdur didi Yigenek bu haberi işidicek</p>
<p>بايندر خانك نظرنه واردي • نوزيره قودي • اير</p>	<p>204/9 altı yıldır tutsağdır dedi Yegnək bu xəbəri eşidicək</p> <p>204/11 Bayındır Hanuñ nəzarına vardı yüz yire yüz qodı aydur</p> <p>204/11 Bayındır Xanuñ nəzərinə vardı vardı yüz yerə qodı aydır</p>
<p>الان صباح صبايرده ديكندن اغ بان اولي الهلسه</p>	<p>204/12 alan şabağ şapa yirde dikilende ağ ban ivlü atlas-ile</p> <p>204/12 alan sabah sapa yerdə dikiləndə ağ ban evli atlas ilə</p>
<p>ياپلنده كوك صوانلي • توله توله چكندن شهباز آلي</p>	<p>204/13 yapılanda gök şayvanlu tavla tavla çekilende şahbaz atlı</p> <p>204/13 yapılanda gög sayvanlı tölə tölə çekiləndə şahbaz atlı</p>
<p>چاغزوبه داد ويرنده بوله چاوشلي • ياغ توكلنده بول</p>	<p>205/1 çağırubanı dad virende bol çavuşla yaykandüğında yağ tükilen bol</p> <p>205/1 çağıruban dad verəndə yola çavuşlu yağ tüküləndə bol</p>
<p>تقولو • قالمش يكت • ارخاسي بزه مسكين او مودي</p>	<p>205/2 ni'metlü qalmış yiğit arhası beze miskin umudu</p> <p>205/2 ne'mətlü qalmış yiğit arxası bize miskin umudu</p>
<p>ترکستانك دركي • تولو قوشان يا ورسى • امت صوتيك</p>	<p>205/3 Türkistanuñ direği tülü quşuñ yavrısı Amit şuyunuñ</p> <p>205/3 Türkisatanuñ dirəği tülü quşuñyavrısı Amit soyunuñ</p>
<p>اصلا في قره جفك قيتليني دوللو خان مرد كالشكر</p>	<p>205/4 aslanı qaracığuñ qaplanı devletlü han meded maña ləşker</p> <p>205/4 aslanı qaraçığın qaplanı dövlətlü xan mədəd maña ləşkər</p>
<p>ويرمىني بيا م طساق اولدغى قلميه كوندر دیرعی • بايندر</p>	<p>205/5 vir meni babam tutsağ olduğu kal'aya gönder didi Bayındır</p> <p>205/5 ver məni babam tutsağ olduğu</p>

	<i>qal'aya göndər dedi Bayındır</i>
خان بوبردي بکرمي دورت سا بنجی بکي کلسون	205/6 Hān buyurdu yigirmi dōrt sancaq bigi gelsün
	205/6 <i>Xan buyurdu yigirmi dōrt sancaq bāgi gelsün</i>
ديدي • اول دموردروننده بک اولی • فرغوسکو	205/7 didi evvel demür qapu dervendinde big olan qarġu süñü
	205/7 <i>dedi əvvəl dəmiür dərvəndində bəg olan qarġu süğü</i>
اوچنده اربوکردن غريمه يتد وکنده کيمس • ديوصورمى	205/8 uçında er bögürden ġarıma yetdüginde kimsin diyü şormayan
	205/8 <i>uçında ər bökirdən qırıma yetdüginde kimsən deyü sormıyan</i>
یتان سلجک اوغلی دلي تونداز سنکله يلم وارسون	205/9 Qıyan Selçük oġlı Delü Tundar senün-ile bile varsun
	205/9 <i>Qıyan Selçük oġlı Dəli Tondaz səniñlə bilə varsun</i>
ديدي • ایغزکوز لریوز دورن • آلی بدي قلونک کليد	205/10 did i ayġır Gözler Şuyından at yüzdüren elli yidi qal'anuñ kilidi
	205/12 <i>dedi ayġır Gözlər yüzdiürən əlli yədi qal'əniñ kəlidin</i>
الى • ايلک قوجه اوغلي دولک اورن يلم وارسون	205/11 alan Eylik Qoca oġlı Dülək Evren bile varsun
	205/11 <i>alan İlek Qoca oġlı Dülək Uran bilə varsun</i>
ديدي قوشه برچدن تايمه اوقي اکلين يفرينجي اوغلي	205/12 did i qoşa burçdan qayın oқи eglenmeyen Yaġrıncı oġlı
	205/12 <i>dedi qaşa burçdən qayın oқи əglənmiyən Yaġrıncı oġlı</i>
ايلاش سنکله يلم وارسون ديدي • اوچ کره يني کور مسه	205/13 İlalmiş senüñ-ile bile varsun didi üç kerre yaġı görmese
	205/13 <i>İlalmiş səniñlə bilə varsun dedi üç kərrə yaġı görməsə</i>
قان اغلي طوغسون اوغلي رستم يلم وارسون ديدي	206/1 qan aġlayan Toġsun oġlı Rüstəm bile varsun did i

	206/1 <i>qan ağlıyan Toğsun oğlı Rüstəm bilə varsun dedi</i>
	206/2 ejdehalar ağzından adam alan Deli Evren bile varsun
آژدهالراغزندن آدم الی دلواورن بلم وارسون	206/2 <i>əxdəhalar ağzından adam alan Dəü Uran bilə varsun</i>
	206/3 yirüñ bir uçından bir uçına yetem diyen Şoğan Şaru
یرک بر اوچندن بر اوچنه یتیم دین صوفان صاری	206/3 <i>yeriñ bir ucından bir ucına yetim deyan Savqan Sarı</i>
	206/5 Bayındır Һan yigirmi dört bahadır sancak bigini Yigeneğe
بايندر خان يکرمي دورت بهادر سنجاق بيگني يکله	206/5 <i>Bayındır Xan yigirmi dört bəhadır sancaq bəginin Yegnəgə</i>
	206/6 yoldaşığa bile qoşdı biçer cem' olup yaraqların ördiler
یولداشلیغا بیلە قوشدی بکیر جمع اولوب یراقلارین کوردیلر	206/6 <i>yoldaşığa bələ qoşdı bəglər cəm olub yaraqların gördilər</i>
	206/7 meğer ol gice Yigenek düş gördü düşin yoldaşlarına
مکراول کيجه يکک دوش کوردي دوش بولداشلرینه	206/7 <i>meger ol geçə Yəgnək düş gördi düşin yoldaşlarına</i>
	206/8 şoyladı görelüm Һanum ne şoyladı aydur bigler gəfillüçe
صويلدي کورلم خانم نه سوييلدي ايدر بکلر عاتلوج	206/8 <i>soyladı görəlim xanım nə soyladı aydır bəglər qəfillüçə</i>
	206/10 dünya gördüm ağ boz atlar çapdurur alplar gördüm ağ ışuklu
دنيا کوردم اغ بوز اتلر چا پورر الين کوردم اغ اشقاي	206/10 <i>dünya gördüm ağ boz atlar atlar çapdırır alplar gördüm ağ ışıqlı</i>
	206/11 alpları yanuma şaldum ağ şaқallu Dede Korkutdan öğüt
الپلري يانمه صالدم اغ صعللودده قورقوتدان اوکت	206/11 <i>alpları yanıma saldum ağ saqallu Dədə Qorqutdan öğüt</i>
	206/13 girdüm gimi yapup kömleğüm çıkardum ylken kurdum ileri

کیو دم • کی یایوب کو ملکم چنم یلکم قوردم • ایلو	206/13 <i>gördüm gəmi yapub kömləkin çıqardım yelkən qurdum</i>
یاتی دکنی دلدیم کچدم • اوتکی قره طاعن بریانند	207/1 <i>yatan deñizi deldüm kiçdüm öteki qara tağun bir yanında</i>
ایتی باشی بالقر برار کوردم • قالمقوجی برمنه اروطور دم	207/1 <i>yatan dəñizi dəldim keçdim öteki qara tağun bir yanında</i>
ایتی باشی بالقر برار کوردم • قالمقوجی برمنه اروطور دم	207/2 <i>alnı başı balkır bir er gördüm qalkubanı yirümdən örü turdum</i>
ایتی باشی بالقر برار کوردم • قالمقوجی برمنه اروطور دم	207/2 <i>altı başı balqar bir er gördüm qalqubanı yerimdən uru turdum</i>
قرغودللو اوز سکوی قاندم • قرشولیو اولاره واردوم	207/3 <i>Qargı dillü öz süñümü qapdum qarşulayu ol ere vardum</i>
قرغودللو اوز سکوی قاندم • قرشولیو اولاره واردوم	207/4 <i>qargu dillü üz süğümü qapdım qarşulayu ol ere vardum</i>
قرشوسندن اول اری ضیجتوم وقت دکدم کوز اوجیل	207/4 <i>qarşusından ol eri sançasım vaqt deñedüm göz uçı-y-ile</i>
قرشوسندن اول اری ضیجتوم وقت دکدم کوز اوجیل	207/4 <i>qarşusından ol eri sançtum vəgt dikdim göz uçilə</i>
اولاره یاندم • دایم انن امیش اینی بیلدم • دوتدم اولاره	207/5 <i>ol ere baqdum dayım Emen imiş anı bildüm döndüm ol ere</i>
اولاره یاندم • دایم انن امیش اینی بیلدم • دوتدم اولاره	207/5 <i>ol ərə baqdım dayım əmən imiş anı bildim döndüm ol ərə</i>
سلام دیدم • اغوز الوند کیمس دیدم • قابقلیر قالدرب	207/6 <i>selam virdüm Oğuz illerinde kimsin didüm qapaqların qaldurup</i>
سلام دیدم • اغوز الوند کیمس دیدم • قابقلیر قالدرب	207/6 <i>səlam verdım Oğuz ellərində kimsən dedim qapaqların qaldurıb</i>
یوز ومه یعدی • اوغل ییئک قند کیدرسه دیدی سولدی	207/7 <i>yüzümə baqdı oğul Yigenek qanda gidersin didi söyledi</i>
یوز ومه یعدی • اوغل ییئک قند کیدرسه دیدی سولدی	207/7 <i>yüzümə baqdı oğul Yəgnək qanda gədərsən dedi söylədi</i>
من ایتدم دز مرد قلمسنه کیه دم • بیام انن صتساق امیش	207/8 <i>men ayıtdum Düzmürd Qal'asma giderem babam anda tutsaq imiş</i>
من ایتدم دز مرد قلمسنه کیه دم • بیام انن صتساق امیش	207/8 <i>mən ayıtdım Düzmürd Qəl'əsinə gədərəm babam anda tutsaq</i>

	imiş
	207/9 didüm burada ʃayım maña ʃoyladı aydur yetdüğinde yil
دیدم • بورادہ طایم مکا صویلدی • ایدریتوکمدی سیل	207/9 dedim burada tayım maña soyladı
	207/10 yetmez-idi yidi urgunum yeni bayırñ ʃurdına beñzer-idi
یقردی • یدی اورغونم یکی یارک قوردنه بکزردی	270/10 yetməzdi yedi urgunum yeni bayırñ qurdına bənzərđi
	207/11 yiğitlerüm yidi kişi-y-ile ʃurılur-idi menüm yayım ʃayın ʃalı yeleginden
یگترم یدی کشیله قزولردی منم یایم • قاین طایی بگوند	207/11 yiğitlərim yedi kişilə qurulurđı mənım yayım ʃayın talı yələgümdən
	207/12 şom altunlu menüm oğum yil esdi yağmur yağdı yüki
صوم التونلومتم اوخم سیل اسدی یفور یغدی • یوکی	207/12 sum altunlu mənım oxım yel əsdi yağmur yağdı buñı
	207/13 qopdı yidi ʃatla vardum ol qal'ayı alımadum girü döndüm
قوپدی یدی قاتلداردم اول ملوبی اییادم کرودوندم	207/13 qopdı yedi ʃatla vardım ol qəl'əyi alımadım görü döndüm
	208/1 menden daxı er ʃopmayasın Yigeneğüm dön didi Yigenek düşinde
مندل دخی ار قویماسن یگلموم دون دیدی • یکنک دوشنده	208/1 məndən daxı ər ʃopmıyasan Yegnəgüm dön ded Yegnək düşində
	208/2 ʃayısına ʃoylamış aydur ʃalqubanı yirüñden ʃurduğında ala gözlü big
طایسنه صویلمیش ایدر قلقوینی بکردن طورد غلکه اله کوزلومک	208/2 tayısına soylamış aydır ʃalqubanı yeriñdə turduğında ala gözlü bəg
	208/3 yiğitleri yanuña ʃalmaduñ adı bellü bigler-ile sen at yortmaduñ biş aqçalı
یگلری یانکه صالمدک ادی بللو بگلرلسن یورتمدک بش اچتوبو	208/ yigitləri yanuña salmadın adı bəllü bəglərlə sən at yortmadıñ beş

	<i>qçalu</i>
	208/4 ulufeçiler yoldaş itdün anuñ- içün ol qal'ayı qen alımaduñ
علوڭ جيلري يولداش اتدك. انوكچون اول قلعنسن ايمادوك	208/4 alufacilar yoldaş etdiñ anuñçun ol qalayi sen alımaduñ
	208/5 dimiş Yiginek yine aydur keqē keqē yimege yañni yañşı keqēer günde
دیش. يئك كنه ايدر كسه كسه يئكه يئكه يئكه كسرتي كسرتي كسرتي	208/5 <i>demiş Yegnek genə</i> aydır <i>kəsə</i> <i>kəsə gündə</i>
	208/6 ser çeşme yügrük yañşı dāyım geldüğünde turā devlet yañşı
سرچشمه بوكرت يئخشي. دايم كلد وكنده طورسه دولت يئخشي	208/6 <i>sərçeşmə yügrək</i> yaxşı <i>dayı gə</i> <i>ldüğündə tursa dövlət yaxşı</i>
	208/7 bildüğün unıtmasa 'akıl' yañşı qarımından dönmeşe qaçmasa
بيلدوكن اونتمسه عقل يئخشي. ترميندن دونمسه قاچمسه	208/7 <i>bildüğün unutmasa əql</i> yaxşı <i>qırımından dönməsə qaçmasa</i>
	208/8 erlik yañşı didi bu düşi Yiginek yoldaşlarına hikāyet
ارلك يئخشي ديدى. بودوشني يئك يولداشلارنه حكايه	208/8 <i>erlik yaxşı dedi bu düşi Yegnek</i> <i>yoldaşlarına hekayət</i>
	208/9 eyledi meger tayısı Emen ol arada yaқан idi
ايلدى. مكرطايى امن اول اراده يقين ايرى. جمله	208/9 <i>eylədi məgər tayısı Əmən ol</i> <i>arada yaqın idi</i>
	208/10 bigler-ile yoldaş olup gitdiler tā ki Düzürd Qal'asına yetdiler
بكلر يولداش اولوب كئديلر. تاكه دوزوم قلعنسه يتديلر	208/10 <i>bəglərlə yoldaş olub</i> getdilər <i>ta</i> <i>ki Düzürd Qaləsinə yetdilər</i>
	208/11 çevre alup gitdiler qondılar çünli kāfirler bunları gördiler
چون الوب كئديلر قوندلر. چونكه كافرلر بونلري كوردلر	208/11 <i>çevrə alub getdilər qondılar</i> <i>çünki kafərlər bunları gördilər</i>
	208/12 Arşun oğlı Direk Teküre haber virdiler ol mel'un
ارشون اوغاي ديرك تكوره خبر بوردلر. اول ملعون	

	208/12 Arşun oğlu Dirək Təkura xəbər verdilər ol məlun
دخني قلمدن طاشي كلوب بوزلره مقابل اولري اردلري	208/13 dağı qal'adan taşı gelüp bunlara muqābil oldı er diledi
	208/13 daxı qalədən taşı galüb bunlara muqabil oldı ər dilədi
يان سلیك اوغلي دلي طوندان يردن صوري كلدي الفتي	209/1 Kıyan Selçük oğlu Delü Tundar yirinden tırı geldi altmış
	209/1 Qıyan Səlçik oğlu Dəli Tondaz yerinden tırı gəldi altmış
طونام سورجداس قوتق قصب اول كافي قرشوسند	209/2 tutam süvri cıdasın qoltuq qışup ol kâfiri qarşusından
	209/2 tutam sür cıdasın qoltuq qısub ol kafəri qarşusından
سوسم ديدي سوسدي كافر تكور قارليب ضرب ايتدي	209/3 süsem didı süsemedi Kâfir Tekür qarmalayup zərb itdi
	209/3 sesəm dedi süsəmədi kafər Təkür qarmalayıb zərb etdi
سكوس چكدي الندره الدي اول التمش تمان كوزدايم	209/4 süñüsün çekdi elindin aldı ol altmış batman gürz ile
	209/4 süğüsün çəkdi əlindən aldı ol altmış batman gürz ilə
طونداري دپره طوبت چالري كيك دينا باشنه طار اولري	209/5 Tundarı depere tutup çaldı giñ dünya başına tar oldı
	209/5 Tondarı dəpərə tutub çaldı gəñdünya başına tar oldı
قاضلق ات دوندردی قاید دونري بلمزدولك اورت	209/6 Qazılıq atın döndirdi, qayıda döndi andan dönə bilmez Dülək Evren
	209/6 Qazlıq atın döndərdi qayıda döndi andan dönə bilməz Dülək Uran
التي بروجوما غنيمه ات دپوب كلوب يرقارين اشغه كافرني	209/7 altı perlü çomağı-y-ile at depüp gelüp yuqarıdan aşağı kâfiri
	209/7 altı pərlü çomağılə at dəpüb galüb yuqarıdan aşağı kafəri
	209/8 katı urdı alımadı Tekür

<p>ایتی اوردی الیمدی • تگور قارمیلیب ندر چوماغی الیمدی</p>	<p>qarmalayup elinden çomağın aldı 209/8 qatı urdı alımadı Təkür qarmalayıb əlindən çomağın aldı</p>
<p>ای دخی کوز ایله اوردی • اول دخی قاضلق اتن دوندردی</p>	<p>209/9 anı dağı gürz ile urdı ol dağı qazılıq atın döndürdi 209/9 anı daxı güz ilə urdı ol daxı qazlıq atın döndərđi</p>
<p>قایم دوندی خانم یکریمی دورت سنجاق بیکی تگورالند</p>	<p>209/10 qayıda döndi hanım yigirmi dört sancaq bigi Təkür eline 209/10 qayıda döndi xanım yigirmi dört sancaq bəgi Təkür əlində</p>
<p>زیون اولری • بس قاضلق قوجه اوغلی یکنک ماز</p>	<p>209/11 zəbun oldı pəs Qazılıq Koca oğlu Yigenek taze 209/11 zəbun oldı pəs Qazlıq Qoca oğlu Yəgnək taze</p>
<p>یکت جک یرادن الله صفندی • بی ذوال معبودی اولدی</p>	<p>209/12 yığitçük yaradan Allah şığındı bī-zaval ma'budı ögdi 209/12 yığitcik yaradan Allaha sığındı bizəval məbudı ögdi</p>
<p>ایدی بوج لردن یوجدهس کیمسه بیاجن بیجه س غنیز سکریمی</p>	<p>209/13 aydur yücelerden yücəsin kimse bilmez niçəsin 'Aziz Tañrı 209/13 aydır yucalardan yucasın kimsə bilməz necəsən Əziz Təñrı</p>
<p>انادن طوغمک سن اتدن اولمک کیمسه رزقین یمدوک</p>	<p>210/1 sen anadan toğmaduñ sen atadan olmaduñ kimse rızqın yimedüñ 210/1 anadan toğmadıñ sən atadan olmadıñ kimsə rızqın yemədüñ</p>
<p>کیمسه یه کوج ایتمک تمویرد • احدسن الله صدسن آدم سن</p>	<p>210/2 kimseye güç itmedüñ kamu yirde aħedsin sen Allahu şamedsin Ādeme sen 210/2 kimsəyə güc etmədiñ qamu yerdə aħədsən sən Allahu səmədsən Adəmə sən</p>
<p>تاج اوردک شیطان لعت قلدک برصوچن او توری</p>	<p>210/3 tac urduñ şeytana lanet kılduñ bir şuçdan ötüri</p>

	210/3 tac urduñ şeytana lanət qıldıñ bir suçdan ötüri
درگاهد سوردك نرود كو كه اوخ اندي . ترغي يارق	210/4 dergahdan sürdüñ Nemrud göge oğ atdı qarnı yarıq
	210/4 dərgahdan sürdüñ Nəmrud gögə ox atdı qarnı yarıq
بالغي ترشو طارتك . اولونقكم حدك سنك بويك قذك	210/5 balığı qarşu tutduñ ululuğıña hadduñ yoq senüñ boyuñ qadduñ
	210/5 balığı qarşu tutduñ ululuğıña haddiñ yoq səniñ boyun qədduñ
يوق . يا جسم جذك بق . اوردغخ اولميان اولوتكري	210/6 yoq ya cism-ile ceddün yoq urduğın ulıtmayan ulu Tañrı
	210/6 yoq ya cismle ceddüñ yoq urdığın ulatmıyan ulu Təñrı
بصدوغخ بلورمئین بللوتكري . كوتردوكن كو كد	210/7 başduğın belürtmeyen bellü Tañrı götürdüğün göge
	210/7 basduğın bəlürtmiyən bəllü Təñri götürdüğün gögə
يتورن كودكلو سكري . قادوغخ قهرايرن قهارتكري	210/8 yetüren görklü Tañrı qaqudığın qahr iden qahhar Tañrı
	210/8 yeturən görklü Təñrı qaqudığın qəhr edən qahhar Təñrı
بركو كه صغتم . جلابم قادر سكري . مدد سندن	210/9 birliğıne şığındım çalabum qādir Tañrı meded senden
	210/9 birliğıñə şığındım çalabım qadir Təñrı mədəd səndən
قرهواتلو كافر ات دپرم . ايشوي سى او كار ديدى	210/10 qara tonlu kāfire at deperem işümi sen oñar didi
	210/10 qara tonlu kafərə at dəpərəm işümi sən oñar dedi
هان دمات صالدي . ييل كي يتدي . يلم كي يابندي	210/11 hamam-dem at şaldı yil kibi yetdi yilim kibi yapışdı
	210/11 həman dəm at saldı yel kibi yetdi yeləm kibi yapışdı

<p>کافرک چکنه بر قیلج اوردی کیمینی کجینی صوغراددی</p>	<p>210/12 kâfirüñ çignine bir qılıç urdı geyimini kiçimini toğradı</p>
<p>التي برمو در کلکی زخم ایر شدردی قره قانی سترلردی</p>	<p>210/12 kafəriñ çigninə bir qılıç urdı geyimini keçimini toğradı</p>
<p>قره صغری صوقانی طلوقان اولدی قره باغنی بوکلدی</p>	<p>210/13 altıparmaq deriñligi zahm irişdürdi qara qanı şorladı</p>
<p>بوکلوا اولدی هان دونوب قلیعه قاچدی یکنک اردندی</p>	<p>210/13 altı parmaq dəriñligi zəxm irişdirdi qaraqanı şorladı</p>
<p>یتدی حصار قیوسنه کومشکن قره بولات اوز قیلججه</p>	<p>211/1 qara şağrı şoqmanı tolu qan oldu qara başı buñaldı</p>
<p>اکسه سنه ایله چالردی کم باشنی طوب کبی بره دوشدی</p>	<p>211/1 Qara sığrı soqmanı tolu qan oldu qara başı buñaldı</p>
<p>اندن یکنک آن دوترددی لشکره کلدی طتساق اولی</p>	<p>211/2 buñlu oldu haman döndi qal'aya qaçdı Yigenek ardından</p>
<p>قاصاق قوچده صالی ویرمشلر چقوب کلدی های</p>	<p>211/2 buñlu oldu haman döndi qaləyə qaçdı Yəgnək ardından</p>
<p>بک یکنک کافریم اولدوردی دیو صوبیلش کوره لم خانم</p>	<p>211/3 yetdi Hışar qapusına girmiş-iken qara polat öz kılıcı-y-ile</p>
<p></p>	<p>211/3 yetdi hasar qapusına girmişkən qara Polat uz qılıca</p>
<p></p>	<p>211/4 eñsesine eyle çaldı kim başı top kibi yere düşdi</p>
<p></p>	<p>211/4 eñsəsinə eylə çaldı kim başı tob kibi yerə düşdi</p>
<p></p>	<p>211/5 andan Yiginek atın döndürdi leşkere geldi tutsaq olan</p>
<p></p>	<p>211/5 andan Yegnək atın döndərdi ləşkərə gəldi tutsaq olan</p>
<p></p>	<p>211/6 Qazılıq Qocayı şalı virmişler çıqub geldi hay</p>
<p></p>	<p>211/6 Qazlıq Qacayı Salı vermişlər çıqıb gəldi hay</p>
<p></p>	<p>211/7 big yigitler kâfiri kim öldürdi diyü soylamış görelüm hanum</p>

	211/7 <i>bəg</i> yigilər kafəri kim öldürdi deyü soylamış görəlüm xanım
تصویش ایدر قیتیانک مایه سنی یوکلوقودم نزمیدور	211/8 ne şoylamış aydur qaytabanuñ mayasını yüklü qodum ner-midür
	211/8 <i>nə soylamış aydır qaytabanıñ mayası yüklü qodum nəmidir</i>
مایه میدرائی بلسم تره ایلوم قیتونینی یوکلوقودم قوجیدور	211/9 maya-mıdır anı bilsem qara ilüm qoyunını yüklü qodum qoçmıdır
	211/9 <i>mayamıdır anı bilsem qara ayulum qoyununu yüklü qodum qoçmıdır</i>
یتونیدرائی بلسم. اله کوزلو کورکلوحلام یوکلوقودم	211/10 qoyun-mıdır anı bilsem ala gözlü görklü halalum yüklü qodum
	211/10 <i>qoyun mıdır anı bilsəm ala gözlü görklü halalum yüklü qodum</i>
ازکن میدر قیتز میدرائی بلسم. مره بیک یکت لوجین	211/11 irkek-midür qız-midür anı bilsem mere big yigitler haber
	211/11 <i>irkək midir qız mıdır anı bilsəm mərə bəg yigitlər xəbər</i>
مکایراد انک عشقنه دیدی. یکنک بوراد و صویش	211/12 maña Yaradanuñ ' işqına didi Yigenek burada şoylamış
	211/12 <i>maña yaradaniñ eşqına dedi Yegnək burada soylamış</i>
کورهلم خاتمہ صویش ایدر قیتیانک مایه سنی یوکلوقودم	211/13 görəlüm hanum ne şoylamış aydur qaytabanuñ mayasını yüklü
	211/13 <i>görəlüm xanım nə soylamış aydır qaytabanın mayasını yüklü</i>
قودک نزا ولدی قره ایملو قیتونکی یوکلوقودک قوج اولدی	212/1 qoduñ ner oldı qara ilde koyunuñı yüklü qoduñ qoç oldı
	212/1 <i>qoduñ nər oldu qara ayıllu qoyunuñı yüklü qodun qoç oldı</i>
اله کوزلو کورکلوحلالک یوکلوقودک اصلان اولدی دیدی	212/2 ala gözlü görklü halanuñ yüklü qoduñ aşlan oldı didi
	212/2 <i>ala gözlü görklü halalıñ yüklü</i>

	<i>qodıñ aslan oldı dedi</i>
يىگىنەك بىياسىلە كوردىدى . الدە قالغ بىگەر كوردىدى پس بر	212/3 Yiginek babası-y-ile görüşdi andan kalan bigler görüşdi pes bir
	212/3 <i>Yegnək babasılə görüşdi aldan qalan bəglər görüşdi pəs</i>
اغوردن بىگەر حصارە يوريش ائدىلەر نىغلا لىمىلەر بىياسىلە يىگىنەك	212/4 uğurdan bigler hisara yoriyş itdiler yağmaladılar babası-y-ile Yiginek
	212/4 <i>uğurdan bəglər hasara yüriş etdilər yağmaladılar babasılə Yegnək</i>
كز لوتىعا طوبىن بىلىشىدۇر . اكي حسرت بىر بىر نىبە بولشىدۇر ايسوز	212/5 gizlü yaqa tutuban yilişdiler iki hasret bir birine bulışdılar issüz
	212/5 <i>gizlü yaqa tutuban yiləşdilər eki həsət bir birinə bulışdılar issüz</i>
برك قوردى كىي اولشىدۇر . تىكرىيە شىكر لىرىقىلدىر . قىلەنك	212/6 yirüñ qurdı kibi ulışdılar Tañrıya şükürler qıldılar qal'anuñ
	212/6 <i>yeriñ qurdı kibi ulaşdılar Tənrinə şükürlər qıldılar qaləniñ</i>
كىلىسا سىرە يعقوب پىر نە مسجىد ياپىدۇر غىزىن تىكرىيە اذە قودنە	212/7 kilisesin yıqub yirini mescid yapdılar 'Aziz Tañrı adına qudbe
	212/7 <i>kəlisasın yıqub yerinə məscid yapdılar Əziz Təñri adına qudbə</i>
اوقىدۇر . قوشك ال قانىنى قاشك اروسىنى تىزك كوكچىكىنى	212/8 oqıtdılar quşuñ ala qanıni kumaşuñ arusını qızuñ gökçeğini
	212/8 <i>oqıtdılar quşuñ ala qatını qumaşın arusını qızın gögçekini</i>
طغوز لامە چىرقاب چوقە . بايندر خانە تىجىك چىقردىلەر	212/9 toquzlama çırğap çuha Bayındır Hana pencik çıqardılar
	212/9 <i>toquzlama çırğap çuha Bayındır Hana pençyek çıqardılar</i>
باقىس غازى لىرە بىجىش ائدىلەر . دونلر اولر نە كىلدىلەر	212/10 bāqisin gāzilere baħş itdiler döndiler ivlerine geldiler
	212/10 <i>baqisin gāzilərə bəxş etdilər döndilər evlərinə gəldilər</i>
	212/11 Dedem Korkut gelüben boy

<p>ددم قورقوت كلوبين بري بويلاي صوي صويلاي</p>	<p>boyladı şoy şoyladı 212/11 <i>Dadım Qorqut gəlübən boy boyladı soy soyladı</i></p>
<p>بو اغوز نامه يکنک اولسون ديري يوم ويره بن خانم</p>	<p>212/12 bu Oğuz-nâme Yigeneğüñ olsun didi yöm vireyin hanum 212/12 bu Oğuznâme Yegnəgiñ olsun dedi yüm verəyin Xanım</p>
<p>يرلوتره طفلاروك يعامسون. كوكليجه قبا اغاجك</p>	<p>212/13 yirlü qara tağların yıqılmasun kölgelüçe qaba ağacın 212/13 yerlü qara tağların yıqılmasun kölgəlicə qaba ağacın</p>
<p>كسامسون. اغ صقلوبياك يري اوجق اولسون. اغ</p>	<p>213/1 kesilmesün ağ şakallu babañ yiri uçmaq olsun ağ 213/1 kəsilməsün ağ saqallu babañ yeri uçmaq olsun ağ</p>
<p>برچكلوانا ك يري بهشت اولسون. اخر صوكي اري</p>	<p>213/2 pürçeklü anañ yiri behişt olsun ahır şoñı aru 213/2 birçəklü arı yeri behişt olsun axır soñı aru</p>
<p>ایماندن ایرسون. اغ النوکر بش کلمه دعا قلدک قبول</p>	<p>213/3 imandan ayırmasun ağ olnuñda biş kelime du`ā kıldıq qəbul 213/3 imandan ayırmasun ağ alunuñda beş kəlmə dua qıldıq qəbul</p>
<p>اولسون کنا هکري اري کور کلو محمد مصطفا يري</p>	<p>213/4 olsun günahuñuzı adı görklü Muhammed Muştafanın yüzi 213/4 olsun günahıñızı adı görklü Məhəmməd Mustafa yüzi</p>
<p>صونيه يا غشاسون خاتم هي. بساط ديري</p>	<p>213/5 Şuyuna bağışlasun hanum hey 213/4 suyına bağışlasun xanım hey</p>

BASAŦ DEPE 213/6 GÖZİ ÖLDÜRDÜĞİ BOYI BEYÂN İDER HANUM

HEY

کوزی اولدردی تویی بیان ایدر خانم هی

<p>ملر خانم برکون اغوز او توررکی اوستنه یغنی کلدی</p>	<p>213/7 meger hanum bir gün Oğuz oturur-iken üstine yağı geldi</p> <p>213/7 <i>məgər xanım bir gün Oğuz otururkən üstine yağı gəldi</i></p>
<p>دوون اچنده اورکدی کوچدی محبوب کیدرک اروز</p>	<p>213/8 dün içinde ürkdü köçdü kaçup gider-iken Aruz</p> <p>213/8 <i>dün içində ürkdü köçdü qaçub gedərəkən Aruz</i></p>
<p>قوجرک او غانجی دشمن بر اصلان بولپ کورمنش</p>	<p>213/9 Kocanın oğlançığı düşmüş bir aslan bulup götürmüş</p> <p>213/9 <i>Qocanın oğlançığı düşmüş bir aslan bulup götürmüş</i></p>
<p>بسلمش اغوز کنه آیا مله کلوب بور دنه قوتدی اغوز</p>	<p>213/10 beslemiş Oğuz yine eyyām-ile gelüp yurdına qondu Oğuz</p> <p>213/10 <i>bəsləmiş Oğuz genə ey-yamla gelüb yurdına qondı Oğuz</i></p>
<p>خانک ایلچینی کلوب خبر کتوردی ایدر خانم سازدی</p>	<p>213/11 Hanun ılıqısı gelüp haber getürdü aydur Hanum</p> <p>213/11 <i>Xanın ılıqısı gelüb xəbər getürdü aydur xanım</i></p>
<p>بر اصلان چغرات اورر اپول اپول یوریشی آدم کبی</p>	<p>213/12 sazdan bir aslan çıkar at urur apul apul yoriyişi adam kibi</p> <p>213/12 <i>sazdən bir aslan çıkar at urar apul-apul yürüyüşü adam kibi</i></p>
<p>ات بصوبع قان سمورر اروز ایدر خانم اورکدکنز</p>	<p>213/13 at başuban қан sömürür Aruz aydur Hanum ürkdüğümüz</p> <p>213/13 <i>at başuban qan sümürer Aruz aydur xanım ürkdüğümüz</i></p>

<p>وقتیں دوش، منم اوغانجیم در بیکم دیدی • بکری بندیلر</p>	<p>214/1 vakit düşen menüm oğlançığımdur belki didi bigler bindiler</p>
<p>اصلاں یتاغی اوزرینہ کلدیلر • اصلائی قالدرب اوغلائی</p>	<p>214/1 vaxtin düşən mənüm oqlançıqımdır bəlkə dedi bağlar bindilər</p>
<p>طوتدیلر اوزا اوغلائی الوب ایونہ کتوردی • سئادیلق</p>	<p>214/2 aşlan yatağı üzerine geldiler aşlan kaldurup oğlanı</p>
<p>اندیلر • یه ایجم اولری اما اوغلائی نعدر کتوردلرسه طورئدی</p>	<p>214/2 aslan yatağı üzərinə gəldilər aslanı qaldırub oğlanı</p>
<p>کرو اصلاں یتاغنه واردي کرو طوبت کا تودر لرددم قورقود</p>	<p>214/3 tuttular Aruz oğlanı alup ivine getürdi Şadılıq</p>
<p>کندی • ایدر اوغلام سن انسانس حیوانله مصاحب</p>	<p>214/3 tutdılar Aruz oğlanı alub evinə gətürdi şadılıq</p>
<p>اولغل • کل یخشی آت بین یخشی یکتلریله اش یورت</p>	<p>214/4 itdiler yime içme oldu amma oğlanı ne-kaçar getürdiler-ise turmadı</p>
<p>دیدي • اولور داشک ادي قبان سلجکدر سنک</p>	<p>214/4 etdilər Yemə içmə oldu əmma oğlanı nə qədr götürdilərsə turmadı</p>
<p></p>	<p>214/5 girü aşlan yatağına vardı girü tutup getürdiler Dedem Qorqut</p>
<p></p>	<p>214/5 girdi aydur oğlanım sen insansın hayvan-ile müşahib</p>
<p></p>	<p>214/6 olmağıl gel yaxşı at biñ yaxşı yigitler-ile eş yort</p>
<p></p>	<p>214/6 gəldi aydır oğlanım sən insansan heyvanla müsahib</p>
<p></p>	<p>214/7 didi ulu qardaşın adı Qıyan Selçüktür seniñ</p>
<p></p>	<p>214/7 olmağıl gəl yaxşı at bin yaxşı yigitlər ilə eş yort</p>
<p></p>	<p>214/8 dedi ulu qardaşın adı Qıyan Selçüktür seniñ</p>
<p></p>	<p>214/8 dedi ulu qardaşın adı Qıyan Selçüktür seniñ</p>
<p></p>	<p>214/9 aduñ Basať olsun aduñı men</p>

<p>ادك بساط اولسون • ادكي من ويردم ياستوكي الله</p>	<p>virdüm yaşuñı Allah 214/9 <i>adıñ Basat olsun adıñı mən verdim yaşuñı Allah</i></p>
<p>ويرسون ديري • اغوز بركون ييلايه كوچدي اروزك</p>	<p>214/10 virşün didi Oğuz bir gün yaylaya köçdi Aruzuñ 214/10 <i>versün dedi Oğuz bir gün yaylaya köçdi. Aruzuñ</i></p>
<p>برچوباني واردي • ادنه قوگور قوجه صاري چوبان</p>	<p>214/11 bir çobanı var-idi adına Qoñur Koca Şaru Çoban 214/11 <i>bir çobanı vardı Qoñur Qoca Sarı Çoban</i></p>
<p>ديرلردي اغوزك اوکجه بوتون اول کسه كوچمدي</p>	<p>214/12 dirler-idi Oğuzuñ öñince bundan evvel kimse köçmez-idi 214/12 <i>deərlerdi Oğuzuñ öğince bundan əvvəl kimsə köçməzdi</i></p>
<p>اوزون يكار ديمکه مشهور بيکار واردي اول بکاره</p>	<p>214/13 Uzun biñar dimek-ile meşhur bir biñar var-idi ol biñara 214/13 <i>Uzun biñar diməklə məşhur bir biñar vardı ol biñara</i></p>
<p>بريلر قوشمدي نكاهندن يتون اورکدي چوبان ارکجه</p>	<p>215/1 periler qonmuş-idi nagāhandan koyun ürkdı çoban irgece 215/1 <i>pərilər qonmuşdı nagahandan qoyun ürkdı çoban ərğəçə</i></p>
<p>تامدي ايلرو واردي كوردي كم بري قيزلري قنات</p>	<p>215/2 kaqıdı ilerü vardı gördi kim peri kızları qanat 215/2 <i>qaqdı ilərü vardı gördi kim pəri qızları qanat</i></p>
<p>قناده بغلامشلا اوچرلز چوبان كپنگني اوزرلرینه</p>	<p>215/3 qanada bağlamışlar uçarlar çoban kepengini üzerlerine 215/13 <i>qanada bağlamışlar uçarlar çoban kəpənəğini üzərlərinə</i></p>
<p>اتدي بري قيزنيك برني طوتري • طع ايدوب درحال</p>	<p>215/4 atdı perri kızınıñ birini tutdı tama' idüp derhal 215/4 <i>atdı pəri qızınıñ birini tutdu təmə edüb derhal</i></p>

جماع ابلدي قتون اوركمدا باستلدي چوبان قتونك	215/5 cima' eyledi koyun urkmege basladı çoban koyunuñ
	215/5 cima eyladi qoyun urkməgə basladı çoban qounun
اوكنه سكرتدي . پري قيزي قنات اوروب اوجدي	215/6 öñine segirtti perri qızı qanat urup uçdı
	215/6 öğine seğırtti. Pəri qızı qanat urub uçdı
ايدر چوبان ييل تام اوليجق منده امانتك واركلال	215/7 aydur Çoban yıl tamam olıcaq mende amanatuñ var gel al
	215/7 aydır çoban yıl təmm olıcaq mənde əmanətiñ var gəl al
ديدي . اما اغوزك باستنه زوال كتردك ديدي	215/8 didi amma Oğuzuñ başuña zaval getürdüñ didi
	215/8 dedi əmma Oğuzuñ başına zəval gətürdüñ dedi
چوبانك ايچنه قورخوشدي . اما قيزك دردت	215/9 çobanuñ içine qorhu düşdi amma qızıñ derdinden
	215/9 çobanıñ içinə qorxu düşdi əmma qızıñ derdinden
بکزي صارردي زمانه اغوزکته بيلايه کوچدي چوبان	215/10 beñzi şarardı zaman-ile Oğuz yine yaylaya köçdi çoban
	215/10 beñzi sarardı Zəmanla Oğuz genə yaylaya köçdi çoban
کته بوبکاره کلدي . کته قتون اورکدي . چوبان ايلرو	215/11 gine bu biñara geldi gine koyun urkdi çoban ilerü
	215/11 gene bu binara gəldi genə qoyun urkdi çoban ilərü
کته بوبکاره کلدي . کته قتون اورکدي . چوبان ايلرو	215/12 vardı gördü-kim bir yığnaq yatur yıldır yıldır yıldurur
	215/12 vardı gördi kim bir yığanaq yatur yıldırıldır yıldırır
پري قيزي کلدي ايدر چوبان امانتك کل ال . اما	215/13 perri qızı geldi aydur çoban amanatuñ gel al amma
	215/13 pəri qızı gəldi aydır çoban əmanətiñ gəl al əmma

<p>أغوزك باشنه زوال كئوردك ديري . چوبان بو</p>	<p>216/1 Oğuzun başuña zaval getürdin didi çoban bu</p>
	<p>216/1 Oğuzuñ başına zəval gətürdiñ dedi çoban bu</p>
<p>بناغي كورجك عبرت الربي . كرودوندي . صپان</p>	<p>216/2 yığınağ görüçek ‘ibret aldı girü döndü şapan</p>
	<p>216/2 yığanağı görcek ibrət aldı gerü döndi şapan</p>
<p>قودي قاچدي قيتون اردنه دئندي . مكر اولدم بايندر</p>	<p>216/4 qodı qaçdı qoyun ardına düşdi meğer ol-dem Bayındır</p>
	<p>216/4 qodı qaçdı qoyun ardına düşdi mağar ol dem Bayındır</p>
<p>خان بکلريله سيرانه تمشلردي . بويكارك اوزرنه كلديلر</p>	<p>216/5 Hān bigler-ile seyrana biñmişler-idi bu biñaruñ üzerine geldiler</p>
	<p>216/5 Xan bəglər ile seyrana yetmişlerdi. Bu binarın üzerine gəldilər</p>
<p>كورد لركم بر عبرت نسنه ياتور . باشي كوتى يلور سين</p>	<p>216/6 gördüler kim bir ‘ibret nesne yatur başı götü belürsüz</p>
	<p>216/6 gördiler kim bir ibret nəsnə yatur başı köti bəlürsüz</p>
<p>چوره الديلر ايتدي بريكت بوني ديري . ديدكچه بيودي</p>	<p>216/7 çevre aldılar indi bir yiğit bunu depdi depdükçe böyüdi</p>
	<p>216/7 çevre aldılar endi bir yiğit bunu dəpdi. dəpdikce böyüdi</p>
<p>برقاج يكت دخي ابديلر ديدلر . ديدكلرنجه بيودي</p>	<p>216/8 bir kaç yiğit dağı indiler depdiler depdüklerinçe böyüdi</p>
	<p>216/8 bir kac yigit dexi endilər dəpdilər dəpdiklərinçə böyüdi</p>
<p>اروز توچه دخي اينوب ديلري . مصوري طوقندي</p>	<p>216/9 Aruz Qoca dağı inüp depdi mahmuzı toqındı</p>
	<p>216/9 Aruz Qoca dəxi enüb depeleri mahmuzı toqındı</p>
	<p>216/10 bu yığınağ yarıldı içinden bir</p>

	oğlan çıkdı gevdesi
بربنانق يارلري اچندون بزاوغلون چقدي كودسي	216/10 bu yığnaq yarıldı içinden bir oğlan çıqdı gödesi
ادم دپه سنده بر كوزي وار اروزالري بو اوغلاني	216/11 adam depesinde bir gözi var Aruz aldı bu oğlanı
	216/11 adam dəpəsində bir gözi var Aruz aldı bu oğlanı
	216/12 eteğine şardı aydur Hānum muni maña virüñ oğlum Basat ile
اتاكنه صاردي . ايرخانم موني مكاويرك ازغلم نياطله	216/12 <i>ətəginə sardı aydır xanım muni maña veriñ oğlum Basatla</i>
بشلياين ديري . بايندرخان ستنك اولسون ديري	216/13 besleyeyim didi Bayındır Hān senüñ olsun didi
	216/13 <i>yaşlyayın dedi Bayındır Xan sənin olsun dedi</i>
اروزدپه كوزي الربي ايونه كتردي . بيوردي بردايه	217/1 Aruz Depegözi aldı ivine getürdi buyurdi bir daya
	217/1 <i>Aruz Dəpəgözi aldı evine getürdi buyurdi bir daya</i>
	217/2 geldi Emçeğini ağzına virdi bîr şordı olança südin
	217/2 <i>gəldi əmceğini ağzına verdi bir sordı olanca südin</i>
كلدي . اچكني اغزنه ويردي برصوردي اولانچي سويي	
الربي . اكي صوردي قاتن الربي . اوچ صوردي جانن	217/3 aldı iki şordı қанн aldı üç şordı canın
	217/3 <i>aldı iki sordı qanm aldı üç sordı canın</i>
	217/4 aldı bir kaç daya getürdiler helāk itdi gördiler
الربي . بر قاج دايد كتردي بلرهلك اندي كورد ميلر	217/4 <i>aldı bir qaç dayə gotürdilər həlak etdi gördülər</i>
	217/5 olmaz süd ile besleyelüm didiler günde bir qazan süd yetmez-idi
اولمز سود ايلم بسليالم دبيلر . كونن بر قزان سود يتمزي	217/5 <i>olmaz süd ilə bəsliyəlim dedilər</i>

	<i>gündə bir qazan süd yetməzdi</i>
بسلدیله بیودی کوز اولدی اوغانتخلرله اوینار اولدی	217/6 beslediler böyüdi gezer oldı oğlançuqlar ile oynar oldı
	217/6 bəslədilər böyüdi gezer oldı oğlançuqlarla oynar oldı
اوغلانتخلر کیمنوک بورنوک کیمینک قولانغ یکه بشلدی	217/7 oğlançuqlarun kiminun burnın kiminun qulağın yimeğe başladı
	217/7 oğlançuqların kiminun burnın kiminun qulağın yeməgə başladı
المحاصلي اوردی بوتک او بصدن قتی ایتخیدلر عاجز	217/8 el-ḥāşılı ordu bunuñ uçından qatı incindiler ‘āciz
	217/8 əlhasili ordı bunuñ uçından qatı incindilər aciz
قالدیله آروزه شکایت ایدوب اغلشدیلر آروزد به	217/9 qaldılar Aruza şikāyet idüp ağlaşdılar Aruz Depe
	217/9 qaldılar Aruza şikayət edüb ağlaşdılar Aruz Dəpə
کوزی دوکری سوکری یصاق ایلدی اسلری احز	217/10 gözi döğdi söğdi yasaq eyledi eslemedi aḥır
	217/10 gözi döğdi söğdi yasaq eylədi əsləmədi Axir
ایوندن قودی دبه کوزک پری انه سی کلوب اوغلنک	217/11 ivinden qovdı Depegözün perri anası gelüp oğlunuñ
	217/11 evindən qodı Dəpəgöziñ pəri anası gəlüb oğlınıñ
برمانغنه بر بوزک کچوردی اوغلسکا اوخ باتمسون	217/12 parmağına bir yüzük kiçürdi oğul saña oḥ batmasun
	217/12 parmağına bir yüzük keçürdi oğul saña ox batmasun
تنوکی قیباچ کسمسون دیری دبه کوز اغوزدن چقدی	217/13 tenünü kılıç kesmesün didi Depegöz Oğuzdan çıqdı
	217/13 tənünüñ qılıc kəsməsün dedi Dəpəgöz Oğuzdan çıqdı
	218/1 bir yüce tağa vardı yol kesdi adam aldı büyük

بريوجد طاغمة واردي يول كسدي ادم الادي بويك	218/1 <i>bir yuca tağa vardı yol kəsdi adam aldı böyük</i>
حراي اولري اوز نينه بر قاج ادم كوندرديلر او قاندر	218/2 hārami oldu üzerine bir kaç adam gönderdiler oğ atdılar 218/2 <i>hārami oldu üzərinə bir kaç adam göndərdilər ox atdılar</i>
باتدي قبلج اورديلر كسدي سكويله صاحديلر	218/3 batmadı kılıç urdılar kesmedi sūñü-y-ile şaңdıılar 218/3 <i>batmadı qılıç urdılar kəsmədi süğüyle şaңdıılar</i>
ايلدي چوبان چولق قالمدي هب يدعي اغوز دن	218/4 ilmedi çoban çoluq qalmadı hep yidi Oğuzdan 218/4 <i>ilmədi çoban çoluq qalmadı həb yedi Oğuzdan</i>
دخي ادم ييكر باشلدي اغوز يغلوب اوزنه واردي	218/5 dağı adam yimeğe başladı Oğuz yığılup üzerine vardı 218/5 <i>dexi adam yəməgə başladı Oğuz yığılub üzərinə vardı</i>
دپه كوز كوروب قاندي براغاجي برنه توپري	218/6 Depegöz görüp qağıdı bir ağacı yirinden qopardı 218/6 <i>Dəpəgöz görüb qağıdı bir ağacı yerindən qopardı</i>
اتوب اللب التمش ادم هلاك ايلدي البلب باشي قرانه	218/7 atup elli altmış adam eyledi Alplar başı Qazana 218/8 <i>atub əlli altmış adam həlak elədi alplar başı Qazana</i>
ضرب اوردي دينا باشنه طار اولدي قرانك قوداشي	218/8 zərb urdu dünya başına tar oldu Qazanuñ qardaşı 218/9 <i>zərb dünya başına tar oldu Qazanıñ qardaşı</i>
قره كونه دپه كوزالنده زيونه اولري دوزان اوغلي	218/9 Qara Göne Depegözün elinde zebun oldu Düzen oğı 218/9 <i>Qaragiüne Dəpəgöz əlində zəbun oldu Dözən oğı</i>

<p>الب رستم شهيد اولري اوشون قوجه اوغلي كبي</p>	<p>218/10 Alp Rüstem şehid oldu Uşun Çoca oğlu gibi</p>
	<p>218/10 Alp Rüstəm şəhid oldu Uşun Qoca Oğlu gibi</p>
<p>پهلوان الته شهيد اولري اروق جانده اكي</p>	<p>218/11 pehlivan elinde şehid oldu Aruq candan iki</p>
	<p>218/11 pəhləvan əlində şəhid oldu Aruq candan eki</p>
<p>قرنداني دپه كوز الته هلاك اولري دمور طونلي</p>	<p>218/12 qarındaşı Depegöz elinde helāk oldu Demür tonlu</p>
	<p>218/12 qarındaşı Dəpəgöz əlində həlak oldu Dəmür Tonlu</p>
<p>مماق الته هلاك اولري بيغي قانلو بيگدز امن</p>	<p>218/13 Mamaq elinde helāk oldu bıyığı kanlu Bügdüz Emen</p>
	<p>218/13 Mamaq əlində həlak oldu bığı qanlu Bəgdüz Əmən</p>
<p>الته زبون اولري اغ صطللو اروز قوجه قان صدره</p>	<p>219/1 elinde zebun oldu ağ şakallu Aruz Kocaya kan kuşturdu</p>
	<p>219/1 əlində zəbun oldu ağ saqallu Aruz Qocaya qan qusdurdu</p>
<p>اوغلي قبان ساجوكل اودي يارلري اغوز دپه كوز</p>	<p>219/2 Oğlu Kıyan Selçükün ödi yarıldı Oğuz Depegöze</p>
	<p>219/2 oğlu Qıyan Selçükün ödi yarıldı Oğuz Dəpəgöze</p>
<p>كار قيلدي اوركدي قاچدي دپه كوز چوزب اوكن</p>	<p>219/3 kār kılmadı ürkdı qaçdı Depegöz çevürüp öniñ</p>
	<p>219/3 kar qılmadı ürkdı qaçdı Dəpəgöz çöürüb ögin</p>
<p>الري اغوزي صالي ويرمدي كرويرنه قوندردي</p>	<p>219/4 aldı Oğuzı şalı virmedi girü yirine qondurdı</p>
	<p>219/4 aldı Oğuzı salı vərmədi gerü yerinə qondurdu</p>
<p>الحاصل اغوز يدعي كره اوركدي دپه كوز اوكن الوب</p>	<p>219/5 el-ħāşıl Oğuz yidi kerre ürkdı Depegöz öñin alup</p>

	219/5 əlhasil Oğuz yedi kərrə ürkdi Dəpəgöz ögin alub
يېرى كۆه بونە كتوردې • اغوز دېپە كوزا نىدە تامام زېبون	219/6 yidi kerre yirine getürdi Oğuz Depegöz elinde tamam zəbun
	219/6 yedi kərrə yerinə gətürdi Oğuz Dəpəgöz əlində tamam zəbun
اولرى • واردلردە قورقوتى چىزدى • انوكلا تاندى	219/7 oldı vardılar Dede Qorquti çağırdılar anuñ-ile tanışdılar
	219/7 <i>oldı</i> vardılar <i>Dədə Qorquti</i> çağırdılar anuñla tanışdılar
كلوك كىسىم كىسوم دىرلر • ددم قورقوتى دېپە كوزە كۆندى	219/8 gelüñ kesim keselüm didiler Dedem Qorqutı Depegöze gönderdiler
	219/8 <i>gelüñ kəsım kəsəlüm dedilər</i> <i>Dədə Qorqudı Dəpəgöze göndərdilər</i>
كلدى سلام ويردى ايدىر اوغول دېپە كوزا اغوزا وكى	219/9 geldi salam virdi aydur oğul Depegöz Oğuz elüñde zəbun
	219/9 <i>gəldi səlam vərđi aydır oğul Dəpəgöz Oğuz əliñdə zəbun</i>
سكا كىسىم وېرە لم دىرلر دىدى • دېپە كوزا ايدىر كۆندى	219/11 saña kesim virelüm dirler didi Depegöz aydur
	219/11 <i>saña kəsım vərəlim deirler dedi Dəpəgöz aydar</i>
التمش ادم وىرك بىكە دىرى ددە قورقوتى ايدىر بوجھلم	219/12 günde altmış adam virüñ yimeğe didi Dede Qorqut aydur bu vech-ile
	219/12 <i>gündə altmış adam vəriñ yemağə dedi Dədə Qorqud aydır bu vəchlə</i>
سە ادم قورقوتى د وگدرسى دىرى اما كۆنە اكي ادم ايسله	219/13 sen adam qomaz dükedürsin didi amma günde iki adam ile
	219/13 <i>sən adam qomaz dükədərsən dedi əmma gündə eki adam ilə</i>
بىنىوز قىتون وېرە لم دىدى • ددە قورقوتى بويىلە دىگىم	220/1 biş-yüz qoyun virelüm didi Dede Qorqut böyle digeç

	220/1 <i>beş yüz qoyun vərəlim dedi Dədə Qorqud böylə dəgac</i>
دېه کوزايدرخوش اويله اولسون اوت نم مکا اکی	220/2 <i>Depegöz aydur hoş öyle olsun evet hem maña iki</i>
	220/2 <i>Dəpəgöz aydar xoş öyle olsun əvət həm maña eki</i>
ادم ويرك يلكوم بنم پيشورسون من ييايم ديري • دده	220/3 <i>adam virün yimegüm benüm pişürsün men yiyeyim didi Dede</i>
	220/3 <i>adam vəriñ yeməgün bənim bişürsün mən yiyəyim dedi Dədə Qorqud</i>
قورقود دوتري اعوزه کلدي ايدن يركلر قوجه ايلم	220/4 <i>Qorqud döndü Oğuz a geldi aydur Yuñlu Qoca ile</i>
	220/4 <i>Qorqud dödi Oğuz a geldi aydır Bunlu Qoca ilə</i>
پيا غلر قوجه دېه کوزه ويروك آشن پيشورسون ديري	220/5 <i>Yapağulu Qocayı Depegöze virün aşın pişürsün didi</i>
	220/5 <i>Yapağlı Qocayı Dəpəgözə vəriñ aşın pişürsün dedi</i>
وهم کونن اکی ادم ايلم بيشورسون استدي ديري بوتلو	220/6 <i>ve hem günde iki adam ile biş-yüz qoyun istedi didi bunlar</i>
	220/6 <i>və gündə eki adam ilə beş yüz qoyun istədi dedi bunlar</i>
دخي راضي اولدي • دورت اوغلي اولن برين ويردي	220/7 <i>dağı razi oldı dört oğlu olan birin virdi</i>
	220/7 <i>dexi razı oldı dört oğlu olan birin vərđi</i>
اوجي قالدي اوج اولن برين ويروب اکی قالدي	220/8 <i>üçü qaldı üç olan birini virip ikisi qaldı Kapak an dirler</i>
	220/8 <i>üçü qaldı üç olan birin vəriüb eki qaldı</i>
	220/9 <i>iki olan birin virdi biri qaldı Kapak Kan dirler</i>

اکی اولن برین ویردی بری قالدی. قاپتی مان دیرلر	220/9 <i>eki olan birin verdi biri qaldı Qapaqqañ deärlär</i>
برکشی واریدی. اکی اوغلی واریدی بر اوغلی دیرلر.	220/10 bir kişi var idi iki oğlı var-idi bir oğlın virüp
	220/10 <i>bir kişi var idi eki oğlı var idi bir oğlın verüb</i>
بری قالمش ایری. کوونزیت حوالب اکا کلمشدی. اتا سی	220/11 biri qalmış idi girü tolanup aña gelmiş-idi anası
	220/11 <i>biri qalmış idi gerü növbet tolanub aña qalmışıdı anası</i>
فریاد ایروب اغلدی زارلق ایلدی مکرخانم آروژ اوغلی	220/12 feryad idüp ağladı zārılıq eyledi meğer hanum Aruz oğlı
	220/12 <i>feryad edüb ağladı zarlıq eyladi meğer xanım Aruz oğlı</i>
بساط غزایه کیمش ایری. اول محلل کلدی. قریحی ایدر	220/13 Başaş azāya qımiş-idi ol mağalda qeldi qaruçuk aydur
	220/13 <i>Basat ğazayə getmiş idi ol mähəldə gəldi Qarıcıq aydır</i>
بساط شمدی ایتن دن کلدی. وارین بولیکي مکا سر	221/1 Bařař şimdi aqından geldi varayın bolayki maña bir
	221/1 <i>Basat şimdi aqından gəldi varayın bolay ki maña bir</i>
اسیر ویریدی اوغلا نجغم قور تریدم دیردی. بساط التونلو	221/2 esir vire-y-idi oğlançuğum qurtara-y-idüm didi Basat altunlu
	221/2 <i>əsir vəreydi oğlancığım qurtaraydım dedi Basat altunlu</i>
کونلکن تکوب او تورا یکن کوردیلر که برخانون کشی	221/3 günlüğin tiküp oturur iken gördiler ki bir şatun kişi
	221/3 <i>günlüğin tiküb oturur ikən gördilər ki bir şatun kişi</i>
کلور کلدی اچرو بساط کردی سلام ویردی اغلدی	221/4 gelür geldi içerü Basaşa girdi selam virdi ağladı
	221/4 <i>gəlür gəldi içeri Basata girdi səlam vərđi ağladı</i>

ایدر آوجنه صغینان الوکلو اوغلی اردیل تکه بینوزننه	221/5 aydur avucına şıǵmayan elüklü oǵlı erdil teke buynuzından
	221/5 <i>aydır</i> avcına sıǵmayan əlüklü oxlı ərdil təkə buynuzından
تبی پایلی ایچ اغوزده طاش اغوزده ادی بللو اروز	221/6 qatı yaylı İç Oǵuzda Taş Oǵuzda adı bellü Aruz
	221/6 <i>qatı yaylı İç Oǵuzda Taş Oǵuzda adı bəllü Aruz</i>
اوغلی خانم بساط مکامد دیری بساط ایدر تە دوس	221/7 oǵlı hanum Basat maña meded didi Basat aydur ne dilersin
	221/7 <i>oǵlı xanım Basat mana mədət dedi Basat aydır ne dilərsən</i>
قریچق ایدر پالنجی دینه یوزند برار قوپدی پایلمند	221/8 qarıçuq aydur yalançı dünya yüzinde bir er qopdı yayılımında
	218 <i>qarıçuq aydır yalançı dünya yüzində bir er qopdı yaylamında</i>
	221/9 Oǵuz ilin qondurmadı qara polat öz qılıçlar kesen
اغوز ایلیق قوندرمردی قره بولاد اور قیلچلو کسن	221/9 <i>Oǵuz elin qondurmadı qara polad uz qılıçlar kəsən</i>
	221/10 qılını kesdürmedi qarǵu cıda oynadanlar ildüremedi
قلیق کسدرمردی قرغواجدا اوینا دنلر ایلدیره مدی	221/10 <i>qılını kəsdirmedi Qarǵu cıda oynadanlar ildirəmedi</i>
ماین اوخی اتلر کار قلمدی البدریا شی قزانه برضیب	221/11 qayın oǵı atanlar qar qıladı alplar başı Qazana bir zərb
	221/11 <i>Qayın oxı atanlar kar qıladı Alplar başı Qazana bir zərb</i>
اوردی قرداشی قره کونه النده زیون اولدی بیینی	221/12 urdı qardaşı Qara Göne elinde zebun oldı bıyığı
	221/12 <i>urdı qardaşı Qaragünə əlində zəbun oldı bıǵı</i>
قانلو بکدر امن النده زیون اولدی اغ سطلوییاک	221/13 qanlu Bügdüz Emen elinde zebun oldı aǵ saǵallu babañ
	221/13 <i>qanlu Bügdüz Əmən əlində</i>

	<i>zəbun oldı ağ saǵallu babañ</i>
اروزه قان قوصدردي ميدان يوزنده قرداشك قيان	222/1 Aruza қан қуш дурди meydan yüzinde қардашın Қыян
	221/1 Aruza qan quş дурди meydan yüzində qardaşın Qıyan
سالجك اودي صندي جان ويردي. قان اغوز بگلرنا	222/2 Selçük ödi şındı can virdi qalın Oğuz biglerin
	222/2 Selçük ödi şındı can vərđi Qalın Oğuz bağların
دخني كيمي زبون ايروب كيمي شهيد ايلدي. يدي	222/3 dağı kimini zebun idüp kimini şehid eyledi yidi
	22/3 dexi-kimini zəbun edüb kimini şəhid eylədi yedi
تاتله اغوزي يردن سوردي. كسم ديري كسدي	222/4 katla Oğuzı yirinden sürdi kesim didi kesdi
	222/4 qatla Oğuzı yerindən sürdi kəsim dedi kəsdi
كونه اكي ادم بيش يوز قون استدي. بوكلو قوجه	222/5 günde iki adam biş yüz qoyun istedi Yuñlu Qoca
	222/5 gündə eki adam beş yüz qoyun istədi Buñlu Qoca
ايله بيا غلو قوجه اكا خد مسكار ويرد لر دورت اوغلي	222/6 ile Yapaǵulu Qocayı aña hizmetkār virdiler dōrt oǵlı
	222/6 ilə Yapaǵlu Qocayı aña xidmətkar vər dilər dōrt oǵlı
اولن برين ويردي. اوج اولن برين ويردي. اكي	222/7 olan birin virdi üç olan birin virdi iki
	222/7 olan birin vərđi üç olan birin verdi eki
اولن برين ويردي. اكي اوغلبنم واردي برين	222/8 olan birin virdi iki oǵlançuǵum var-idi birin
	222/8 olan birin verdi eki oǵlançığım vardı birin
ويردم بري قازي چورلدي نوبت كرومكا كلدي	222/9 virdüm biri qaldı çevürildi nevbet irü maña Eldi

	222/9 vərdim biri qaldı çörildi növbət gerü maña gəldi
اینی دخی استرلر خانم کا مرد دیری بساطک	222/10 anı daşı isterler hanum maña meded didi Basatun
	222/10 anı dexi istərlər xanım maña mədəd dedi Basatın
قرانگولر کوزلری یاشلا تولری قرتدیشچون صیقلش	222/11 qarangu lu gözleri yaş-ile töldi qarındaşı-y-içün şoylamış
	222/11 qaranñulu gözləri yaşla töldi qarındaşıçün soylamış
کورەلم خانم نە صویلمش ایدر قرق یردە تکلمش	222/12 görelüm hanum ne şoylamış aydur kırañ yirde ti□ilmiş
	222/12 görəlim xanım nə soylamış aydır Qıran yerde tikilmiş
اوتاخلرک اوظام بیدردی اوله قرداش یوکرک	222/13 otaqlarun o zalım yıqdırdı ola qardaş yügrük
	222/13 otaxlarıñ o zalim yıqdırdı ola qardaş yügrək
قرداش بىسرك بىسرك دوو لوك قزازتدن اوظام	223/2 qardaş biserek biserek develerün qatarından o zalım
	223/2 qardaş bisərək bisərək də vələriñ qatarından o zalim
ایردی اوله قرداش شولنگن قردونک یتونک اوظام	223/3 ayırdı ola qardaş şölenünde kırdıguñ koyunuñ o zalım
	223/3 ayırdı ola qardaş şüləniñde qırdıguñ qoyunuñ o zalim
	223/4 kırdırdı ol qardaş güvencüm-ile getürdüguñ gelinçüguñ o zalım
قردی اوله قرداش کونجمله کوردکل کلچوک اوظام	223/4 qırdı ola qardaş güvəncimlə gətürdigiñ gəlincügiñ o zalim
ستدن ایردی اوله قرداش ائغ سئلویبای اوغول دیو	223/5 senden ayırdı ola qardaş ağ şaqqallu babam oğul diyü

	223/5 <i>səndən ayırdı ola qardaş ağ saqallu babamı oğul deyü</i>
اغلتدك اولم قرداش . اعجم بوزلوانامې صيرلندك	223/6 ağlatduñ ola qardaş ağca yüzlü anamı sızlatduñ
	223/6 ağlatdıñ ola qardaş ağca yüzlü anamı izlatdıñ
اولم قرداش قوشونيان قو طاعم بوكسكي قرداش .	223/7 ola qardaş qarşu yatan qara tağum yükseği qartaş
	223/7 ola qardaş qarşu yatan qara tağum yüksəği qardaş
اقتدلي كوركلو صوبيك طشقونې قرداش . كوجلي	223/8 aqındılı görklü şuyumuñ taşqunu qardaş güçlü
	223/8 aqındılı qörklü suyumuñ taşqunu qardaş güçlü
بيلم قونې قرانكو كوزلرومك ايرني قرداش . قرداشدن	223/9 bilüm kuvveti qarangulu gözlerümüñ aydını qardaş qardaşumdan
	223/9 bəlim qüvvəti qaranñu gözlärimiñ aydını qardaş
ايرلدم ديوچوق اغلدي . زارلق قلدي . اول خاتون	223/10 ayrıldum diyü çok ağladı zārılıq qıldı ol hatun
	223/10 Qardaşımđən ayrıldım deyü çoq ağladı zarlıq qıldı ol
كشپه براسير ويردي . وارا وغلکي قورتاردي	223/11 kişiye bir esir virdi var oğluñı Kurtar didi
	223/11 xatun kişiye bir esir vərđi var oğluñı qurtar dedi
خاتون الدي كلدي . اوغلي يرنه ويردي . هم اوغلك	223/12 hatun aldı geldi oğlı yirine virdi hem oğluñ
	223/12 xatun aldı gəldi oğlı yerinə vərđi həm oğluñ
كلدي ديواروزه موشتلدي . قالد اغوز بگلر ايلم	223/13 geldi diyü Aruza muştuladı Aruz sevindi qalın Oğuz bigleri ile
	223/13 gəldi deyü Aruza muştladı Aruz sevindi Qalın Oğuz bağlar ilə

<p>بساطه قرشوكلدي • بساطه بياستك ايلن اوپدي</p>	<p>224/1 Basata qarşu geldi Basat babasınıñ elin öpdi</p>
	<p>224/1 <i>Basata qarşu gəldi Baĭat babaĭınıñ əlin öpdi</i></p>
<p>اغلشدیلر بوزلشدلر • اناستك ايونك كلدی • اناسی</p>	<p>224/2 ağlaşdılar buzlaşdılar anasınıñ ivine geldi anası</p>
	<p>224/2 <i>ağlaşdılar bozlaşdılar anaĭınıñ evinə gəldi anası</i></p>
<p>قرشوكلدي • اوغلبخوغي قوچدي بساطه اتاستك</p>	<p>224/3 qarşu geldi oğlançuğını quçdı Baĭat anaĭınıñ</p>
	<p>224/3 <i>qarşu gəldi oğlançuğının quçdı Baĭat anaĭınıñ</i></p>
<p>ايلن اوپدي • كورشدلر بوزلشدلر • اغوز بيگري ديرلدي</p>	<p>224/4 elin öpdi görüşdiler buzlaşdılar Oğuz bigleri dirildi</p>
	<p>224/4 <i>əlin öpdi görüşdiler bozlaşdılar Oğuz bəgləri dəridi</i></p>
<p>بەلراچچلر اولدی • بساطه ايدربكلر قرداش اغزنيە</p>	<p>224/5 yime içmeler oldı Basat aydur bigler qardaş uğrına</p>
	<p>224/5 <i>yemələr içmələr oldı Basat aydır bəglər qardaş uğrına</i></p>
<p>دپەكوزايله بولشورم تە بيوررسنزديري • قران بيك</p>	<p>224/6 Depegöz-ile buluşuram ne buyurursız didi Qazan Big</p>
	<p>224/6 <i>Dəpəgöz ilə buluşuram nə buyurursız dedi Qazan Beg</i></p>
<p>بورادە صويليش كورە لم خاتم نجه صويليش • ايدور</p>	<p>224/7 burada qoylamış görelüm hanum niçe qoylamış aydur</p>
	<p>224/7 <i>burada soylamış görəlim xanım nə soylamış aydır</i></p>
<p>قره اوردن قوپدي دپەكوز عرش يوزنتە • جوردم ايلادم</p>	<p>224/8 qara evren qopdı Depegöz Arş yüzinde çevürdüm alımadum</p>
	<p>222/8 <i>qara uran qapdı Dəpəgöz arş yüzində çevirdim alımadım</i></p>
<p>بساطه قره قتلان قوپدي دپەكون • قره قره طاغردە</p>	<p>224/9 Baĭat qara qaplan qopdı Depegöz qara qara</p>
	<p>224/9 <i>Basat qara qaplan qopdı</i></p>

	<i>Dəpəgöz qara qara</i>
جوردم ایلامد بسات قغان اصلون قویدی دپه کون	224/10 tağlarda çevürdüm alımadum Basat ka ğan aslan kopardı Depegöz
	224/10 tağlarda çevirdim alımadım Basat qa ğan aslan q opardı Dəpəgöz
قلک سا زلوده جوردم ایلامد بسات ار اولسک	224/11 qalın sazlarda çevürdüm alımadum Basat er olsañ
	224/11 <i>Qalıñ saz</i> larda çevirdim almadım Basat er olsan
یک اولسک مره من قزایجه اولیا سن بسات دیری	224/12 big olsañ mere men Qazança olmayasın Basat didi
	224/12 yeg olsan mərə mən Qazanca olmayasan Basat dedi
اغ صقلو بیایکی اغتمقل اغ برچکلر اتاکی بوزلتمقل	224/13 ağ şakallu babañı ağlatmağıl ağ pürçeklü anañı buzlatmağıl
	224/12 ağ saqallu babanı ağlatmağıl ağ birçeklü ananı bozlatmağıl
بسات ایدر ایلته واردم قزان ایدر سن بیلورسن	225/1 Basat aydur elbetde vururam Qazan aydur sen bilürsin
	225/1 Basat aydır əlbətdə vararam Qazan aydır sən bilürsən
بیای ایلدی ایدر او غول او جا غم استوز قومد کرم	225/2 babası ağladı aydur oğul ocağım issüz qoma kerem
	225/2 babası ağladı aydır oğul ocağım issüz qoma kərəm
ایله وارمه دیری بسات ایدر یوغ اغ سقا لوعزین	225/3 eyle varma didi Basat aydur yoğ ağ şakallu ' aziz
	225/3 eyle varma dedi Basat aydır yoğ ağ saqallu əziz
ابا واردم دیری اسلمدی بیلکندن برطوتام اوغ	225/4 baba varuram didi eslemedi bilüğinden bir tū tam ođ
	225/4 baba vararam dedi əsləmədi biləğinden bir tutam ox
چتردی بیلنه صوقدی قیاجن حایل قوشندی	225/5 çıkardı biline şoğdı kılıcın hamayil kuşandı
	225/5 çıkardı belinə soğdı qılıcın həm

	<i>qılıcın hәм quşandı</i>
یاں قاروسنه برقدی • انگلرب قوردی • یاسنک	225/6 yayın q arusına bira q dı eteklerin q ıvurdı babasınıñ
	225/6 yayın q arusına bira q dı ə təklərin q ıvırdı babasınıñ
اتاسنک الی اوبدی • حلالشدی خوش قالوک دیدی	225/7 anasınıñ elini öpdı hălallaşdı hoş qaluñ didi
	225/7 anasınıñ ə lini öpdı hălallaşdı xoş qaluñ dedi
دپه کوز اولدی صلاخانه قیاسنه کلدی • کوردی	225/8 Depegöz olduğı Şala h ana Qayasına geldi gördi
	225/8 <i>Depegöz olduğı Salaxana Qayasına qəldi gördi</i>
دپه کوز کونه قرشوار خاس ویرمش یا لکوز چکری	225/9 Depagöz güne qarşu ar h anın virmiş yatur çekdi
	225/9 <i>Dəpəgöz günə qarşu arxasın vərmiş yalñuz çəkdi</i>
بیلند ایراوخ چقردی • دپه کوزک یفرینه ایراوخ	225/10 bilinden bir o h çıqardı Depegözün yağrına bir o h
	225/10 <i>bəлиндən bir ox çıqardı Dəpəgözün yağrına bir ox</i>
اوردی اوخ کچمدی باره لندی بردخی ایدی اول	225/11 urdı o h kiçmedi paralandı bir da h ı atdı ol
	225/11 urdı ox keçmədi paralandı bir dexi atdı ol
دخی باره باره اولدی دپه کوز قوجه لره ایدی بو	225/12 da h ı para para oldı Depegöz qocalara ayıtdı bu
	225/12 dexi parə parə oldı Dəpəgöz qocalara ayıtdı bu
برک سکلی بزلی او شندردی دیدی بساط بردخی	225/13 yirün siñegi bizi üşendürdi didi Basat bir da h ı
	225/13 yeriñ si ñ əği bizi üşəndirdi dedi Basat bir dexi
ایدی اول دخی باره لندی بر باره سی دپه کوزک	226/1 atdı ol da h ı paralandı bir parası Depegözün

	226/1 atdı ol dexi paralandı bir parəsi Dəpəgözün
اوکنه دشدی • دپکوز سچرادى بتمدی • بساط کوردی	226/2 öñine düşdi Depegöz şıçradı baqdı
	226/2 öginə düşdi Dəpəgöz sıçradı baqdı
ایس النه چالدى • قاص قاص کلدى • توجله ایدر	226/3 elin eline çaldı qas qas güldi Depegöz Qocalara aydur
	226/3 <i>Basat gördi əlin əlinə çaldı qas-qas güldi Qocalara aydır</i>
اغوزدن ينه بزه بر طرفندە توري کلدى ديدى بساطى	226/4 Oğuzdan yine bize bir tūrfanda kuzı geldi didi Basatı
	226/4 <i>Oğuzdan yənə bize bir türfənde quzı gəldi dedi Basatı</i>
اوکنه قاتدی طوتدی • بوغزدن صالندردی • يتاغنه	226/5 öñine qatdı tuğı boğazdan şalındurđı ya ğına
	226/5 <i>öginə qatdı tutdı boğazdan salındırdı yatağına</i>
کتوردی اروکتک قونجنه سوقدی • ایدر مره قوجلر	226/6 getürdi edüginün qunçına şoqđı aydur mere qocalar
	226/6 <i>gətürdi ədü-giniñ quncıma soqđı aydır mərə qocalar</i>
اکند ووقتی موتی مکا چویزه سن پیام دیدی ینه اویدی	226/7 ikindü vaqtı munı maña çevüresiz yiyem didi yine uyudı
	226/7 <i>ekindü vəqti munı maña çeviresiz yiyəm dedi yənə uyıdı</i>
بساطک خچری واردي اروکني ياردي اچند چملى	226/8 Basatun ħançeri var-idi edüginini yardı içinden çıqđı
	226/8 <i>Basatın xəncəri vardı ədüginini yardı içindən çıqđı</i>
ایدر مره توجله لموتک اولوی تدن در ایتدیلملر بلمز	226/9 aydur mere qocalar munun ölümü nedendür ayıtdılar
	226/9 <i>aydır mərə qocalar munın ölümü nədəndir ayıtdılar</i>

<p>اما كوزندن عيىري يردە ات يوقدردىر بساط دېپە</p>	<p>226/10 amma gözinden ğayrı yerde et yoǵdur didiler Basat Depe</p>
	<p>226/10 bilməziz amma gözünden ğeyri yerdə ət yoǵdur dedilər Basat Dəpǵözüñ</p>
<p>كوزك ياشنى اوچنە كەلدى . قاق قالدردى . باقىدى</p>	<p>226/11 gözüñ başı uçına geldi ķapak ǵaldurđı baǵdı</p>
	<p>226/11 gözüñ başı ucına gəldi Qapaq ǵaldırdı baǵdı</p>
	<p>226/12 görđi-kim gözi etdür aydur mere ǵocalar süñülüĝi ocaǵa</p>
<p>كوردى كم كوزى اندر . ايدرمه توجە لوسوكلكى ارچانغ</p>	<p>226/12 görđi kim gözi etdir aydır mərə ǵocalar süĝiliĝi ocaǵa</p>
<p>توك قزسون دىرى . سوكلكى اوچانغ بىرقدلر قزدي</p>	<p>226/13 ǵoñ ǵızsuñ didi süñülüĝi ocaǵa bıraǵdılar ǵızdı</p>
	<p>226/13 ǵoyun ǵızsuñ dedi süĝiliĝi ocaǵa ǵoyuñ ǵızsun</p>
<p>بساط الله اللى . ادى كوركلو محمد صلوات كوردى</p>	<p>227/1 Basat eline aldı adı görklü Muħammede şalavaǵe türđi</p>
	<p>227/1 Basat əlinə aldı adı görklü Məħəmmədə salâvat gətürđi</p>
<p>سوكلكى دېپە كوزك كوزنە ايله با صدى كم . دېپە كوزك</p>	<p>227/2 süñülüĝi Depegözüñ gözine ele başdı kim Depegözüñ</p>
<p>سوكلكى دېپە كوزك كوزنە ايله با صدى كم . دېپە كوزك</p>	<p>227/2 süĝülüĝi Dəpəgözüñ gözünə eyle basdı kim Dəpəgözüñ</p>
<p>كوزى هلاك اولدى . شويله نفره اوردى . هيقردى</p>	<p>227/3 gözi helāk oldı şöyle na'ra urdı hayǵırdı</p>
	<p>227/3 gözi həlak oldı şöyle nəre urdı hayǵırdı</p>
<p>كم طاع و طاش ياتكولندي بساط سچرادى . يتون</p>	<p>227/4 kim taǵ ve taş yungulandı Basat ǵıçradı ķoyun</p>
	<p>227/4 kim taǵ və taş yangüləndi Basat sıçradı qoyun</p>
	<p>227/6 dadur maǵaranuñ ǵapusın alup bir ayaǵın ǵapunuñ bir yanına</p>

دە در مھارەتەنك قەوسە الوب براياغى قەوتەنك بريانە	227/6 <i>dadur mağaranuñ qapusm alub bir ayağın qapunuñ bir yanına</i>
برين دىجى بريانە قۇدى . ايدرمە قەوتەن باشلىرى ارچ	227/7 <i>birin dağı bir yanına qodı aydur mere qoyun başları irkeç</i>
	227/7 <i>birin dexi bir yanına qodı aydur mərə qoyun başları erkeç</i>
بربركل . كىچ دىدى . بربركلوب كچدى . ھەربىر تىك باشلان	227/8 <i>bir bir gel kiç didi bir bir gelüb</i> □içdi her birinüñ başlarun
	227/8 <i>bir bir gəl keç dedi bir bir gəlüb keçdü hər biriniñ başların</i>
صفدى . توفاجى لرد ولتم صقار . قوج كل كچ دىرى . بر	227/9 <i>şığadı toqlıçuqlar devletüm şa□ar □oç gel kiç didi bir</i>
	227/9 <i>sığadı toqlıçıqlar dövlätim saqar qoç gəl keç dedi bir</i>
قوج یرنرە قالدیدی . کرنوب سونیدی . دغنی بساط قوچی	227/10 <i>□oç yirinden □a□dı gerinüb söndi def'i Basat qoçı</i>
	227/10 <i>qoç yerindən qalqadı gərinüb sündi def'i Basat qoçı qoçı</i>
بصوب بوغز لیدی . دریسینی یوزدی . قورغیلە باشنی	227/11 <i>başup boğazladı derisin yüzdi quyruğı-y-ile başını</i>
	227/11 <i>basub boğazladı derisin yüzdi quyruğlə başını</i>
دریدە ایرمدی . اچمنە کردی بساط دپە کوزك اوکنە	227/12 <i>deriden ayırmadı içine girdi Basat Depegözün öñine</i>
	227/12 <i>dəridən ayırmadı içinə girdi Dəpəgözün öginə</i>
کلدی . دپە کوزە . بیلدی کم بساط دری اچمنە دو	227/13 <i>geldi Depegöz de bildi kim Basat deri içindedür</i>
	227/13 <i>gəldi Dəpəgöz də bildi kim Basat dəri içindədür</i>
ایدرای صقار قوج منم ینرە دن ھلک اولجاغم بیلدی	228/1 <i>aydur ay şakar qoç menüm nireden helāk olaçağum bildiñ</i>
	228/1 <i>aydur ay saqar qoc mənim nəradən həlak ola cağım bildiñ</i>

<p>شوييله جلايم سيني مفاره ديوارنه كم قويرغك مفاره</p>	<p>228/2 şöyle çalayım seni mağara duvarına kim quyruğuñ mağarayı</p>
	<p>228/2 şöyle çalayım sәni mağara divarma kim quyruğuñ mağarayı</p>
<p>يفلسون ديدى • بساط قوچك باشنى دپه كوزك</p>	<p>228/3 yağlasun didi Basat қоçuñ başını Depeözüñ</p>
	<p>228/3 yağlasun dedi Baat qoçuñ başını Dәpәözüñ</p>
<p>النه صوتي • دپه كوز بوينزندن برك صولتري قالدريجيا</p>	<p>228/4 eline şundı Depeöz buynuzından berk tutdı qaldurıcaq</p>
	<p>228/4 əlinə sundı Dәpәgöz buynuzmdan bәrk tutdı qaldırcaq</p>
<p>بينوز دريله النهه قالدري • بساط دپه كوزك بودى</p>	<p>228/5 buynuz deri-y-ile elinde qaldı Basat Depegözüñ budı</p>
	<p>228/5 buynuz derilə əlində qaldı Basat Dәpәgözüñ budı</p>
<p>اراسندن صجريوب جقدى دپه كوز بونوزى كوترب</p>	<p>228/6 arasından sıçrayup çıqdı Depegöz buynuzı götürüp</p>
	<p>228/6 arasından sıçrayub çıqdı Dәpәgöz buynuzı götürüb</p>
<p>يره چالري ايدراوغلان قورتلديكى بساط ايدرتكرم</p>	<p>228/7 yire çaldı aydur oğlan qurılduñ mı Basat aydur añrım</p>
	<p>228/7 yere çaldı aydur oğlan qurtuldıñ mı Basat aydır Tәñrım</p>
<p>قورتري • دپه كوز ايدرمه اوغلان ال ستول برماختنه</p>	<p>228/8 qurtardı Depegöz aydur mere oğlan al şol parmağumda</p>
	<p>228/8 qurtardı Dәpәgöz aydur mərə oğlan al şol barmağumda</p>
<p>بساط الدى يوزكى برماغنه كچوردى • دپه كوز ايدون</p>	<p>228/10 Basat aldı yüzügi parmağına kiçürdi</p>
	<p>228/10 Basat aldı yüzügi pamağına köçürdi</p>
	<p>228/11 oğlan yüzügi alup taқınduñ mı Basat aydur taқındum</p>

اوغلان يوزكې الوب طاقندې بساط ايدۇر لھتھندم	228/11 Dəpəgöz aydur oğlañ yüzügi <i>alub taqındıñ mı Basat aydur taqındım</i>
دېكوز بساطك اوزرنه قودې خېجزله چالري كسدي	228/12 Depegöz Basatıñ üzərinə qodı <i>hançer ile çaldı kesdi</i>
	228/12 Dəpəgöz Basatın üzərinə qodı <i>xençerle çaldı kəsdi</i>
سجراي كيك يردە طوردي كوردي كم يوزك كيتە	228/13 şıçradı giñ yirde turdı görđi kim yüzük gine
	228/13 sıçradı geñ yerde turdı görđi kim yüzüg genə
دېكوزك ايامي التند يا نور دېكوز ايدور قورتلدي	229/1 Depegözün ayağı altında yatur Depegöz aydur oğlan
	229/1 Dəpəgözün ayağı altında yatur Dəpəgöz aydır oğlan
بساط ايدور تكرم قورقودي دېكوز ايدور اوغلان	229/2 Basat aydur Tañrım qurardı Depegöz aydur menüm
	229/2 Basat aydır Təñrım qurtardı Dəpəgöz aydır oğlañ
شول كېندي كوردې ايدور كوردم دېكوز ايدور منم	229/3 şol künbedi gördün-mi aydur gördüm Depegöz aydur menüm
	229/3 şol günbədi gördün mi aydır gördüm Dəpəgöz aydır mənim
خزيم وار اول توجه لرا الماسونلر وار مهرلردي بساط	229/4 həzinem var ol qocalar almasunlar var möhürle didi Basat
	229/4 xezinəm var ol qocalar almasınlar var möhürlə dedi Basat
كېندېچنە كوردي كوردي كم التوء اچتە يىلمش بئارق	229/5 künbed içine girdi görđi kim altın aqça yığılmış baqaraq
	229/5 günbəd içinə girdi görđi kim altın aqça yığılmış baqaraq
كندوزين اوتدي دېكوز كېندك بئوسن الردي ايدور	229/6 kendüzin unıtdı Depegöz künbedün qapusın aldı aydur
	229/6 kendözün unıtdı Dəpəgöz günbediñ qapum aldı aydır

<p>کینده کودکی بساط ایدر کردم دپه کوز ایدر شویلم چلام</p>	<p>229/7 künbede girdüñ mi Basat aydur girdüm Depegöz aydur şöyle çalayım</p> <p>229/7 <i>günbede girdiñ mi Basat aydur girdim Dəpəgöz aydur şöyle çalayım</i></p>
<p>کینده طارطان اولسون دیدی بساطک دلینه</p>	<p>229/8 ki künbed ile tartağan olasin didi Basatüñ diline</p> <p>229/8 <i>ki günbədlə tartağan olasan dedi Basatıñ dilinə</i></p>
<p>برکدیکم لا اله الا الله محمد رسول الله دیری دیری</p>	<p>229/9 bu gəldi kim Lā ilāhe illa'llah Muhammedün resūlu'llah didi</p> <p>229/9 <i>bu gəldi ki La ilahe illallah Me- həmməd resulallah dedi</i></p>
<p>هاندم کیندیارلری . یدی یردن قپو چلدی . یردن</p>	<p>229/10 haman-dem künbed yarıldı yidi yirden qapu açıldı birinden</p> <p>229/10 <i>həman dəm günbəd yarıldı yedi yerdən qapu açıldı birindən</i></p>
<p>طاشره کلدی . دپه کوز کینده الین صوقدی . ایلم</p>	<p>229/11 taşra geldi Depegöz künbede elin şoqdi eyle</p> <p>229/11 <i>taşra gəldi Dəpəgöz günbədə əlin soqdi eyle</i></p>
<p>قاچدی کیم کیند ز پرو زیر اولدی دپه کوز ایدر اوغلان</p>	<p>229/12 kaçdı-ım künbede zır ü zeber oldı Depegöz aydur oğlan</p> <p>229/12 <i>qaxdı kim günəd zirü zəbər oldı Dəpəgöz aydır oğlan</i></p>
<p>قورتلدی کیم بساط ایدر سنکرم قورتدی دیری دپه کوز</p>	<p>229/13 qurtıldıñ mı Basat aydur Tañrım qurtardı didi Depegöz</p> <p>229/13 <i>qurtıldıñ mı Basat aydır Təñrım qurtardı dedi Dəpəgöz</i></p>
<p>ایدر سکا اولم یوغیمش . شول مفاره یی کوردکی بساط</p>	<p>230/1 aydur saña ölüm yoğ-imiş şol mağarayı gördüñ-mi Basat</p> <p>230/1 <i>aydır sana ölüm yoğ imiş şol mağarayı gördüñ mi Basat</i></p>
<p>ایدر کوردم ایدر انده اکی قیلج واریری قنلو بری</p>	<p>230/2 aydur gördüm aydur anda iki kılıç var biri kınlı biri</p>

	230/2 aydır gördüm Dəpəgöz aydır anda eki qılıç var biri qınlı biri
قنسون اول قنسون کسر منم یا شنی وار کتور منم باشونی	230/3 qınsuz ol qınsuz keser menüm başımı var getür menüm başımı
	230/3 qınsız ol qınsuz kəsər mənım başımı var götür mənım başımı
کس دیری . بساط مفاره بئوسنه واردي کوردی بر	230/4 kes didi Basat mağara qapısına vardı gördi bir
	230/4 Kes dedi Basat mağara qapusma vardı gördi bir
قنسون قیلج طر نرائین جقر . بساط ایدر من موکابی	230/5 qınsuz qılıç turmaz iner çıkar Basat aydur men muña bī
	230/5 qınsuz qılıç turmaz enər çıxar Basat aydır mən muña bi
تکلف یا بشما یم دیر ب کتدو قیلجی جزدی صوئدی اکی	230/6 tekellüf yapışmyam diyüp kendü qılıcın çıxardı tutdı iki
	230/6 tekəllüf yapışmayım deyüb kəndü qılıcın çıxardı tutdı eki
پاره یولری واردي براغاج کتوردي قیلجه صوئدی	230/7 para böldi vardı bir ağaç getürdi qılıca tutdı
	230/7 parə böldi vardı bir ağaç getürdi qılıca tutdı
انی دخی ایکی پاره ایلدی بسن یا یینی النہ الی اخله	230/8 anı dağ iki para eyledi pes yayını eline aldı oğ-ile
	230/8 anı dxi iki parə əyledi pes yayını əlinə aldı oxla
اول قیلج اصلن زنجیری اوردي قیلج یره دشدی	230/9 ol qılıç asılan zenciri urdı qılıç yire düşdi
	230/9 ol qılıç asılan zənciri urdı qılıç yerə düşdi
کوملدی کتدو قیلجی قننه صوئدی . بلچاغندا اول	230/10 gömildi kendü qılıcın qınına şoğdı balçağından ol
	230/10 gömüldi kəndü qılıcın qınına soğdı bal-çağından ol

<p>قباجي برك صواتي . كلدي ايدر مره ديه كوز پنجه سن</p>	<p>230/11 kılıcı berk tutdı geldi aydur mere Depegöz niçesin</p>
	<p>230/11 <i>qılıcı berk tutdı gəldi aydır mərə Depegöz nacesən</i></p>
<p>ديدي ديه كوز ايدر مره اوغلان دخي اولمديكي بساط</p>	<p>230/12 didi Depegöz aydur mere oğlan dağı ölmedün-mi Basat</p>
	<p>230/12 <i>dedi Dəpəgöz aydır mərə oğlan dexi ölmediñ mi Basat</i></p>
<p>ايدر تتركم قور تروي . ديه كوز ايدر سا اولم يوعيميش</p>	<p>230/13 aydur Tañrım kırtardı Depegöz aydur saña ölüm yoğ-imiş</p>
	<p>230/12 <i>aydır Təñrım qırtardı Dəpəgöz aydır saña ölüm yoğ imiş</i></p>
<p>ديدي . جاعروب ديه كوز صوليش كوره لم تصوليش</p>	<p>231/1 didi çağırub Depegöz şoylamış görelüm ne şoylamış</p>
	<p>231/1 <i>dedi çağırub Dəpəgöz soylamış görəlüm nə soylamış</i></p>
<p>ايدر كوزم كوزم يالكوز كوزم . سه يالكوز كوز له مس</p>	<p>231/2 gözüm gözüm yaluñuz gözüm sen yaluñuz göz-ile men</p>
	<p>231/2 <i>gözüm gözüm yalñuz gözüm sen yalñuz gözle mən</i></p>
<p>اغوزي صندر مشدم الم كوز دن ايردك يكت ميني طنلو</p>	<p>231/3 Oğuzı şındırmış-idümş ala □özden ayırdıñ yiğit meni tatlu</p>
	<p>231/3 <i>Oğuzı şındırmışdım ala gözdən ayırdıñ yiğit məni tatlu</i></p>
<p>جاندن ايرسون قادر سني . ايلم كم من چكرم كوز بوكوني</p>	<p>231/4 candan ayır□un kadir □eni eyle kim men çekerem □öz buñını</p>
	<p>231/4 <i>candan ayırsun qadir səni ale kim mən çekerem göz buñını</i></p>
<p>هيچيكيد ویرسون قادر تکرې كوز بوكوني ديري .</p>	<p>231/5 hiç yiğide virmesün kadir Tañrı □öz buñını didi</p>
	<p>231/5 <i>hiç yiğidə virməsün Qadir Teñri göz bu günü dedi</i></p>
<p>ديه كوز كته ايدر فلارده قوبارده يكت برك نه يردن .</p>	<p>231/6 Depegöz gine aydur qalarda qoparda tiğit yirüñ ne yirdür</p>
	<p>231/6 <i>Dəpəgöz genə aydır qalarda</i></p>

	<i>qoparda yiğit yeriñ nə yeridir</i>
قرانكودون اچىندە يول ازسك او موك نە در قبا علم	231/7 qarangu dün içinde yol azsañ umuñ nedür qaba 'alem
	<i>231/7 qaranñu dün içində yol azsan umuñ nədir qaba alem</i>
كوترە خانكوزكىم قرىش كوني او كدين اغ سقاللي بايك	231/8 götüren hanuñuz kim qırış günü öñdin depen alpuñuz kim ağ şaqallu babañ
	<i>231/8 götüren xanuñuz kim qırış günü öğdin ağ saqallu babañ</i>
ادى نە در البت ارن اردن ادين يا شورمق عيب اولور	231/9 adı nedür alp eren erden adın yaşurmaq 'ayıb olur
	<i>231/9 adı nədir alp ərən ərdən adın yaşurmaq eyb olur</i>
ادك نە در يكت ديكل مكا ديدى بساط دپە كوزمىون	231/10 aduñ nedür yigit digil maña didi Basat Depegöze soylamış
	<i>231/10 Adıñ nədir yigit değil maña dedi Basat Dəpəgöze soylamış</i>
كوزە لم خانم نە صورىش قلاردە قىباردە بىرم كون اوزىچ	231/11 görelüm hanum ne soylamış qalarda qoparda yirüm gün ortaç
	<i>231/11 görəlim xanım nə soylamış qalarda- qoparda yerim günortac</i>
قرکودون اچىره يول ازسما موئم الله قبا عالم كوترت	231/12 qarañu dün içre yol azsam umum Allah qaba 'alem götüren
	<i>231/12 qaranu dün içre yol azsam umum Allah qaba âlem götüren</i>
خانزىبايندرخان قرىش كوني او كدين دپن اليز ساور	231/13 hanumuz Bayındır Han qırış günü öñdin depen alpumuz Ulaş
	<i>231/13 Xanumuz Bayındır Xan qırış günü öğdin dəpən alpımız</i>
اوغلي قزان اتام ادين صور را ولسك قبا اعاج اتام	232/1 oğlı Salur Qazan atam adını şorar olñ qaba ağaç anam
	<i>232/1 Salur oğlı Qazan anam adın şorar olñ Qaba Ağaç Atam</i>

<p>ادین دیرسک قان اصلان منم ادم صوررسک آروز</p>	<p>232/2 adın dir-iseñ qağan aşlan menüm adum şorar-iñ Aruz</p>
	<p>232/2 adın deirsən Qağan Aslan mənüm adım sorarsañ Aruz oğlu</p>
<p>اوغلی بساط در دیدی . دپکوز ایدر امدی قرداشلر</p>	<p>232/3 oğlu Basatdur didi Depegöz aydur imdi qardaşuz</p>
	<p>232/3 oğlu Basatdır dedi Depegöz aydır əmdi qardaşlar</p>
<p>بته مکا دیری . بساط ایدر مره قوات اغ سقا لوبیای</p>	<p>232/4 kıyma maña didi Basat aydur mere qavat ağı saqallu babamı</p>
	<p>232/4 kıyma mana dedi Basat aydır məra qavat ağı saqallu babamı</p>
	<p>232/5 ağılatmışsın qarıcuk ağı pürçeklü anamı buzlatmışsın qarındaşum</p>
<p>اعلمشس . قریجی اغ برجکلو انامی بوزلمشس قزاشم</p>	<p>232/5 Ağılatmışsan qarıcıq ağı birçəklü anamı bozlatmışsan qarındaşım</p>
<p>قانی اولدرمشتن اعجه یوزلونیکه یی قول ایلمشس سن</p>	<p>232/6 Qıyanı öldürmüşsün ağca yüzlü yingemi tül eylemişsin</p>
	<p>232/6 Qıyanı öldürmüşsən ağca yüzlü yengəmi tül əlemişsən</p>
<p>الاکوزلویکلرین اوکسوز قوشس . قوریم سنی قره</p>	<p>232/7 ala gözlü bebeklerin öksüz qomışsın qor-mıyam seni qara</p>
	<p>323/7 ala gözlü bəbəklərin öksüz qomışsan qoyur mıyam səni qara</p>
<p>بولد اور قیاجیم طارینجه قفالو بورکلو باشک کسینجه</p>	<p>232/8 polat öz kılıcum tırtmayınça kafalu börtü başuñ keşmeyinçə</p>
	<p>232/8 polad uz qılıcım tartmıynca qafalu-börklü başuñ keşmiynçə</p>
<p>الجه قانک یر یوزینه توکینجه قرداشم قیانک قان المینجه</p>	<p>232/9 alça qanuñ yir yüzine tökmeyinçə qaradaşum Qıyanuñ qanıñ almayınça</p>
	<p>232/9 alca qanıñ yer yüzinə tökmiyincə qaradaşım Qıyanıñ qanıñ almıymca</p>
	<p>232/10 qomazam didi Depegöz dağı</p>

<p>قۆمزم دېرىپ • دېپە كوزدىنچى بورادە صوبىلىش ايدىز قالغۇ</p>	<p>burada şoylamış aydur ڧalku 232/10 qomazam dedi Dəpəgöz dexi burada soylamış aydır qalqu</p>
<p>بىنى يىرمەنە طورم دېردىم • قالن اغوز بىكلىرىنە عەھدىم</p>	<p>232/11 banı yirümden turam dir-idüm ڧalın Oğuz biglerinden 'ahdum 232/11 banı yerimdən turam derdim Qalın Oğuz bəglərindən ehdim</p>
<p>بوزام دېردىم بىكىدە طوغانە قىتم دېردىم بىر كىز ادم</p>	<p>232/12 bozam dir-idüm yeñiden toğanın ڧıram dir-idüm bir kez adam 232/12 bozam derdim yeñiden toğanın ڧıram derdim bir gəz adam</p>
<p>اتە طویم دېردىم • قالن اغوز بىكلىرى اوزر مەنغلوب گە</p>	<p>232/13 etine toyam dir-idüm ڧalın Oğuz bigleri üzərümə yığılup gele 232/13 ətinə toyam derdim Qalın Oğuz bəgləri üzərimə yığılub gələ</p>
<p>دېردىم • بىچوبىنى صلاخانا قىياسنە كرم دېردىم اغرما بىچاق</p>	<p>233/1 dir-idüm kaçubanı Şalaḫana ڧaasına girem dir-idüm ağır mancılıq 233/1 derdim kaçubanı Salaxana qayasına girəm derdim ağır mancılaq</p>
<p>طاشنە اتام دېردىم ايتوب طاش بائە دوستىن اولم</p>	<p>233/2 taş-ile atam dir-idüm inüp taş başuma düşübən ölem 233/2 taşla atam derdim enüb taş başıma düşübən ölem</p>
<p>دېردىم • الا كوزدە ايردك يىكت مېنى طتلوجان تىز</p>	<p>233/3 dir-idüm ala gözden ayırdıñ yigit meni tatlu candan 233/3 derdim ala gözden ayırdıñ yigit məni tatlu candan</p>
<p>ايرسون قادرسى دېرىپ دېپە كوز بىردىنچى صوبىلىش ايدىز</p>	<p>233/4 ayırsun ڧādir ڧeni didi Depe göz bir daḫı şoylamış aydur 233/4 ayırsun qadir səni dedi Dəpəgöz bir dexi soylamış aydır</p>
<p>اغ صقلا تو جە لرى چوق اغلەتمىش اغ صقالي تىزىشى</p>	<p>233/5 ağ şaqallu qocaları çok ağlatmışam ağ şaqalı qarışı 233/5 ağ saqallu qocaları çoq ağlatmışam ağ saqallu qarışı</p>

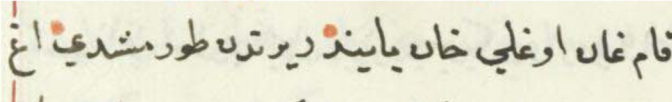

طوتدي اولاد كوزم سني اغ برچكلو قريجماري بيجلاري	233/6 tutdı ola gözüm seni ağ pürçaklü qarıcıqları
	233/6 tutdı ola gözüm səni ağ birceklü qarıcıqları
چوق اعلمشم كوزي ياني طوتدي اولاد كوزم سني بجانغي	233/7 çok ağlatmışam gözi yaşı tutdı ola gözüm seni bıyıçağı
	233/7 <i>çoq</i> ağlatmışam gözi yaşı tutdı ola gözüm səni bığcağı
قارمیش يگيتكلري چوق ييشم يئكلك لري طوتدي اولاد	233/8 kıramış yigitçükleri çok yimişem yigitlikleri tutdı ola
	233/8 <i>qararmış</i> yigitcikləri <i>çoq</i> yemişəm yigitlikləri tutdı ola
كوزم سني الجوكزي قنالي قزجغزاري چوق ييشم	233/9 gözüm seni elçügezi kınalı kızçuğazları çok yimişem
	233/9 gözüm səni <i>əlcügəzi</i> <i>qınalı</i> <i>qızçığazları</i> <i>çoq</i> yemişəm
قارچولري طوتدي اولاد كوزم سني ايله كم چكرم من	233/10 qarışçukları tutdı ola gözüm seni eyle kim çekerem men
	234/10 <i>qaruşçuları</i> tutdı ola gözüm seni elə kim çəkəram mən
كوز بكوني هج يكيده ويرمسون قاد رستكري كوز بكوني	233/11 göz buñını hiç yigide virmesün kâdir Tañrı göz buñını
	233/11 göz buñını <i>heç</i> yigidəvməsün adir Təñri göz yükini
كوزم كوزم اي كوزم ياكوز كوزم ديوي بساط قايتب	233/12 gözüm gözüm ay gözüm yaluñuz gözüm didi Basat kaçıyup
	233/12 gözüm gözüm ay gözüm yalñuz gözüm dedi Basat qaqıb
يرنزه طوري كلدي بغراكي دپه كوزي دزي اورديه	233/13 yirinden turı geldi buğra kibi Depegözi dizi üzerine
	233/13 <i>yerindən</i> turı gəldi buğra kimi <i>Dəpəgözi</i> dizi <i>üzerinə</i>
چو كودي دپه كوزك كند و قبيله بويني اوردي	234/1 çökerdi Depegözün kendü kılıcı-y-ile boynını urdı

	234/1 <i>çökürdi Dəpəgözün kəndü qılıcı ilə boynunu urdı</i>
دلري ياي کريش طاقدی سوري سوري معاره	234/2 deldi yay kirişin taqdı süriyi süri mağara
	234/2 <i>dəlđi yay kirişi nə taqđı süriyi süriyi mağara</i>
بئوسنه کلدي بولکي قوجم ايل پيا غلو قوجه اغوزه	234/3 çapuşına geldi Yuñlu Çoca ile Yapağulu Çocayı Oğuz
	234/3 <i>çapuşına gəlđi Buñlu Qoca ilə Yapağlu Qocayı Oğuz</i>
قالی اغوزالرن جنرکلدي ات اغز لو اروز قوجه	234/5 Qalın Oğuz illerine haber gəldi at ağuzlu Aruz Qoca
	234/5 <i>Qalın Oğuz illerine xəbər gəlđi at ağuzlu Aruz Qoca</i>
اونه چيارکلدي اتاسنه بساطک سونج ويردي	234/6 ivine çapar gəldi anasına Basatun sevinç verdi
	234/6 <i>evinə çapar gəlđi atasına Basatın sevinç verdi</i>
موشلق اوغلك دبه کوزي دپلدي ديردي قالن اغوز	234/7 muştuluk oğluñ Depegözi depeledi didi Qalın Oğuz
	234/7 <i>muştuluq oğluñ Dəpəgözi depələdi dedi Qalın Oğuz</i>
بکلري يتديلو صلاحانه قياسنه کلديلو دبه کوزک	234/8 bigleri yeğiler Şalahana Qayasına geldiler Depegözün
	234/8 <i>bəgləri yetdilər Salaxana qayasma gəldilər Dəpəgözün</i>
باشني اورينه کتورديلو دم قورقود کلوب شادلق	234/9 başını ortaya gətürdilər Dedem Qorqut gelüben şadlıq
	234/9 <i>başını ortaya gətürdilər Dədəm Qorqud gəlügen şadlıq</i>
چالدي قاري ارنلر باشنه نه کلدي کن ايري ويردي	234/10 çaldı gāzi erenler başına ne geldügin aydı virdi
	234/10 <i>çaldı gāzi ərənlər başına nə gəlđigin aydı vərđi</i>

	<p>234/11 hem Basaşa alqış viridi qara tağa ayıduğında işi □</p>
	<p>234/11 həm Basata alqış verdi qara tağa yetdüğində aşıt</p>
	<p>234/12 vırsün qanlu şulardan kiçit vırsün didi</p>
	<p>234/12 vərsün qanlu-qanlu sulardan keçit vərsün dedi</p>
	<p>234/13 erlik-ile qardaşuñ qanın alduñ Qalın Oğuz biglerini yükden</p>
	<p>234/13 ərlikle qardaşın qanın aldın Qalın Oğuz bəglərini bundan</p>
	<p>235/1 qurtarduñ qādir Allah yüzüñ ağ itsün Basat didi</p>
	<p>235/1 qurtardıñ Qadir Allah yüzüñ ağ etsün Basat dedi</p>
	<p>235/2 ölüm vaxtı geldüğünde aru imandan ayırmason günahuñuzı</p>
	<p>235/2 ölüm vaxti gəldiğində arı imandan ayırmason günahınızı</p>
	<p>235/3 adı görklü Muhammed Muşafaya bağışlasun hanum hey</p>
	<p>235/3 adı görkliü Mehammed Mustafaya bağışlasun xanım hey</p>

234/4 BEGİL OĞLI EMRENÜN BOYINI BEYÂN İDER

بکاک اوغلی امرانک بوینی بیان ایدر

	<p>235/5 Qam Ğan oğlı Ğan Bayındır yirinden turmuş-idi ağ</p>
	<p>235/5 Qam Ğan oğlı Xan Bayındır yerindən turmuşdı ağ</p>

<p>بان ايوني قره يرك اوزنه دكدرمشدي. الاصيلان</p>	<p>235/6 ban ivini qara yirüñ üzerine dikdürmiş-idi ala şayvan</p>
	<p>235/5 ban evini qara yeriñ üzərinə dikdirmişdi ala sayvan</p>
<p>كوك يوز بته استمشدي. پك يردە اپك خاليجە سي</p>	<p>235/7 gök yüzine aşanmış-idi biñ yirde ipek ھاۋىچاسى</p>
	<p>235/7 gög yüzine aşanmışdı biñ yerde ipek xaliçesi</p>
<p>دوشتمشدي. ايج اغوز طاشق اوغوز بگلري يغناق</p>	<p>235/8 döşenmiş-idi İç Oğuz Taş Oğuz bigleri yığnaq</p>
	<p>235/8 döşetmişdi İç Oğuz Taş Oğuz bağları yığnaq</p>
<p>اولمشيدي. طقوز بدمن كر جستانك خراجي كلدي</p>	<p>235/9 olmuş-idi toquz tümen Gürcü tanuñ ھاۋاراقى گەلدى</p>
	<p>235/9 olmuşdı toquz tümən Gürcü tanıñ xəracı gəldi</p>
<p>برات بر قىلچ بر چوماق كتورديلر. بايندر خان قتي</p>	<p>235/10 bir at kılıç bir çomak getürdiler Bayındır Han qatı</p>
	<p>235/10 bir at kılıç bir çomaq gətürdilər Bayındır Xan qatı</p>
<p>سخت اولري ددم قورقود كلدي. سادلق چالدي</p>	<p>235/11 saht oldu Dedem Qorqut geldi şadlıq çaldı</p>
	<p>235/11 səxt oldu Dədəm Qorqud gəldi şadlıq çaldı</p>
<p>خانم ينه سخت اولورسن ديري. ايدر پنجه سخت اوليام</p>	<p>235/12 hanum niye saht olursın didi aydur niçe saht olmayam</p>
	<p>235/12 xanım niyə səht olursan dedi aydır necə səht olmayam</p>
<p>همريل التون اچمه كلوردي. يكيده يلكه ويرردك خالو</p>	<p>235/13 her yıl altun aqça gelür-idi yigide bigə virür-idük ھاۋاترلارى</p>
	<p>235/12 hər yıl altun aqça gəlürdi yığidə bəgə vərirdiñ xatirləri</p>
<p>خوش اولوردي. شدي بوني كيمه ويرر كم خا طوي خوش</p>	<p>236/1 hoş olur-idi şimdi bunu kime virelüm kim ھاۋاترى hoş</p>
	<p>236/1 xoş olurdüşimdi bunu kimə verər</p>

	<i>kim xatırı xoş</i>
اولا ديري • دده قورقود اير خانم بوتك اوجيني دغي	236/2 ola didi Dede Qorqut aydur hanum bunuñ üçini dağı
	236/2 ola dedi Dədə Qorqud aydır xanım bunuñ üçini daxı
بريكيد ويره لم ديري اعوز ايلنه قراول اولسون ديري	236/3 bir yigide virelüm didi Oğuz iline qaravul olsun didi
	236/3 bir yigida verelim dedi Oğuz elinə qaravul olsun dedi
خان بايندركيمه ويره لم ديري • صاغنه صولنه بقدي	236/4 Hān Bayındır ime virelüm didi sağına şoluna baqdı
	236/4 Xan Bayındır kimə verəlim dedi sağına soluna baqdı
كسه راضي اولدي بكن ديرلودي بريكت واردي • اكا	236/5 kimse rāzı olmadı Begil dirleridi bir yigit var-idi aña
	236/5 kimsə razı olmadı Bəgil deərlərdi bir yigit vardı aña
بقدي ايدرسنه ديرسن بکل راضي اولدي • قالودي	236/6 baqdı aydur sen ne dirsin Begil rāzı oldu qalkdı
	236/6 baqdı aydır sən nə deirsən Bəgil razı oldu qalkdı
يرا ويري • دم قورقودمت قياچين بيلنه بغلدي چوماغ	236/7 yir öpdü Dedem Qorqut himmet qılıcın biline baqladı çomağı
	236/7 yer öpdü Dədəm Qorqud himmət qılıcın belinə baqladı çomağı
اموزنه برقدی • يايي قاروسنه کچوردی • شهباز	236/8 omuzına bıraqdı yayı qarusına kiçürdi şahbaz
	236/8 omuzına bıraqdı yayı qarusına keçürdi şahbaz
ايغري چکدردي بوده بندي • حصني قومني ايردي	236/9 aygırı çekdürdü buda bindi hışımını qavumını ayırdı
	236/9 aygırı çəkdirid budə bindi xəsmi nə qövmini ayırdı
ابوني جوزدي • اعوزدن کوچ ايلدي برده نه کچنه	236/10 ivini çözi Oğuzdan köç eyledi Berdeye Genceye

	236/10 evini çözdü Oğuzdan göç elədi Berdeye Genceye
داروب وطن صواترې • طقوز تومس كرجستان اغزته	236/11 varup vatan tıtdı toquz tümen Gürcistan ağzına
	236/11 varub vətən tutdı toquz tımən Gürcistan ağzına
داروب قوندي • قراوللو ايلدي • ياد كا فركلسته ياش	236/12 varup kındı qaravullı□ eyledi yad □āfir □else başın
	236/12 varub qındı qaravullıq eylədi yad kafər gəlsə başın
اغوزنه ارمان كوندردي بلد برگره يايندر خان	236/13 Oğuz armağan gönderür-idi yılda bir kerre Bayındır Han
	236/13 Oğuz armğan göndərdi yılda bir kərrə ayındır Xan
ديوانه وارردی ینه يايندر خانده ادم كلدي يتن	237/1 divanına varur-idi yine Bayındır Həndan adam geldi tiz
	237/1 divanına varadı yenə Bayındır Xandan adam geldi tez.
كله سن دے بو پس بکل كلدي پيش كشي چكدي بايزر	237/2 gelesün diyü pes Begil geldi pişkeşin çekdi Bayındır
	237/2 gələsün deyü pəs Bəgil gəldi pişkeşin çəkdi Bayındır
خانك الين اوپدي خان دجي بکلي قونقلدي ينجني	237/3 Hanuñ elin öpdü Han dağı Begili qonaqladı yaxşı
	237/3 Xanıñ əlin öpdü xan daxı Bəgili qonaqladı yaxşı
ات پنجشي قفتان وافر حرجلق ويردي • اوج کون تام	237/4 at yaxşı qaftan vāfir hərəçliq virde üç gün tamam ağırladı.
	237/4 at yaxşı qaftan vafir xərçliq verdi üç gün təمام ağırladı
اغزلري • اوج کون دجي بکلي اوشكار ايتلم قونقليله لم	237/5 üç dağı Bəgili av şikār eti-y-ile qonaqlayalum
	237/5 üç daxi Bəgili av şikar ətilə qonaqlayalum

<p>بکاردیری اوچفرتدلو. چون اویراغی اولدی کم اتن</p>	<p>237/6 bigler didi av çığırtdılr çün av yarağı oldı kim atn</p>
	<p>237/6 bəglər dedi av çığırtdılar çün av yarağı oldı kim atn</p>
<p>اوکر کم قابجی کم چکوب. اوخ اتماغی اوکر سالور قزان</p>	<p>237/7 öger kim qılıcın kim çeküp oğ atmağın öger Salur Qazan</p>
	<p>237/7 <i>ögər kim qılıcın kim çəküb ox atmağın ögər Salur Qazan</i></p>
<p>نه اتن اوکدی. نه کندین اوکدی. اما بکیرک هینین</p>	<p>237/8 ne atın ögdi ne kendin ögdi amma Begilüñ hünərin</p>
	<p>237/8 <i>nə atın nə ögdi nə kəndin ögdi amma Bəgləriñ hünərin</i></p>
<p>سویلدی. اوچبوز التمش الی الپ آو بنسه. قنالو</p>	<p>237/9 söyledi üç yüz altmış altı alp ava binse qanlu</p>
	<p>237/9 <i>söylədi üç yüz altış altı alp ava binsə qanlu</i></p>
<p>بیک اورزیه یوریش اولسه. بکل نه وای قورردی</p>	<p>237/10 geyik üzerine yorıyış olsa Begil ne yay qurarı-idi</p>
	<p>237/10 <i>keyik üzərinə yuriş olsa Bəgil nə yay qurardı</i></p>
<p>نه اوخ اردی. همان یایی بیلکندن چیقردی</p>	<p>237/11 ne oğ atar-idi haman yayı bileğinden çıqarur-idi</p>
	<p>237/11 <i>nə ox atardı həman yayı biləgindən çıxarardı</i></p>
<p>بمانک صفقک بویننه اردی. چکوب طور غوردی</p>	<p>237/12 buğanuñ sığınuñ boyunına atar-idi çeküp turğurur-idi</p>
	<p>237/12 <i>buğanıñ sığınuñ boynuna atardı çeküb turğızardı</i></p>
<p>ارق اولسه قلاغی دلردی اوده بیللو اولسون دیو</p>	<p>237/13 aruq olsa qulağın deler-idi avda bellü olsun diyü</p>
	<p>237/13 <i>arıq olsa qulağın dəkərdi avda bellü olsun deyü</i></p>
<p>اما سموز اولسه بوغازلردی ارق اولسه قلاغی دلردی</p>	<p>238/1 amma semüz olsa boğazlar-idi</p>
	<p>238/1 <i>amma semüz olsa boğazlardı</i></p>

	238/2
	238/2
اروبلر كيك السه فلاغي دلوک اولسه بکل سورنجيدن	238/3 eger bigler geyik alsa kulağı delük olsa Begil sevincidür
	238/3 əger bəglər keyik alsa qulağı dəlük olsa Bəgil süniçidir .
ديوبكلم كوندر لرودي . قزان بك ايدر برهنرا تكيدير	238/4 diyü Begile gönderürir-idi Kazan Big aydur bu hüner atıñ-mıdur
	238/4 deyü Bəgilə göndərərlərdi Qazan Bəg aydır bu hünər atıñmıdır
اركي در خانم ار كدر ديدلر . خان ايدريوق ات اشلمسه	238/5 erüñ-midür hanum erüñdür didiler Han aydur yok at işlemese
	238/5 əriñmidir xanım əriñdir dediler xan aydır yoq at işləməsə
ار اوگمز هنرا تكدرديري . بوسوز بكلم خوش كلدي	238/6 er öginmez hüner atıñdur didi bu öz Begile hoş gelmedi
	238/6 ər öginməz hünər atıñdır dedi bu söz Bəgil xoş gəlmədi
بكل ايدر الپلرا چنده بري . قورصتمزدن با مجنه باتوردك	238/7 Begil aydur alplar içinde bizi kuskunumuzdan balçığa baturduñ
	238/7 Bəgil aydır alplar içində bizi qusqumumuzdan balçığa baturdun
ديري . بايندر خانك مجشي سن اوكنه دوكردي . خانه	238/8 didi Bayındır Hanuñ bahşışın öñine dödi hana
	238/8 dedi Bayındır Xanuñ baxşışın öñinə dökdi xana
كوسدي . ديوانزه چتدي . اتن چكدلرالم كوزلوا	238/9 küsdi divandan çıkdı atın çekdiler ala gözlü
	238/9 küsdi divandan çıkdı atın çəkdilər ala gözlü
يكتلري الوب ايوته كلدي . اوغلنچتلري قوشوكلدي	238/10 yigitlerin alup ivine geldi oğlançukları qarşu geldi
	238/10 yigitlərin alub evine gəldi oğlançukları qarşı gəldi

<p>اوخشمدي. اغ يوزلو خاتوتنه سويلدي. خاتوت</p>	<p>238/11 oħşamadı ağ yüzlü ħatunına □öylemedi ħatun</p>
	<p>238/11 oxşamadı ağ yüzlü <i>xatunna</i> söyləmәdi</p>
<p>بوراده صويليش كوزلم خانم نه صويليش ايدرتوت</p>	<p>238/12 burada şoylamış görelüm ħanum ne şoylamış aydur altun</p>
	<p>238/12 burada soylamış görәlim <i>xanım nə soylamış aydır</i> altın</p>
<p>تختم اياسي بكم يگيت. كوز اچوبن كوردوكم كوكل</p>	<p>238/13 taħtum iyesi bigüm yigit göz açuban gördüğüm</p>
	<p>238/13 taxtum <i>ayası bağım yigit göz açuban gördüğüm</i></p>
<p>ويروب سودوكم. تلعوبيجا برکن طوري كلك. ام كوزلو</p>	<p>239/1 virüp sevdüğüm qalkubanı yirüñden tırı geldüñ ala gözlü</p>
	<p>239/1 verüb <i>södükim qalqubanı yeriñdən turı gәldiñ ala □özlü</i></p>
<p>يكتلك بانك صالوك. ارقوبيلي ام طاعد دوتن اشك</p>	<p>239/2 yigitlerüñ yanuña şaldüñ arķu bili Ala Tağdan dünin aşduñ</p>
	<p>239/2 yigitleriñ yanıña □aldiñ arķu <i>beli</i> Ala Tağdan dünin aşdun</p>
<p>اقتديلي كوركلو صودون دوتن كچچك. اغ النلوبايتدن</p>	<p>239/3 aқındılı görklü şudan dünin kiçdüñ ağ alınlu Bayındır</p>
	<p>239/3 aқındılı görklü <i>sudan dünin kaçdiñ</i> ağ alınlu Bayındır</p>
<p>خانك ديوانه دون. واروك بجلرله يدوك اچوك. قوملو</p>	<p>239/4 Ħanuñ divanına dünin varduñ ala gözlü bigler-ile yidüñ içdüñ kavumlu</p>
	<p>239/4 <i>Xanıñ divanına dünin vardıñ ala gözlü bağlarla yedün içdün qövmlü</i></p>
<p>توميله كاكشدي. غريب باشك غوغاده تاكلمي قتي خانم</p>	<p>238/5 ķavmı-y-ile keñşdi-mi ġarib başuñ ġavğada qaldı-mı qanı ħanum</p>
	<p>238/5 <i>qövmlә gәnaşdimi ġarib başıñ ġavğada qaldımı qanı xanım</i></p>
<p>النوكه ينجشي اتك يوق. النوكه التون اشق جبه سي يوق</p>	<p>239/6 altuñda yaħşı atuñ yoқ egnüñde altun ışuқ cübbesi yoқ</p>

	239/6 <i>altuñda yaxşı atın yoq alnuñda altun ışıq cübbəsi yoq</i>
الاکوزلو بیگلرؤک اوخشا من سس. انجه یوز لو کور کلو کلله	239/7 ala gözlü bigleriñ oşşamazsın ağça yüzlü görklüñ ile
	239/7 ala gözlü bağleriñ oxşamazsan ağça yüzlü görklüñlə
سویلمز سس نه در حالک دیر یی. بکل سویلیش کوره کم	239/8 söyleşmezsin nedür haluñ didi Begil şoylamış görelüm
	239/8 <i>söyleşməzsən nədür xalın dedi</i> Bəgil soylamış görəlüm
خاتمه سویلیش ایدر قلقوبانی برمدن طری کدم بلیسی	238/9 hanum ne şoylamış aydur kalqubanı yirümden turı geldi yilisi
	238/9 <i>xanım nə soylamış aydır qalqubanı yerindən turı gəldim yelisi</i>
تره قاضلق ات بطون بندم. ارقوبیلی اطاعت	239/10 kara qazılıq atum buñun bindm arqu Bili Ala Tağdan
	239/10 <i>qara qazlıq atın butun bindin arqu Beli Ala Tağdan</i>
نه ونن اشدیم. اقدلی کور کلی صویلی دلوب دونن کچدم	239/11 dünin aşdum aqındulu görklü şuyı delüp dünin kiçdüm
	239/11 <i>dünin aşdım aqındulu görklü suyu delüb dünin keçdim</i>
اغ النلوبا یئدک دیوانه چپار واردم. الا کور لو بکلرله	239/12 ağ alınlu Bayındırıñ divanına çapar vardum ala gözlü bigler-ile
	239/12 <i>ağ alınlu Bayındırıñ divanına çapar vardım ala gözlü bağlarla</i>
یدم اچدم. قو ملو قومیله کور کلو کوردم. خاتمه نظر یی بزد	239/13 ydüm içdüm qavmlu qavmy-ile gör□lü gördüm hanumuzuñ nazarı bizden
	239/13 <i>yedim içdim qövmlü qövmlə görklü xanımızuñ nəzəri bizdən</i>
دوغش کوردم. ایلی کونی کوچرک طقوز تومن کرجستانه	240/1 dönmiş gördüm ili günü köçerek toquz tümen Gürcistana
	240/1 <i>dönmiş gördüm eli günü köçürüñ toquz tümən Gürcistan</i>

<p>كيدلم اغوزه عاصي اولدم بيللو بيلوك ديري • خاتون</p>	<p>240/2 gidelüm Oğuza 'aşi oldum bellü bilüñ didi hatun</p>
	<p>240/2 gedälim Oğuza asi oldum bällü bilüñ dedi xatun</p>
<p>ايدريكيدم بك بيكدم پادشاهلر تکرنيك کوکد سيندر</p>	<p>240/3 aydur yigidüm big yigidüm pādişahlar Tañrınıñ kölgesidir</p>
	<p>240/3 aydır yigidüm bæg padişahlar Tənriniñ kölkəsidir</p>
<p>پادشاهنه عاصي اولنك ايشي راست کلمز اري کوکلر</p>	<p>240/4 pādişahına 'aşi olanıñ işi rast gelmez aru köñülde</p>
	<p>240/4 <i>padişahların aşı olanın işi rast gəlməz arı köñüldə</i></p>
<p>پاس اولسه شراب اچار سن كيدلي خانم ار قوري تيان</p>	<p>240/5 pas olsa şarap açar sen gideli hanum arqurı yatan</p>
	<p>240/5 <i>pas olsa şarab açar sən gədeli xanım arqurı yatan</i></p>
<p>الاطا غلر دك اولنمش در او بنكل كوكلك اچلسون ديري</p>	<p>240/6 ala tağlarıñ avlanmamışdır ava bingil köñlü açılısun didi</p>
	<p>240/6 <i>ala tağlarıñ avlanmamışdır ava bilgil gönlüñ açılısun dedi</i></p>
<p>بكل كوردي • خاتون كشينيك عاصي كلجسي بودن قاضاق</p>	<p>240/7 Begil gördi hatun kişiniñ 'aqlı keleşisi eyüdür qazılıq</p>
	<p>240/7 <i>Bəgil gördi xatun kişiniñ aqlı kəlicəsi eydür qazılıq</i></p>
<p>اتن چكدر وب بطون يندي او كنددي او اوليو كرزكت</p>	<p>240/8 atın çekdürüp buñun bindi ava gitdi av avlayu gezer-iken</p>
	<p>240/8 <i>atın çəkdirüb bütün bindiava gətidi av avlayu gezərkən</i></p>
<p>او كندن بر ياره لو كيك چعددي • بكل بو كات صالدي</p>	<p>240/9 oñinden bir paralu geyik çıkdı Begil buña at şaldı</p>
	<p>240/9 <i>öğindən bir yaralu keyik çıqdı Bəgil buña at saldı</i></p>
<p>اجمشدي • كندويي بريوجه بودن اددي بكل ات چلويين</p>	<p>240/11 açmış-idi kendüyi bir yüce atdı Begil at cılavısın</p>

	240/11 acmışdı kəndüyi bir yücə atdı Bəgil at cılavısın
	240/12 yeñimedi bile uçdı sağ uyluğu qayaya toqındı şındı
بکدی بله اوجدی • صاغ اویلفی قیایه صوقندی • صندی	240/12 yeñimədi bilə uçdı sağ oyluğu qayaya tokındı şındı
بکل اړو طردی اغلدی • ابراولر او غلم اولو قرداشم	240/13 Bəgil örü turdı ağladı aydur ulu oğlum ulu qardaşum
	240/13 Bəgil aru turdı ağladı ulu oğlum ulu qardaşum
	241/1 yok haman biligünden gez çıkarp atınuñ terqilerini tartdı
یوق هان بیلکندن کز جیقروب • اتنک ترکیارنی طردی	241/1 yoq həman biləğindən gəz çıqarıp atınıñ tərkiələrini tartdı
اوردی • ققتانی التند ایاغنی یرک سردی • آت وار	241/2 urdı qafanı altından ayağın berk şardı var
	241/2 urdu qafanı altından ayağın bərk sardı var
	241/3 kuvveti-y-ile atınuñ yilisine düşdi avçılardan ayru dülbendi
قوتیه اتنک یلیسنه دشدی • آوجیلردن ایرودلبندی	241/3 quvvətilə atınıñ yelisinə düşdi avçılardan ayru dılbendi
بوغازنه کچدی • اوردوسنی اوجنه کلدی • اوغلانچوغنی	241/4 boğazına kiçdi ordısı uçına geldi oğlançuğı
	241/4 boğazına keçdi ordusını ucına gəldi oğlançuğı
امران یها دریا سنه قوش کلدی • کوردی بکزی صارمیش	241/5 Emren bahadır babasına qarşu qeldi ördi beñzi şararmış
	241/5 Əmran bəhadır babasına qarşu gəldi gördi bəñzi şararmış
دلبندی بوغازنه کچمش بولداشلرینی سورب ادغلون بوداده	241/6 dülbendi boğazına kiçmiş yoldaşlarını şorub oğlan burada
	241/6 dülbəndi boğazına keçmiş yoldaşlarını şorub oğlan burada

<p>صويليش كوره لم خانم نه صويليش قالقوبنى يركن طوري</p>	<p>241/7 şoylamış görelüm hanum ne şoylamış qalkubanı yirüñden tırı</p>
	<p>241/7 <i>soylamış görəlim xanımnə soylamış qalqubqnu yeriñdən tırı</i></p>
<p>كلك بليسي قره قاضاق اتك بطون بندك ار قوري</p>	<p>241/8 geldüñ yilisi qara qazılıq atuñ buñun bindüñ arqurı</p>
	<p>241/8 <i>gəldim yelisi qara qazlıq atın bütün bindim arqu</i></p>
<p>يتان الم طاغلا تكيه او و اردك قره طونلو كاقرلره</p>	<p>241/9 yatan ala tağlar eḡegine ava varduñ qara tonlu kāfirlere</p>
	<p>241/9 <i>yatan ala tağlar ətəginə ava vardiñ qara tonlu kafərlərə</i></p>
<p>اوغرادكي . الاكوزلو يكتلر ك مژدرديكي . اغردلر بير قاج</p>	<p>241/10 uğraduñ-mı ala gözlü yigitlerüñ qırdurduñ mı ağız dilden birqaç</p>
	<p>241/10 <i>uğradıñmı ala gözlü yigitləriñ qırdıñ mı ağız dildən birqaç</i></p>
<p>كله خبرمكا . قره ياشم مژبان اولسون اقام سكا ديري . بکل</p>	<p>241/11 kelime haber maña qara başum quban olun aqam maña didi Begil</p>
	<p>241/11 <i>kəlmə xəbər maña qara başım qurban olsun aqam saña dedi Bəgil</i></p>
<p>اوغلنه صويليش كوره لم خانم نه صويليش ايدو اوغل اعي</p>	<p>241/12 oğlına şoylamış görelüm hanum ne şoylamış aydur oğul oğul ay</p>
	<p>241/12 <i>oğlına soylamış görəlim xanımnə soylamış aydır oğul ay</i></p>
<p>اوغل . قالقوبني يرمدر طوري كلكم . قره طاغلا اوكنه</p>	<p>241/13 oğul qalkubanı yirüñden tırı geldüm qara tağlar öñine</p>
	<p>241/13 <i>oğul qalqubanı yerimdən tırı gəldim qara tağlar öginə</i></p>
<p>او بئدم قره طونلو كاقرلره اوغرامدم . الاكوزلو يكتلر</p>	<p>242/1 ava bindüm qara tonlu kāfirlere uğramadun ala gözlü yigitlerüm</p>
	<p>242/1 <i>ava bindim qara tonlu kafərlərə uğramadın ala gözlü yigitlərim</i></p>
<p>قوردم صاغدا سندن كلكم اوغل قاب ديم او ح</p>	<p>242/2 qırdurmadum şağdur esendür</p>

	yigitlerüm oğul qayurma üç
	242/2 qırdırmadın sağdır əsəndir yigitlərim oğul qayurma üç
کوندر قوشلغم بیرخ • اوغل آت اوزرتن مینی قاپ دوشکه	242/3 gündür hoşluğum yoḥ oğul at üzerinden meni qap döşəgümə
	242/3 gündür qoşluğım yox oğul at üzərindən məni qap döşəgimə
چتار دیردی • اصلان انکی نینه اصلاندر • اتاسی آت اوزرتن	242/4 çıxar didi aşlan enügi yine aşlandı atasını at üzerinden
	242/4 çıxar dedi aslan əniği yenə aslandı atası at üzərindən
قروادی صواتدی • دوشکته چقردی جیس اوزرتن بویردی	242/5 qavradı tıtdı döşəginə çıqardı cübbəsin üzərinə büridi
	242/5 qavradı tıtdı döşəginə çıqardı cübbəsin üzərinə büridi
بئوسن اورتدی • بویکایکت یکل کوردلرکم آویوزلش هدر	242/6 qapusın örtüdü bu yaña yigit bigler gördilər kim av bozulmuş hər
	242/6 qapuın örtüdü bu yaña yigit bəglər gördilər kim av bozulmuş hər
بری اولوا ونه کلدی • یکا بیس کون اولدی دیوانه چقردی	242/7 biri ivlü ivine geldi Begil biş gün oldu divana çıkmadı
	242/7 biri evlü evinə gəldi Begil beş gün oldu divandan çıqmadı
ایمانک صندوغنی کسیده دیددی • برکیجه دوشکنده	242/8 ayağınuñ şınuğı kimseye dimedı bir gıce döşəginə
	242/8 ayağınuñ şınuğını kimsəyə demədi bir gecə döşəgində
تی قتی اکلدی آه ایتدی خاتونی ایتدی بک یکدم مله	242/9 qat qatı iñledi āh itdi xatunı ayıtdı big yigidüm qalaba
	242/9 qat qatı iñlədi āh etdi xatunı ayıtdı bəg yigidim qalaba
لق یاغنی کلسه • قایتز ایرک بطوکه الا اوخ صوخنسه	242/10 lıq yağı gelse qayıtmaz idüñ butuna ala oḥ toḥınsa
	242/10 lıq yağı gelsə qayıtmaz idin butuna ala ox toxınsa

<p>اگنرايدك . كشي قوينده تيان . حلالنه سترين ديمزني اولوز</p>	<p>242/11 iñlemez idüñ kişi qoyınında yatan hālalına sırrın dimez-mi olur</p>
	<p>242/11 əgilməz idiñ kişi qoyınında yatan hālalına sırrın deməz-mi olur</p>
<p>نادر حالك ديري . بگل ايدر كور كلم اتدن دشمدم . اياغم</p>	<p>242/12 nedür hāluñ didi Begil aydur görklüm atdan düşdüm ayağum</p>
	<p>2242/12 nədir halun dedi Bəgil aydır görklüm atdan düşdim ayağım</p>
<p>صندي ديري . عورت ال الينه چالدي . تراوشه سويلدي</p>	<p>242/13 şındı didi 'avrat elin eline çaldı qaravaşa söyledi</p>
	<p>242/13 sındı dedi övrrət əlin əlinə çaldı qaravaşa söyledi</p>
<p>تراوش چقبوب بتوجيه سويلدي . اوتوز اكي ديشدن</p>	<p>243/1 qaravaş çıxup qapuçıya söyledi otuz iki dişden</p>
	<p>243/1 qaravaş çıxup qapuçıya söylədi otuz iki dişdən</p>
<p>چقان بتون اورد وید یا یلدي . بگل آتدن دو شمش</p>	<p>243/2 çıqan bütün orduya yayıldı Begil atdan düşmüş</p>
	<p>243/2 çıqan bütün ordıya yayıldı Bəgil atdan düşmüş</p>
<p>اياغي صفش ديوب . مكر كارك چا سويي واردي بوخيري</p>	<p>243/3 ayağı şınmış diyü meqer kāfirüñ cāñ var-idi bu</p>
	<p>243/3 ayağı şınmış deyü məgər kafəriñ casusı vardı bu həberi</p>
<p>ايشديب واردي تكوره خبر ویردي . تكور ايدر قالقوبني</p>	<p>243/4 işidüp vardı Teküre haber virdi tekür aydur qalqubanı</p>
	<p>243/4 eşidüb vardı Təkürə həbər verdi Təkür aydır qalqubanı</p>
<p>برو كزدن ارو طورك . يانور يردده بلك يكي طوتك . اغ</p>	<p>243/5 yirüñüzden örü tūruñ yatur yirde Big Begili tuñ ağ</p>
	<p>243/5 yerüñizdən uru tūruñ yatur yerde Bəg Bəgili tutun ağ</p>
<p>الليين قاروسستدن بعلك . غا قلوچه كوركلو باشن كسك</p>	<p>243/6 ellerin qarusından bağlañ gāfillüçe görklü başın kesüñ</p>

	243/6 <i>əllərin qarısından bağlañ gəfillüca görklü başın kəsüñ</i>
الجه قانع يريوزينه دوكل. الين كونن چا پك تزين كلينن	243/7 alça qanın yir yüzine döñüñ ilin günün çapuñ qızın gelinin
	243/7 <i>alça qanın yer yüzinə döküñ elin günün çapuñ qızın gəlinin</i>
يسير ايرك ديري. مكر بلكله انه جاسوسي حاصري	243/8 yesir idüñ didi meger Begilüñde anda cäsusi hazır-idi
	243/8 <i>yesir edün dedi məgər Bəgiliñ də anda casusı hazırđı</i>
بكله حنر كوتر ديري. ايدر باش يراغنى ايلك اوزر كوز.	243/9 Begile haber gönderdi aydur baş yarağın eyləñ üzərünüze
	243/9 <i>Bəgilə xəbər göndərdi aydır baş yarağın eyləñ üzəriñüzə</i>
يعني كلور ديري. بكل يوقرو باقدي. كوك اراق يرقاتي	243/10 yağı gelür didi Begil yuqaru baqdı gök ıraq yir qatı
	243/10 <i>yağı gəlür dedi Bəgil yuqarı baqdı gög ıraq yer qatı</i>
ديدي. اوغلبجوعن ياننه كتورب صوليش كوز. لم خاتم	243/11 didi oğlançuğın yanına getirüp soylamış görelüm hanum
	243/11 <i>dedi oğlançığın yanına gətürüp soylamış görəlüm xanum</i>
نه صوليش ايدن اوغل اوغل اي اوغول. قرانكولج	243/12 ne soylamış aydur oğul oğul ay oğul qarangu luça
	243/12 <i>nə soylamış aydır oğul oğul ay oğul qaranñuluça</i>
كوزلم ايدني اوغول. كوچلو بيلوم قوتني اوغل كوز	243/13 gözlerüm aydını oğul güçlü bilüm kuvveti oğul gör
	243/13 <i>gözlərim aydını oğul güçlü bəlim quvvəti oğul gör</i>
	244/1 ahır neler oldu qopdı menüm başuma didi qalqubanı
اخرونل اولري. نلر قوبدي. منم باشنه ديري. قلمتوبجي	244/1 <i>axır nələr oldu qopdı mənim başuma dedi qalqubanı</i>

<p>اوغل يرمه طاري كلدم . يويي صنسون . ال ايغري بطون</p>	<p>244/2 oğul yirümden tırı geldüm boynı şınsun al ayğırı butun</p>
	<p>244/2 oğul yerimdən tırı gəldim boynı sinsun al ayğırı butun</p>
<p>بندم . او اوليوب قوش قوشليوب كرزكن بوكلدي سرحدجي</p>	<p>244/3 bindüm av avlayup kuş kuşlayup gezer-i□en buñaldı □ürçdi</p>
	<p>244/3 bindim av avlıyub quş quşlyub gəzərkən buñaldı □üricdi</p>
<p>مني يره چالدي صاغ ايلوغم صندي . منم قره باشه نلر</p>	<p>244/4 meni yire çaldı sağ uyluğum şındı menüm qara başuma neler</p>
	<p>244/4 məni yerə çaldı sağ oyluğım sındı mənüm qara başıma nələr</p>
<p>کلدي . قره قره طاغردن خبراشمش . قنلو قنلو صولرزه</p>	<p>244/5 geldi qara qara tağlardan haber aşmış qanlı qanlı şulardan</p>
	<p>244/5 gəldi qara qara tağlardan xəbər aşmış qanlı qanlı sulardan</p>
<p>خبر کچمش . دمورقا بودر ورتدن خبر وارمش . الجه</p>	<p>244/6 haber kiçmiş Demür Qapu Dervendinden haber varmış alaca</p>
	<p>244/6 xabər keçmiş Dəmir Qapu Dervəndindən xabər varmış alca</p>
<p>طومان دشمش . ياد وغي يرده يك بکلي طوتک ديمش</p>	<p>244/8 tuman düşmiş yatduğı yirdi Big Begil tu□uñ dimiş qan alaca ordusını</p>
	<p>244/8 Tuman düşmiş yatduğı yerdə Bəg Bə□il tutuñ demiş qan alaca ordısın</p>
<p>قاروسندن . اغ اللري بعلک ديمش . قان الاجاوردسي</p>	<p>244/9 qarısından ağ ellerin bağlañ dimiş qan alaca ordısın</p>
	<p>244/9 qarısından ağ əllərin bağlañ demiş qan alaca ordısın</p>
<p>چا بک ديمش . اعجه يوزلو قيزني کليني يسير ايلک ديمش</p>	<p>244/10 çapuñ dimiş ağca yüzlü kızını □elinini yesir eyleñ dimiş</p>
	<p>244/10 çapuñ demiş ağca yüzlü qızını gelinini yesir eyləñ demiş</p>
	<p>244/11 qalkubanı oğul yirümden tırı</p>

	gelgil yilisi qara qazılıq
قالقۇبىي اوغل يركدن طوري كلكل . يلىسي قاره قاضلق	244/11 qalqubanı oğul yerindən turı gəlgil yelisi qara qazlıq
اتوك يpton بنكل . ارقوري تيان الاطاعني دورتن اشغل .	244/12 atuñ butun bingil arqurı yatan Ala tağı dünün aşğıl
	244/12 atuñ butun bingil arqurı yatan Ala tağı dünün aşğıl
	245/1 Bayındıra selam virgil bigler bigi olan Qazanuñ elin öpgil
بايندر دسلام ويركل . بلكر بكي اولان قرانك ال او بکل .	245/1 Bayındıra səlam vergil bağlar begi olan Qazanuñ əlin öpgil
	245/2 ağ saqallu babam buñlu digil elbetde ve elbetde Qazan Big maña
اغ سقلو بپام بولكود بکل . البتده والبتده قران بلك مكا .	245/2 ağ saqallu babam buñlu degil əlbətdə və əlbətdə Qazan Bəg maña
يتشسون ديري ديكل . كلترا اولسك مملكت يوزلب خراب	245/3 yitişsün didi digil gelmez olsañ memleket bozulup ħarab
	245/3 yetişsün dedi degil gəlməz olsañ mēmləkət bozulıb xərab
	245/4 olur kızum gelinüm esir gitdi bellü bilgil didi burada
اولور قیزم كلنوم اسير كتدي بملول بکل ديري . براراده	245/4 olur qızım gəlinüm esir getdi bəllü bilgil dedi burada
	245/5 oğlan babasına şoylamış ☐ örelüm ħanum ne şoylamış aydur baba ne
اوغلان بيكسنة صوليش كوزم خانم تصوليش ايدرببانه	245/5 oğlan babasına soylamış görəlüm xanum nə soylamış aydır baba nə
	245/6 söylərsin ne aydursın bağrum-ile yüregim ne tağlarsın qalqubanı
سويلرس نرايدرس . بغرمله يور كيم نه طاعلرس قالقوبني	245/6 söylərsən nə aydırsan bağrumla yürəgim nə tağlarsan qalqubanı
	245/7 yirümden turmağum yoq yilisi qara qazılıq atuma binmegüm
يرمدن طورمغ چوق . يلىسي قره قاضلق اتومد بنگوم .	

	245/7 <i>yerimdən turmağım yoq yelisi qərə qazlıq atuma binməgüm</i>
	245/8 yoq arqur Bili Ala Tağı avlayuban aşmağım yoq ağ
یحوق . ارتویلی الاطای اولیوب اشعاعم یوق . اغ	245/8 <i>yoq arqur Beli Ala Tağı avlayuban aşmağım yoq ağ</i>
	245/9 alınlu Bayındırñ divanına varmağım yoq Qazan kimdür men anuñ
التلوبا یندرک دیوانند وارمغم یوق . قزان کیمدر من اتوک	245/9 <i>alınlu Bayındırñ divanına varmağım yoq Qazan kimdür mən anuñ</i>
	245/10 elin öpmegüm yoq altuñdağı al aygırı maña virgil qan
ال اوپکیم یوق . التوکده غی ال ایغری مکا ویرکل . قان	245/10 <i>əlin öpməğim yoq altuñdağı al aygırı maña vergil qan</i>
	245/12 maña virgil yiñ yaqalar dikdüreyim senüñ-içün qara polad öz
مکا ویرکل . بکی یعاد کدریم سنرکچون . قره پولاد اوز	245/12 <i>maña vergil yeñi yaqa dikdirəyim sənüñçün qara polad üz</i>
	245/13 kılıcuñ maña virgil ğafillüce başlar ğeseyim senüñ-içün qarğı
قیلیک مکا ویرکل . قاتلوجه باشلر کسیم سنلیچون . قرغو	245/13 <i>qılıcuñ maña vergil ğafillüce başlar kəsim səninçin qarğı</i>
	246/1 talı sününü maña virgil göksinden er şaңçayım senün
طالی سکوکي مکا ویرکل . کوکسند ارصا نیچیم سنک	246/1 <i>talı sününin maña vergil göksindən er şaңçayım sənün</i>
	246/2 içün ağ yeləklü ötkün oşuñ maña virgil erden ere
اچون . اغ یلکلوا وتکون اوخک مکا ویرکل . اردن اره	246/2 <i>içün ağ yeləklü ötkün oxın maña vergil ərdən ərə</i>
	246/3 kiçüreyim senüñ için ala gözlü üç yüz yidüñ maña
کچورهیم سنک اچون . الاکوزلوا وچ یوزیکیدک مکا	246/3 <i>köçürəyim sənün için ala gözlü üç yüz yigidiñ maña</i>

<p>ويركل . يولداشلقا دىن محمد يولدا دوريشيم سنكچون دىدى</p>	<p>246/4 virgil yoldaşlığa dîn-i Muhammed yolına dürişeyim senüñ için didi</p>
	<p>246/4 vergil yoldaşluğa dini Mahamməd yolına dürişeyim sənîñçün dedi</p>
<p>بکل ایدرا ولیم اغزک اچون اوغول . اولم کم منم کچمش کونمى</p>	<p>246/5 Begil aydur öleyim ağzuñ için oğul ola kim menüm kiçmiş günimi</p>
	<p>246/5 Bəgil aydur öləyim ağzın için oğul ola kim mənim geçmiş günimi</p>
<p>اکدرتیس دىدى . مره کایم کتورک اوغلم کيسون . ال</p>	<p>246/6 aındurtmayasın didi mere geyimüm getürüñ oğlum geysün al</p>
	<p>246/6 aındurtmayasan dedi merə geyimim gətürüñ oğlum gəysün al</p>
<p>ایغرم کتورک اوغلم بئسون . ایل اورکمدین اوغلم میدانه</p>	<p>246/7 ayğırım getürüñ oğlum binsün il ürkmədin oğlum meydana</p>
	<p>246/7 ayğırım gətürüñ oğlum binsin el ürkmədin oğlum meydana</p>
<p>وارسون کرسون دىدى . اوغلاي طوتدیلر . اتاسيلم</p>	<p>246/8 varsun girsün didi oğlanı tonatdılar atası-y-ile</p>
	<p>246/8 varsun girsün dedi oğlanı tonatdılar atasıyla</p>
<p>یغی قوخوسن السه ایاتغیره دوکوردی . نوزی کوکد</p>	<p>246/11 yağı qoğunsın alsa ayağın yire döger-idi tozı göge</p>
	<p>246/11 yağı qoxunsun alsa ayağın yerə döğərdi tozı gögə</p>
<p>چقردی . کافرلر ایدر بولت بکلک در بر مجاز . نکور</p>	<p>246/12 çıxar-idi āfirler aydur bu at Begilüñdür biz qaçaruz Tekür</p>
	<p>246/12 çıxardı kafərlər aydır bu at Bəgilüñdür biz qaçaruz Təkür</p>
<p>ایزمره اوکات کورک بولکل بکلسته سزدن اوکدزمن مجازم</p>	<p>246/13 aydur mere oñat görüñ bu gelen Begil-ise sizden oñdin mem qaçaram</p>
	<p>246/13 aydır mərə oñat görüñ bu gələn Bəgilsə sizdən ögdən mən qaçaram</p>

<p>ديدي . كوزجى كوزلرې . كوردي كم آت بلك بلك اورزى</p>	<p>247/1 didi gözçi gözledi gördi kim at Begilüñ Begil üzerinde</p>
<p>دگل . اماير قوش دكلوا وغلان دركلوب تكوره حسيه</p>	<p>247/1 dedi gözci gözledi gördi kim at Bağilüñ Bağil üzərində</p>
<p>ويردي . ايدرات يراق و ايشق بلك بلك ايچند دگل</p>	<p>247/2 degül amma bir quş deñlü oğlandur gelüp Teüre haber</p>
<p>ديدي . تكور ايدر يوزادم سچلوك طراقت چاتلك اوغلان</p>	<p>247/2 <i>degil amma bir quş dëklü oğlandır gëlüb Tëküre xəbër</i></p>
<p>قرقودك اوغلان قوش يودكلوا ولور ميداخف تور</p>	<p>247/3 viridi aydur at yaraq ve ışuq Begilüñ Begil içinde degül</p>
<p>بچار ددي . يوزكاتر سچلوب اوغلانك اورزى كلىش</p>	<p>247/3 <i>verdi aydır at yaraq və ışuq Bağilüñ Bağil içində degil</i></p>
<p>اوغلان كافر صوليش كوره لم نه صوليش ايدر اوغلان</p>	<p>247/4 didi Tekür aydur yüz adam Teçilüñ taraka çaladuñ oğlanı</p>
<p>ايغري ارق اوغلان . قره بوزاد اور قياي كرك اوغلان</p>	<p>247/4 <i>dedi Tëküer aydır yüz adam sæçilüñ taraqa çatladiñ oğlanı</i></p>
<p>الذكي سكوسي صتق اوغلان . اغ تزلوب ياي كيد</p>	<p>247/5 qorquduñ oğlan quş yürëklü olur meydanı</p>
<p></p>	<p>247/5 <i>qorquduñ oğlan quş yürëklü olur meydanı</i></p>
<p></p>	<p>247/6 kaçar didi yüz kafir seçilüp oğlunuñ üzerine gelmiş</p>
<p></p>	<p>247/6 <i>kaçar dedi yüz kafër Teçilüp oğlanıñ üzərinə gəlmiş</i></p>
<p></p>	<p>247/7 oğlana kāfir soylamış görelüm ne soylamış aydur oğlan</p>
<p></p>	<p>247/7 <i>oğlana kafër soylamış görälüm nə soylamış aydır oğlan</i></p>
<p></p>	<p>247/9 ayğırı aruq oğlan qara polad öz kılıcı gedik oğlan</p>
<p></p>	<p>247/9 <i>ayğırı aruq oğlan qara polad üz qılıcı gödäk oğlan</i></p>
<p></p>	<p>247/10 elindeki süñüsü şınuq oğlan ağ tozlu yayı gide</p>

	247/10 əlindəki sügüsü sınıq oğlan ağ tozlu yayı gedə
اوغلان بلكند طقسان اوقى سيرك ارغلان ياشغى	247/11 oğlan bilüginde toqsan oқи seyrek oğlan yanındağı
	247/11 oğlan biləginde toqsan oқи səyrək oğlan yanındağı
بولداسلاري چيلاق ارغلان قرانكولچي كوزلري چونك	247/12 yoldaşları çıplaқ oğlan қaranguluça gözleri çönge
	247/12 yoldaşları çıplaq oğlan qaranñuluca gözlər çönge
شول اوغلاني طوتك قاروستدن اغ اللرين بعلك	248/1 şol oğlanı tuñ qarısından ağ ellerin bağlañ
	248/1 şol oğlanı tutuñ qarısından ağ əllərin bağlañ
غافلچي كوركلو باشن كسك . الج قانن يوزنه توكلن	248/2 ğafillüçe görklü başın kesüñ alça qanın yir yüzine töküñ
	248/2 ğafilüçə görklü başın kəñ alça qanın yer yüzünə töküñ
ديدي اغ سئلوبيك . وارسه اغتمغل . اغ برچكلو	248/3 didi ağ şaqallu babañ var-ise ağlatmağıl ağ pürçeklü
	248/3 dedi ağ şaqallu babañ var ağlatmağıl ağ birçeklü
اناک وارسه بوزلمغل . يالكوزيكت الب اولمز يوشن	248/4 anañ var-ise buzlatmağıl yalunuz yigit alp olmaz yavşan
	248/4 anañ varsa bozlatmağıl yalñuz yigit olmaz yavşan
دون بورادن ديدي ارغلان دخي بوراده صويليش كورهلم	248/6 dön buradan didi oğlan dağı burada şoylamış görəlüm
	248/6 dön buradan dedi oğlan dağı burada şoylamış görəlüm
نه صويليش ايدره رزه مرزه سويليه مره ايمت كافر التمد آك	248/7 ne şoylamış aydur herze merze öyleme mere itüm kəfir altumda al
	248/7 nə şoylamış aydır hərzə mərzə söyləmərə itüm kafər altumda al

ایفرم نہ بکنمزیسن سنی کوردی او نیار اکنده کی دمور طوتم	248/8 ayğırım ne beğenmezsin seni gördi oynar egnümdeki demür tonum
	248/8 ayğırım nə bəğənməzsən səni gördi oynar əgnindən dəmür tonun
چکنم قنار قره بولد اور قیلجوم قینن طوغرن قرغی	248/9 çignüm kışar qara polad öz kılıcum kının toğrar qarğu
	248/9 cignüm qısar qara polad uz kılıcum kının toğrar qarğı
طالی شکوم نہ بکنمزیسن کوکسوس دلوی کوکه پیرار انجه	248/10 ətalı şünüm ne beğenmezsin göksün delüp göge pırlar ağça
	248/10 talı sügüm nə bəğənməzsən köksün delüb gögə pırlar ağça
توز لوقتی یایم زاری زاری ایکلر صدقده اوخم کیسن	248/11 tozlu qatı yayum zārı zārı inler şadaqda oħum kişin
	248/11 tozlu qatı yayım zari zari inlər sadaqda oxum kişin
دلر یامنه یکتلم صواش دیلر الپ اره قور قوریرمک	248/12 deler yanumda yigitlerüm şavaş diler alp ere qorqu virmek
	248/ delər yanımda yigitlərim şavaş dilər alp erə qorqu vermek
عیب اولوز برو کلکل مره کافر دیشلم دیدی کافر ایذن	248/13 'ayıb olur berü gelgil mere āfir durişelüm didi āfir aydur
	248/13 eyb olur bərü gəlgil mərə kafər durişelüm dedi kafər aydır
اغوزک عارسزی ترکمانک دلوسنه یکرز باغه شوکه دیدی	249/1 Oğuzuñ 'arūzı Türmenüñ delü ĩne beñzer bağa didi āfir
	249/1 Oğuzuñ arūzı Türkmanıñ dəlüsinə bəñzər bağa dedi kafər
تکورا ایدر وارک صورک اوغلا بکلک سنی درد دیدی	249/2 Tekür aydur varuñ şoruñ oğlan Begilüñ ne ĩdir didi
	249/2 Təkür aydır varıñ ĩoruñ oğlan Bəgilüñ nəsidir dedi
کافر کلوب اوغلا نه صولیش کوره لم نجه صولیش ایدر	249/3 āfir gelüp oğlana şoylamış görelüm niçe şoylamış aydur

	249/3 <i>kafər gelüb oğlana soylamış görəlim necə soylamış aydır</i>
التوك غي ال اغري بلورز بلك در بلك قتي مره بوزد	249/4 altuñdağı al ayğırı bilürüz Begilüñdür Begil kanı qara polad
	249/4 <i>altuñdağı al ayğırı Bəgiliñdir Bəgil qanı qara polad</i>
اور قيبك بلك در بلك قتي الكوك غي مور طونك	249/5 öz kılıcuñ Begilüñdür Begil kanı egnüñde□ demür tonuñ
	249/5 <i>üz qılıcuñ Bəgiliñ Bəgil qanı əginüñdəği dəmür tonuñ</i>
بلك در بلك قتي يانك غي يكتار بيلك در بلك قتي اكر	249/6 Begilüñdür Begil kanı yanuñdağı yigitler Begilüñdür Begil kanı eger
	249/6 <i>Bəgiliñdie Bəgil qanı yanuñdağı yigitlər Bəgiliñdir Bəgil qanı əgər</i>
بلك بونده ايستسه كيجم يدكن چمك ايدريك اعجم يوزلو	249/7 Begil bunda imiş-ise giceyedeğin cenk ide-y-ıduğ ağça tozlu
	249/7 <i>Bəgil bunda imiş isə gecəyədəkin cənk edəydik ağça tozlu</i>
قتي ماي لوطار تشيدق اغ يلكو ادتك او خلو	249/8 qatı yaylar tartışa-y-ıduğ ağ yelekli ötkün oğar
	249/8 <i>qatı yaylar tartışaydıq ağ yelekli ötkün oxar</i>
اتشيدق سن بلك نسن او غلن ديكل مره ديري	249/9 atışa-y-ıduğ □en Begilüñ ne□en oğlan digil mize didi
	249/9 <i>atışaydıq sən Bəgiliñ nəsən oğlan degil mizə dedi</i>
بلك او غلي بوراده صويلشن كوره لم خانم نه صويلشن ايدر	249/10 Begil oğlı burada soylamış görelüm hanum ne soylamış aydur
	249/10 <i>Bəgil oğlı burada soylamış görelüm xanum n</i>
مره كاترسن مني بلمزيسين اغ التلو بايندر خانوك	249/11 mere □āfir □en meni bilmez-misin ağ alınlı Bayındır Hanuñ
	249/11 <i>mərə kafər sən bilməzmisin ağ alınlı Bayındır Xanuñ</i>

بىگىر بىگىسى سالور قزان قرطاشنى قوۋ كۈنە چىپار تىدى	249/12 bigler bigisi Salur Qazan qartaşı Qara Göne
	249/ <i>bağlar bağisi</i> Salur Qazan qartaşı QaraGünə
دۈنە بىلەز دۈلۈك اورن دودن اوغلى الپ رستم بوزاتلو	249/13 dönebilmez Delük Evren Düzen oğlu Alp Rüstem boz atlu
	249/13 <i>çapar yetdi dönəbilməz Dülək Uran Düzən oğlu Alp Rüstem boz atlu</i>
بىرەك بىگ بىگۈك اونە اپچىرلردى سىندىن چاسوس گەلد	250/1 Beyrek Big Beğilün ivinde içerler-idi senden cāsus gēldi
	250/1 <i>Beyrək Bəg Bəgilün evinde içərlərdi səndən casus gəldi</i>
التىدە غى ال ايغره بىگى مېنى بىندىردى قوۋ پولات اورن	250/2 altundağı al ayğıra Begil meni bindürdi qara polad öz
	250/2 <i>altundağı al ayğırı Bəgil mənı bindirdi qara polad uz</i>
تياجىن قوت وىردى قرغوطاي سىكوسى ھىت وىردى	250/3 kılıcın kuvvet viridi qarğu talı sünüsün himmeğirdi
	250/3 <i>qılıcın quvvət verdi qarğu talı sügüsün himmət verdi</i>
ياستە غى او جىموز يىگىدىن مكا يولداشلفە قوشىدى	250/4 yanındağı üç-yüz yigidin maña yoldaşlığa qoşdı
	250/4 <i>yanındağı üç yüz yigidin maña yoldaşlığa qoşdı</i>
من بىگك او غىلىم مرە كافىر بىرەك دوكشام دىدى كافىر	250/5 men Begilün oğlıyam mere kâfir berü gelgil döğişelüm didi kâfir
	250/5 <i>mən Bəgilün oğlıyam mərə kafər bəriü gəl döğüşəlim dedi kafər</i>
تکورايدىر قاتلان مرە قوات اوغلى من سکا ورايم دىدى	250/6 Tekür aydur qatlan mere qavat oğlu men saña varayım didi
	250/6 <i>Təkür aydır qatlan mərə qavat oğlu mən saña varayın dedi</i>
التي بىرلى كىزىنى الە الرى اوغلاتك اوررتە سوردى	250/7 altı perlü gürzini ele aldı oğlanuñ üzerine sürdi

	250/7 altı pərlü gürzini ələ aldı oğlanuñ üzərinə sürdi
کافر اوغلانی قتی اوردی . قلغان اواری توغلاستی	250/9 kəfir oğlanı qatı urdı qalqanın uvatdı tuğulğasını
	250/9 kafər oğlanı qatı qalqanın ovatdı tuğulğasını
بوغردی . قماقلر صیردی . اوغلانی ایمادی کرزله .	250/10 yoğurdu kapaqların şıyırdı oğlanı alımadı gürz-ile
	250/10 yoğurdu qapaqların şıyırdı oğlanı alımadı gürzlə
دو کشدیله . قه پوله داوز قلیله طار تشدیله . سرپه	250/11 döğışdiler qara polad öz kılıç-ile tartışdılar serpe
	250/12 döğışdilər qara polad üz kılıç ilə tartışdılar sərpə
سرپه میدانه قیلاج لشدیله . چکیله طوغرنی قیلاج	250/12 serpe meydanda kılıçlaşdılar çinginləri toğrandı kılıç
	250/12 sərpə meydanda qılıçlaşdılar cinginləri toğrandı kılıç
	250/13 ları uvandı bir birin alımadı qarğuşalı süñüleri ile
کری اواری بربرین ایمادی . قوغوشالی سکولرایمده	250/13 ları ovandı bir birini alımadı qarğuşalı süğülər ilə
	251/1 kırışdılar meydanda buğa kibi süşişdiler göğüsleri delindi
قیشدیلر میدانه بقاکی سوسشدیلر . کوسلری اندی	251/1 qırışdılar meydanda buğa kibi süşişdilər göğüsləri dəlindi
	251/2 süñüleri şındı bir birin alımadılar at üzərindən ikisi
سکولری صندی بربرین ایمادیله . آت اودرنده ایکسی	251/2 süğüləri şındı bir birin alımadı at üzərindən ikisi
	251/3 qarvaşdılar tartışdılar kafirüñ gücü ziyada oğlan zəbun
قوشدیله طر تشدیله . کافرک کوجی زیاده اوغلان زبون	251/3 qarvaşdılar tartışdılar kafəriñ gücü ziyadə oğlan zəbun

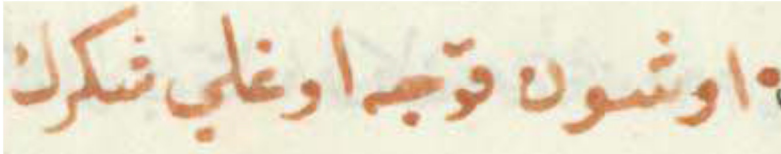
اولدي. الله تعالى يريلو اروب صويليشن كوره لم يخه صويليشن.	251/4 oldu Allah Ta'ālaya yalvarup şoylamış görelüm niçe şoylamış
	251/4 oldu Allah Taalaya yavarub soylamış görəlüm necə soylamış
ابدريو جلودن يو جده سن. بوجه شكري كسه بلمز نخه سن.	251/5 aydur yücelerden yücesin yüce Tāñrı kimse bilmez niçesin
	251/ aydır yücalardan yucasan yuca Tāñrı kimə bilməz necəsən
كوكلو شكري سن ادمه تاج اوردك شيطانه لعنت قلدك	251/6 görklü Tāñrı sen Ādeme tac urduñ şeytana la'net kılduñ
	251/6 görklü Tāñrı sən Adəmə tac urduñ şeytana lanət qıldın
برصو جدون اوتري دركاهدن سوردك ابراهيمي طوندردك	251/7 bir suçdan ötürü dergahdan �urduñ İbrahimi tu �urduñ
	251/7 bir suçdan ötri dərğahdan sürdiñ İbrahimi tutdurduñ
خانم كونه چولخادك كوترب اوده اندردك اودي بستان	251/8 hanum göne çolğaduñ götürüp oda atdurduñ odi bostan
	251/9 xam göne çulğaduñ götürüp oda atdurduñ odi butsan
قلدك برلكو كه صفندم عزيز الله خوجم كامد ديري	251/9 kılduñ birliğüñe şığındum ' Aziz Allah hocam maña meded didi
	251/9 qılduñ birlüğüñə şığındım Əziz Allah xocam maña mədəd dedi
كانرايدرا وغلان اندوكسه شكركه بي يلو ارسن سنك	251/10 kāfir aydur oğlan alınmaduñ-ise Tañrıña mı yalvarursın señün
	251/10 kafər aydır oğlan alıñmadunsa tǎñrıñəmi yalvarursan sənüñ
يرتكرك وارسه منم تيش اكي پنجانم وارديري اوغلان	251/11 bir tāñrın var-ise menüm yitmiş iki puṭhanam var didi oğlan
	251/11 bir tañrın varsa mənüm yetmiş iki butxanam var dedi oğlan
ابدري يا عاصي ملعون سن پرتلر كه يلو ارسنك من	251/12 aydur ya 'āşī mel'un �en putlaruña yalvarur-i �eñ men

	251/12 <i>aydır</i> ya <i>asi məlun səb putləruñə yalvarırsan mən</i>
عالمی یوگدن وار ایند اللہ صغندم دیری • حق	251/13 'älemleri yoqdan var iden Allahuma şığındım didi haq
	251/13 <i>aləmləri yoqdan var eden Allahıma şığındım dedi haq</i>
تعالی جبرائیل یوردی کم یا جبرائیل وار شوک قولوم	252/1 Ta'ala Cebrā'ile buyurdı kim Ya Cebrā'il var şol quluma
	252/2 Təala Cəbrayilə buyurdı kim ya Cəbrail var şol quluma
	252/2 kırq erçe quvvət virdüm didi oğlan kafəri götürdi
قو قارجه قوت ویردم دیری • اوغلان کافری کورتوی	252/2 <i>qırq ərcə quvvət verdim dedi oğlan kafəri götürdi</i>
یرہ اوردی • بورتندن قانی ددک کبی شورلدی چچرایوب	252/3 yire urdı burnından qanı düdük kibi şorladı şıçrayup
	252/3 <i>yere urdı burnından qanı düdüük kibi şorldı şıçrayub</i>
شاهین کبی کاترک بوغانیم الہ الہی • کافرا پدیریکت	252/4 şāhin kibi kāfirün boğazın ele aldı kāfir aydur yigit
	252/4 <i>şahin kibi kafəriñ boğazın ələ aldı kafər aydur yigit</i>
امان سزوک دینه نہ دیرلر • دینوکہ ئردم دیری • برموق	252/5 aman sizüñ dine ne dirler dinüñe girdüm didi parmaq
	252/5 <i>aman izüñ dinə nə derlər dinüñə girdim dedi parmaq</i>
کوتروب شهادت کتوروب مسلمان اولری • قالان	252/6 götürüp şahadet getürüp müsülman oldı qalan
	252/6 <i>götürüb şəhadət gətürüb müsəlman oldı qalan</i>
کافرلری بلوب میدانی سالوب قاجدی • اقبخی لرا کازک	252/7 kāfirler bilüp meydanı şalup qaçdı aqınçılar kāfirün
	252/7 <i>kafərlər bilüb meydanı şalup qaçdı aqıncıla kafəriñ</i>

البع كوتن اوروب قىزن كلينين اسير اتدیلر. اوغلان	252/8 ilin günün urub kızın gelinin esir itdiler oğlan
	252/8 elin günün urub kızın gəlinin əsir etdilər oğlan
بياسنه موشى كوتى كوندردى. قريم الدم ديري اغ شملار	252/9 babasına muştucu gönderdi qarımın aldum didi ağ şaqqallu
	252/9 babasına muştucu göndərdi qarımın aldum dedi ağ saqqallu
بياسي قوشوكلدي اوغلانك بويني قوجدي. دونب	252/10 babası qarşu gəldi oğlanın boynın quçdı dönüp
	252/10 babası qarşu gəldi oğlanın boynın qucdı dönüb
اولرنگلدير. قوشويان قرو طاعند اوغلان ييلاق	252/11 ivlerine geldiler qarşu yatan qara tağdan oğlana yaylak
	252/11 evlərinə gəldilər qarşu yatan qara tağdan oğlana yaylak
دیردی. قوجي يوكرك اتن تاو ویردی. اعجه	252/12 virdi qara qoçı yügruk atdan tavla virdi ağça
	252/12 verdi qara qocı yügrek atdan tavla verdi ağça
يوزلوا وغلنه اعجه قتون شول ویردی. الاكوزلوا وغلنه	252/13 yüzlü oğlına ağça qoyun şölen virdi ala gözlü oğlına
	252/13 yüzlü oğlına ağça qoyun şölən verdi ala gözlü oğlına
آل دواخلوكلن الدي. اغ النلو بايندر خانة پيچيك جومري	253/1 al duvaşlu qəlin aldı ağ alınlu Bayındır Hana pencik çıkardı
	253/1 al duvaxlu gəlin aldı ağ alınlu Bayındır Xana pənyek cıqardı
اوغلى الدي. بايندر خانك ديوانه واردي ال ايردي	253/2 oğlın aldı Bayındır Hanuñ divanına vardı el öpdi
	253/2 oğlın aldı Bayındır Xanuñdivanına vardı əl öpdi
پادشاه قزان اوغلي اوروزك صاغ ياننه اكاي	253/3 pādişah Qazan oğlu Uruzuñ sağ yanına aña yir

	253/3 <i>padişah Qazan oğlu Uruzuñ sağı yanına aña yer</i>
	253/4 gösterdi cübbe çuğa çırğap geyürdi Dedem Korkut
	253/4 <i>gösterdi cübbə çuğa cırğab geyürdi Dədəm Qorqud</i>
	253/5 gelüben şazılıq çaldı bu Oğuz-nāmeyi düzdi hoşdı
	253/5 <i>gələbən şadıluq çaldı bu Oğuznaməyi düzdi hoşdı</i>
	253/6 Begil oğlu Emrenüñ olsun didi gāziler başına
	253/6 <i>Bəgil oğlu Əmranıñ olsun dedi gazilər başına</i>
	253/7 ne geldügin söyledi yöm vireyim hanum yirlü qara tağlaruñ
	253/7 <i>nə gəldigin söylədi yüm verəyin xanım yerlü qara tağlaruñ</i>
	253/8 yıqılmasun kölgelüçe qaba ağacuñ esilmesün Allah viren
	253/8 <i>yıqılmasun gölgəlicə qaba qğacun kəsilməsün Allah veren</i>
	253/9 ümidüñ üzilmesün günahuñuzı adı görklü Muhammede
	253/9 <i>ümidiniñ üzilməsün günahınızı adi görklü Məhəmmədə</i>
	253/10 bağışlasun hanum hey
	253/10 <i>bağışlasun xanum həy</i>

UŞUN KOCA OĞLI SEGREK 253/11 BOYINI BEYĀN İDER

بويني بيان ايدور

<p>اغوز زماننده اوشون قوجنه</p>	<p>Oğuz zamanında Uşun Qoca</p> <p>Oğuz zamanında Uşun Qoca</p>
<p>ديرلر برکشي واردي عمرنه اكي اوغلي واردي اولو</p>	<p>253/12 dirler bir kişi var-idi ömründe iki oğlu var-idi ulu</p> <p>253/12 deərlər bir kişi vardı ömründə iki oğlu vardı ulu</p>
<p>اوغلنك ادي اكر ك ايري. بهادر دلو نجشي يكت</p>	<p>253/13 oğlının adı Egrek idi Bahadır delü yahşı yigit</p> <p>253/13 oğlının adı Əgrək idi Bahadır dəlü yaxşı yigit</p>
<p>ايدې بايندر خانك ديواننه چچن استسه واركلور</p>	<p>254/1 idi Bayındır Hanuñ divanına kaçan istese varur gelür</p> <p>254/13 idi Bayındır Xanıñ divanına kaçan istəsə varur gəlür</p>
<p>دي بکلر بکي اولن تزان ديواننده يوكاچ قنوباجه</p>	<p>254/2 idi bigler bigi olan Qazan divanında buña hiç qapu baca</p> <p>254/2 idi bəglər bəgi olan Qazan divanında buña heç qapu baca</p>
<p>بوغدي بکلر بصوب تزان اوکنده اوتورردې کسيه</p>	<p>254/3 yoğ-idi bigler başup Qazan öñinde oturur-idi kimseye</p> <p>254/3 yoğdı bəglər basub Qazan ökində otururdu kimsəyə</p>
<p>التفات ايلنردې مکر خانم کنه برکون بکلر بصوب</p>	<p>254/4 iltifat eylemez-idi meger hanum gine bir gün başup</p> <p>254/4 iltifat eyləməzdi məgər xanım gənə bir gün basub</p>
<p>اوتوريجي ترس اوتامش ديرلردې اغوزده بريکيت</p>	<p>254/5 oturıçak Ters Uzamış dirler-idi Oğuzda bir yigit</p> <p>254/5 oturıçak Tərs Uzamış deərlərđi Oğuzda bir yigit</p>

<p>واردي • ايدر مره اوشون توچه اونغلي بوا وتورن بگلر</p>	<p>254/6 var-idi aydur mere Uşun Koca oğlu oturan bigler</p>
	<p>254/6 vardı aydır mərə Uşun Qoca oğlu oturan bəglər</p>
<p>هربري اوتدوغني يري قاييله اتكيله الوبدر • مره سن</p>	<p>254/7 her biri oturduğu yiri kılıcı-y-ile etmegi-y-ile alupdur mere sen</p>
	<p>257/7 hər biri oturduğu yeri qılıçilə atməglə alupdur mərə sən</p>
<p>باشري كسدك قايي توكدك اجبي طويردك يالنجيني</p>	<p>254/8 baş mı esdüñ qan-mı tökdüñ aç-mı toyurduñ yalınçaq mı</p>
	<p>254/8 baş mı kədiñ qan mı tökdüñ aç mı toyurduñ yalınçıq mı</p>
<p>طوندك ديري • اكر ايدر مره ترس اوزامشك ياش</p>	<p>254/9 tona^{duñ} didi Egrek aydur mere Ters Uzamiş baş</p>
	<p>254/9 tonatduñ dedi Əgrek aydır mərə Tərs Uzamiş baş</p>
<p>كسوب قان توكك هتري درديري • ايدر بلي هنردر</p>	<p>254/10 kesüp qan tökmək hüner-midür didi aydur beli hünerdür</p>
	<p>254/10 kəsüb qan tökmək hünər midir dedi aydır bəli hünərdir</p>
<p>يا ترس اوزامشك سوزي اكر كه كار ايلدي طوري</p>	<p>254/11 ya Ters Uzamişuñ sözi Egrege kār eyledi türdi</p>
	<p>254/10 ya Tərs Uzamişuñ sözi Əgrəgə kar eylədi türdi</p>
<p>قزان بگردن ايتن دلري ايتن ويردي جفرتدي • اقبني</p>	<p>254/12 Qazan Bigden aqın diledi aqın virdi çığırdı aqınçı</p>
	<p>254/12 Qazan Begden aqın dilədi aqın verdi çağırdı aqınçı</p>
<p>ديرلدي • اوج يوز صاي جد الويكت بونك يانه جمع</p>	<p>254/13 dirildi üç yüz şay cıdalı yigit bunuñ yanına cem</p>
	<p>254/13 dərildi üç yüz say cıdalı yigit buniñ yanına cəm</p>
<p>اولدي ميخانه ده بشن كون يم اچمه اولدي • انون شروكون</p>	<p>255/1 oldı meyhanada biş gün yime içme oldı andan Şirögüven</p>

	255/1 <i>oldı məyxanədə beş gün yemə içmə oldı andan Şirokuz</i>
اوچندن کوچه دکنه دکن ایل چار پدی . غلبه طیوم اولدی	255/2 uçından Gökçe Deñize degin il çarpdı ğalaba toyum oldı yolu
	255/2 uçından Gögçe Dəñizə dəgin el çarpdı ğalaba toyum oldı yolu
یولی النجه قلم سنه اوغرامشیدی . قره تکورا وراده بر قوری	255/3 alınca kal'asına uğramış-idi Qara Tekür orada bir qoru
	255/3 əlincə qələsinə uğramışdı qara Təkür orada bir qoru
یا پد رمشیدی . او چاردن قاز تاوق یورردن کبک طاوش	255/4 yapdurmış-idi uçardan qaz tavuq yorırdan geyik tavşan
	255/4 yapdırmışdı uçardan qaz tauq yürürdən keyik tavşan
بو حوله طولدرب اغوز یکتلونه بونی دام ایتمشیدی اوشون	255/5 bu havluya toldurup Oğuz yigitlerine bunu dām imiş-idi Uşun
	255/5 bu holəyə toldurup Oğuz yigitlərinə bunu dam ətmışdi Uşun
قوجهداغلنک بو قوریدا اوغرادیدی . قورنک قیتوسج اواندیر	255/6 Koca oğlunuñ yolu bu qoruya uğradı qorunuñ qapusın uvatdılar
	255/6 Qoca oğlınıñ yolu bu qoruya uğradı qorunuñ qapusın ovatdılar
صغیر کبک قاز تاوق قردلریدیلر ایچدی . اتلرینک	255/7 sığın geyik qaz tavuq kırdılar yidiler içdiler atlarınıñ
	255/7 sığın keyik qaz tauq kırdılar yedilər içdilər atlarıñ
ایرلون الدیر . کیم لرن چقردی . مکر قره تکورک جاسوی	255/8 eyerlerin aldılar geyimlerin çıqardılar meger Qara Tekürüñ cāsusu
	255/8 əyərlərin aldılar geyimlərin çıqardılar məğər Qara Təkürüñ casusu
واردی بوتلری کوردی . کلوب ایرر مرقه اوغوزدن	255/9 var-idi bunları gördi gelüp aydur mere Oğuzdan
	255/9 vardı bunları gördi gelüb aydır mere Oğuzdan

<p>بربولك ايتي كلدي. قورونك بتوس او اتلر ائلتك</p>	<p>255/10 bir bölük atlı geldi qorunuñ qapusın uvatdılar atlarıñ</p>
	<p>255/10 bir bölük atlı galdi qoruniñ qapusın ovatdılar atlarıñ</p>
<p>ایرن الوب کیملرن چقرولر. مر نه طورر سزیدی. الی</p>	<p>255/11 eyerin alup geyimlerin çıkardılar mere ne turursınız didi altı</p>
	<p>255/11 əyərin alub gəyimlərin çıkardılar merə nə turırsınız dedi altı</p>
<p>یوز قره صونلر کافر بونلرک اوزنه قتلدر یکتلری</p>	<p>255/12 yüz qara tonlu kafir bunlarıñ üzərinə qoyuldılar yigitleri</p>
	<p>255/12 yüz qara tonlu kafər bunlarıñ üzərinə qoyuldılar yigitləri</p>
<p>قردیبر آکرکی طوتلر. الیخه قلعونه زتانه برقدیلر</p>	<p>255/13 kırdılar Egredi tutdılar Alınca Qal'asına zindana bıraқdılar</p>
	<p>255/13 kırdılar Əgrəgi tutdılar Əlincə Qələsinə zindana bıraқdılar</p>
<p>قره قره طا غلردن خبر اشدي. قتلوقتلو صولردن خبر</p>	<p>256/1 qara qara tağlardan haber aşdı kanlu kanlu şulardan haber</p>
	<p>256/1 qara qara tağlardan həbir aşdı qanlı qanlı sulardan xəbər</p>
<p>کچدی. قالن اغوز ایللر نه خبر واردي. اوشون قوجنک</p>	<p>256/2 kiçdi Qalın Oğuz illerine haber vardı Uşun Qocanuñ</p>
	<p>256/2 keçdi Qalın Oğuz ellərinə xəbər vardı Uşun Qacanın</p>
<p>اغ بان ابوي. اوکنده شیون قوبدی. قازه بکزن قزی</p>	<p>256/3 ağ ban ivin öñinde şiven qopdı qaza beñzer qızı</p>
	<p>256/3 ağ ban evin ögində şivən qopdı qaza bənzər qızı</p>
<p>کلینی اغ چقریب قره کیدی. اوشون قوجه اوغل اوغل دیو</p>	<p>256/4 gelini ağ çıqarup qara Qeydi Uşun Qoca oğul oğul diyü</p>
	<p>256/4 gəlini ağ çıqarub qara gəydi Uşun Qoca oğul oğul deyü</p>
<p>اغچه یوز لو اتاسیلم اغلشدلر یوزلشدلر. ایکولوا اولور</p>	<p>256/5 ağça yüzlü anası-y-ile ağlaşdılar buzlaşdılar eyegülü ulalur</p>

	256/5 ağça yüzli anasıyla ağlaşdılar <i>bozlaşdılar iləgün ulalur</i>
قیرقالوبویوز. مکرخانم اوشون قوجەنک کچی. اوغلی سکرک	256/6 qapurqalu böyür meger hanum Uşun Qocanuñ qıçı oğlu Segre
	257/6 qapurqalu böyür meğar xanım Uşun Qocanuñ kiçi oğlu Səgrək
ایوبها درالپ دلویکت قوپدی. برکون یولی بردرنگه	256/7 eyü bahadır alp delü yigit qopdı bir gün yolu bir dirnege
	256/7 eyü bəhadır alt delü qopdı bir gün yolu bir dərnegə
اوغرا دی قوتدیر. یملک اچک اتیلر. سکرک مست اولدی	256/8 uğradı qondılar yimek içmek itdiler Segrek mest oldu
	256/8 uğradı qondılar yemək içmək etdilər Səgrək məst oldu
	256/9 taşra ayak yolına çıqdı gördi kim öksüz oğlan bir
طشره ایاق یولنه چقیدی. کوردی کم اوکسدا وغلان بر	256/9 taşra ayaq yolına çıqdı gödi kim öksüz oğlan bir
قزانی چکشور. مره نولد کتر دیویر شیلک بیرنه بر شیلک	256/10 kızanı çeşür mere nolduñuz diyü bir şapala birine bir şapala
	256/10 kızanı əküşir merə nolduñız deyü bir şillə birinə bir şillə
	256/12 acı olur biri aydur mere mizüm öksüzlüğümüz yetezmi bizi
آجی اولور. بری ایدر مزه مزه اوکسوز لکمز یتمیزی. بزعی	256/12 acı olur biri aydır mərə mizim ölsüzliğimiz yetməzmi bizi
نیه اوررس هترک وارایسده قرطشک انجه قلمسده اسپر دور	256/13 niye urursın hünərüñ var-ise qartaşuñ Alınca Qal'asında esirdür
	256/13 niyə uararsan hünəriñ var isə qartaşuñ Alınca Qaləsində əsirdir
وارانی قورتدی. سکرک ایتدی. مره قرداشمک ادی	257/1 var anı qurtar didi Segrek ayıtdı mere qardaşumuñ adı
	257/1 var anı qurtar dedi Səgrək ayıtdı mərə qardaşımın adı

ندرايتدي آرك در ايتدي امري آركه سيرك يراسوز	257/2 nedür ayıtdı Egrekdür ayıtdı imdi Egrege Segrek yaraşur
	257/2 <i>nədir ayıttı Əgrəkdir ayıtdı emdi</i> Əgrəgə Səgrək yaraşır
قرداشم صاغش فيور مرم. قرداش سزاعوزده طور مرم	257/3 qardaşum sağ imiş qayurmazam qardaşsuz Oğuzda turmazam
	257/3 <i>qardaşım sağmış qayurmazam</i> qardaşsuz Oğuzda turmazam
قرا تلو لوكوزم ايدني قرداش ديواغلا دي. ايجرو صحبته	257/4 qarangulu gözüm aydını qardaş diyü ağıladı içeri şöhbete
	257/4 <i>qarañulu gözüm aydını qardaş deyü ağıladı içəri sohbətə</i>
کردي. دستورد يلدري. بکلره خوش قالوک ديدري. آتن	257/5 girdi destur diledi bigler hoş qalun didi atın
	257/5 <i>girdi dəstur dilədi bəglər xoş qalın dedi atın</i>
چکد لر يندي. چا بدني اتاستک اون کلدري. استذت	257/6 çekdiler bindi çapdı anasınıñ ivine geldi atından
	257/6 <i>çəkdilər bindi çapdı atasınıñ evinə geldi atından</i>
ايندي. اناستک ديلن ارادي سكرک بوداده صوتليش	257/7 indi anasınıñ dilin aradı Segrek burada soylamış
	257/7 <i>endi anasınıñ dildin aradı Səgrək burada soylamış</i>
كوره لم خانم نر صوتليش. ايدر قلعوبني اتايرمدن صوردي	257/8 görelüm hanum ne soylamış aydur qalqubanı ana yirümden turdum
	257/8 <i>görəlim xanım nə soylamış aydır qalqubanı ana yerimdən turdı</i>
يليسي قره قاضلق انم بطون بندم. ار قوري تيات الا	257/9 yilisi kara qazılıq atuma bütün bindim arqarı yatan Ala
	257/9 <i>yelisi qara qazlıq atıma bütün bindim arqarı yatan Ala</i>
طاع اتکنه واردم. قنلواغوز ايللرندک دزنک وار يينق	257/10 Tağ eḡine vardum Qanlı Oğū illerinde dirnek var imiş

	257/10 Tağ ətəginə vardım Qanlı Oğuz <i>ellərində dərnək var imiş</i>
	257/11 anda vardım yimek içmek arasında ağ boz atlu bir çapar
اندە واردەم يەك اچمك اراسندە اغ بوزاتلۇر چاپار	257/11 anda vardım yemək içmək arasında ağ boz atlu bir çapar
	257/12 geldi çok zaman-imiş Egrek dirler bir yigit tutsağ-imiş
كەلدى چوق زاماننىش اكوك دىرلر بىر يىگىت تۇتساغىش	257/12 geldi çoq zaman Əgrək deərlər bir yigit tutsağmış
	257/13 Qādir Tañrı yol virmiş çıqup gelmiş ulu kiçi qalmadı
قادىر تەنگىرى يول وىرمىش چىقۇپ كەلگەن اولۇكىچى قالمىدى	257/13 Qadir Təñrı yol vermiş çıqub gəlmiş ulu qiçi qalmadı
	258/1 ol yigide karşı gitti ana men de varayın mı ne dirsın
اول يىگىدە قارشۇ كەتدى انامندە وار يىغى تە دىرسىن	258/1 ol yigidə qarşu getdi ana mənde varayınmı nə dersin
	258/2 didi anası burada şoylamış görelüm hanum ne şoylamış
دیدی اناسى بورادە سويليش كوره لم خانم تە سويليش	258/2 dedi anası burada soylamış görəlim xanım nə soylamış
	258/3 aydur ağzuñ için öleyim oğul dilüñ için öleyim oğul
ایدراغزك اچمۇن اولیم اوغل دلوك اچمۇن اولیم اوغل	258/3 aydur ağzıñ için öləyim oğul diliñ iin öləyim oğul
	258/4 karşı yatan karşı tağüñ yıkılmış- idi yüceldi ahır aqındılı
قوشۇتقان قرە طاغك ياتمىش ايرى يوجلدى اخراقندى	258/4 qarşı yatan qarşu tağıñ yıqılmış idi yücaldi axır aqındılı
	258/5 görklü şuyuñ soğılmış-idi çağladı ahır qaba ağaçda
كوركلو صوبىك صوغلمىشدى چاغلدى اخرقبا اغاچدە	258/5 görklü suyıñ souğılmışdı çağladı axır qaba ağaçda

<p>طال بوداغلک قورمیشدی • یشارب کو کردی آخر •</p>	<p>258/6 tal budağın qurımış-idi yeşerüp gögerdi aħır</p>
	<p>258/6 tal budağın qurımışdı yaşarib göğərđi axır</p>
<p>قالغ اغوز بکلری ایتنه وارسه سن • وارغل اول یکیده •</p>	<p>258/7 Qalın Oğuz bigleri izine varsa sen varğıl ol yigide</p>
	<p>258/7 Qalın Oğuz bəgləri izinə vrsa sən varğıl ol yigida</p>
<p>یتدوکلن • اغ یوز اتمک اوررتن یره اینکل • ال قاوشیب •</p>	<p>258/8 yetdügünde ağ boz atın üzerinden yire ingil el qavşurup</p>
	<p>258/8 yetdügində ağ boz atın üzərindən yerə engil əl qavşırub</p>
<p>اول یکیده سلام ویرکل • ایلی اوپب بوینن توچغیل •</p>	<p>258/9 ol yigide selam virgil elin öpüp boynın quçğıl</p>
	<p>258/9 ol yigida selam vergil əlin öpüb boynın quçğıl</p>
<p>قره طاعم یوکسکی قزطاش دیکل • نه طور رسن اوغول •</p>	<p>258/10 qara tağım yüksegi qartaş digil ne turursın oğul</p>
	<p>258/10 qara tağım yüksəgi qartaş degil nə turırsın oğul</p>
<p>یورتغل دیری • اوغلان اتاسته صولیش کوره لم •</p>	<p>258/11 yortğıl didi oğlan anasına soylamış ☐örelüm hanum ne soylamış</p>
	<p>258/11 yorğıl dedi oğlan anasına soylamış görəlüm xanım nə soylamış</p>
<p>نه صولیش ایدر انا اعزک قزریسون • انا دیک چوریسون •</p>	<p>258/12 ne soylamış aydur ana ağzuñ qurısın ana dilin çürisün</p>
	<p>258/12 nə soylamış aydır ana ağzın qurısın ana dilin çürisün</p>
<p>منم خود قرداشم وارمش قایورسم اولمن • قزداش سوز •</p>	<p>258/13 menüm həd qardaşım var-imiş qayursam olmaz qardaşsuz</p>
	<p>258/13 mənim xod qardaşım varmış qayursam olmaz qardaşız</p>
<p>اغوزده طور رسم اولمن • انا حقی تکرری حقی اولمسیدی •</p>	<p>259/1 Oğuzda tursam olmaz ana haqqı Tañrı haqqı olmasa-y-idi</p>

	259/1 Oğuzda tursamalmaz ana həqqi Təñri həqqi olmasaydı
قو بورد اوز قیلم طورتايدم. غافلوج کورکلو باشک	259/2 qara polad öz kılıcum tarta-y-idüm gafillicüce görölü başuñ
	259/2 qara polad üz qılıcum tartaydım gafillicüce örkli başuñ
کسیدم. المجه قانک یر یوزنه توکیدم. انا ظالم اتا دیدیم	259/3 kese-y-idüm alça qanuñ yir yüzine öle-y-idüm ana zalım ana didi
	259/3 kəsəydim alça qanuñ yer yüzinə tökəydiana zəlīm ana dedi
بیاسی ابدریکلش خنردر اوغل فچن کیدن سنک اعاک	259/4 babası aydur yañlış xəbərdür oğul qaçan giden senuñ ağañ
	259/4 babası aydır yañlış xəbərdür oğul qaçan gedən seniñ ağañ
دکل اردر. اغ صقللومن بیایکی اغامقل. قریجق اولش	259/5 degül ayurdur ağ şaqallu men babañı ağlatmağıl qarıcuq olmış
	259/5 degil ayırdır ağ saqallu mən babañı ağlatmağıl qarıcuq olmış
انکی یوزلمقل. دیری اوغلن یوراده. صولیش ایدر	259/6 anañı buzlatmağıl didi oğlan burada soylamış aydur
	259/6 anañı bozlatmağıl dedi oğlan burada soylamış aydır
او جیوز المئس الت الب او بنسه. قنلوکیک اوز زینت	259/7 üç yüz altmış altı alp ava binse kanlu geyik üzerine
	259/7 üç yüz altmış altı alp ava binsə qanlı keyik üzərinə
غوغا قویسه قرداشلاریکتار قالتر قویر اولور. قرداش ستر	259/8 gavgə qopsa qardaşlu yigitler qalqar qopar olur qardaşsız
	259/8 gavgə qopsa qardaşlı yigitlər qalqar qopar olur qardaşsız
یا نه بقدا اولور. اله کوزدن ایچی یا شح دو کرا اولور. الا	259/10 yanına baqar olur ala gözden acı yaşın doker olur ala
	259/10 yanına baqar olur ala gözdən acı yaşın dökər olur ala

<p>كوزلواو غلكوزي كورنجه بيك بابا خاتون انا اسن</p>	<p>259/11 gözlü oğluñuzı görinçe big baba hatun ana esen</p>
	<p>259/11 gözlü oğluñuzı görinça bæg baba xatın ana əsən</p>
<p>قالوك ديردي . انا انا يكلمش خنر د ركمه اوغل ديدلر</p>	<p>259/12 qalun didi ata ana yañlış heberdür gitme oğul didiler</p>
	<p>259/12 qalıñ dedi ata ana yañlış heberdir getmə oğul dedilər</p>
<p>اوغلان ايدر ميني يولمدن ايرمك . اقام طوتلر قلعينه</p>	<p>259/13 oğlan aydur meni yolumdan ayırmañ ağam tutılan qal'aya</p>
	<p>259/13 oğlan aydır məni yolumdan ayırmañ ağam tutılan qələyə</p>
<p>قان الماينجه قالن اغوز ايلنه كلکم يوخ ديردي . انا</p>	<p>260/2 qanın almayınça Qalın Oğuz iline gelmegüm yoğ didi ata</p>
	<p>260/2 qanın almayınça Qalın Oğuz elina gəlməğim yox dedi ata</p>
<p>انا اغلشوب قزانه ادم صالديلر . اوغلان قرداشين</p>	<p>260/3 ana ağlaşub Qazana adam şaldılar oğlan qardaşın</p>
	<p>260/3 ana ağlaşub Qazan adam saldılar oğlan qardaşın</p>
<p>اکدي کيدربزه تداوکت ويررس ديدلر . قزان ايدر</p>	<p>260/4 añdı gider bize ne ögüt virürsin didiler Qazan aydur</p>
	<p>260/4 añdı gedər bizə nə ögüt verirsin dedilər Qazan aydır</p>
<p>اياغنه ات طوشاغع اورك ديردي . ياوقلسي واردي</p>	<p>260/5 ayağına at tuşağın uruñ didi yavuklusu var-idi</p>
	<p>260/5 ayağına at tuşağın urun dedi yauqlısı vardı</p>
<p>يتزدوکن ديرنک ايتدلر . اندن ايفردن دوعدن يفران</p>	<p>260/6 tiz düğün dirnek itdiler atdan ayğır deveden buğra</p>
	<p>260/6 tez düğün dernək etdilər atdan ayğırdan dəvədən buğra</p>
	<p>260/7 qoyundan qoç kırdurdılar oğlanı gerdege qoydılar kız ile</p>

<p>یتونن قوج قردرد لرا اوغلانی کرد که قویدلر • قیزله</p>	<p>260/7 <i>qoyından qoç qırdılar oğlan gərdəgə qoydılar qızla</i></p>
<p>ایکسی بردوشکه چقدیلر • اوغلان قلیجی چقردی •</p>	<p>260/8 ikisi bir döşəge çıkdılar oğlan kılıcın çıkardı 260/8 ikisi bir döşəge çıkdılar oğlan qılıcın çıqardı</p>
<p>یتزله کند و اراسنه برقدی • یتز ایدر قلیجک کیدریکت</p>	<p>260/9 kız-ile kendü arasına biraqdı kız aydur qılıcuñ gider yigit 260/9 qızla kendi aradına biraqdı qız aydır qılıcuñ edər yigit</p>
<p>مراد ویر فرادال صارالم دیری • اوغلان ایدر مره قومات</p>	<p>260/10 murad vir murad al şarılaum didi oğlan aydur mere qavat 260/10 murad ver maurad al sarılalum dedi oğlan aydır merə qavat</p>
<p>قزی من قلیجی طوغرتایم • اوخمه صا بچلیم اوغلم طوغمسون</p>	<p>260/11 kızı men kılıcuma toğranayım oğuma şancılayım oğlum toğmasun 260/11 qızı mən qılıcuma toğranayım oxuma sancılayım oğlum toğmasın</p>
<p>اولمش ایننه قانن الماینجه بوکرد که گیر رسم دیری • ارو</p>	<p>260/13 ölmüş ise qanın almayınça bu gerdege girer-isem didi örü 260/19 ölmüş isə qanın almayınça bu gərdəgə girərsəm dedi uru</p>
<p>طودی تا ولدن بر شهبازات چخردی ایرلدی • کیمن</p>	<p>261/1 turdu avladan bir şahbaz açııardı eyerledi geyimin 261/1 turdu təvledən bir şahbaz at çıxardı əyərlədi gəyininim</p>
<p>کیدی دیرجک قاروجی بفلندی • ایدر قیز سحر مکا</p>	<p>261/2 geydi dizçük qaruçuk bağlandı aydur kız en maña 2612 geydi dizçük qarıçiq bağlandı aydır qız sən maña</p>
<p>بریل یقفل • برییل کلزسم اکی ییل بئفل • اکی ییلده</p>	<p>261/3 bir yıl baqğıl bir yılda gelmez-isem iki yıl baqğıl iki yılda 261/3 bir yıl baqğıl bır yılda gəlməzsəm iki yıl baqğıl iki yılda</p>

<p>كلمزسم اوج ييل يفتل. كلمزسم اول وقت من اولدكي بلس</p>	<p>261/4 gelmez-isem üç yıl bağıl gelmez-isem ol vaqıt menüm öldüğümü bilesin</p> <p>261/4 gəlməzsəm üç yol bağıl gəlməzsəm ol vəqt menim öldüğümü biləsən</p>
<p>ایفراقتم بوغز لیوب اشوم ویرکل. کوزک کچی طوترسه</p>	<p>261/5 ayğır atum boğazlayub aşum virgil gözün kimi tutar-ise</p> <p>261/5 ayğır atum boğazlayub aşum ver □il □özün kimi tutarsa</p>
<p>کوره لم خانم نه صولیشن ایدر یکیدم می سکا برییل بقام</p>	<p>261/7 görelüm hanum ne soylamış aydur yigidüm men □aña bir yıl baqam</p> <p>261/7 görəlüm xanım nə soylamış aydır yigidüm mən □aña bir yıl baqam</p>
<p>بر ییلد کلمزسک اکی ییل بقام اکی ییلد کلمزسک</p>	<p>261/8 bir yıl gelmez-isem iki yıl baqam iki yılda gelmez-isem</p> <p>261/8 bir yıl gəlməzsən iki yıl baqam iki yılda gəlməzsən</p>
<p>اوج دورت ییل بقام. دورت ییلد کلمزسک بیس ییل</p>	<p>261/9 üç dört yıl baqam dört yılda gelmez-iseñ biş yıl</p> <p>261/9 üç dört yıl baqam dört yıl gəlməzsən beş yıl</p>
<p>التي ییل بقام. التي یول ایردنه چا در دکم. کلندن کیدن</p>	<p>261/10 altı yıl baqam altı yol ayrına çadır dikem gelenden giden</p> <p>261/10 altı yıl baqam altı yol ayrıtına çadır dikəm gələndə gidən</p>
<p>دن خبر صورم خیر خیر کتورتات طون ویرم قفتانلر</p>	<p>261/11 den haber şoram hayır haber getürene at ton virem qaftanlar</p> <p>261/11 dən xəbər soram xeyir xəbər gətürənə at ton verem qaftanlar</p>
<p>کیدوزم شر خیر کتوره نك باش کسم ارکک سکاکی</p>	<p>261/12 geydürem şer haber geürenün başın kesem irkek □iñegi</p> <p>261/12 gəydürəm şər xəbər gətürəniñ başın kəsəm erkək sinəgi</p>
<p>اور وغه قوندر حیم مراد ویرمن ادا ال اندر کیت یکیدم</p>	<p>261/13 üzerüme kondurmayam murad vir murad al andan git yigidüm</p>

	261/13 üzərimə qondırmayım murad ver murad al andan get yigidim
ديدي اوغلان ايدر مەر قوت قزى اغام ياشته اند	262/1 didi oğlan aydur mere qavat kıızı ağam başına and
	262/1 <i>dedi oğlan aydır mərə qavat qızı ağam başına and</i>
ایچشم دونکم یوخ دیدی قزایدیر قدی قوتسز گل	262/2 içmişem dönmeüm yoğ didi kıız aydur qademi qutsuz gelin
	262/2 <i>içmişəm dönməgim yox dedi qız aydır qədəmi qutsuz gəlin</i>
دیجه اودسز گل دیسوز گلر قین اتامه قین اتامه ایدیم	262/3 diyince udsuz gelin disünler qayın atama aydayım
	262/3 <i>deyince udsız gəlin desünler qayın atama aydayım</i>
ديدي صولمیش قزایدیر انامه یکرک قیز اتامه	262/4 didi şoylamış kıız aydur atamdan qayın ata anamdan
	262/4 <i>dedi soylamış qız aydır atamdən qayın ata anmadan</i>
یکرک قین اتامه قینانک یفراسی اورکدی کیدر	262/5 yigrek qayın ana qaytabanıñ buğrası ürkdi gider
	262/5 <i>yekrək qayın ana qaytabanıñ buğrası ürkdi gedər</i>
صودانلر اوکن الی دوندر مئر قره قوج ایفرک اورلری	262/6 şarvanlar öñin aldı döndürimez kara қоç ayğuruñ ürkdi
	262/6 <i>sarvanlar ögin aldı döndərəmәz qara quç ayğurıñ ürkdi</i>
کیدر العی لراوکن الی دوندر مئر اغایملک قوجلری	262/7 gider ılkıçılar öñin aldı döndürimez ağayılıñ қоçları
	262/7 <i>gedər ılkıçıları ögin aldı döndərəmәz ağayılда қоçları</i>
اورکدی کیدر چویان اولن الی دوندر مئر اله	262/8 ürkdi gider çoban öñin aldı döndürimez ala
	262/8 <i>ürkdi gedər çoban ögin aldı döndərəmәz ala</i>

<p>كوزلوا او غلك قرداشني اكري كيدرا عجب يوز لوكلوك</p>	<p>262/9 gözlü oğluñ qardaşını ańdı gider ağça yüzlü geliniñ</p>
	<p>262/9 gözlü oğluñ qardaşını andı gedər ağça yüzlü gəliniñ</p>
<p>دو تر عيز سزه معلوم اولسون ديري انا انا ايتديلر</p>	<p>262/10 döndürimez size malum olsun didi ata ana āh itdiler</p>
	<p>262/10 döndərəməz sizə malum olsun dedi ata ana ah etdilər</p>
<p>برلر نون قالقديلر او غول كتمه ديوكور دل چاره اولمري</p>	<p>262/11 yirlerinden kalkdılar oğul gitme diyü gördiler çara olmadı</p>
	<p>262/11 yerlərindən qalqdılar oğul getmə deyü gördilər çara olmadı</p>
<p>البتد اول اغام طوملر قلعه يدمار مينجه اولمزم ديري</p>	<p>262/12 elbetde ol ağam tutilan qal'aya varmayınça olmazam didi</p>
	<p>262/12 elbətdə ol ağam tutulan qələyə varmayınça olmazam dedi</p>
<p>آتاسي اتاسي يورت او غول اغورك اجوت اولسون</p>	<p>262/13 aṭası anası yort oğul uğuruñ açuq olsun</p>
	<p>262/13 atası anası yort oğul uğuruñ açuq olsun</p>
<p>صاغ اس وارب كل س كل چك وارسه ديرلر اتاسك</p>	<p>263/1 sağ esen varup ele'in eleçeğün var-i'e didiler ataṭnuñ</p>
	<p>263/1 sağ əsən varub gələsən gələçəğin varsa dedilər atasınıñ</p>
<p>اناسك الي او پدي قره قوج اته سچر يوب بندي</p>	<p>263/2 anaṭnuñ elin öpdü qara quç atına şıçrayup bindi</p>
	<p>263/2 anasınıñ əlin öpdü qara quç atına şıçrayub bindi</p>
<p>دون تا تدي يورت ايلدي اوخ كون دونلي كونهلي</p>	<p>263/3 dün qatdı yort eyledi üç gün dünü günlü</p>
	<p>263/3 dün qatdı yort eylədi üç gün dünü günlü</p>
<p>يورتدي دره سام او چندن كچدي اول قرداشني طولن</p>	<p>263/4 yortdı Dereşam uçından kiçdi ol qardaşı tutilan</p>

	263/4 yortdı Dərəşam uçından geçdi ol qartaşı tutlan
	263/5 qoruya geldi gördi kim ılkıçı kāfirler yund güderler kılıç
تۆریه کلدی کوروی کم ایبلتی کافرلریوند کوردر فیلیج	263/5 qoruya geldi gördi kim ılkıçı kafərlər yund güdərler qılıç
	263/6 çeküp altı kəfir depeledi tavlunbaz urup yundları
چکوب التینی کافر دپلیدی . طوینا زاروب یوند لری	263/6 çeküb altı kafər dəpələdi tavlunbaz urub yundları
	263/7 ürkitdi getürüp ol qoruya qoydı dün qatmış
اور کندی کتوروب اول تۆریه تۆیدی دور قاتمش	263/7 ürkidı gətürüb ol qoruya qoydı dün qatmış
	263/8 üç gün dünü yortmuş yigit qarangulu gözlerini
اوخ کون دونلی یورتمش یکت قرانکولی کوزلویج	263/8 üç gün dünü yortmuş yigit qarangulu gözlerini
	263/9 uyhu almış yigit atınıñ çılbrını bilegine bağladı yatdı
ایخوالمش یکت . اتنک چلیرنی بیلکته بئلیدی . یاندی	263/9 uyxu almış yigit atınıñ çılbrın biləginə bağladı yatdı
	263/10 uyudı meger kəfirün cāsusu var-idi gelüp Teküre
اوپدی مکر کاترک جاسوسی وار دی کلوب تکوره	263/10 uyudı məgər kafəriñ casusu vardı gəlib Təküra
	263/11 aydur Oğuzdan bir delü yigit geldi ılkıçıları öldürdi
ایدر اعوزدن بردلویکت کلدی ایچی لری اولدیردی	263/11 aydır Oğuzdan bir dəlü yigit gəldi ılkıçları öldürdi
	263/12 yundları ürkdı getürüp qoruya qoydı Tekür
یوند لری اور کندی کاتوروب تۆریه تۆیدی تکور	263/12 yundları ürkdı gətürüb qoydı Təkür

<p>ايدري براقلو التمش دم سچك وار سوتلو صوبت كور سنلر</p>	<p>264/13 aydur yaraqlu altmış adam seçüñ varsunlar tutup getürsünler</p>
	<p>264/13 aydır yaralı altmış adam seçin varsunlar tutub gätürsünlär</p>
<p>ديدي التمش براقلو دم سچدلو وار دلر تگاهند التمش</p>	<p>264/1 didi altmış yaraqlu adam qeçdiler vardılar nagāhandan altmış</p>
	<p>264/1 dedi altmış yaraqlu adam saçdilar vardılar nagahandan altmış</p>
<p>دمر صولوكا قز اوغلانك اوزرينه كلديلر كايم قیلجیدن</p>	<p>264/2 demür tonlu kāfir oğlanuñ üzerine geldiler geyim qılıcdasından</p>
	<p>264/2 dəmir tonlu kafər oğlanıñ üzerine gəldilər gəyim qılıcdasından</p>
<p>ات چغرمه سندن مكریكت ایغریبیردی خانم آت</p>	<p>264/3 at çoqramasından meger yigit aygır biner-idi hanum at</p>
	<p>264/3 at çıqramasında məgər yigit aygır binərdi xanum at</p>
<p>قلاغی ساق اولور چکوبنی اوغلانی اویردی اوغلان</p>	<p>264/4 kulağı saq olur çekübeni oğlanı oyardı oğlan</p>
	<p>264/4 qulağı saq olur çəkübəni oğlan oyardı oğlan</p>
<p>محمد صلوات کتوردی اتنه نیدی قره صولوكا قزه</p>	<p>264/6 Muhammede şalavat getürdi atına bindi qara tonlu kāfire</p>
	<p>264/6 Məhəmmədə səlavət gətürdi atına bindi qara tonlu kafərə</p>
<p>قباچ اردی بصدی قلعه یه قویدی بنه ایخوسن</p>	<p>264/7 kılıç urdı başdı qal'aya qoydı yine uyhuñ</p>
	<p>264/7 qılıç urdı basdı qələyə qoydı yənə uyxusın</p>
<p>یکیموب یرنه واروب یاتدی اویردی کنه استواک</p>	<p>264/8 yeñimeyüp yirine varup yatdı uyudı gine atnuñ</p>
	<p>264/8 yeñiməyüb yerinə varub yatdı uyudı genə atınıñ</p>
<p>چلبیرین بیلکنه کچوردی کافر لر صانع اولنلری</p>	<p>264/9 çılbırın bileğine kiçürdi kâfirler sağ olanları</p>

	264/9 çılbarın biləginə keçürdi kafərlər sağ olanları
	264/10 qaçarak teküre geldilər tekür aydur tu yüz kerre altmış kişi
بچارق تکوره کلدیلمر • تکورایدردئویوزگره التمش کئنی	264/10 qaçaraq təküra gəldilər təkür aydır tu yüzünize altmış kişi
	264/11 bir oğlanı tu t̄amaduñuz didi bu kerre yüz kâfir
بر اوغلانی طوما مدیکو زیدی • بکره یوز کافر	264/11 bir oğlanı tutamadınız dedi bu kərrə yüz kafər
	264/12 oğlanuñ üzere gəldilər aygır yine oğlanı oyardı
اوغلانک اوزرینه کلدیلمر ایغزینیه اوغلانی اویاردی	264/12 oğlanıñ üzərinə gəldilər aygır yenə oğlanı oyardı
	264/13 gördi kāfirler alay bağlamış gelürler oğlan turdı
کوردی کافرلر ای یفاش کلورلر اوغلان طور دی	264/13 gördi kafərlər alay bağlamış gəlürlər oğlan turdı
	265/1 atına bindi adı görklü Muhammede şalavat getürdi kâfire
اتنه بندی • اری کورکلو محمد صلوات کتوردی کاتره	265/1 atına bindi adı görklü Məhəmmədə salavat gətürdi kafərə
	265/2 kılıç koydı başdı qal'aya tıkdı atını döndürdü
قايچ قويدی بصدی قلعیه طقدی • اتنی دوندردی	265/2 qılıç qoydu basdı qələyə tıqadı atını döndərdi
	265/3 gine menziline geldi uyhusın yeñimedi girü yatdı uyudu
کئنه منزله کلدی ایخوس یکدی • کرویانتی اویدی	265/3 genə mənzilə gəldi uyxusın yəñimədi gerü yatdı uyudu
	265/4 atınuñ çılbarın yine bilegine kiçürdi bu kerre at oğlanuñ
اتنک چلبریخ یینه بیلکئنه کچوردی • بوکره ات اوغلانک	265/4 atınıñ çılbarın yenə biləginə keçürdi bu kərrə at oğlanıñ

<p>بيلكندن بوشتندي چچدي • كافرلرنيہ تكوره كلديلر •</p>	<p>265/5 bileginden boşandı kaçdı ☐āfirler yine Teküre geldiler</p>
	<p>265/5 biləgindən boşandı qaçdı kafərlər yenə Təkürə gəldilə</p>
<p>تكور ايدر بو قاتله اوج يوز وارك ديدي • كافرلر ايدر و اوغوز •</p>	<p>265/6 Tekür aydur bu qatla üç yüz varuñ didi ☐āfirler aydur varmazuz</p>
	<p>265/6 Təkür aydır bu qatla üç yüz varuñ dedi kafərlər aydır varamazuz</p>
<p>كوكمز كسر هبومنز تزد ديديلر • تكور ايدر يا نيجه املك كرك •</p>	<p>265/7 kökümüz keser hapümüz kırar didiler Tekür aydur ya niçe eylemek gerek</p>
	<p>265/7 kökümüz kesər həpümüz qırar dedilər Təkür aydır ya neçə eylemek gərək</p>
<p>وارك اول طتسا ق بكيدي جقر ك كتورك دپكن كويني •</p>	<p>265/8 varuñ ol tutsaq yigidi çıkaruñ geürüñ depegen köpini</p>
	<p>265/8 varuñ ol tutsaq yigidi çıkaruñ gətürüñ dəpəgən köpini</p>
<p>سوسكچ ير نار • ات ويرك طون ويرك ديدي • كلدر اكر كم •</p>	<p>265/9 süsəgen yırtar at virüñ ton virüñ didi geldiler Egrege</p>
	<p>265/9 süsəgən yırtar at verüñ ton verüñ dedi geldilər Əgrəgə</p>
<p>ايتديلر يكت سكا تكور همت ايلدي • شونده برد لو بكيبت •</p>	<p>265/10 ayıtdılar yigit saña Tekür himmet eyledi şunda bir delü yigit</p>
	<p>265/10 ayıtdılar yigit saña Təkür himmət eyladi şunda bir dəlü yigit</p>
<p>طوت اول دلوي اولدر • سني قيتو ويره لم وار كيت ديدلر •</p>	<p>265/12 tut ol delüyi öldür seni koyu virelüm var git didiler</p>
	<p>265/12 tut ol dəlüyi öldür səni qoyu verəlüm var git dedilər</p>
<p>خوش اولاد يدي • اكر كي زندانن جقر دلر • ساچي •</p>	<p>265/13 hoş ola didi Egregi zindandan çıkardılar saçı</p>
	<p>265/13 xoş ala dedi Əgrəgi zindandan çıkardılar saçı</p>
	<p>266/1 saqalını yulidiler bir at kılıç</p>

<p>سقالني يولدلو. برات بر قلیج ویردیلو. اوجیون کافر</p>	<p>virdiler üç yüz kāfir 266/1 <i>saqalını yülidilər bir at qılıç verdilər üç yüz kafər</i></p>
<p>اکا بولداشلغنه ویردیلو. اوغلانک اوزرنه کلدیلو ایغ</p>	<p>266/2 <i>aña yoldaşlığa virdiler oğlanuñ üzerine geldiler üç</i> 266/2 <i>aña yoldaşlağa verdilər oğlanuñ üzərinə gəldilər üç</i></p>
<p>یوز کافر کیک یرده. صوردیلر. اکوک ایدر قنی اول دلویک</p>	<p>266/3 yüz kāfir giñ yirde Egrek aydur qanı ol delü yigit 266/3 <i>yüz kafər gen yerde turdılar Əgrək aydır qanı ol dəlü yigit</i></p>
<p>اراقدن کوستردیلر. اکوک ایدر کلوک وارە لم دیدی</p>	<p>266/4 <i>ıraqdan göstərdilər Egrek aydur gelüñ varalum didi</i> 266/4 <i>ıraqdan göstərdilər Əgrək aydır gəliñ varalum dedi</i></p>
<p>طولم کافر لرا ایدر کوردن بویرق سکا اولدی سن وار</p>	<p>266/5 <i>tū'ālum kāfirler aydur Tekürden buyuruq saña oldı sen var</i> 266/5 <i>turalım kafərlər aydır Təkürdən buyuruq saña oldı sən var</i></p>
<p>دیدیلر. اکوک ایدر اوشده اویور. کلوک ورا لم دیدی</p>	<p>266/6 didiler Egrek aydur uşda uyur gelüñ varalum didi 266/6 <i>dedilər Əgrək aydır uşda uyur gəlin varalum dedi</i></p>
<p>کافر لرا ایدر های ته اوبق قولتغی التنز بقار قلعار بزه</p>	<p>266/7 kāfirler aydur hay ne uyumaq qoltuğı altından baqar qalqar bize 266/7 <i>kafərlər aydır hay nə uyumaq qoltuğı altından baqar qalqar bizə</i></p>
<p>کیک یازوی طار کوستردیلر. ایدر امدی من ورا بم</p>	<p>266/8 giñ yazuyı tar gösterür didiler aydur imdi men varayım 266/8 <i>geñ yazıyı tar göstərir dedilər aydır emdi mən varayın</i></p>
<p>الین ایاغنی بغلیا بم. اندن سن کلە سزدیدی. سجرادی کافر لرا</p>	<p>266/9 elin ayağın bağlayayım andan siz gelesiz didi sıçradı kāfirler 266/9 <i>əlin ayağın bağlayayım andan siz gəlesiz dedi sıçradı kafərlə</i></p>

<p>اراستدې چقدي. آت سوروب بويكيدك اورتنه كلدي</p>	<p>266/10 arasından çıktı at sürüb bu yigidün üzerine geldi</p>
	<p>266/10 arasından çıktı at sürüb bu yigidin üzərinə gəldi</p>
<p>اتدن ايندي چلبيرني برطالم ايلشدردي بقدي كوردويم</p>	<p>266/11 atından indi çılbrını bir tala ilişdürdi baqdı gördi-kim</p>
	<p>266/11 atından endi çılbarın bir tala ilişdürdi baqdı gördi kim</p>
<p>برچق درملش اويور. كلارتن كيرنن جنري بوق حولندي</p>	<p>266/13 burçaq derlemiş uyur gelenden gidenden haberi yoq tolandı</p>
	<p>266/13 burçaq dərlemiş uyur gələndən gidəndən həbəri yoq tolandı</p>
<p>باشي اوچنه كلدي. كوردي كم بيلند بنوزي وارچروب</p>	<p>267/1 başı uçına geldi gördi kim bilinde qopuzı var çıkarup</p>
	<p>267/1 başı uçına gəldi gördi kim belində qopuz var çıqarub</p>
<p>النه الذي. صوليش كوره لم خاتم نه صوليش ايدر قالقوبني يرنن</p>	<p>267/2 eline aldı soylamış görelüm hanım ne soylamış aydur qalkubanı yirinden</p>
	<p>267/2 əlinə aldı soylamış görəlüm xanım nə soylamış aydır qalqubanı yerindən</p>
<p>توران يكت يلسي قره قاضاق ات بطون بينن ارقوبيلي</p>	<p>267/3 turan yigit yilisi kara qazılıq atın butun binen Arqu Bili</p>
	<p>267/3 turan yigit yelisi qara qazlıq atın butun binən Arqu Beli</p>
<p>الاطاغدن دونن اشان. اقدلي كوركي صويي ولوب</p>	<p>267/4 Ala Tağdan dünin aşan aqındulu görklü şuyı delüp</p>
	<p>267/4 Ala Tağdan dünin aşan aqındulu görklü şuyı dəlüb</p>
<p>كچن. قارپلنه كلن با توري اولور. تجيلن قاروسندن اغ اللين</p>	<p>267/5 kiçen qarıplığa gelen yatur mı olur bənçileyin qarısından ağ ellerin</p>
	<p>267/5 kəçən qarıplığa gələn yatur mı olur bənçiləyin qarısından ağ əllərin</p>
<p>بغلدوبن طكور طامننه يا توري اولور. اغ سغاللويباسيني</p>	<p>267/6 bağladuban toñuz tamında yatur mı olur ağ sağallu babasını</p>

	267/6 <i>bağladuban tonuz tamunda yatur mı ağ saqallu babasını</i>
اغ برچكلو اناسني اغلدوين بوزلدورجي اولور يته باتورسي	267/7 ağ pürçeklü anasını ağladuban buzladur mı olur niye yatarsın
	267/7 ağ bürçeklü anasını ağladuban bozladur mı olur nəyə yatarsın
يكت . قادر ويرن طفلوجانك ايخوالمش يكت قاروستدن	267/9 yiğit Kādir viren tatlu canuñ uyğu almış yigit qarusından
	267/9 yigit kadir verən tatlı canıñ uyxu almış yigit qarısından
	267/10 qollaruñı bağlatmağıl ağ saqallu babañı qarıçuq anañı ağlatmağıl
قوللوكي بيلتمهل . اغ سئللو بياكي قريچق اتاكي اغتمهل .	267/10 qollarıñı bağlatmağıl ağ saqallu babanı qarıçuq anañı ağlatmağıl
تیکتس قالع اغوزالندن کلن يکت ياره دن حقیقحت	267/11 ne yigitsin Qalın Oğuz ilinden gelen yigit yaradan haqqı-y-içün
	267/11 nə yigitsən Qalın Oğuz elindən gələn yigit yaradan haqqı içün
	267/12 turı gelgil dör yanuñı kāfir bağladı bellü bilgil didi
طوري کلکل دورت يانكي كافر بيلدي بيلد بيلکل ديري	267/12 turı gəlgil dörd yanuñı kafər bağladı bəllü bilgil dedi
اوغلون سرمردی ارووردی قیاجنک پلچاغنه یاپشیدی	267/13 oğlan sermürdi örü turdı kılıcınuñ balçağına yapışdı
	267/13 oğlan sərmişürdi ürü turdı qılıcınıñ balçağına yapışdı
کم بونی چرپ . کوردیکم النده قنوزوار . ایرمره کافر دم قورقود	268/1 kim bunu çırpa gördi kim elinde qopuz var aydur mere āfir Dedem Qorqut
	268/1 kim bunu çırpa gördi kim əlindən qopuz var aydır məərə kafər dədəm Qorqud
قنوی حرمتینه چالمادم دیری . اکرالوکن قنوز اولمسیدی	268/2 qopuzı hörmətinə çalmadım didi eger elüñde qopuz olmasay-idi
	268/2 qopuzı hörmətinə çalmadım dedi

	<i>ağar aliñdä qopuz olmasaydı</i>
اڭام باسبچون سني ايكي باره قلووردم ديري. چكدي قوبري	268/3 ağam başıyüñ seni iki para kılır- idüm didi çekdi qopuzı
	<i>268/3 ağam başıyüñ seni iki para qılırdüm dedi çekdi qopuzı</i>
التره الربي اوغلان بوراده صويليش كوره لم خاتم نه صويليش	268/4 elinden aldı oğlan burada soylamış örelüm hanum ne soylamış
	<i>268/4 elindän aldı oğlan burada soylamış görälim xanım nə soylamış</i>
الان صباح برمدن صوردونم قزاشن ايجون. اغ بوزانلر بوزتميم	268/5 alan şabah yirümden turduğum qartaş için ağ boz atlar yorılmuşam
	<i>268/5 alan sabah yerimdän turduğım qartaş için ağ boz atlar yortulmuşam</i>
قزاشن ايجون. قلم كوزده طتساق وارميدر كافرديكلكا	268/6 qartaş için qalañuzda tuṭāñ var mıdır āfir digil maña
	<i>268/6 qartaş içüm qələniñdä tutsaq var mıdır kafər degil maña</i>
قره باشم قربان اولسون كافر سكا ديري. اولوقزاشن اكرك	268/7 qara başum qurban olñun āfir maña didi ulu qardaşı Egrek
	<i>268/7 qara başım qurban olsun kafər saña dedi ulu qardaşo Əgrək</i>
بوراده صويليش كوره لم خاتم نه صويليش ايدراغزل ايجون	268/8 burada soylamış görelüm hanum ne soylamış aydur ağzuñ için
	<i>268/8 burada soylamış görelüm nə soylamış aydır ağzın için</i>
اوليم قزاشن دلوك ايجون اوليم قزاشن. تلرده قوبرده	268/9 öleyim qardaş dilüñ için öleyim qardaş qalarda qoparda
	<i>268/9 öləyim qardaş dilüñ için öləyim qardaş qalarda qoparda</i>
يرك صوردا اولسم نه يردر. قره كودون ايجند يول ارسك	268/10 yirüñ şorar olsam ne yirdür qarañu dün içinde yol
	<i>268/10 yəriñ örär olām nə yerdir qara gərdun içinde yol arasañ</i>
ازسك اومك نه در. قما عالم كونوزون خانلركيم غوغاكو	268/11 azsañ umuñ nedür qaba alem götüren hanuñuz im gavğa günü

	268/11 <i>azsañ umiñ nadır qaba aləm götürən xaniñiz kim ğavğa günü</i>
اوکدیڭ دېڭن اېلکوزکیم . یکت سڭ بباک کیم الپ ارادون	268/12 <i>öñdin depen alpuñuz kim yigit senüñ babañ kim alp er erden</i>
	268/12 <i>öñdin dāpen alpuñuz kim yigit sənüñ babañ kim alp ər ərdən</i>
ادین یشورمقی عیب اولون ادک ندریکت ددی یردی	268/13 <i>adın yaşurmaq ayıp olur aduñ nedür yigit didi bir dağı</i>
	268/13 <i>adın yaşurmaq əyb olur aduñ nedir yigit dedi bir dəxi</i>
صوبلیش ایدر قیتبانم کوردنە صروانم میسن . قره کوچم کوردنە	269/1 <i>şoylamış aydur qaytabanum güdende</i>
	269/1 <i>soylamış aydır qaytabanım güdəndə</i>
البعتم می سن . اغایلم کوردنە چویانم میسن . قره غده شریخ	269/2 <i>ılkıçım mısın ağayılım güdende çobanum mısın qulağumda şorsayan</i>
	269/2 <i>ılkıçım mısın ağayılım güdəndə çobanım mısın qulağımda şırşıyan</i>
نایبم می سن . بیشکلک قریب کتدکم قردا شجتم می سن یکت	269/3 <i>nayibüm misin bişikde qoyup gıtdüğüm qardaşuğum mısın yigit</i>
	269/3 <i>nayibüm misən beşikdə qoyub gıtdüğüüm qardaşçığım mısın yigit</i>
دیکل مکا قره باشم قربان اولسون یکن سکا دیری . سکرک	269/4 <i>digil maña qara başum qurban olun bu gün maña didi Segrek</i>
	269/4 <i>degil maña qara başım qurban olsun bu gün saña dedi Səgrək</i>
بودادە اولوقرئاشنە صویلدی . ایدر قره کودون اېچندە	269/5 <i>burada ulu qardaşına soyladı aydur qarañu dün içinde</i>
	269/5 <i>burada ulu qardaşına soyladı aydır qaragu dün içində</i>
بول ازسم اوم الله قبا علم کورن خانم زبا یندرخان . قریش	269/6 <i>yol azsam umum Allah qaba aləm götürən hanumuz Bayındır Han kırış</i>
	269/6 <i>yol azsan umum Allah qaba aləm götürən xañımız Bayındır Xan qırış</i>

<p>کونی اوکدیر دپو ایز سالور قران بیام ادین صوررسک اوشون</p>	<p>269/7 günü öñdin deper alpumuz Salur Qazan babam adın şorar-iñ Uşun</p>
	<p>269/7 günü öğdin dəpər alpımız Salur Qazan babam adın sorarsañ Uşın</p>
<p>توجه منم ادم صورر اولسک سکرک قداشم وارمنش ادی</p>	<p>269/8 Qoca menüm adum şorar olsan Segrek qardaşum var-imiş adı</p>
	<p>269/9 Qoca mənim adım sorar olsan Səgrək qardaşım varmış adı</p>
<p>اکرک دیری بردخی صوبلیدی ابرق قیبانده کودنغ صروانکم</p>	<p>269/9 Egrek didi bir dağı şoyladı aydur qaytabanuñ güdende şarvanuñam</p>
	<p>269/9 Əgrək dedi bir dəxi soyladı aydır qaytabanıñ güdəndə sarvanıñam</p>
<p>قره قوچک کودنغ البتجی کم بشکده قزیب کتدکل قداشکم</p>	<p>269/10 qara qoçuñ güdende ilqıçıñam bişikde qoyup gitdügün qardaşuñam</p>
	<p>269/10 qara qoçuñ güdəndə ilqıçıñam beşikdə qoyub getdügün qardaşuñam</p>
<p>دیری اولو قزانی اکرک بوراده صوبلینش کوره لم خانم بیجیم</p>	<p>269/11 didi ulu qardaşı Egrek burada soylamış görelüm hanum niçe</p>
	<p>269/11 dedi ulu qardaşı Əgrək burada soylamış görelüm xanım nəce</p>
<p>صوبلینش ابدراغز کچون اولیم قداش دلوک ایچون اولیم</p>	<p>269/12 soylamış aydur ağızuñ içün öleyim qardaş dilüñ içün öleyim</p>
	<p>269/12 soylamış aydır ağızuñ içün öläyim qardaş dilüñ içün öleyim</p>
<p>قداش ارمی اولرک یکتی اولرک قداش قریبله قداشک</p>	<p>269/13 qardaş er mi olduñ yigit mi olduñ qardaş qarılığa qardaşuñ</p>
	<p>269/13 qardaş er mi olduñ mi olduñ qardaş qarılığa qardaşuñ</p>
<p>اسیتوسخی کلرک قداش قلوغی ایکی قداش قوجه</p>	<p>270/1 isteyü sen mi geldüñ qardaş didi iki qardaş quça</p>
	<p>270/1 istəyü sən mi gəldiñ qardaş dedi eki qardaş quça</p>
<p>توجه کورشدلر اکرک کچی قداشک بویین اوپدی</p>	<p>270/2 quça görüşdiler Egrek kiçi qardaşuñ boynın öpdi</p>

	270/2 <i>quça</i> görüşdilər Əgrək kiçi qardaşın boynın öpdi
سكرن داخني اغاستك اليع اوپدي. ترشويتادت	270/3 Segrek dahı ağasınıñ elin öpdi qarşu yaqadan
	270/3 <i>Səgrək dexti</i> ağasınıñ əlin öpdi qarşu yaqadan
کافرله باقشورلو. ايدرلو کورشدلر اولاجي. بولیکي بزم کم	270/4 kāfirler baqışurlar aydururlar güreşdiler ola mı bolayki bizüm-ki
	270/4 <i>kafərlər baqışurlar aydurlar</i> gürəşdilər ola mı bolayki bizimki
یکه دیدیلر. کوردیلر کم قوجشدیلر کورشدلر قاضلق اتلر	270/5 yeñe didiler gördiler kim kuçışdılar görüşdiler qazılıq atlar
	270/5 <i>yeñə dedilər</i> kim quçışdılar görüşdilər qazlıq atlar
بتشدلر قره طونلو کافره ات صالدیلر. قلیچ یورشدیلر	270/6 binişdiler qara tonlu āfire a şaldılar qılıç yorıtdılar
	270/6 <i>binişdilər qara tonlu kafərə at</i> saldılar qılıç yürtdılar
کاتری بصدلو قردیلر. قلمیه دوکدلو. کلوب ینه اول قوریه	270/7 āfiri başdılar kırdılar qalaya dökdiler gelüp yine ol qoruya
	270/7 <i>kafəri basdılar qıldılar qələyə</i> dökdilər gəlib yənə ol qoruya
کردلو یورتلری طاشره چقردیلر. طا ولبناز اورب یوندری	270/8 girdiler yundları taşra çıqardılar tavlunbaz urub yundları
	270/8 <i>girdilər yundları taşra çıqardılar</i> tavlunbaz urub yundları
اوکلرینه براقدرلو. دده شام صویینی دیوب کیچدرلو دون ماتدرلو	270/9 öñlerine bıraқdılar Dereşam Şuyını depüp kiçdiler dün qatdılar
	270/9 <i>öglərinə bıraқdılar Dərəşam Suyını</i> dəpüb kəçdilər dün qatdılar
اغوزک سرحدنه تیدرلو قنلو کافرالنذن قرطابنجوعنی طرئوب	270/10 Oğuzuñ serhaddına yetdiler qanlu āfir elinden qartaşçuğın tartub
	270/10 <i>Oğuzıñ sərhaddına yetdilər qanlu kafər əlindən qartaşçuğın</i> tartub

<p>الدي • اغ ستللو بيلانه موشتجي كوتردي • بيا مكا فوشو</p>	<p>270/11 aldı ağ saqallu babasına muştıçı önderdi babam maña qarşu</p>
	<p>270/11 aldı ağ saqallu babasına muştıçı göndərdi babam maña qarşu</p>
	<p>270/12 gelsün didi Uşun Qocaya çapar geldi muştulıq gözün</p>
<p>كلسون ديري اوشون قوجه يه چبار كلدي • موشتلق كوزك</p>	<p>270/12 gəlsün dedi Uşun Qocaya çapar gəldi muştıclıq gözün</p>
<p>ادين اغوللرون ايكيسي بله صاغ اسر كلدي ديدر • قوجه</p>	<p>270/13 aydın oğulların ikisi bilə sağ esen geldi didiler Qoca</p>
	<p>270/13 aydın oğulların ekisi bilə sağ əsən gəldi dedilər Qoca</p>
<p>ايشدوب شاد اولدي • كومبر كومبردا وللرچا لندي التون</p>	<p>271/1 işidüp şad oldu gümbür gümbür davullar çalındı altun</p>
	<p>271/1 işidüb şad oldu gümbür gümbür davullar çalındı altun</p>
<p>قوج يورلر اغرلدي • اول كون الابار كاه اوتاقلر دكلدي</p>	<p>271/2 tuç botılar ağarıldı ol gün bargah otaqlar dikildi</p>
	<p>271/2 tuç botular ağarıldı ol gün bargah otaqlar dikildi</p>
<p>اتدن ايفردن دوه دن بفر ايترنن قوج قيرلدي • قوجه بك</p>	<p>271/3 atdan aygır deveden buğra qoyundan qoç kırıldı Qoc Big</p>
	<p>271/3 atdan aygır dəvədən buğra qoyundan qoç qırıldı Qoç Beg</p>
<p>اوغللر نه قوشوكلدي • اتدن ايندي اوغللار بله قوجه قوجه</p>	<p>271/4 oğullarına qarşu geldi atdan indi oğlanlarıyla quça quça</p>
	<p>271/4 oğulları qarşu gəldi atndan endi oğlanlarilə quça quça</p>
<p>كورندي خوشميسز اسنمىز اوغللر ديري • كونلكى التولى</p>	<p>271/5 görişdi hoş mıız eñnmiñiz oğullar didi günlügi altunçuça</p>
	<p>271/5 görüşdi xoş mısınız əsənmisiz oğulları dedi günlügi altunçuça</p>
<p>اوداسنه كلديلر • شادلق ييك ايجك اولدي • اولو اوغلنر</p>	<p>271/6 odasına geldiler şadılıq yimek içmek oldu Ulu oğlına</p>

	271/6 <i>odasına gəldilər şadlıq yemək içmək oldu Ulu oğlına</i>
	271/7 <i>dağı görklü gelin getürdi iki qardaş bir birine sağdıç oldılar</i>
	271/7 <i>dexi görklü gəlin gətürdi eki qardaş birbirinə sağdıç oldılar</i>
	271/8 <i>gerdeklerine çapup düşdiler murada maqsuda irişdiler Dedem Korkut</i>
	271/8 <i>gərdəklərinə çapub düşdilər murada məqsuda irişdilər Dədəm Qorqud</i>
	271/9 <i>gelüben boy boyladı soy soyladı evvel ahır uzun</i>
	271/9 <i>gəlübən boy boyladı soy soyladı əvvəl axır uzun</i>
	271/10 <i>yaşuñ uçı ölüm ölüm vaxtı geldüğündə aru imandan ayırmasun</i>
	271/10 <i>yaşuñ uçı ölüm ölüm vaxtı gəldüğündə arı imandan ayırmasun</i>
	271/11 <i>günahuñuzı Muḥammed Muştafa yüzi şuyına bağışlañun āmin</i>
	271/11 <i>günahıñızı Məhəmməd Mustafa yüzi suyına bağışlasun amin</i>
	271/12 <i>diyenler didār görsün ḥanum hey</i>
	271/12 <i>deyənlər didr görsün xanım hey</i>

SALUR KAZAN 271/13 TUTŞAK OLUP OĞLI URUZ ÇIKARDUĞI BOYI 272/1

BEYĀN İDER

طتساق اولوب اوغلي اروز چتردي بويي

<p>بیان ایدر مکر خاتم طره بوزان تکوری • بکریکی</p>	<p>meger hanum Tırabuzan teküri bigler bigi <i>Məgər xanım Tırabuzan Təküri bağlar bəgi</i></p>
<p>اول خان قزانه بر شاهین کوندر مشدی بر کجه بیوب</p>	<p>272/2 olan Han Qazana bir şahin göndermiş-idi bir gece yyüp içüp <i>272/2 olan Xan Qazana bir şahin göndərmişdi bir gəcə yəyüb</i></p>
<p>اونور کون شاهینچی باشنه ایدر مر صباح شاهیندی</p>	<p>272/3 oturur-iken şahinçi başına aydur mere şabaş şahinleri <i>272/3 oturarkən şahinci başına aydur mərə sabah şahinləri</i></p>
<p>آل خلوتجه او بینالم دیری • ارکن بندلو اویرینه واردلی</p>	<p>272/4 al hălvetçe ava binelüm didi irken bindiler av yirine vardılar <i>272/4 al xəlvətçə ava binəlüm dedi erkən bindilər av yerine vardılar</i></p>
<p>کور دلو برسوزی قازا وتورر • قزان شاهینی صالیدی</p>	<p>272/5 gördiler bir süri qaz oturur Qazan şahini şaldı <i>272/5 gördilər bir süri qaz oturur Qazan şahini saldı</i></p>
<p>ایمادی شاهین بر وازه اعدی کوز لریلر شاهین طومان</p>	<p>272/6 alımadı şahin pervaza ağdı gözlediler şahin Tomanın <i>272/6 alımadı şahin pervaza ağdı gözledilər şahin Tumanın</i></p>
<p>قلم سدا ایندی • قزان غایت سخت اولدی شاهینک اردنه</p>	<p>272/7 Qal'asına indi Qazan gāyet saht oldı şahinüñ ardına <i>272/7 qələsində endi Qazan gayət saxt oldı şahiniñ ardına</i></p>
<p>دشدی دره دپه اشدی • کانرا یلنه کلدی کیدر کون قزاتک</p>	<p>272/8 düşdi dere depe aşdı kâfir iline geldi gideriken Qazanuñ <i>272/8 düşdi dərə dəpəşdı kafər elinə geldi gedərkən Qazanuñ</i></p>

<p>قراڭولوكوزنى ايخوالري . بىلرا بىد مىلرخانم دورتم لم .</p>	<p>272/9 qarangu lu gözini uyhu aldı bigler ayıtdılar hanum dönəlüm</p>
	<p>272/9 qarangu lu gözini uyxu aldı baglar ayıtdılar xanum dönəlüm</p>
<p>قزان ايدر برزدى ايلرو وان لم ديري . بقدي برقلعه</p>	<p>272/10 Qazan aydur birez dahi ilerü varalum didi baqdı bir qal'a</p>
	<p>272/10 Qazan aydur birez daxı ilerü varalum dedi baqdı bir qalə</p>
<p>كوردى . ايدر بىلر كلوك تبالوم ديري . قزاني كوچىك</p>	<p>272/11 gördi aydur bigler gelün yatalum didi Qazanı küçüçük</p>
	<p>272/11 gördi aydur baglar gəliñ yatalum dedi Qazan küçüçük</p>
<p>اولم صوندي اويري . مكر خانم اغوز بىلري يري كون</p>	<p>272/12 ölüm tuğı uyudı meger hanum Oğuz bigleri yidi gün</p>
	<p>272/12 ölüm tutdı uyudı məgər xanım Oğuz baglari yedi gün</p>
<p>اويردي . اترىچون كوچىك اولم دىرلردى . مكر اول</p>	<p>272/13 uyur-idi anuñ-içün küçüçük ölüm dirlər-idi meger ol</p>
	<p>272/2 uyurdu anunucun küçüçük ölüm dearlərđi megər ol</p>
<p>كون طومانن قلموسناك تكوري او تمبشدي . جاسوس</p>	<p>273/1 gün Tomanın Qal'asınıñ Teküri ava binmiş-idi cäsus</p>
	<p>273/1 gün Tumanın Kaläsiniñ Täküri ava binmişdi casus</p>
<p>كلدي ايدر بربولك اقلوكلري اچىند بىلري بايدي</p>	<p>273/2 geldi aydur bir bölük atlu geldi içinde bigler yatdı</p>
	<p>273/2 gəldi aydur bir bölük atlu gəldi içində beglər yatdı</p>
<p>اويردي تكور ادم صالدي كم ايدوك بىلوك ديري كلتلر</p>	<p>273/3 uyudı Tekür adam şaldı kim idügin bilün didi gelenler</p>
	<p>273/3 uyudu Täkür adam şaldı kim idigün bilün dedi gələnler</p>
<p>بلدي كم بوتلراغوز ارتلوندن در كلوب تكوره جزويزد يلو</p>	<p>273/4 bildi kim bunlar Oğuz erenlerindendür gelüp Teküre haber virdiler</p>

	273/4 bildi kim bunlar Oğuz ərənlərindəndir gəlib Təkürə xəbər verdilər
تکوردنی همان چوبیسی دیردی بوتلک اورزینہ کلری	273/5 Tekür dağı haman çərisini dirdi bunların üzərinə gəldi
	273/5 Təkür dəxi həman çərisini dərdi bunların üzərinə gəldi
قزاتک بکلری باقدلر کوردیلرکم بی کلور ایتمیلر قزانی	273/6 Qazanın bigleri baqdılar gördilər kim yağı gelür ayıtdılar Qazanı
	273/6 Qazanın bəgleri baqdılar gördilər kim yağı gəlür ayıtdılar Qazanı
براغوز کیدرسد وزایونہ بزب قوارلو بکری بودرکی	273/7 birağur gider-isevüz ivinde bizi kovarlar yigregi budur ki
	273/7 birağur gedərsəvuz evində bizi qırarlar yegrəgi budur ki
بونہ قریلا وزیدیلر کافر قوش کدرجنگ ایتمیلر	273/8 bunda qırılavuz didilər kafəri qarşuladılar cenk itdiler
	273/8 bunda qırılavuz dedilər kafəri qarşuladılar cənk etdilər
قزاتک اورزینہ بکری بش بکینی شھید ایتمیلر قزاتک اورزینہ	273/9 Qazanın üzərinə yigirmi biş bigini şəhid itdilər Qazanın üzərinə
	273/9 Qazanın üzərinə yigirmi beş bəgini şəhid ətdilər Qazanın üzərinə
دوشدلو اویدوخی یردە طوتدیلو ایواغ یرک بقلدیلو	273/10 düşdilər uyuduğı yirde tutdılar elin ayağın berk bağladılar
	273/10 düşdilər uyuduğı yerdə tutdılar elin ayağın bərk bağladılar
بوعریبە یوکلدیلو عربیە حکم اورغاقلم صارولر عربە چکدیلر	273/11 bir arabaya yükletdilər arabaya möhkəm urğan-ile şardılar arabayı çekdilər
	273/11 bir arabaya yüklətdilər arabaya möhkəm uğranla sardılar çəkdilər
یور یوردیلر کیدرکن عربە یجوردستند قزان اوینا دی	273/12 yorıyu virdilər gider-iken araba kıcırdısından Qazan oyandı

	273/12 yüriyü verdilər gədarkən ərəbe qıçırdısından <i>Qazan</i> oynadı
کۆندې بوالدە کی اورغانلری هب پوردی . عربە نك	273/13 gerindi bu elindeki urganları hep qopardı arabanuñ
	273/13 gerindi bu əlindəki organları heb qırdı ərəbəniñ
اوزرە اوئوردی الین الینچالری . قاص قاص کلدی	274/1 üzerine oturdu elin eline çaldı qas qas güldi
	274/1 üzərinə oturdu əlin əlinə çaldı qas qas güldi
کافرلر ایدر لکه کولرس . قزان ایدر مره کافرلر بوغوبی	274/2 kâfirler aydırlar ne gülersin Qazan aydur mere kâfirler bu arabayı
	274/2 kafərlər aydırlar ki gülərsən Qazan aydır mərə kafərlər bu ərəbəyi
بیشکم صاتم . سزی یامری بومری طادم دایم صاتم	274/3 bişigüm şandum sizi yumrı yumrı tadam dayam şandum
	274/3 beşigim sandım sizi yamı yumrı tadam dayam sandım
دیخی . هله قزانی کتوردلر . صومانق قلمه سنه بر قیوی	274/4 didi hele Qazanı geürdilər Tomanın Qal' bir quyuya
	274/4 dedi helə Qazanı gətürdilər Tumanın Qələsində bir quyuya
بر قدیلو . قیوتک اغزته برد کوم طانی قودیلو . بکینی صیوی	274/5 bıraqdılar quyunuñ ağına bir degirmen taşı qoydılar yimegini şuyını
	274/5 bıraqdılar quyunuñ ağına bir dağirmən taşı qodılar yeməgini suyını
دکوم طانی دلوکتدن ویرر لردی . بکون تکورک عورنی	274/6 degirmen taşı delüğinden virürler-idi bir gün Tekürüñ avra
	274/6 dağirmən taşı dəlügindən verelərdi bir Təkürüñ övrədi
ایدروراب قزانی کورین ته حاللر کیشدر . بونچا دملره	274/7 aydur varayın Qazanı göreyin ne hallu kişidür bunça adamlara
	274/ aydır varayın Qazanı görəyin nəhallu kişidir bunça adamlara

<p>مهرب اور رمش ديري خانون كلوب زندا يچينه قوتوي اچدرد</p>	<p>274/8 zərb urur-imiş didi hatun gelüp zindançıya qapuyı açdırdı</p>
	<p>274/8 zərb uraramış dedi xatun gəlüb zindançıya qapuyı açdırdı</p>
<p>چاغزدي ايدز قزان بك نه در حالك درلكك يالنتدري</p>	<p>274/9 çağırdı aydur Qazan Big nedür haluñ dirligüñ yir altında mı</p>
	<p>274/9 çağırdı aydır Qazan Bağ nədir haluñ dirligiñ yer altında mı</p>
<p>خوشدرد يوخسه بريوزندە مي خوشدرد هم شدي نه برس</p>	<p>274/10 hoşdur yoxsa yir yüzinde mi hoşdur hem şimdi ne yirsin</p>
	<p>274/10 <i>xoşdır yoxsa yer yüzində mi xoşdır hem şimdi nə yərsən</i></p>
<p>تاچرس و نيم بيزس ديري قزان ايدرا اولو لوكه اش وورد</p>	<p>274/11 ne içersin ve neye binersin didi Qazan aydur ölülerüne aş virdüğüñ</p>
	<p>274/11 <i>nə içərsən və nəyə binərsən dedi Qazan aydır ölülərinə aş verdiğiñ</i></p>
<p>وقت اللرندن الورم هم اولو لوكرك يورعاسني بيزم كاهلتر</p>	<p>274/12 vaqıt ellerinden aluram hem ölülerünüzün yorğasına binerem kähillerin</p>
	<p>274/12 <i>vəqt əllərindən aluram həm ölüləriniziñ yorğasına binərəm kəhillərin</i></p>
<p>يدە دم ديري نكور عورقي ايدرد ينك اچوت قزان ياز</p>	<p>274/13 yederem didi Tekür avrati aydur dinüñ için Qazan Big</p>
	<p>274/13 <i>yedərəm dedi Təkür övrəti aydır diniñ için Qazan Bəg</i></p>
<p>يدي ياشندە بر قينز چوغزم اولمشد كرم ايله اكا بنه</p>	<p>275/1 yidi yaşında bir qızçuğazum ölmüşdür ☐ erem eyle aña binme</p>
	<p>275/1 <i>yedi yaşında bir qızçuğazum ölmüşdür kərəm eylə aña binmə</i></p>
<p>ديدي قزان ايدرا اولو لوكزه اندن بورغە يو قدر هپ</p>	<p>275/2 didi Qazan aydur ölülerünüzde andan yorğa yoqdur hep</p>
	<p>275/2 dedi Qazan aydır ölülərində andan yorğa yoqdur həp</p>
	<p>275/3 aña binerem didi avrat aydur</p>

<p>اكا بيزم ديري • عورت ايدرواي سنك الوكره نه سير</p>	<p>vay senüñ elüñden ne yir 275/4 <i>aña binəram dedi övrət aydır vay səniñ əlündən nə yer</i></p>
<p>يوزنه ديرمز • ونه يرالتند اولومز قورتلورمش ديري •</p>	<p>275/4 yüzinde dirimüz ve ne yir altında ölümüz qurtulur-imiş dedi 275/4 <i>yüzində dirimiz və nə yer altında ölümüz qurtulmuş dedi</i></p>
<p>كلدي تكوره ايدر كوم ايله اول تا تاري يتودن چقار</p>	<p>275/5 geldi Teküre aydur kerem eyle ol tatarı quyudan çıkar 275/5 <i>gəldi Təküra aydır kərəm eylə ol ttrı quyudan çıxar</i></p>
<p>يتزچقزك بيليني اوزنه يرالتند يتزچوغزمه بييرمش</p>	<p>275/6 kızçuğazuñ bilini üzer yir altında kızçuğazuma biner-imiş 275/6 <i>kızçağuzıñ belini üzər yer altında kızçuğazıma binərmiş</i></p>
<p>قلان اولولومزي جمع ايدر مش هم اولولومز اچون ويردگمز</p>	<p>275/7 kalan ölülerümüzi cem ider-imiş hem ölülerümüz için virdüğümüz 275/7 <i>qalan ölülərimizü cəm edərmiş həm ölülərimüz için verdiğimiz</i></p>
<p>اشي اللوزنه جكوب الوب برايش انوك النزه نه اولمزته</p>	<p>275/8 aşî ellerinden çeküp alup yir imiş anuñ elinden ne ölümüz ne 275/8 <i>aşî əllərindən çəküb alub yeər imiş anuñ əllərindən nə ölmü nə</i></p>
<p>ديرمز قورتلورمش • دنيك عشقنه اول اري يتودن چيغز</p>	<p>275/9 dirimüz qurtulur-imiş dinüñ işqına ol eri quyudan çıkar 275/9 <i>dirimiz qurtulmuş dinüñ eşqinə ol əri quyudan ıqar</i></p>
<p>ديري • تكور بگلرني جمع ايلدي • ايدر كلوك قزاني يتودن</p>	<p>275/10 didi Tekür biglerini cem eyledi aydur gelüñ Qazanı quyudan 275/10 <i>dedi Təkür bəglərini cəm eylədi gelüñ Qazanı quyudan</i></p>
<p>چقاروك بزي اوكسوز اغوزي صندر سون • انزه صكره</p>	<p>275/11 çıkaruñ bizi ögsün Oğuzı şındursun andan soñra 275/11 <i>çoqaruñ bizi ögstün Oğuzı şındırsın andan soñra</i></p>

<p>شرط ايلسون بزم ايلومزه ياغجي لفة كليہ ديري • وارديلر</p>	<p>275/12 şart eylesün bizüm ilümüze yağılığa gelmeye didi vardılar</p>
	<p>275/12 şart eyläsün bizüm elümüza yağılığa gəlməyə dedi vardılar</p>
<p>قزانی قیودن چقاروب کتوردیلر ایتدیلو انداچ کم</p>	<p>275/13 Qazanı quyudan çıqarub getürdilər ayıtdılar and iç kim</p>
	<p>275/13 Qazanı quyudan çıqarub gətürdilər ayıtdılar and iç kim</p>
<p>بزم ايلومزه يني لفة كليہ سن هم بزبي اولك اوغوزي صندر غل</p>	<p>276/1 bizüm ilümüze yağılığa gelmeyesin hem bizi ög Oğuzı şındurğıl</p>
	<p>276/1 bizüm ellümüza yağılığa gəlməyəsən hem bizi ög Oğuzı şındurğıl</p>
<p>سني قیوویں لم وارکت دیدلر • قزان ایدر والله بالله</p>	<p>276/2 seni koyu virelüm var git didiler Qazan aydur vallah billah</p>
	<p>276/2 səni quyu verəlüm var get dedilər Qazan aydır vallah billah</p>
<p>طوغري يولي کوردا بک اکر ي يولون کلیہ سن ديري ایتدیلر</p>	<p>276/3 toğrı yolu görür-iken egri yoldan gelmeyeyin didi ayıtdılar</p>
	<p>276/3 toğrı yolu görərəkən əğri yoldan gəlməyeyin dedi ayıtdılar</p>
<p>والله قزان ایواندا نجدی دیدیلر • امدی قزان بک دی</p>	<p>276/4 vallah Qazan eyü and içdi didiler imdi Qazan Big di</p>
	<p>276/4 vallah azan eyü and içdi dedilər imdi Qazan Bəg di</p>
<p>بزبي اولك دیدیلر • قزان ایدر من یریزنته آدم اوگمزين</p>	<p>276/5 bizi ög didiler Qazan aydur men yir yüzinde adam ögmezın</p>
	<p>276/5 bizi ög dedilər Qazan aydır men yer yüzində adam ögmezın</p>
<p>برادم کتوروك ینایم سنی اوکیم دیری واردلور درارکانز</p>	<p>276/6 bir adam getürüñ bineyim sizi ögeyim didi vardılar bir er kāfir</p>
	<p>276/6 bir adam gətürüñ binəyim sizi ögəyim dedi vardılar bir ər kafər</p>
<p>کتوردلر برابراویان دیری کتوردیلر کاترک ارخاسنه</p>	<p>276/7 getürdiler bir eyer bir uyan didi getürdiler kāfirün arħasına</p>

	276/7 gətürdilər bir əyər bir uyan dedi gətürdilər kafəriñ arxasına
ایرصالری اغزنه اویان اوردی • توکئی چکدی چوردی	276/8 eyer şaldı ağzına uyan urdı qolañını çēdi şıçradı
	276/8 əyər saldı ağzına uyan urdı qolañını çəkdi sıçradı
قارنه قاو سوردی • اویان چکدی • اغزیخ ایردی کازی	276/10 karnına qavşurdu uyanın çekdi ağzın ayırdı kāfiri
	276/10 qarına qavşurdu uyanın çekdi ağzın ayırdı kāfəri
ولردی • جوکری اوزینه اوردی • ایدرمره کافرلر	276/11 öldürdi çökdi üzərində oturdu aydur mere kâfirler
	276/11 öldürdi çökdi üzərində oturdu aydır mərə kafərler
قبوزم کتورک سزی اوکبه دیری • واردیلر قبوزی	276/12 qopuzum getürüñ sizi ögeyin didi vardılar qopuzı
	276/12 qopuzın gətürin sizi ögəyin dedi vardılar qopuzı
کتوردیلر • النة اوب بوراد • صولیش کورده لم خانم نه صولیش	276/13 gətürdilər eline alup burada şoylamış görelüm hanum ne şoylamış
	276/13 gətürdilər əlinə alub burada soylamış görəlüm xanım nə soylamış
ایدربک بک اردن یعنی کورد مسه اویونم دیدم کیری	277/1 aydur biñ biñ erden yağı gördüm-ise öyünüm didüm yigirmi
	277/1 aydır biñ biñ ərdən yağı gördümsə oynum dedim yigirmi
بک ارینی کورد مسه ییلامدم • اوتوز بک ارینی کورد مسه	277/2 biñ biñ erden yağı gördüm-ise yılamadum otuz biñ er yağı gördüm- ise
	277/2 biñ biñ ərdən yağı gördümsə yılamadım otuz biñ er yağı gördümsə
اوتو صیدم • قرق بک ارینی کورد مسه قتا با قدم • اللی	277/3 ona şaydum kırk biñ er yağı gördüm-ise kıya baqdum elli
	277/3 ota şaydım kırq biñ er yağı gördümsə qıya baqdım əlli

<p>بىك ار كوردىمىسە ال وىرمدىم . التمش بىك ار كوردىمىسە اشىدىم</p>	<p>277/4 biñ er gördüm-ise el virmedüm altmış biñ er gördüm-ise aytışmadum</p> <p>277/4 <i>biñ er gördümsə əl vermedim altmış biñ ər gördümsə aytışmadım</i></p>
<p>سكسان بىك ار كوردىمىسە سىكسىدىم . طقسان بىك يعنى</p>	<p>277/5 seksen biñ er götürdüm-ise seggenmedüm toqsan biñ yağı</p> <p>277/5 <i>səksən biñ ər gördümsə səksənmedim toqsan biñ yağı</i></p>
<p>كوردىمىسە طونا تىدىم . يوز بىك ار كوردىمىسە يوزم دوندىم .</p>	<p>277/6 gördüm-ise tonanmadum yüz biñ er gördüm-ise yüzüm dönmedüm</p> <p>277/6 <i>gördümsə tonatmadım yüz biñ ər gördümsə yüzüm dönmedim</i></p>
<p>يوزى دونى قىياجم الە الدم محمدك دىنى عشقنى قىلچ اوردىم</p>	<p>277/7 yüzi dönmez kılıcum ele aldum Muhammedüñ dini işqına kılıç urdum</p> <p>277/7 <i>yüzi dönmez qılıcum elə aldum Məhəmmədiñ dini aşqına qılıç urdum</i></p>
<p>اغ ميدانە يومرى ياشى طوپچە كىسىم . اندە دىنى ارم بىگم</p>	<p>277/8 ağ meydanda yumrı başı topça keçdüm anda dağı erem bigem</p> <p>277/8 <i>ağ maydana yumrı başı topça kesdüm anda dxı ərəm bağim</i></p>
<p>ديراولكىدىم اوكونى ار نلرى خوش كورمدىم الوكه كرمىش</p>	<p>277/9 diyü öginmedüm öginen erenleri hoş görmedüm elüñe girmiş</p> <p>277/9 <i>deyü öginmedüm öginən ərənləri xoş görmədüm əlüñə girmiş</i></p>
<p>ايكن مره كافى اولدىمى قىلچك سال بوينىم كىس ياشىم</p>	<p>277/10 iken mere kāfir öldür meni qara kılıcuñ şal boynuma kes başum</p> <p>277/10 <i>İkəm mərə kafər öldür məni qara qılıcuñ şal boynuma kes başım</i></p>
<p>قالجىدىم صبارم يوق كىدى واصلم كىدى وكوم صغىم يوق دىدى</p>	<p>277/11 kılıcuñdan şaparum yoq kendü aşlum kendü köküm şımağum yoq didi</p> <p>277/11 <i>qılıcuñdan şaparım yoq kəndü aşlum kəndü köküm şımağum yoq dedi</i></p>
<p>بىر شوى داغى شويلىمىش ايدۇر</p>	<p>277/12 bir şoy dağı şoylamış aydur</p>

	yüksek yüksek qara tağdan
	277/12 bir soy daxi soylamış aydır yüksək yüksək qara tağdan
طاش یوالدینسه قبا او کچم او یلغم قرشو صو تان قران اریدم	277/13 taş yuvarlansa qaba ökçem uyluğum qarşu tutan Qazan er-idüm
	277/13 taş yuvarlansa qaba öñcäm oyluğum qarşu tutan Qazan ər idüm
	278/1 Fir'avun şişler yükleyüp yirden çıkça qaba ökçem-ile perçin
فرعون شیشلر یو کلیب بردن چمتسه قبا او کچمه پرچین	278/1 Firon şişler yükləyüb yerden çıqsa qaba öñcəmlə pərçin
	278/2 kılan Qazan er-idüm qaba qaba bigler oğlu gävğa kılsa qamçı
قران قران اریدم قبا قبا بکلرا او عالی غوغا قلسه قبا بی	278/2 kılan Qazan ər idüm qaba qaba bəglər oğlu gävğa kılsa qamçı
	278/3 şalup tündüren Qazan er-idüm yüce tağları tuman
صالوب تکدورن قران اریدم یوجہ ظلاری طومات	278/3 şalub tökdürən Qazan ər idim yuca tağları tuman
	278/4 tursa qara pusarıq delü qopsa qara qoçumuñ qulağı
طورسه قره بوساریق دلې قوپسه قره قوجک قلاغی	278/4 tursa qara pusarıq dälü qopsa qara qoçuma qulağı
	278/5 görünmez olsa qayrı eren qulağusuz yol yañılsa qulağusuz
کورنمز اولسه قایری ارن قلاغز سین بول یا کلسه قلاغز	278/5 görünməz olsa qayrı qulağusuz yol yañılsa qulağusuz
	278/6 yol başaran Qazan er-idüm yidi başlu ejderhaya yetüp
بول بشارت قران اریدم یدی باشلوار ذرها یریتوب	278/6 yol başaran Qazan ər idüm yedi başlı ejdərhaya yetüb
	278/7 vardum heybetinden şol gözüm yaşardı hey gözüm namerd
واردم هیبتندن صول کوزم بشاردی هی کوزم نامرد	278/7 vardım heybətindən sol gözüm yaşardı həy gözüm namərd

<p>کوزم موخت کوزم. بريدنن نه وار که فورخوک ديدم</p>	<p>278/8 gözüm muhannet gözüm bir yilandan ne var ki qorxuduñ didüm</p>
	<p>278/8 gözüm muxännät gözüm bir yilandan nə var ki qorxuduñ dedim</p>
<p>اندە دجی ارم بکم دیواو کئدم. اوکونن ارئری خوش</p>	<p>278/9 anda dağı erem bigem diyü öginmedüm öginen erenleri hoş</p>
	<p>278/9 anda daxı erəm bəgəm deyü öginmədüüm öginən ögünən ərənləri xoş</p>
<p>کوردم. الوکه کرمشکن مره کافر اولدرمینی يتورجینی ضال</p>	<p>278/10 görmedüm elüñe girmiş-iken mere kāfir öldür meni yitür meni şal</p>
	<p>278/10 görmədüm əlüñə girmişkən mərə kafər öldür məni yetür məni sal</p>
<p>قلجک کس باشم قیابکده چارم یوق. کند واصلم کندو</p>	<p>278/11 kılıcuñ qes başum kılıcuñdan şaparum yoq kendü aşlum kendü</p>
	<p>278/11 qılıcın kəs qılıcuñdan şaparum yoq kəndü əslim kəndü</p>
<p>کوکم صاغم یوق اغوز ارئری طوررکن سنی اوککم یوق</p>	<p>278/12 köküm şımağum yoq Oğuz erenleri turur-iken seni ögmegüm yoq</p>
	<p>278/12 köküm şımağım yoq Oğuz ərənləri tururkən səni ögməgüm yoq</p>
<p>دیری. قزان بوراده بردجی صولیشی از قیج بترده بیقاز</p>	<p>278/13 didi Qazan burada bir dağı soylamış arqıç qırda yayқанur</p>
	<p>278/13 dedi Qazan burada bir dexi soylamış arqıç qırda yıqanur</p>
<p>تھان دکیزندە صرب یولردە یاپلمش کافر شهری صاغه</p>	<p>279/1 umman deñizinde şarp yirlerde yapılmış kāfir şehri şağa</p>
	<p>279/1 əmman dəñizində sarb yerlərdə yapılmış kafər şəhri şağa</p>
<p>صول چریندی اور یوز کچلری صود بندە دونو بچری</p>	<p>279/2 şola çırpındı urur yüzgeçleri şu dibinde döner bahrileri</p>
	<p>279/2 solabçırbındı urar yüzgüçləri su dibinde dönər təcrləri</p>
	<p>279/3 Tañrı menem diyü şu dibinde çığışur aşileri öñin qoyup</p>

تکري منم ديوصوديبينده چغريشور عاصي لوي اوکن توب	279/3 <i>Tənri mənəm deyü su dibində çığışur asiləri ökin qoyub</i>
ترسين ادقور قزي كلني . التون آشق اويز صجد انك	279/4 tersin o ^q ur kızi gelini altun aşuq oynar şancıdanuñ
	279/4 <i>tərsin oqur qızı gəlini altun aşıq oynar şancıdanıñ</i>
بکري التي قاتله اغوز و اردي اليما دي . اول قلمبي التي	279/5 bigleri altı qatla Oğuz vardı alımadı ol qalaya altı
	279/5 <i>bəgleri altı qatla Oğuz vardı alımadı ol qələyi altı</i>
باش ارتم من قزان و اردم . التي كونه قومادم . ابني الدم	279/6 baş er-ile men Qazan vardum altı güne q omadum anı aldum
	279/6 <i>baş ərlə mən Qazan vardmı altı günə qomadım anı aldım</i>
کلیسا سن یقوب یرنه مسجد یا پدم . باک بکلادتدم . قیزینی	279/7 q ilisesin yıqub yirine mescid yapdum bañ bañlatdum qızını
	279/7 <i>qəlisəsin yıqub yerine məscid yapdum bañ bañlatdum qızını</i>
ارم بکم دیوا و کتمدم . او کونج ار نلری خوش کور مدم .	279/9 erem bigem diyü öginmedüm öginen erenleri hoş görmedüm
	279/9 <i>ərəm bəgəm deyü öginmədim öginən ərənləri xoş görmədüm</i>
الوکه کرمشکه مره کافر اولدر مینی بیتور مینی . يتاجکدن	279/10 elüñe girmiş-iken mere kâfir öldür meni yitür meni qılıcuñdan
	279/10 <i>əlüñə girmişkən mərə kafər öldür mənı yetür mənı qılıcuñdan</i>
بصارم برف کند و اصلم کند و کوم صغوم برف دیری قزا	279/11 şaparum yok kendü aşlum kendü köküm şımağum yok didi Qazan
	279/11 <i>şaparım yoq kəndü əslum kəndü köküm şımağum yoq dedi Qazan</i>
کنه صولیش ایدر اریچ قیزده . دوندر دکم مره کافر سنک	279/12 yine şoylamış aydur arkıç kırdı döndürdügüm mere āfir ēnūñ
	279/12 <i>genə soylamış aydır arqıç qırda döndərdüğüm mərə kafər sənın</i>

<p>بيك شفقنا امرتدوكم سنك يتزك كلنوڪ. اعجه قلاسرلوده.</p>	<p>279/13 babañ şaqaqına imrendüğüm senüñ kızuñ geliniñ Ağça Qala Sürmelüde</p>
	<p>279/13 babañ şəqaqına emrändükim səniñ qızın gəliniñ Ağça Qala Sürməlidə</p>
<p>ات اوينا تدم اتله قارون ايلنه چا پتون يتدم اق حصار</p>	<p>280/1 at oynatdum at-ile kārun iline çapqun yetdüm Aq Hisar</p>
	<p>280/1 at oynatdım atla qarun elində çapqun yetdim Aq Hasar</p>
<p>قله سنك برجح بقدم. اع اعجه كتورديلر پولردرديدم.</p>	<p>280/2 Qalasınuñ burcin yıqdum ağ aqça getürdiler puldur didüm</p>
	<p>280/2 Qələsiniñ burcin yıqdım ağ aqça gətürdilər puldur dedim</p>
<p>قزبل التون كتورديلر. بقدر ديدم. الكوزلوقينز كلين</p>	<p>280/3 kızıl altun getürdiler baqırdur didüm ala gözlü kızın gelinin</p>
	<p>280/3 kızıl altun gətürdilər baqırdır dedim ala gözlü kızın gəlinin</p>
<p>كتورديلر الدندم كليساسني بقدم مسجد بايدم. التوف</p>	<p>280/4 getürdiler aldanmadum kilisesini yıqdum mescid yapdum altunı</p>
	<p>280/4 gətürdilər aldanmadım kəlisasın yıqdım məscid yapdım altın</p>
<p>كوشني يفا لندم انده دخي. ارم بكم دبوا وكمدم اوكونلري</p>	<p>280/5 gümüşi yağmalatdum anda dahı erem bigem diyü öginmedüm öginenleri</p>
	<p>280/5 gümüşi yağmalatdım anda dexi ərəm bəgəm deyü öginmədim öginənləri</p>
<p>خوش کوردم. الوکه کیومشکی مره کافر اولدرمینی یترمینی</p>	<p>280/6 hoş görmədüm elüñe girmiş-iken mere kâfir öldür meni yitür meni</p>
	<p>280/6 xoş görmədüm əlüñə girmişkən mərə kafər öldür məni yetür meni</p>
<p>کند واصلام کورکم صفم یوق. سنی اوککوم یوق دیدی</p>	<p>280/7 kendü aşlum kendü köküm şımağum yoq seni ögmegüm yoq didı</p>
	<p>280/7 kəndü əslim kəndü köküm</p>

	<i>sımağum yoq səni ögməgüm yoq dedi</i>
قزان بك بوراده بردجي صوليتنى ايدراق قبانك قبانك	280/8 Qazan Bəg burada bir dəxi soylamış aydur aq qayanuñ qaplanınuñ
	280/8 <i>Qazan Bəg burada bir dəxi soylamış aydır aq qayanın qaplanınuñ</i>
ارگنند برکوکم وار اور تاج قترده سنک کینکلر کو زطود	280/9 irkəginde bir köküm var ortaç ırda izüñ geyiklerüñüz tur
	280/9 <i>erəgində bir köküm var ortaç kırada sizüñ keyikləriñüz tur</i>
عورمیه اق سازک اصلانند برکوکم وار تا زالاجه یوزدی	280/10 ğurmaya aq sazuñ aşlanında bir köküm var qaz alaca yunduñı
	280/10 <i>ğurmıya aq saziñ aslanında bir köküm var qaz alaca yundiñi</i>
طور عرمیه از وای قورد اتوکی ارگنند برکوکم وار انجه	280/11 turğurmaya azvay qurt enügi irkeginde bir köküm var ağça
	280/11 <i>turğurmıya əzvay qurd ənügi erkəkində bir köküm var ağça</i>
یکل ترمه قیدنک کردرمیه اغ صنقور قوشی ارگنند	280/12 yuñlu tümen qoyunuñ gezdürmeye ağ şunqur quşu irkginde
	280/12 <i>bəgil tümən qoyunuñ gəz dirmiyə ağ sunqur quşu erkəgində</i>
برکوکم وار انه اور دن قره قازونک اوچورمیه قالدن اغوز	280/13 bir köküm var ala ördək qara qazuñ uçurmaya Qalın Oğuz
	280/13 <i>bir köküm var ala ördək qara qazuñ uçurmıya Qalın Oğuz</i>
الند برا و علم واز اور و زاد لو بر قوطاشم وار قره کونک اولو	281/1 ilinde bir oğum var Uruz adlu bir qartaşum var Qara Göne adlu
	281/1 <i>elində bir oğlum var Uruz adlu bir qartaşum var Qara Gönə adlu</i>
بکی دن طوغانکی در کورمیه لور الوکه کیرمشکی مره کافر	281/2 yeñiden toğanuñı dirgürmeyeler elüñe girmiş-iken mere kāfir
	281/2 <i>yeñidən toğanuñı dərgürmiyələr əlüñə girmişkən mərə kafər</i>
	281/3 öldür meni yitür meni

<p>اولدريني يتورميني قىلجىكەن صپارم يىغ . كند واصلم صغم</p>	<p>qılıcuñdan şaparum yoq □endü aşlum şımağum</p>
	<p>281/3 öldür mənî yetür mənî qılıcuñdan şaparım yoq kändü əslimsımağım</p>
<p>يوخ دېرى بردى صوبىلىش ايدرايت كې كوكوايدىزچى كىچ</p>	<p>281/4 yoq didi bir daş soylamış aydur it kibi güv güv iden Çerkez</p>
	<p>281/4 yox dedi bir dexi soylamış aydır it kibi gü gü edan Çarkəz</p>
<p>خىر صىلى كوچىك صوكىز شولنى بىر تۇر بىر صاھ دو شىكې</p>	<p>281/5 hırşlu küçücük toñuz şölenlü bir torba şaman döşeklü</p>
	<p>281/5 xırslu küçücük toñuz şülənli bir torba saman döşəklü</p>
<p>يارم كېچ بىصد قاي . يىنە اغاج شىكې كىچ كىچ كىچ كا فواغور</p>	<p>281/6 yarım kerpiç yaşduqlu yonma ağaç tañrılı □öpegüm kāfir Oğuzı</p>
	<p>281/6 yarım kərpiç yasdıqlı yonma ağaç tañrılı köpəgim kafər Oğuzı</p>
<p>كورركى سىنى او كاكى يوق اندى اولدرىسك مره كا فواغور</p>	<p>281/7 görür-iken seni ögmegüm yoq andan öldürür-iseñ mere kāfir öldür</p>
	<p>281/7 görərkən səni ögmegüm yoq andan öldürürsən mərə kafər öldür</p>
<p>بىنى اولدرىسك قادر قورسىد اولدوره يم كا فوسىنى</p>	<p>281/8 meni öldürmez-iseñ Qādir qorise öldüreyim kāfir seni</p>
	<p>218/8 mənî öldürməzsən qadir qoarsa öldürəyim kafər səni</p>
<p>دېرى . كا قىرل ايدىر بوزى او كىدى كلوك بونى اولدوره لم</p>	<p>281/9 didi kāfirler aydur bu bizi ögmedi gelün bunı öldürelüm</p>
	<p>281/9 dedi kafər aydır bu bizi ögmədi gelün bunı öldürəlüm</p>
<p>دېرى . كا قىرل ايدىر بوزى او كىدى كلوك بونى اولدوره لم</p>	<p>281/10 didiler kāfir bigleri dirildiler geldiler yine aytdılar bunuñ</p>
	<p>281/10 dedilər kafər bəgləri dərildilər gəldilər yənə aytdılar bunuñ</p>
<p>اوغلى وار قىر داىنى وار بونى اولدرىسك اولمىز دىدىلر</p>	<p>281/11 oğlı var qardaşı var bunı öldürmek olmaz didiler</p>

	281/11 oğlu var qardaşı var bunu öldürmək olmaz dedilər
کۆد دلوخو کز طامنه جيسه صالدر ات اياغي كولك	281/12 getürdiler toñuz tamına habsa saldılar at ayağı külüg
	281/12 gətürdiler toñuz tamına həbzə saldılar at ayağı külük
اوزان دلي چوك اولور قزانك اولوسيني ديري سيني كسنه	281/13 Ozan dili çevük olur Qazanuñ ölüsini dirisini kimse
	281/13 Ozan dili çevük olur Qazanuñ ölüsini dirisini kimsə
بلدي مكر خانم قزانك براوغز نجني واردي بويدى	282/1 bilmedi meger hanum Qazanuñ bir oğlançuğı var-idi böyüdi
	282/2 bilimədi məgər xanım Qazanuñ bir oğlançığı vardı böyüdü
يكتيك اولري بركون اتا بينوب ديوانه كلوركن برکشي	282/2 yigitçük oldu bir gün ata binüp divana gelür-iken bir kişi
	282/2 yigitcik oldu bir gün ata binüb divana gəlürkən bir kişi
ايدرمكس خان قزانك اوغلي دكلسن ديري اوزون	282/3 aydur meger En Han Qazanuñ oğlu degülsin didi Uruz
	282/3 aydır meğər sən Xan Qazanuñ oğlu dəgülsin dedi Uruz
قادي ايدرمه قوات منم بام بايندر خان دكلي در	282/4 kaçıdı aydur mere qavat menüm babam Bayındır Han degül-midür
	282/4 qaqudı aydır mərə qavat mənüm babam Bayındır Xan degül midir
ايتدي يوق اول اناك بياسي در ستك ددكر اوزروم	282/5 ayıtdı yok ol anañun babasıdır senüñ dedeñdür Uruz mere
	282/5 ayıtdı yoq ol anañın babasıdır sənün dədəñir Uruz mərə
يا بنم بايام اولوميدر ديرميدر ديري ايتدي دري در	282/6 ya benüm babam ölü-midir dir-midir didi ayıtdı diridür
	282/6 ya bənim babam ölü midir diri midir dedi ayıtdı diridür

<p>طومان قلم سنده طئساق در ديري . بويلد بکچ اوغلان</p>	<p>282/7 Tomanun Qal'asında tutsağdur didi böyle digeç oğlan</p>
	<p>282/7 Tumanın Qələsində tutsağdır dedi böylə degəç oğlan</p>
<p>اغلادي ملول اولري . اتني قايدي کروودوزي .</p>	<p>282/8 ağladı melul oldu atını qayıtdı girü döndü</p>
	<p>282/9 ağladı məlul oldu atını qayıtdı gerü döndü</p>
<p>اتاسنه كلدي بوراده اتاسنه صويليش كوره لم خانم</p>	<p>282/9 anasına geldi burada anasına soylamış görelüm hanum</p>
	<p>282/9 anasına gəldi burada anasına soylamış görəlüm xanım</p>
<p>نه صويليش ايدرمزه اتام خان اوغلي دكلشم خان</p>	<p>282/10 ne soylamış aydur mere ana men han oğlı degül-imişem Han</p>
	<p>282/10 nə soylamış aydır mərə ana mənən oğlı dəğülmişəm Xan</p>
<p>تزان اوغلي ايشتم مروه قوات قزي موني مكا بنجوز دبرونك</p>	<p>282/11 Qazan oğlı imişem mere qavat kıızı munı maña niçün dimez-idün</p>
	<p>282/11 Qazan oğlı imişəm mərə qavat qızı munı maña neçün demezdiñ</p>
<p>اتاحي تكري حتى دكلشسه قزه بوز داوز قياجوم</p>	<p>282/12 ana ƒakƒı Tanrı ƒakƒı degül-imiş-ise qara polad öz qılıcum</p>
	<p>282/12 ana həqqi Tanrı həqqi degülmişsə qara polad uz qılıcum</p>
<p>طاريتدم . غاملج كوركلو ياشان كسيديم الج قانك</p>	<p>282/13 tarā-y-idüm ğafillüçe görü başuñ ƒeƒe-y-idüm alça qanuñ</p>
	<p>282 tartaydım ğafillüçə ƒörklü başuñ kəsəydım alça qanıñ</p>
<p>يريوزينه دو كيدم ديري . اتاسي اغلدي ايدرو اغل بابك</p>	<p>283/1 yir yüzine döke-y-idüm didi anası ağladı aydur oğul babañ</p>
	<p>283/1 yer yüzinə dökəydım dedi anası ağladı aydır oğul babañ</p>
<p>صاغدر اما سويليه قور خودم كافره وار . سون كندوزوكي</p>	<p>283/2 sağdur amma söylemege qorhar-idüm kāfire varasın kendüziñi</p>

	283/2 <i>sağdır əmma söyləməgə qorxudum kafərə varasan kəndöziñi</i>
ديدي. اما عمك ادم صال كلسون كوره لم نديرديري.	283/4 didi amma emmiñe adam şal gelsün görelüm ne dir didi
	283/4 <i>dedi əmma əmmiñə adam sal gəlsün görəlim nə deir dedi</i>
ادم صالري. عمسني او حدي كلدي اوروز ابدن من بام	283/5 adam şaldı emmiñi oñıdı geldi Uruz aydur men babam
	283/5 <i>adam saldı əmmisini oxıdı gəldi Uruz aydır mən babam</i>
طساق اولرغني قليمه كيدر م اتنا قلمه طاشق قلدیلر جميع	283/6 tutsaq olduğu qalaya giderem ittifaq-ile tanışuq kıldılar cemi'
	283/6 <i>tutsaq olduğu qalaya gidərem itifaqla tanışuq kıldılar cəmi</i>
بكره خبر اولري اوروز باباسنه كيدر براغله كلوك بذر	283/7 biglere haber oldu Uruz babasına gider yarağ-le gelüñ didiler
	283/7 <i>bəglərə xəbər oldu Uruz babsına gedər yarağla gəlün dedilər</i>
لشكر دبرلي كلدي. الپت اروز چادرلرين اچدردي.	283/8 Leşker dirildi geldi Alp Uruz çadırların açdurdı
	283/8 <i>Ləşkər dəridi gəldi Alp Uruz çadırların açdurdı</i>
جبه خانه سن يوكلتدي. قره كونه چري باشي اولدي يوري	283/9 cebəhanasın yükletdi Qara Göne çeri başı oldu Borı
	283/9 <i>cəbbəxanasın yükletdi Qara Günə çəribaşı oldu Borı</i>
اغردوب كوجدلو يوله كردنو. يول اوروزنه كاترك اياصوبه بي	283/10 ağardup köçdiler yola girdiler yol üzerinde kəfirüñ Ayaşofyası
	283/10 <i>ağardıb köçdilər yola girdilər yol üzərində kafərin Ayasofyası</i>
واردي كشيشر بکلردي. غایت حرب کليسا يدي.	283 /11 var-idi keşişler bekler-idi gāyet şarp kilise-y-idi
	283/11 <i>vardı kəşişlər bəklərdi gəyət sarb kəlisaydı</i>
	283/12 atdan inüp təcir tonın geydiler

<p>آدن اينوب تاجر صوانه كيدلر. بازاركان صورقنده</p>	<p>bazirgan şüretinde 283/12 atdan enüb tacir tonın gəydilər bazirgan surətində</p>
<p>قترود چكد بيلر كدلر. كافر كورديلر كلر لرتا جره</p>	<p>283/13 qatır deve çekdiler geldiler kâfirler gördiler gelenler təcire 283/13 qatır dəvə çəkdilər gəldilər kafərlər gördilər gələnlər tacirə</p>
<p>بکزمز قاچد لر. قلیمه کرد لر قیلر یخ یا بد لر. برجه چقوب</p>	<p>284/1 beñzemez kaçdılar qalaya girdiler qapuların yapdılar burca çıqub 284/1 bəñzəməz qaçdılar qaləyə girdilər qapuların yapdılar burca çıqub</p>
<p>کیملرسز دیلر. بولر ایندی بازارکانلر د بیلر. کافرلر</p>	<p>284/2 kimlersiniz didiler bunlar aytdılar bazirganlaruz didiler kâirlere 284/2 kimlərsiz dedilər bunlar aytdılar bazirganlaruz dedilər kafərlərə</p>
<p>یلان سویلسینر دیوطاشنه صولدر اوروز اتدن ایندی</p>	<p>284/3 yalan söylərsiz diyü taşə tıtdılar Uruz atdan indi 284/3 yalan söylərsiz deyü taşə tıtdılar Uruz atdan endi</p>
<p>ایدرهای اما مک التون قدحتدن شراب ایچم منی سون</p>	<p>284/4 aydur hay aṁamuñ alūn qadehinden şarab içen meni ēven 284/4 aydır hay atamuñ altun qədəhindən şərab içən məni səvən</p>
<p>آدن اینسون. بونک قنوسنه بر کرز اوره لم دیري. اون</p>	<p>284/5 aḏan inūn bunuñ qapusına birer gürz uralım didi on 284/5 atdan inūn bunuñ qapūna birər gürz uralım dedi on</p>
<p>التي بکت صجرايوب آدن ايتدیلر. قلغان یا بندلر کوزلرن</p>	<p>284/6 altı yigit şıçrayup atdan indiler qalkan yapındılar 284/6 altı yigit şıçrayub atdan endilər qalkan yapındılar</p>
<p>اموزلونه اور دیلر. قاپو یه کلدیلر بر کوز اوروب قنوی</p>	<p>284/7 omuzlarına urdılar qapuya geldiler birer gürz urup qapuyı</p>

	284/7 <i>umuzlarına urdılar qapuya gəldilər birər gürz urub qapuyı</i>
اواندیلرا بچرو کوردیلر • بولدقلری کافر ی قتریدیلر • دل	284/8 <i>uvatdılar içəri girdilər bulduqları kâfiri kırdılar dil</i>
	248/8 <i>ovatdılar içəri girdilər bulduqları kafəri qıldılar dil</i>
چقرغدیبلر مالینی یغمالدیبلر • چقری اوزون کلدیلر قوتدیبلر •	284/9 <i>çıqartmadılar malını yağmaladılar çəri üzerine geldilər qondılar</i>
	284/9 <i>çıqartmadılar malın yağmaladılar çəri üzərinə gəldilər qondılar</i>
مکرب صغر تجلری وار دی کوردیکم قلعوی الیلر • تجدی	284/10 <i>meger bir sığırtmaçları var-idi gördi kim qalayı aldılar qaçdı</i>
	284/10 <i>məgər bir sığırtmaçları vardı gördi kim qələyi aldılar qaçdı</i>
تکوره وار دی • ایاصوقیه التدوغن حیر ویردی • نه اوتورسز	284/11 <i>Teküre vardı Ayaşofya alınduğın xəbər virdi ne oturursız</i>
	284/1 <i>Təküra vardı Ayasofya alınduğın xəbər verdi nə oturursız</i>
اور زوگنه یغنی کدی • باشکوزیر اغن کورک دیری • نکور	284/12 <i>üzərünüze yağı geldi başunuz yarağın görüñ didi Tekür</i>
	284/12 <i>üzərünizə yağı gəldi başınız yarağın örüñ dedi Təkür</i>
بکلر ی جمع ایلدی • بوتلر نه مدارا قتلوم دیری • بکلر ایلدی	284/13 biglerin <i>cem eyledi bunlar-ile ne müdara qılalum didi bigler aytdılar</i>
	284/13 <i>bəglərin cəm eylədi bunlarla nə müdara qılalum dedi bəglər aytdılar</i>
بونک مداراسی اولدور کم تزان چیقره وزانلاره برابریدوز	285/1 <i>bunuñ müdarası oldur kim Qazan çıxaravuz anlara beraber idevüz</i>
	285/1 <i>bunuñ müdarası oldur kim Qazan çıxaravuz anlara bərabər edävüz</i>

<p>بوسوزي مصلحت كورديلر. دارديلر قزاني چيقتروپ</p>	<p>285/2 bu sözi məsləhətə gördilər vardular Qazanı çıxarub</p>
	<p>285/2 bu sözi məsləhət gördilər vardular Qazanı çıxarub</p>
<p>تکورا وکنه کتوردیلر تکورایدز قزان بک اورزفره نیني کلد</p>	<p>285/3 Tekür öñine getürdilər Tekür aydur Qazan big üzerümüze yaği geldi bu</p>
	<p>285/3 <i>Təkür öñinə gətürdilər Təkür aydır Qazan bəg üzərimüzə yaği gəldi bu</i></p>
<p>بویانچی اورزفردن ایررسک سینی قیتویبره لم دیریلر. هم</p>	<p>285/4 yağıyı üzerümüzden ayurur-iseñ seni qoyu virelüm didiler hem</p>
	<p>285/4 <i>yağıyı üzərimüzdən ayurursan səni qoyu verəlim dedilər hem</i></p>
<p>خواجه مطيع اولم سن دخی انداچکم بو بزم ایله بیغنی لغنه</p>	<p>285/5 hərəcə miñi olalum sen daxı and iç kim bu bizüm ile yağılığa</p>
	<p>285/5 <i>xərəcə mutı olalum sən daxi and iç kim bu bizüm ilə yağılığa</i></p>
<p>یکله سن دیریلر. قزان ابدز و الله با الله طوعری یولی کورک</p>	<p>285/6 gelmeyesin didiler Qazan aydur Vallah Billâh toğrı yolu görür-iken</p>
	<p>285/6 <i>gəlməyəsən dedilər Qazan aydır vallah billah toğrı yolu görərkən</i></p>
<p>اکری یولدن کلیم دیری. کافرلر قزان ایوانداچدی دیو</p>	<p>285/7 egri yoldan gelmeyelüm didi kâfirler Qazan eyü and içdi deyü</p>
	<p>285/7 <i>əgri yoladan gəlməyəlim dedi kafərlər Qazan eyü and içdi deyü</i></p>
<p>سوتدلو. تکورچریسی دیوشروب میدانه کلدی. چادر</p>	<p>285/8 sevindiler Tekür cerisin divşürüb meydana geldi çadır</p>
	<p>285/8 <i>səvindilər Təkür cərisin dəvüşürüb meydana gəldi çadır</i></p>
<p>تکدردی کافرلشکری. قزانک اورزبه یغلدی قزان</p>	<p>285/9 tıkdürdi kâfir leşkəri Qazanuñ üzerine yığıldı Qazana</p>
	<p>285/9 <i>tıkdirdi kafər ləşkəri Qazanuñ üzərinə yığıldı Qazana</i></p>
	<p>285/10 geyim getürdilər kılıç ve süñü</p>

<p>کیم کتوردیلر. قیلج و سک و چوماق و سایر جنک الیت</p>	<p>ve çomaq ve sāyir cenāletin 285/10 <i>geyim gətürdilər qılıç və sügü və çomaq və sair cəng alətin</i></p>
<p>کیدروب طوندیلر. بومحلده اغوز ارتلری الای الای</p>	<p>285/11 geydürüp tonatdılar bu maħalda Oğuz erenleri alay alay 285/11 <i>gəydirüb tonatdılar bu məhəldə Oğuz ərənləri alay alay</i></p>
<p>کلدی کوپر کوپر طا و لدر تاده لوجا لندی. قزان</p>	<p>285/12 geldi küpür küpür tavullar naqaralar çalındı Qazan 285/12 <i>geldi küpiür küpiür tavıllar nəqaralar çalındı Qazan</i></p>
<p>کوردیم لشکرا و کینجه براغ بوز اتملو. اغ علملویک دمور</p>	<p>285/13 gördi kim leşker öniñce bir ağ boz atlu ağ alemlü egni bek demür 285/13 <i>gördi kim laşkər öginçə bir ağ boz atlu ağ ələmlü egni bəg dəmir</i></p>
<p>طونلوا اغوزک او کینجه کلدی. چادرین دکدردی. الای</p>	<p>286/1 tonlu Oğuzuñ öniñce geldi çadırıñ dikdürdi alay 286/1 <i>tonlu Oğuzuñ öginçə gəldi çadırıñ dikdürdi alay</i></p>
<p>بغلدی طوردی انوک اردینجه تهن کونه کلدی. الای بغلدی</p>	<p>286/2 bağladı tırdı anuñ ardınça Qara Gönə geldi alay bağladı 286/2 <i>bağladı tırdı anuñ ardınça Qara Gönə gəldi alay bağladı</i></p>
<p>طوردی. هان بوراده قزان ات میدانه سوردی. قزیم</p>	<p>286/3 tırdı haman burada Qazan at meydana sürdi qarım 286/3 <i>tırdı həman burada Qazana at məydana sürdi qırım</i></p>
<p>دیلدی. بوز اتملو بیرک ات دېری میدانه کردی. قزان</p>	<p>286/4 diledi boz atlu Beyrek at dəpdi meydana girdi Qazan 286/4 <i>dilədi boz atlu Bəyrək at dəpdi məydana girdi Qazan</i></p>
<p>بوراده صولیش کوده لم خانم نه صولیش ایدر قالقوبانی یزیدن</p>	<p>286/5 burada soylamış görəlüm hanum ne soylamış aydur qalqubanı yirinden 286/5 <i>burada soylamış görəlüm xanum nə soylamış aydır qalqubanı yerindən</i></p>

<p>ھواران يىكت تە يىكت سەن كىنى بىك دەمورھوانى كىن يىكت</p>	<p>286/6 turan yigit ne yigitsin Egni Bek demür tonın geyen yigit</p>
	<p>286/6 <i>turan yigit nə yigitsən Əgni Bəg dəmür tonun geyən yigit</i></p>
<p>تە يىكت سەن . ادك تە دريكت دىكل مكا دىري بىرك بورادە</p>	<p>286/7 ne yigitsin aduñ nedür yigit digil maña didi Beyrek burada</p>
	<p>286/7 <i>nə yigitsən aduñ nədir yigit degil maña dedi Bəyrək burada</i></p>
<p>صويلش ايدرمەن كافر سەن مەنى بلزى سىيەن . بارك صارك</p>	<p>286/8 şoylamış aydur mere kâfir sen meni bilmez-isen Paraşaruñ</p>
	<p>286/8 <i>soylamış aydır mərə kafər sən mənı bilməzmisin Barańsarın</i></p>
<p>ماي بورد حصار تەن پارليوب اوچەن ادخلوسەن ايرقلەر</p>	<p>286/9 Bayburd Hişarından parlayup uçan adaqlu □ın</p>
	<p>286/9 <i>Bayburd Hasarından parlayıb uçan adaxlusın</i></p>
<p>الوركى صرتوب الان باي بوزە خان اونغا يامسى بىرك</p>	<p>286/10 alur-iken tartup alan Pay Püre Han oğlu Bamsı Beyrek</p>
	<p>286/10 <i>alurkən tutub alan Bayböra Xan oğlu Bamsı Bəyrək</i></p>
<p>مكا دىرلەر . كل پرومە كافر دىر كىشام دىري قزان بورادە</p>	<p>286/11 maña dirler gel berü mere kâfir dögüşelüm didi Qazan burada</p>
	<p>286/11 <i>maña deerlər gəl bərü mərə kafər dögüşəlüm dedi Qazan burada</i></p>
<p>بردىنى صويلش ايدرمەن يىكت او كىنچە بوچرتىك يراق سىنچا قلو</p>	<p>286/12 bir dağı şoylamış aydur mere yigit öñinçe bu çeriniñ bir aq sancaqlu</p>
	<p>286/12 <i>bir dexi soylamış aydır mərə yigit öginçə bu çərininñ bir aq □ancaqlu</i></p>
<p>الەي جىقىدى . چادىرىن ايلدىن او كىرى دىرى اغ بوزانە</p>	<p>286/13 alay çıkdı çadırın ilden öñdin dikdi ağ boz ata</p>
	<p>286/13 <i>alay çıqdı çadırın ildən ögdin dikdi ağ boz ata</i></p>
<p>دىكل مكا بىرك ايدرمەن كافر كوك تەسى اولسەن كوك بىكومز</p>	<p>287/2 digil maña Beyrek aydur mere kâfir kimüñ nesi olsa gerek bigümüz</p>

	287/2 <i>degil maña Bəyrək aydır mərə kafər kimüñ nəsi olsa gərək bəgimüzin</i>
قزانیك اوغلي درديدي . قزانه كو كلنزه ايدرا الحمد لله	287/3 Qazanuñ oğlıdur didi Qazan könlinden aydur El-ḥamdu li'llah
	287/3 <i>Qazanıñ oğlıdır dedi Qazan könlündən aydır Əlhəmdulillah</i>
منم اوغلا بنخم بويك اراولستى ديدى . بيرك مره كافرنجه	287/4 menüm oğlançuğum böyük er olmuş didi Beyrek mere kâfir niçe
	287/4 <i>mənim oğlançığum büyük er olmuş dedi Bəyrək mərə kafər neçə</i>
براونى بونى صوررسى مكا ديدى . قزانیك اورزنىك	287/5 bir onı bunı şorarın maña didi Qazanuñ üzərinə at
	287/5 <i>bir onı bunı sorarsan maña dedi Qazanıñ üzərinə at</i>
صالدى . پرلو كوزنى الله الوب قزانی چالدى . قزانی	287/6 şaldı altı perlü gürzini eline alup Qazanı çaldı Qazan
	287/6 <i>saldı altı pərlü gürzini əlinə alub Qazanı çaldı Qazan</i>
كندويى بىلدرمى . قزادى بىركى بىلكندى طوتدى	287/7 kendüyi bildürmedi qarvadı Beyregi bileginden tutdı
	287/7 <i>kəndiyi bildirmdi qarvadı Bəyrəgi biləgindən tutdı</i>
صرتدى جوماغنى التذن الربي . بيرك اكسه منه بر	287/8 tardı çomağını elinden aldı Beyreḡüñ ensesine bir
	287/8 <i>tardı çomağını əlindən aldı Bəyrəḡüñ ənsəsinə bir</i>
جوماغ اوردى . بيرك ات بربنن قوجقلى . قاين	287/9 çomağ urdı Beyrek at boynın kuçaqladı qayıda
	287/9 <i>çomağ urdı Bəyrək at boynın qucaqladı qayıda</i>
دوتدى . قزانی ايدريما بىرك وار بىكو كه ايت كلستون	287/10 döndi Qazan aydur yā Beyrek var bigüñe ayıt gəlsün
	287/10 <i>döndi Qazan aydur ya Bəyrək var bəḡüñə ayıt gəlsün</i>

<p>ديدي • بوني كوردي ايلك قوجا اونغلي • دونه بلمز</p>	<p>287/11 didi bunu gördi Eylik Qoca oğlu döne bilmez</p>
	<p>287/11 <i>dedi</i> bunu gördi İlak Qoca oğlu dönə bilməz</p>
<p>دولك اورن ميدانه كوردي قزان بورا ده صورليش ايدر</p>	<p>287/12 Dülək Evren meydana girdi Qazan burada soylamış aydur</p>
	<p>287/12 <i>Dülək Uran</i> meydana girdi Qazan burada soylamış <i>aydur</i></p>
<p>الارلكم يرتدن صورن يكت نه يكتسن يدوي اتخ اوناد</p>	<p>287/13 alar tañ-ile yirinden turan yigit ne yigitsin bidevi atın oynadı</p>
	<p>287/13 <i>alar tañla yerindən</i> turan yigit nə yigitsin <i>bedəvi</i> atın oynadı</p>
<p>كلن يكت نه يكتسن اواردن اديع ياشورمق عيب</p>	<p>288/1 gelen yigit ne yigitsin er erden adın yaşurmaq ayıb</p>
	<p>288/1 <i>gələn yigit nə yigitsin ər ərdən</i> adın yaşurmaq <i>eyb</i></p>
<p>اولور ادك نه دريكت ديكل مكا ديري • دولك اورن</p>	<p>288/2 olur aduñ nedür yigit digil maña didi Dülək Evren</p>
	<p>288/2 <i>olur aduñ nədür yigit maña dedi</i> Dülək Uran</p>
<p>ايدرمه كافرمم ادم بلزميسن • اوزادنه خورليان ايلدن</p>	<p>288/3 aydur mere kâfir menüm adum bilmez-misin öz adına xorlayan ilden</p>
	<p>288/3 <i>aydır mərə kafər mənim adım bilməzsən öz adına xorlıyan</i> eldən</p>
<p>چقان • اللى يدي قلعتك كلبدي ازن ايلك قوجا اونغلي</p>	<p>288/4 çıkan elli yedi qal'anuñ ilidi alan Eylik Qoca oğlu</p>
	<p>288/4 <i>çıqan əlli yedi qələniñ kəlidin</i> alan İlak Qoca oğlu</p>
<p>دونه بلمز دولك اورن مكا ديرلر ديري • سكوس الله الرب</p>	<p>288/5 döne bilmez Dülək Evren maña dirler didi süñüsin eline alup</p>
	<p>288/5 <i>dönə bilməz</i> Dülək Uran maña deərlər dedi süğisin əlinə alub</p>
<p>ات صالدي • قزاني سا بجم ديري سا بجمدي اونه كچري</p>	<p>288/6 at şaldı Qazanı sançam didi sançımadı öte kiçdi</p>

	288/6 at saldı Qazanı sançam dedi sançmadı ötə keçdi
تزان ات ديري. سكرسون چكوب النذون الري ديه سنه	288/7 Qazan at depdi süñüsin çeküp elinden aldı depesine
	288/7 Qazanı at dəpdi süğisin çeküb əlindən aldı dəpəsinə
اوردي پار. پار. اولري اواندي. ايدر مره قوات اوغلي	288/8 urdı para para oldu uvandı aydur mere qavat oğlu
	288/8 urdı parə parə oldu ovandı aydır mərə qavat oğlu
	288/9 bigüñe di gelsün didi ol dağı kayıda döndi Qazan
بگو که دي گلسون ديري. اول دجي قايدون دوندي تزان	288/9 bəgünə de gəlsün dedi ol dəxi qayıda döndi Qazan
ينه ارديلدي. دوزن اوغلي اوغلي الب رستم ات ديري	288/10 yine er diledi Düzen oğlu Alp Rüstem at depdi
	288/10 yənə ər dilədi Dözən oğlu Alp Rüstəm at dəpdi
	288/11 meydana girdi Qazan burada gine soyladı aydur qalkubanı
ميدانه كردي تزان بورا ده كته صويلدي ايدر قالفقيني	288/11 məydana girdi Qazan burada genə soyladı aydır qalqubanı
يرندن حوري كلن قاضلق اتن بصون بنان نه يكت سن	288/12 yirinden tırı gelen qazılıq atın buñun binen ne yigitsin
	288/12 yerindən tırı gələn qazlıq atın bütün binən nə yigitsəni
	288/13 aduñ nedür digil maña didi Alp Rüstem aydur qalkubanı yirinden
ادك ته درديكل مكا ديري. الب رستم ايدر قالفقيني يرن	288/13 aduñ nədir degil maña dedi Alp RüstEm aydır qalqubanı yerindən
حوري كلن. اكي قرداش بيكون اولدروب ذليل كرن دوزن	289/1 tırı gelen iki qardaş bebəgin öldürüp zəlil gezen Düzen
	289/1 tırı gələn eki qardaş bəbəgin öldürüb zəlil gəzən Düzən

اوغلي البه رستم مكا ديرلر ديري • اول دنجي قزان	289/2 oğlu Alp Rüstəm maña dirler didi ol dağı Qazana
	289/2 oğlu Alp Rüstəm maña deərlər dedi ol dəxi Qazan
ات صالحدي • الام ديري المادي • قزان بك بوكا دنجي	289/3 at şaldı alam didi alımadı Qazan Big buña dağı
	289/3 at saldı alam dedi alımadı Qazan Bəg dəxi
برضرب اوردي ايدرعه قوات وار بكو كه دي كلسون	289/4 bir zərb urdı aydur mere qavat var bigüne di gelsün
	289/4 bir zərb urdı aydır mərə qavat var bəgine de gəlsün
ديدي • اول دنجي دوتدي قزان كروار ديلدي اوروزك	289/5 didi ol dağı döndi Qazan girü er diledi Uruzuñ
	289/5 dedi ol dəxi döndi Qazan gerü er dilədi Uruzuñ
جلا ويس عمتي قز كونه طومشدي چكدي اكسوزي	289/6 cılavasın emmisi Qara Göne tutmuş-idi çekdi añsuzın
	289/6 cılavasın əmmisi Qara Göne tutmuşdı çekdi añsuzın
النزه الدي قليبني صردي بياسنك اورزته ات صالحدي	289/7 elinden aldı kılıcı tartdı babasınıñ üzərinə açıldı
	289/7 əlindən aldı kılıcı tartdı babasınıñ üzərinə at saldı
طوتردمدي چيكنه قباح ايندردي كيمي كسدي اونورته	289/8 tarvundurmadı cignine kılıç indürdi geymini kesdi omuzına
	289/8 turundurmadı cigninə qılıç endirdi geyimini kəsdi omzına
دورت برمق دكلورخم اوردي الجه تايي شورلدي	289/9 dört parmaq deñlü zaxm urdı alça qanı şorladı
	289/9 dört parmaq dəklü zəxm urdı alça qanı şorladı
قرينه ايندي • اروزكته دوتدي كه بردنجي چاله قزان	289/10 qoynına indi Uruz gine döndi □i bir dağı çala Qazan

	289/10 qoynuna endi Uruz genə döndi ki bir dəxi çala Qazan
بوراده چاغرب اوغلنه صويلر كوره لم خاتم نه صويلر	289/11 burada çağırub oğlına soylar □örelüm hanum ne soylar
	289/11 burada çağırub oğlana soylar görəlim xanım nə soylar
ایدرقه طاعم یوکسکی اوغول. قرانخلو کورلرم	289/12 aydur qara tağum yüksəği oğul qarangulu gözlerüm
	289/12 qara tağım yüksəği oğul qarangulu gözlerim
ایدینی اوغول الپوم اوروز اصلاتم اوروز اغ صقلد	289/13 aydını oğul Alpum Uruz aşlanım Uruz ağ saqallı
	289/13 aydını oğul Alpım Uruz aslanım Uruz ağ saqallı
بیاکه قیمة اوغل دیری. اوروزک شفقت طولری قیندی	290/1 babaña kıyma oğul didi Uruzuñ şefkat tamarları qaynadı
	290/1 babaña kıyma oğul dedi Uruzuñ şəfəqat tamarları qaynadı
قره قیمة کورلری قان یاش طولری اتدن یره ایندی اتاتک	290/2 qara kıyma gözleri qan yaş tıldı atdan yire indi a āınuñ
	290/2 qaraqıyma gözleri qan yaş tıldı atdan yerə endi atasının
الین اوپدی. قزان دخی احترامی یره ایندی اوغلنک	290/3 elin öpdü Qazan dağı ahtarıldı yire indi oğlınıñ
	290/3 əlin öpdü Qazan dexi axtarıldı yerə endi oğlının
بوینن اوپدی. یکلر قزانله اوغلنک اورزیه ات سالدیلر	290/4 boynın öpdü bigler Qazan-ile oğlınıñ üzərinə at şaldılar
	290/4 boynın öpdü bəglər Qazanla oğlınıñ üzərinə at saldılar
چوره الدر جمیعیسی اتدن اینزوب قزاتک الین اوپدیلر	290/5 çevre aldılar cemisi atdan inüb Qazanıñ elin öpdilər
	290/5 çəvrə aldılar cəmisı atdan enüb Qazanıñ əlin öpdilər

<p>بور یوبون کافر ات صالیدیلر قیلج اوردیبلر دره کرد ۰</p>	<p>290/6 yoriyuban kāfire at şaldılar kılıç urdılar derelerde</p>
	<p>290/6 yürüyübən kafərə at saldı qılıç urdıl dərələrə</p>
<p>دېم لردە کافرە قرغون کر دې تلو ادرلر کلساسع یعقوب</p>	<p>290/7 depelerde kāfire kırğun girdi qal'ayı aldılar kilisesin yıqub</p>
	<p>290/7 <i>dəpələrdə kafərə kırğun girdi qələyi aldılar kəlisasın yıqub</i></p>
<p>مسجد یاپدیبلر قانلو کافر التدن بیاسنی طارتوب الدی</p>	<p>290/8 mescid yaptılar qanlı kāfir elinden babasını şartub aldı</p>
	<p>290/8 <i>məscid yaptılar qanlı kafər əlindən babasına tartub aldı</i></p>
<p>قال اغوز ایلنه کلوب چقدی . انجه یوز لو ا تاسنه منی</p>	<p>290/9 Qalın Oğuz iline gelüb çıxdı ağça yüzlü anasına muştıçı</p>
	<p>290/9 <i>Qalın Oğuz elinə gəlib çıqdi ağça yüzlü anasına muştıci</i></p>
<p>صالدی . قان بکرز قوی کلنی قزانه قرشکلوب الین</p>	<p>290/10 şaldı qaza beñzer qızı gelini Qazana qarşu gelüb elin</p>
	<p>290/10 <i>saldı qaza bəñzər qızı gəlini Qazana qarşu gelüb əlin</i></p>
<p>اوبدیبلر ایاغنه دشدلر . قزان کور کلوجنه چادر اوتاق</p>	<p>290/11 öpdiler ayağına düşdiler Qazan görklü çemene çadır ortağ</p>
	<p>290/11 <i>öpdilər ayağına düşdilər Qazan görklü çəmənə çadır ortağ</i></p>
<p>دکردی . بدی کون بدی کچه طوی دوکن ایوب یه</p>	<p>290/12 dikdürdi yidi gün yidi gice toy düğün idüp yime</p>
	<p>290/12 <i>dikdürdi yedi gün yedi gecə toy düğün edüb yemə</i></p>
<p>ایچم اولری دم قورقود کلدی قپوز چالری . قانعی ازبلر</p>	<p>290/13 içme oldı Dedem Qorqut geldi qopuz çaldı ğāzi erenler</p>
	<p>290/13 <i>içmə oldı Dədəm Qorqud gəldi qopuz çaldı ğāzi ərənlər</i></p>
<p>باشنه نه کلدوکن سویلدی . قنی اوکد کمن بک ازبلر دنیا</p>	<p>291/1 başına ne geldüğün söyledikanı ögdüğümüz big erenler dünya</p>

	291/1 başınanə gəldigin söylədi qanı ögdigimiz bəg əranlar dünya
نم دینلر • اجل الدی • یرکز لری قانی دنیا کمه قالدی	291/2 menüm diyenler ecel aldı yir gizledi fāni dünya kime qaldı
	291/1 mənim deyənlər əcal aldı yer gizlədi fani dünya kimə qaldı
کیملو کیدملو دنیا صوک اوجی اولمودینا • اولوم و قتی	291/3 gelimli gidümlü dünya şoñ uçı ölümlü dünya ölüm vaxtı
	291/3 gəlümli gedimlü dünya son uçı ölümlü dünya ölüm vaxt
کلد و کنه آر ی ایمان دین ابر مسون • قادرسینی نامردمه محتاج	291/4 geldüğünde aru imandan ayırmasun Qādir seni nāmerde muhtac
	291/4 gəldüğündə arı imandan ayırmasın Qadir səni namərdə möhtaç
ایتمسون • بیش کلمه دعا قلدق قبول اولسون • امین امین	291/5 itmesün biş kelime du'ā kılduq qabul olsun āmin āmin
	291/5 etməsün beş kelmə dua qıldıq qəbul olsun amin amin
دینلر دینار کورسون • کوتا هکوزی ادی کور کلو محمد	291/6 diyenler dīzār görsün günahuñuzı adı görklü Muḥammed
	291/6 deyənlər dizar görsün günahuñuzı adı görklü Məhəmməd
مصطفا حرمتینه بفتشلسون خانم هی	291/7 Muştafa ḥörmətinə bağışlasun ḥanum hey
	291/7 <i>Mustafa hörmətinə bağışlasın</i> <i>xanım həy</i>

İÇ 291/8 OĞUZA TAŞ OĞUZ 'AŞI OLUP BEYREK ÖLDÜĞÜ 291/9 BOYI BAYÄ İDER

اوج اوق بوز اوق یغناق اولسه	Üç Oq Boz Oq yığnaq olsa
	Üç <i>Oq</i> boz yığnaq olsa
قزان ایون یغناق لدردی • قزان کرو ایون یغناق لدردی • اما	291/10 Qazan ivin yağmaladur-idi Qazan girü ivin yağmalatdı amma
	291/10 <i>Qazan evin</i> yağmaladardı

	<i>Qazan gerü evin yağmalatdı</i>
بچي قزان ايون يئغالئسه حلالئك. ايلن الورطئسه چقردي	291/12 Qazan evin yağmalatsa həlalınıñ elin alur taşra çıxar-idi
	291/13 <i>qaçan Qazan evin</i> yağmalatsa həlalınıñ əlin alur tışra çıxar
	291/13 andan yağma iderler-idi Taş Oğuz biglerinden Aruz Emen ve qalan
الدن يئغا ايدردي طاش اوغوز بکلرئندئ ار و زامن وقلئ	291/13 andan yağma edardı Taş Oğuz bəglərindən Aruz Əmən və qalan
	292/1 bigler bunu iştdiler ayıtdılar ki bağ bağ şimdiye degin Qazanıñ
بکلر بونئ ایشئدیئر ایتدیئر که باق باق سئدیئر دکن قزانئ	292/1 <i>bəglər</i> bunu eştdilər ayıtdılar ki <i>bağ bağ</i> şimdiyə dəgin Qazanıñ
	292/2 evin bile yağma ider-idük şimdi niçün bile olmayavuz didiler
ايوب بئ يئغا ايدر دك سئدي بچون بئ اوليا وزديريلر	292/2 <i>evin</i> bilə yağma edərdik şimdi neçün bilə olmıyavuz dediler
	292/3 ittifākī cemi' Taş Oğuz bigleri Qazana gelmediler 'adāvet
اتفاقئ جميع طاش اغوز بکلرئ قزانئ کلدیئر عداوت	292/3 <i>ittifaqı cəmi</i> Taş Oğuz bəgləri Qazana gəlmədilər <i>ədavət</i>
	292/4 eylediler qılbaş dirler bir kişi var-idi Qazan aydur mere qılbaş
ایلدیلر قلباش دیرلر برکتئ واردي. قزان ايدر مر قلباش	292/4 <i>eylədilər Qılbaş</i> deələr bir kişi vardı Qazan aydır <i>mərə Qılbaş</i>
	292/5 bu Taş Oğuz bigleri dāyim bile gelürler-idi şimdi niçün gelmediler
بو طاش اغوز بکلرئ خانم بئ کلور لودي سئدي بچون کلدیئر	292/5 <i>bu Taş Oğuz bəgləri</i> xanım gəlülərdi şimdi neçün gəlmədilər
	292/6 didi qılbaş aydur bilmez misin niçün gelmediler evin yağmalatduğıñ
ديري قلباش ايدر بلزميسين بچون کلدیئر. ايون يئغالئك	292/6 <i>dedi Qılbaş aydır</i> bilməzmisin neçün gəlmədilər <i>evin</i> yağmalatdığıñ
	292/7 dem Taş Oğuz bile bulunmadı sebab oldur didi Qazan

دم طاش او قوزيله بولمدي سيب اولدر ديري . قزان	292/7 dām Taş Oğuz bilə bulımadı, sebəb oldur dedi. Qazan
أبرر عداوت یغلا دیلر هی دیری . قلیاش ابرر خانم من	292/8 aydur adāvet bağladılar he-mi didi qılbaş aydur hanum men
ورای . اتلرک دوستلغی در شمنلکی بیلر دیری	292/8 aydır ədavet bağladılar hə mi dedi. <i>Qılbaş aydır xanım men</i>
قزان ایدرسس بیلورس و اردیری قلیاش بر قاج ادم	292/9 varayın anlaruñ dostlığın düşmenligin bileyin didi
قزان ایدرسس بیلورس و اردیری قلیاش بر قاج ادم	292/9 varayın onlaruñ dostlığın düşmənligin biləyin dedi
قزان ایدرسس بیلورس و اردیری قلیاش بر قاج ادم	292/10 Qazan aydur sen bilürsin var didi Qılbaş bir kaç adam
قزان ایدرسس بیلورس و اردیری قلیاش بر قاج ادم	292/10 <i>Qazan aydır sən bilürsən var dədi Qılbaş bir kaç adam</i>
ایلمینوز قزاتک طایسی اروتک ایونر کلدی اروز	292/11 ile binüp Qazanuñ tayası Aruzuñ ivine geldi Aruz
ایلمینوز قزاتک طایسی اروتک ایونر کلدی اروز	292/11 ilə binür. Qazanuñ tayası Aruzuñ evine geldi Aruz
دخی المون کونلکی دکمشدی . اوغلنلریلم او تومشدی	292/12 daxı altun günlüğün dikmiş-idi oğlanları-y-ile oturmuş-idi
دخی المون کونلکی دکمشدی . اوغلنلریلم او تومشدی	292/12 <i>daxı altun günlüğün dikmişdi oğlanlarilə oturmuşdı</i>
قلیاش کلوب اروزه سلام ویردی ایدر قزان بکلواولدی	292/13 Qılbaş gelüp Aruza selam virdi aydur Qazan buñlu oldı
قلیاش کلوب اروزه سلام ویردی ایدر قزان بکلواولدی	292/13 <i>Qılbaş gelüb Aruz əlam verdi, aydır Qazan buñlu oldı</i>
البتده طایم اروزمک کلسون دیری . قره یا شهم بکلدی	293/1 elbetde tayım Aruz maña gelün didi qara başum buñaldı
البتده طایم اروزمک کلسون دیری . قره یا شهم بکلدی	293/1 <i>əlbetde, tayım Uruz maña gəlün dedi. qara başım buñaldı</i>
اوزرومدیاغی کلدی دو لرم یوزلنلیر . قره قوجده	293/2 üzerüme yağı geldi develerüm buzlatdılar qara qara qoçda
اوزرومدیاغی کلدی دو لرم یوزلنلیر . قره قوجده	293/2 üzerüme yağı geldi develerim bozlatdılar qara qara qoçda

<p>قاصلق اتلرم كشتند لو. قازە بگوز قيتز من كلنو موز بگلو</p>	<p>293/3 qazılıq atlarum kişnətdilər qaza beñzer qızumuz gelinümüz buñlu</p>
<p>اولري. مەقەن باشە كورنە لوكلري طایم اروز كلسون</p>	<p>293/3 qazlıq atlarım kişnətdilər qaza beñzər qızımız gəlinümüz buñlu</p>
<p>دیدي. اروز ایدرمە قلیباش اول وقت کم اویج بوزاوق</p>	<p>293/4 oldı menüm qara başuma gör neler geldi tayım Aruz gelsün</p>
<p>یغناق اولسد. اول وقت قزان ابون یغنا ایدردی صبو حمن</p>	<p>293/4 oldı benim qara başıma gör nələr gəldi tayım Aruz gəlsün</p>
<p>تیدی که یغنا دە ییلە اولدی دیدی هیشە قناتک باشە</p>	<p>293/5 didi Aruz aydur mere Qılbaş ol vaqıt kim Üç Boz Oq</p>
<p>دشمنوز یللو بیلسون دیدی قلیباش بورا دە صویلیش کودە لم</p>	<p>293/5 <i>dedi Aruz aydır mərə Qılbaş, ol veqt kim Üç Boz</i></p>
<p>خاتمە صویلیش ایدرمە قوات قالعوبنی قزان خان یدردن</p>	<p>293/6 yığnaq olsa ol vaqıt Qazan ivin yağmaladur-idi suçumuz</p>
<p>طوري کلدی. الاطاغە چادرین اوتاغە دکری اوج</p>	<p>293/6 <i>oq yığnaq olsa, ol veqt Qazan evin yağma edərdi suçumuz</i></p>
<p>اراسندە بگرسنی آکری استوزنە باغی سنە کلدی</p>	<p>293/7 neyidi ki yağmada bile olmadıq didi hemişe Qazanıñ başına</p>
<p></p>	<p>293/7 <i>nəydi ki, yağmada bilə olmadıq dedi hemişe Qazanıñ başına</i></p>
<p></p>	<p>293/9 düşmenüz bellü bilsün didi Qılbaş burada soylamış görelüm</p>
<p></p>	<p>293/9 <i>düşməniz bəllü bilsün dedi Qılbaş burada soylamış görəlüm</i></p>
<p></p>	<p>293/10 hanum ne soylamış aydur mere qavat qalkubanı Qazan Han yirinden</p>
<p></p>	<p>293/10 <i>xanum ne soylamış, aydır mere qavat Qalqubanı Qazan xan yerinden</i></p>
<p></p>	<p>293/11 tırı geldi ala tağda çadırın otağın dikdi üç</p>
<p></p>	<p>293/11 <i>turı gəldi ala tağda çadırın otağın dikdi üç</i></p>
<p></p>	<p>293/13 arasında bigler seni añdı üstümüze yağı nesne gelmedi</p>

	293/13 arasında bəglər səni aǎdı üstümüzə yağı nəsnə gəlmədi
من سنك دوستانك دوستانك ضايوكدم قزانة	294/1 men senüñ dostlığıñ düşmenligüñ şınayu geldüm Qazana 294/1 mən səniñ dostlığın düşmanlığıñ şınayu geldim Qazan
دشمن ایمنشسین یلدم دیری. قالقوب خوش قال دیوب	294/2 düşmen imişsin bildüm didi kalkup hoş qal diyüp 294/2 düşmen imişsen, bildim dedi. <i>Qalqub xoş qal deyüb</i>
کدی. اروزغایت سخت اولری. طاش اغوز بکلرنه	294/3 gıtdi Aruz gāyet qıht oldı Taş Oğuz biglerine 294/3 <i>getdi</i> Aruz gayət saxt oldı Taş Oğuz <i>beglerine</i>
دولک اورن کلسون. کرو قالج بکلرهب کلسون دیری	294/5 Dülək Evren gelsün girü qalan bigler hep gelsün didi 294/5 <i>Dülək Uran</i> gəlsün gerü qalan <i>bəglər dedi</i>
طاش اغوز بکلری هب یغناق اولری. آبارگاه اوغلر	294/6 Taş Oğuz bigleri hep yığnaq oldı Ala Bargah otaqların 294/6 <i>Taş Oğuz bəgləri</i> həp yığnaq oldı Ala bargah otaqların
دوزه دکری. اتدن ایغردن دودن یغرا قوتن. قوچ	294/7 düze dikdi atdan aygır deveden buğra qoyundan qoç 294/7 düzə dikdi atdan ayğırdan deveden buğra, qoyundan qoç
قیزدردی. طاش اغوز بکلرنه اغراق ایروب طویلدی	294/8 qırdırdı Taş Oğuz biqlerine ağırlıq idüp toyladı 294/8 <i>qırdırdı. Taş Oğuz bəglərinə</i> <i>ağırlıq edüb toyladı</i>
ایدر بکلرمن سزنی نه قفردم بلور میسن. ایتدیلمر بلوز	294/9 aydur bigler men siziniye kığırdum bilür-misiniz ayıtdılar bilmezüz 294/9 aydır bəglər mən sizi niyə çağırdım, bilürmisiz ayıtdılar bilməzüz
	294/10 Aruz aydur Qazan bize Qılbaşı

<p>اروزايدرز قزان تزه قليا سني كوتر مشق ايلوم كونه چاپلدي</p>	<p>göndermiş ilüm günüm çapıldı 294/10 Aruz aydır Qazan bizə Qılbaşı göndərmiş elim günim çapıldı</p>
<p>تزه باشم يوكلو اولري طاييم اروزمكا كلسون ديشن تلبا شه</p>	<p>294/11 qara başum buñlu oldı tayım Aruz maña gelsün dimiş Emen aydur ya sen ne cevab virdün Aruz aydur ki Qılbaşa 294/11 qara başım buñlı oldı, tayım Aruz maña gelsün demiş Qılbaşa'a</p>
<p>ايتدم كه فچنكه قزان ايون يغالدردي طاش اوغوز</p>	<p>294/12 ayıtdım ki qaçan ki Qazan ivin yağmaladur-idi Taş Oğuz 294/11 ayıtdım ki qaçan ki Qazan evin yağmaladardı. Taş Oğuz</p>
<p>بگلري بلديغا لودي بگلر كلور قزاني سلام لوكيد ردي</p>	<p>294/13 bigleri bile yağmalar-idi bigler gelür Qazanı selamlar gider-idi şimdi şuçumuz ne oldı kim bile bulamaduq 294/13 bəgləri bilə yağmalardı. bəglər gəlür Qazanı səlamlar, gedərđi</p>
<p>امن ايدرياسن نه جواب ويردك اروزايدركه مره قوات بز</p>	<p>295/1 mere qavat biz 295/1 Emən aydır ya sən nə cavab verdiñ Aruz aydır ki mərə qavat</p>
<p>قزانه دشمنوز ديدم امن ايدرا يوديش سن اروزايدري بگلر</p>	<p>295/2 Qazana düşmenüz didüm Emen aydur eyü dimişsin Aruz aydur bigler 295/2 biz Qazana düşmemiz dedim Emən aydır Eyü demişsən Aruz aydır bəglər</p>
<p>ياسننه دير سنز بگلر ايدرنه ديلوم چون سن قزانه دشمن اولدك</p>	<p>295/3 ya siz ne dırsız bigler aydur ne diyelümçün sen Qazana düşmen olduñ 295/3 ya siz nə dırsız bəglər aydır nə dəyəlüm çün sən Qazana düşmən olduñ</p>
<p>بزده دوشمنز ديديلر اروزا ايد مصحف كتوردي هب بگلر</p>	<p>295/4 biz de düşmenüz didiler Aruz araya muşhaf getürdi heb bigler 295/4 biz də düşməniz dedilər Aruz araya Müşaf gətürdi heb bəglər</p>
<p></p>	<p>295/5 el urup and içdiler senüñ dostuña dost ve düşmenüñe</p>

ال اورب انداچدلو. سنك دوستك دوست و دشمنوكه	295/5 əl urub and içdilər Səniñ dostuña dost və düşməniña
دشمنوز ديدلر. آروز جمله بکلري خلقلاري دونري ايدي بکلر	295/6 düşmenüz didiler Aruz cümle bigler hil'atladı döndi aydur bigler
	295/6 düşməniñ dedilər Aruz cümlə bəgləri xəletlədi döndi aydır bəglər
بيرك بزدن قيزالمش در کويکومزدن. اما قزانك ايتاني در	295/7 Beyrek bizdn kız almışdır güyegümüzdür amma qazanuñ inağıdır
	295/7 Beyrək bizdən qız almışdır güyägümüzdir əmma Qazanuñ inağıdır
کلسون. بزني قزانله يارشدرسون. ديلوم کتوره لوم بزه مطيع	295/8 gelsün bizi Qazan-ile barışdursun diylüm getürelüm bize muti'
	295/8 gəlsün bizi Qazanla barışdırsun. deyälüm, getürəlim bizə muti
اولورسه خوش اولماز ايشد بون سعاليني طوتايين سز قيلج	295/9 olur-ise hoş olmaz ise ben saqalını tutayın siz qılıç
	295/9 olursa xoş olmaz isə bən saqalını tutayın siz qılıç
اشورك باره لك ارادن بيره كچي كوتره لم انزن صكوره قزائيله	295/10 üşürüñ paralañaradan Beyregi götürəlüm andan soñra Qazan ile
	295/10 aşuruñ parələñ aradan Beyrəgi götürəlüm andan soñra Qazan ilə
ايشومز خيبر اولاديري. بيره كه كانغ كوندرديلر بيرك اوده	295/11 işümüz haxır ola didi Beyrege kağıd gönderdiler Beyrek oda
	295/11 işümüz xeyir ola dedi Beyrəgə kağıd gönderdilər Beyrək oda
	295/12 sında yigitleri ile yyüp içer-idi Aruzdan adam geldi selam
سنده يكتلورله يوب ايجردي. اروزدن ادم كلدي سلام	295/12 sında yiğitlərlə yeyüb içirdi Aruzdan adam gəldi səlam
	295/13 viridi Beyrek 'aleyk aldı ayıtdı Hənum Aruz i'ze əlam
ويردي. بيرك عليك الدي ايتدي خانم اروز سوزه سلام	295/13 verdi Beyrək aleyk aldı ayıtdı

	<i>xanım Aruz sizə səlam</i>
ایدۆ کریم اتسون بیرک کلسون قزانلر بی یار شدرسون	296/1 ider kerem itsün Beyrek gelsün Qazan ile bizi barışdursun
	296/1 aydır kərəm etsün, Beyrək gəlsün Qazanla bizi barışdursun
دیر بیرک خوش اولد دیری. اتن چکد لو بندیر قرق یکیدله	296/2 dir Beyrek hoş ola didi atın çekdiler bindi kırk yigit-ile
	296/2 <i>deir</i> Beyrək xoş ola dedi atın çəkдилər bindi. Qırq yigitlə
اروزک اون کلدی طش اغوز بکلری اونورکن کرب سلام	296/3 Aruzuñ ivine geldi Taş Oğuz bigleri oturur-iken girüp selam
	296/3 <i>Aruzuñ evinə gəldi Taş Oğuz bəgləri oturarkən girib</i> səlam
دیردی بیرکه اروزه ایدر بیلور میسن سینی نه قفردق بیرک	296/4 viridi Beyrege Aruz aydur bilür misin seni niye kığırduq Beyrek
	296/4 verdi Beyrəge Aruz aydır bilürmisən səni niyə qağırduq Beyrək
ایورنیه قفردکن. اروز ایدر هب شول اونوران بکلر قزانلر	296/5 aydur niye kığırduñuz Aruz aydur hep şol oturan bigler Qazana
	296/5 aydır niyə qağırduñız Aruz aydır heb şol oturan bəglər Qazana
عای اولوق اندا چدک مصحف کتوردیلرس دخی اندا بچ	296/6 'āşi olduq and içdük muşhaf getürdüler sen dağı and iç
	296/6 <i>asi olduq, and içdik Müshəf gətürdilər sən dexi and iç</i>
دیریلر قزانلر عای اولمز دیر اندا چدی صوبیلدی	296/7 didiler Qazana men 'āşi olmazam diyü and içdi soyladı
	296/7 <i>dedilər Qazana mən asi olmazam deyü and içdi soyladı</i>
ایدرمن قزانلر قیچوق بیشم بلزسم کوزومد طورسون	296/8 aydur men Qazanuñ ni'metni çok yemişem bilmez-istem gözüm tursun
	296/8 <i>aydır mən Qazanuñ nemetini çox yemişəm bilmezəm gözümə tursun</i>
	296/9 qara qoçda qazılıq atına çok

<p>قره قوجده قاضلق اتنه چوق بلمشم بلزمس مكا تا پورت اولسون</p>	<p>binmişem bilmez-istem maña tabut olsun 296/9 <i>qaraqucda qazhq atına çoq yilmeşəm bilməzsəm maña tabut olsun</i></p>
<p>بختي فقماندن چوق كيمشم بلزمس كمنم اولسون الرباركا</p>	<p>296/10 <i>yaşşı qaftanların çoq geymişem bilmez isem kefenüm olsun ala bargah</i> 296/10 <i>yaxşı qaftanlarm çoq geymişəm ilmezsəm kəfenim olsun ala bargah</i></p>
<p>اوتاغنه چوق كرمشم بلزمس مكا زندان اولسون من قزان</p>	<p>296/11 <i>otağına çoq girmişem bilmez isem maña zindan olsun men Qazandan</i> 296/11 <i>otağına çoq girməşəm bilməzsəm maña zindan olın mən Qazandan</i></p>
<p>دوغرم بللو بلكل ديري . بيرك صقالي طوري . بكار</p>	<p>296/12 <i>dönmezem bellü bilgil didi Aruz kaçıdı kavrayup Beyregün şakalını tutdı bigler</i> 296/12 <i>dönməzəm bəllü bilgil Beyrəgin saqalmı tutdı. bağlar</i></p>
<p>بيركه قيامدي . بيرك اروز قافدوغن بوراده بلدي صيرت</p>	<p>296/13 <i>Beyrege kıyamadı Beyrek Aruzun kaçıduğın burada bildi soylamış</i> 296/13 <i>Beyrəge kıyamadı. Beyrəg Aruz qaqduğın burada bildi soylamış</i></p>
<p>ايدار اروز مكا بو اي شي ايد جك بلسيدم قره قوجده قاضلق</p>	<p>297/1 aydur Aruz maña bu işi ideceğün bilse-y-idüm kara қоçда қазılıқ 297/1 <i>aydır Aruz mana bu işi edəcəğın bilsəydim qaraqucda qazlıq</i></p>
<p>اندمه بيتردم الكني يرك دمور طونم كيردم قره پولاد اوز قيلم</p>	<p>297/2 <i>atuma biner-idüm egni berk demür tonun geyer-idüm qara polad öz kılıcum</i> 297/2 <i>atuma binərdim əgni bərk dəmir tonum geyərdim qara polad uz qılıcum</i></p>
<p></p>	<p>297/3 bilüme bağlar-idüm alın başa</p>

<p>بیلومہ بفلردم • ایچ باشه قونت استوغم اورردم • قرغوطای</p>	<p>ḳunt ışuğum urur-idüm ḳarğu talı 297/3 <i>balime</i> bağlardım alın başa gunt ışuğım urardım <i>Qarğı talı</i></p>
<p>التمش طوتام شکوچی الومہ الوردم • الاکوز لویکلوی بامته</p>	<p>297/4 altmış tutam süñümi elüme alur-idüm ala gözlü bigler yanuma 297/4 <i>altmış tutam süğümi әlümә alurdım ala gözlü bәglәri yanıma</i></p>
<p>صاردم • قوات من بوايشي طويسم سكا بويله كلور ميدم •</p>	<p>297/5 şalar-idüm ḳavat men bu işi tıy[am] [a]ña böyle gelür-mi-y-idüm 297/5 <i>salardım qavat mән bu işi tuysam saña böylә gәlürmiydım</i></p>
<p>الدايو بن ارضو تمن عورت ايشي در عورتك دني او كرتك سن</p>	<p>297/6 aldayuban er tutmaq 'avrat işüdür 'avratuñdan mı öğrendüñ sen 297/6 <i>Aldayuban әr tutmaq övret işidir övretiñdән mi öğrәndiñ [әn</i></p>
<p>بوايشي قوات ديري • اوروز ايدرمع هرزه هرزه سويله • تانکه</p>	<p>297/7 bu işi ḳavat didi Aruz aydur mere herze merze söyleme ḳanuña 297/7 <i>bu işi qavat dedi. Uruz aydır mәрә hәрzә mәрzә [öy]leme Qanuña</i></p>
<p>صوفه كل اندايچ ديري • بيرك ايدرو الله من قزان اغوزنه</p>	<p>297/8 şuşanma gel and iç didi Beyrek aydur vallah men Ḳazan uğurına 279/9 <i>susanma gәl and iç dedi Beyrәk aydır vallah mән Qazan Oğuzıma</i></p>
<p>باشم توئشم قزانن دوغوزم کرکسه یوز پارہ ایله ديري</p>	<p>297/9 başum ḳomişam Ḳazandan dönmezem gerek-ise yüz para eyle didi 297/9 <i>başım qomişam Qazandan dönmezem gerekse yüz pare eyle dedi</i></p>
<p>اروزکنه قاندي • بيرک سقالني برك طاندي • بکلوه قاندي</p>	<p>297/10 Aruz gine ḳaqıdı Beyregüñ saqalını berk tutdı biglere baqdı 297/10 <i>Aruz gene qaqqdı. Beyrәkin saqalmı berk tutdı bәglәre baqqdı</i></p>
<p>کوردي کسه کلز • اوز قوه پورده اوز قیلجی طوتوب • بیه کال</p>	<p>297/11 gördi kimse gelmez Aruz ḳara polad öz kılıcım ḫartup Beyregüñ 297/11 <i>gördi kimse gәlmez Aruz qara</i></p>

	<i>polad uz qılınçm tartub Beyrəgin</i>
صاغ ایلوغن چالدي. قره قانە بولشدي. بيرك باشي	297/12 sağ uyluğın çaldı qara qara bulaşdı Beyreñiñ
	297/12 sağ oyluğın çaldı qara qana bulaşdı Beyrəgin
يوكلو اولدي بکلرهب طا غلدي هرکشي اتلوانه ندي	297/13 buñlu oldı bigler hep tağıldı her kişi atlu atına bindi
	297/13 başı buñlu oldı bağlar hep tağıldı her kişi atlu atına bindi
بيركي دخی بندردیلر اردنه ادم بندرب قوجلدلر تاچدکر	298/1 Beyregi dahı bindürdiler ardına adam bindürüp qucaqladılar qaçdılar
	298/1 Beyregi dexi bindirdilər ardına adam bindirib qucaqladılar qaçdılar
بيركي اوداسنه بتوردلوجبه سن اورزنه اورتلر بيرك	298/2 Beyregi odasına yetürdiler cübbesin üzerine örttiler Beyrek
	298/2 Beyrəgi odasına yetürdilər cübbesin üzerine örttiler Beyrək
بوراده صويلدي ايدريكتلرم يروكزدن اورو حارونك	298/3 burada soylamış aydur yigitlerüm yirüñüzden örü turuñ
	298/3 burada soyladı aydır yiğitlerim yerüñizden uru turuñ
اغ بوزاتمك قيروغني كسك. ارقوبيلي الاطا غدت	298/4 ağ boz atumuñ quyruğmı kesüñ arqu Bili Ala Tağdan
	298/4 ağ boz atumuñ quyruğmı kesin arqu bəli ala tağdan
دون اشوك اقتدلي كوركلې صويي دلوب كچوك ترانك	298/5 dünin aşuñ aqındılı görklü şuyı delüp içüñ Qazanuñ
	298/5 dünin aşuñ aqındılı görkli suyı dəlüb keçün Qazanıñ
ديواننه چا بوب وارک اغ چقرّب قره کبوك سن صاغ اول	298/6 divanına çapup varuñ ağ çıkarup qara geyüñ sen sağ ol
	298/6 divanına çapub varıñ ağ çıkarıb kara geyüñ
	<i>sən sağ ol</i>
	298/7 Beyrek öldi diñ ayıduñuz nā

<p>بیرک اولری دیک ایدکوز نامردارون طایکن ادم کلدی</p>	<p>merd Aruz tayından adam geldi 298/7 <i>Beyrək öldi deyiñ ayıdıñuz namerd Aruz tayından adam galdi</i></p>
<p>بیرکی استمش اولدی وارمش هپ طاش اغوز بکلری</p>	<p>298/8 <i>Beyregi istemiş ol daħı varmış hep Taş Oğuz bigleri</i> 298/8 <i>Beyrəgi istemiş ol dexi varmış hep Taş Oğuz bağlari</i></p>
<p>یغناق اولمش. بیلدک یم ابحه اراسند مصحف کتوردیلر</p>	<p>298/9 <i>yığnaq olmuş bilemedük yime içme arasında muşhaf getürdiler</i> 298/9 <i>yığnaq olmuş bilmedik yemə içmə arasında Müşaf getürdilər</i></p>
<p>قزانه برعاجی اولدی اندا بجدک کل سندخی اندا بچ دیرلر</p>	<p>298/10 <i>Qazana biz 'āşi olduqand içdü gel ĩen daħı and iç didiler</i> 298/10 <i>Qazana biz asi olduq and içdik gəl sən dexi and iç dedilər</i></p>
<p>ا بجدی من قزانن دو قزم دیری. نامرد طایک قامدی</p>	<p>298/11 <i>içmedi men Qazandan dönmezem didi namerd tayiñ kaħıdı</i> 298/11 <i>içmədi. mən Qazandan dönməzəm dedi namerd tayiñ qaħdı</i></p>
<p>بیرکی قیاجلری. قه تانه بولشندی. یوکلوا اولری. یارت</p>	<p>298/12 <i>Beyregi kılıçladı qara qana bulaşdı buñlu oldı yarın</i> 298/12 <i>Beyrəgi qılıçladı qara qana bulaşdı buñlu oldı yarın</i></p>
<p>قیامت کوند منم قزان خانک یقاسند اولسون</p>	<p>298/13 <i>qiyamat güninde menüm elüm Qazan Hanuñ yaqasında olsun</i> 298/13 <i>qiyamət günində mənüm əlüm Qazan Xanıñ yaqasında olsun</i></p>
<p>منم قائم اروزه قورسه دیری بردخی صولیش ایدریکتلم</p>	<p>299/1 <i>menüm qanum Aruza ĩor-ise didi bir daħ şoylamış aydur yigitlerüm</i> 299/1 <i>mənüm qanum Aruza qoarsa dedi bir dexi soylamış aydır yiğitlərim</i></p>
<p>اروز اوغلی بساط کلدیچ ایلوم کونم چاپلیدی قیتباند</p>	<p>299/2 <i>Aruz oğlu Basat gelmedin ilüm günüm çapılmadın qaytabanda</i> 299/2 <i>Aruz oğlu Basat gəlmedin əlüm günim çapılmadın qaytabanda</i></p>

<p>دو لوم بوزلمدین . قره قوجده قاضق اتم کشتمدین . انجه</p>	<p>299/3 develerüm buzlatmadın qara qoçda qazılıq atım kişnetmedin</p>
	<p>299/3 <i>devələrım bozlatmadın qaraqucda Qazlıq atım kişnətmədin</i></p>
<p>تیونلرم مکرشمدین . انجه بوز لوقیزم کلنوم اکشتمدین . انجه</p>	<p>299/4 qoyunlarum mañrişmadın ağça yüzlü kızum gelinüm eñşişmedin ağça</p>
	<p>299/4 <i>ağca qoyunlarım məñrişmədin ağca yüzlü qızım gəlinim əkşəşmədin ağca</i></p>
<p>یوزلی کورکلیمی روز اوغلی بیساط کلوب المادین ایلوم کونم</p>	<p>299/5 yüzlü görklümi Aruz oğlu Basat gelüp almadın ilüm günüm</p>
	<p>299/5 <i>yüzli görklimi Aruz oğlu Başat gəliüb almadın əlim günim</i></p>
<p>چا پدید قزان مکایتشسون . مئم قائم روزه قومسون . انجه</p>	<p>299/6 çapmadın Qazan maña yetişsün menüm qanum Aruza qonmasun ağça</p>
	<p>299/6 <i>çapmadın Qazan maña yetişsün mənim qanım Aruza qomasun ağca</i></p>
<p>یوز لو کورکلیمی اوغلنای دیرسون . اخرت حصتی حلال تسون</p>	<p>299/7 yüzlü görklümi oğlına alı virsün ağıret haqqını hālal itsün</p>
	<p>299/7 <i>yüzlü görklümi oğlına alı versün axiret həqqını həlal etsün</i></p>
<p>بیرک پادشاها پادشاھی حصه واصل اولری . بللوبلسون</p>	<p>299/8 Beyrek pādişahlar pādişahı Haxqa vāşıl oldı bellü bilsün</p>
	<p>299/8 <i>Beyrək padşahlar padşahı heqqe vasil oldı bəllü bilsün</i></p>
<p>دیدی . بیرکک بیلسنه اتاسنه خبر اولری . اغ ابوی ایسکند</p>	<p>299/9 didi Beyregün babasına anasına haber oldı ağ ivi işiginde</p>
	<p>299/9 <i>dedi Beyrəgin babasına anasma xeber oldı ağ evi-eşigində</i></p>
<p>شون قوبدی . تازه بکوز قیزی کلینی اغ چقردی . قره</p>	<p>299/10 şiven qopdı qaza beñzer kızı gelini ağ çıqardı qara</p>
	<p>299/10 <i>şiven qopdı qaza bəñzer qızı gəlini ağ çıqardı qara</i></p>
<p>کیددی . اغ بوز اتان قیروغنی کسدلر . فرق الی بیکت</p>	<p>299/11 geydi ağ boz atınuñ quyruını kesdiler qırq elli yigit</p>

	299/11 geydi ağ boz atınıñ quyruğmı kəsdilər qırq-əlli yiğit
قره کیوب کون صارندلر • قزان بکد کلدی لصار تلویق یره	299/12 qara geyüp gök şarındılar Qaan Bige geldiler şarıqların yire
	299/12 qara geyüb gög sarındılar Qazan bəge gəldilər, sarıqların yerə
اوردیلر بیریك دیوجوق اغلدرلر • قزانلک ایس اوپدیسلر	299/13 urdılar Beyrek diyü çox ağladılar Qazanuñ elin öpdilər
	299/13 urdılar Beyreg deyü çoq ağladılar Qazanuñ əlin öpdilər
سن صاغ اول بیرک اولدی دیدلر • نامرد طایک ال المینس	300/1 sen sağ ol Beyrek öldi didiler nāmerd tayıñ al eylmış
	300/1 sən sağ ol Beyrəg öldi dedilər namerd tayıñ al eylemiş
ادیتوب بیزی الدلر • واردق طاش اغوز بکلری ستم	300/2 oқыuban bizi aldılar varduq Taş Oğuz bigleri size
	300/2 oquyuban bizi aldılar vardıq Taş Oğuz bağları sizə
عاسی اولمشلر بیلدیك مصحف کتوردیلر • یر قزانه عاسی	300/3 'āşi olmuşlar bilmedük müşhaf getürdiler biz Qazana 'āşi
	300/3 asi olmuşlar bilmədik müşhaf getürdilər biz Qazana asi
اولدی سن داخی بزه مطیع اولدی دیدلر • انداچدیلر بیرک	300/4 olduq sen dahı bize muṭi' ol didiler and içdiler Beyrek
	300/4 oldıq sən dexi bizə müti' ol dedilər and içdilər Beyrəg
اتمکوک بصدی • انلر مطیع اولدی طایک نامرد اروز	300/5 etmegüñ basmadı anlara muṭi' olmadı tayıñ nāmerd Aruz
	300/6 etmegüñ basmadı anlara müti' olmadı tayıñ namərd Aruz
تا تدی • بیرکی ادوردخی یرده قماجلدی برایلوغی ددغی	300/6 qağıdı Beyreki oturduğı yirde qılıçladı bir uyluğın düşürdi
	300/6 gagıdı Beyrəgi oturduğı yerde qılıçladı bir oyluğın düşürdi

<p>من صاغ اول خانم برك حقه واصل اولدي منم قائم اروزه</p>	<p>300/7 sen sağ ol hanum Beyrek Haqqa vāşil oldı menüm qanım Aruza</p>
	<p>300/7 sən sağ ol <i>xanım</i> <i>Beyrəg</i> <i>Heqqe</i> vasil oldı mənüm qanım Aruza</p>
<p>قوسون ديري ديلر قزان بو خبري ايشيدي دسمال</p>	<p>300/8 qomasun didi didiler Qazan bu xəbəri işitdi destmalın</p>
	<p>300/8 qomasun <i>dedi dedilər</i> Qazan bu xəbəri eşitdi dəstmalın</p>
<p>النه الوب اوکرا اوکرا غلدي ديوانه زارلق قلدي هپ</p>	<p>300/9 eline alup ögür ögür ağladı divanda zārılıq qıldı hep</p>
	<p>30/9 əline alub öküür-öküür ağladı divanda zarlıq qıldı həp</p>
<p>انده اول بکلر اغلشدلر قزان واردي اودلنه کودي</p>	<p>300/10 anda olan bigler ağlaşdılar Qazan vardı odasına girdi</p>
	<p>300/10 anda olan <i>bəglər</i> ağlaşdılar Qazan vardı odasına girdi</p>
<p>يدي کون ديوانه جعدي اغلدي اوتوردی بکلر يغلدي</p>	<p>300/11 yidi gün divana çıkmadı ağladı oturdu bigler yığıldı</p>
	<p>300/11 <i>yedi</i> gün divana çıqmadı, ağladı-oturdu bəglər yığıldı</p>
<p>ديوانه کلدي قزانک قرداشي قوه کونه ايدر قلباش و ان</p>	<p>300/12 divana geldi Qazanın qardaşı Kara Göne aydur Qılbaş var</p>
	<p>300/12 divana gəldi Qazanın qardaşı Qaragünə <i>aydır</i> Qılbaş var</p>
<p>ايت اغام قزان کلسون چقسون بريكيد رسنک اوچکلر</p>	<p>300/13 ayıt ağam Qazan gelsün çıkşun bir yigit senün uçundan</p>
	<p>300/13 ayıt agam <i>Qazan</i> gəlsün çıkşun bir yigit sənün uçından</p>
<p>ارافزدن اکسلدي هم وصيت الميش منم قائم قومياشون</p>	<p>301/1 aramızdan eksildi hem vasiyyet eylemiş menüm qanım qomıyasın</p>
	<p>301/1 aramızdan eksildi həm vəsiyyəət eyləmiş <i>mənüm</i> qanım qomıyasan</p>
<p>الاسع ديش واره لم دشمني حليا لوم دي ديري قلباش</p>	<p>301/2 alasın dimiş varalum düşmeni haqlayalumni didi Qılbaş</p>

	301/2 <i>alasan demiş varalım düşməni haqlıyalumdi dedi Qılbaş</i>
ایدرس قزاقی سرح وار دیدی • المحاصل ایکیسی بیل	301/3 aydur sen qarındaşısın sen var didi el-hāşıl ikisi bile
	301/3 <i>aydır sən qarındaşısın sən var dedi əlhesil ikisi bilə</i>
واردیلر قزانک اوداسنه کردلو • سلام ویردلو سرح صاغ اول	301/4 <i>vardılar Qazanuñ odasına girdiler selam virdiler</i> sen sağ ol
	301/4 <i>vardılar Qazanuñ odaıma girdilər səlam verdilər sən sağ ol</i>
خانم دیدلو • بریکیدارانمزدن آکسدی سنک یولکه یاش	301/5 <i>hanum didiler</i> bir yigit aramızdan eksildi senüñ yoluñda baş
	301/5 <i>xanum dedilər bir yiğit aramızdan eksildi səniñ yolında baş</i>
ویردی دیرم مانع اولم هم سزه اصولمش منم هانم السون دیش	301/6 virdi dirim qanım alalum hem size ısmarlamış menüm qanım alsun dimiş
	301/6 <i>verdi derəm qanın alalum həm sizə ısmarlamış mənüm qanım alsun demiş</i>
اغلماق لسنه می اولور طوری کل بو قاری دیدلو قزان ایدر	301/7 <i>ağlamağ-ile nesne mi olur turı gel yuqaru didiler</i> Kazan aydur
	301/7 <i>ağlamaqla nəsnə mi olur turı gəl yuqarı dedi Qazan aydır</i>
مصاحت دریتزجه خانه یوکلتسونلر هپ بکلر هپ بفسونلر	301/8 <i>maşlaħaıdur ız cebexanayı yükletsünler bigler hep binsünler</i>
	301/8 <i>meslehetdi təz. cebbexaneyi yükletsünlər hep bəglər hep binsünlər</i>
دیدی جمیع بکلر بیدی • قزانک قوکر اتن چکلو بیدی یوری	301/9 didi cemi' bigler bindi Qazanuñ qoñar atın çēdiler bindi Borı
	301/9 <i>dedi cemi bəglər bindi Qazanuñ qoñur atın çekdilər bindi borı</i>
چالندی کوس اولری • کچه کونوز دیمدی یورمه اولری	301/10 <i>çalındı kös urıldı gice gündüz dimediler yortma oldı</i>
	301/10 <i>çalındı kos urıldı gece-gündüz demedilər yortma oldı</i>

<p>اروزه وجميع طاش اغوز بکلر نه خبر اولري اشده قزان کلده</p>	<p>301/11 Aruza ve cemi' Taş Oğuz biglerine haber oldu uşda Qazan geldi</p>
	<p>301/11 Aruza və cemi Taş Oğuz bəglərinə xəbər oldu işde Qazan gəldi</p>
	<p>301/12 didiler anlar daşı çeri dirüp borı ağardup Qazana qarşu geldiler</p>
<p>ديديلر انلردنجي چري ديوب بوري اغردن قزانه قرض اولد</p>	<p>301/12 dedilər anlar dexi çeri derüb borı ağırdan Qazana qarşu gəldilər</p>
	<p>301/13 Üç Oq Boz Oq qarşulaşdılar Aruz aydur menüm İç Oğuzda</p>
<p>اوج اوق بوز اوق قرض اولسندیلر اروز ایدر منم اچ اغوزده</p>	<p>301/13 Üç oq Boz oq qarşulaşdılar Aruz aydır mənim iç Oğuzda</p>
	<p>302/1 qarımum Qazan olsun Emen aydur menüm qarımum ters uzamış olsun</p>
<p>قریم قزان اولسون امن ایدر منم قریم تئس اوزامش اولسون</p>	<p>302/1 qırımım Qazan olsun Emən aydır mənim qırımım Ters Uzamış olsun</p>
	<p>302/2 Alp Rüstem aydur menüm qarımum Ense Qoca oğlu Oqçı olsun</p>
<p>الپ رستم ایدر منم قریم آکسه قوجه اوغلی اوچی اولسون</p>	<p>302/2 Alp Rüstem aydır mənim qırımım Əñse Qoca oğlu Oqçı olsun</p>
	<p>302/3 did her biri bir qarım gözetdi alaylar bağlandı qoşunlar</p>
<p>ديدي هر بري بر قریم کوز تئري الايلر نبلندي قرض اولد</p>	<p>302/3 dedi hər biri bir qırım gözətdi alaylar bağlandı qoşunlar</p>
	<p>302/4 düzildi borılar çalındı tavullar döğildi Aruz Qoca</p>
<p>دوز لري بوريلر چالندې طاوللرد وکلري اروز قوجه</p>	<p>302/4 düzüldi borılar çalındı tavullar döğildi Aruz Qoca</p>
	<p>302/5 meydana at depdi Qazana çağırup mere qavat sen menüm qarımumsın</p>
<p>میدانه ات دپري قزانه چاغرب مره قوات سن منم قریم سن</p>	<p>302/5 meydana at depdi Qazana çağırub mərə qavat sən mənim qırımımsan</p>

<p>سەكەل بېرودېرى • قزان قىلغان يا پىندېرى سەكەسەنە ئەلە رەببى</p>	<p>302/6 sen gel berü didi Qazan qalqan yapındı süñüsin eline aldı</p>
	<p>302/6 sən gəl berü dedi. Qazan qalqan yapındı sügüsin əline</p>
<p>يا پىنى اورزى چوردي • ايدرمە قوات موخت لىقبا ار اولدۇر</p>	<p>302/7 başı üzerine çevürdi aydur mere kavat muhannetli□ ile er öldürme□</p>
	<p>302/7 aldı başı üzərinə çevirdi aydır mərə qavat muxannatlıq ilə er öldürmek</p>
<p>بىخارلورمى سكا كوستريم ديري • اروز قزاتك اورزى</p>	<p>302/8 niçe olur men □aña gö□tereyim didi Aruz Qazanın üzerine</p>
	<p>302/8 necə olur mən □aña gö□tərayim dedi Aruz Qazanın üzerine</p>
<p>ات صالحى • قزاني قىلچلارى ذق قدر كسد مەدى اوتە</p>	<p>302/9 at şaldı Qazanı qılıçladı zerre kadar kesdürmedi öte</p>
	<p>302/9 at saldı Qazanı qılıçladı zərrə qədər kesdiremedi öte</p>
<p>كچدى • نوبت نزانە دكدي • الشمس طونام الاكو تدرىت</p>	<p>302/10 kiçdi nevbət Qazana degdi altmış tutam ala gönderin</p>
	<p>302/10 keçdi nöbət Qazana dağdı altmış tutam ala gönderin</p>
<p>قولتق قىصري • اروزه بركوترا اوردي كوكسىندە بلايدوق</p>	<p>302/11 qoltuq qışdı Aruz bir gönder urdı göksinden yalabıdaq</p>
	<p>302/11 qoltuq qışdı, Aruza bir gönder urdı köksindən yalabdeq</p>
<p>اوتە كچدى • ات اورزىن بىرە صالحى قرتاننى قە كوتىنە</p>	<p>302/12 öte kiçdi at üzərindən yire şaldı qarındaşı Qara Göneye</p>
	<p>302/12 öte keçdi at üzərindən yerə saldı qarındaşı Qaragünəyə</p>
<p>اشارت ايتدي ياش كس ديري • قره كونه ايدن ايندي</p>	<p>302/13 işarat itdi başın kes didi Qara Göne atdan indi</p>
	<p>302/13 işarət etdi başını kəs dedi Qaragüne atdan endi</p>
<p>اروزك باش كسدي • طاش اوغوز بىلگى بونى كورپ</p>	<p>303/1 Aruzuñ başın □e□di Taş Oğuz bigleri bunı görüp</p>

	303/1 Aruzuñ başın kəsdi Taş Oğuz bağları bunu görüp
هې اتدن اينديلر قزاتك اياغنه دشدلر صورچلر بولدىلر	303/2 hep atdan indiler Qazanuñ ayağına düşdiler suçların dilediler
	303/2 hep atdan endilər Qazanuñ ayağına düşdilər suçların dilədilər
الين اوپدیلر قزان صورچلر بفتشلدی بئرکك قانن	303/3 elin öpdiler Qazan suçların bağışladı Beyregüñ qanın
	303/3 əlin öpdilər Qazan suçların bağışladı Beyrəgin qanın
طایسنده الدی اروزك اونی چاپدی دی ایلی کوننی	303/4 tayısından aldı Aruzuñ ivini çapdırdı ilini günin
	303/4 tayıñdan aldı Aruzuñ evin çapdırdı. əlini günini
یغمالدی یکت بکل طایم اولدی قزان کوك الاکجهنه	303/5 yağmaladı yigit bigler toyum oldı Qazan gök alañ örkü çemene
	303/5 yağmalardı yiğit bağlar toyum oldı Qazan gög alañ çəmənə
چادر دکردی اوتاغن قوردی ددم قورقود کلوبن	303/6 çadır dikdürdi otağın qurdı Dedem Qorqut gelüben
	303/6 çadır dikdirdi otağın qurdı Dedem Qorqud gəlübən
شاذلق چالدى قازي ارتلر باشنه کلدو کين	303/7 şazılıq çaldı gāzi erenler başına ne geldügin
	303/7 şadlıq çaldı gazi erenlər başına gəldügin
ایدی ویردی قنی دیدکم بک اره لردنیا منم دینلر	303/8 aydı virdi qanı didügüm big erenler dünya menüm diyenler
	303/8 aydı verdi qanı dediğim bəg erenlər Dünya mənim deyenlər
اجل الدی بکز لری قانی دنیا کیمه مالری کللی	303/9 ecel aldı yir gizledi fāni dünya kime qaldı gelimli
	303/9 ecəl aldı yer gizledi fani dünya kime qaldı gəlimli

<p>كيد ملي دينا صوك اوجي اولملي دينا العاقبت</p>	<p>303/10 gidümlü dünya şon uçı ölümlü dünya el 'ākibet</p>
<p>اوزون ياشنك اوجي اولم احزري ايرليق يوم ويره يم</p>	<p>303/10 gedimli dünya soñ uci ölümli dünya əlaqibet</p>
<p>اوزون ياشنك اوجي اولم احزري ايرليق يوم ويره يم</p>	<p>303/11 uzun yaşuñ uçı ölüm aħırı ayrılıq yöm vireyim</p>
<p>اوزون ياشنك اوجي اولم احزري ايرليق يوم ويره يم</p>	<p>303/11 uzun yaşuñ uçı ölüm axırdı ayrılıq yum verəyim</p>
<p>خاتم اولم وقتي كند وكنده اري ايماندي ارمسون</p>	<p>303/12 Һанум ölüm vaқtı geldüğinde aru imandan ayırmasun</p>
<p>خاتم اولم وقتي كند وكنده اري ايماندي ارمسون</p>	<p>303/12 xanım ölüm veqti gəldüğinde arı imandan ayırmasun</p>
<p>اغ سقالو بياك يري اچماغ اولسون اغ پرچكلي</p>	<p>303/13 ağ saqallu babañ yeri uçmağ olsun ağ pürçeklü</p>
<p>اغ سقالو بياك يري اچماغ اولسون اغ پرچكلي</p>	<p>303/13 ağ saqallu babañ yeri uçmağ olsun ağ birçekli</p>
<p>اناك يري بهشت اولسون قادرسني نامرده</p>	<p>304/1 anañ yiri behişt olsun Qādir Ǝeni nāmerde</p>
<p>اناك يري بهشت اولسون قادرسني نامرده</p>	<p>304/1 anan yeri behişt olsun Qadir səni namerde</p>
<p>محتاج ايتسون اغ النوكده</p>	<p>304/2 muhtac itmesün ağ alnuña</p>
<p>محتاج ايتسون اغ النوكده</p>	<p>304/2 möhtaç etmesün ağ alnuñda</p>
<p>بیش کلمه دعا قلدق</p>	<p>304/3 biş kelime du'ā kılduq</p>
<p>بیش کلمه دعا قلدق</p>	<p>304/3 beş kəlme dua qıldıq</p>
<p>قبول اولسون امین</p>	<p>304/4 qabul olsun āmin</p>
<p>قبول اولسون امین</p>	<p>304/4 qebul olsun</p>
<p></p>	<p>304/5 āmin diyenler dīdār görsün</p>

	<p>304/5 <i>amin amin deyenlər didar görsün</i></p>
	<p>304/7 <i>günahuñuzı Muhammed Mustafaya</i></p>
	<p>304/8 <i>bağışlasun hanım hey</i></p>

KAYNAKÇA

ABDULLAH, Kamal, (Akt. Kerime Üstünova), *Mitten Yazıya veya Gizli Dede Korkut Ekin Kitabevi*, Bursa, Yıl Belirtilmemiş.

AKAR, Ali, “Dede Korkut Kitabı’nda ‘tur-“ Fiili, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 3/1 Winter, 2008.

AKSOY SHERIDAN, Aslıhan R., “Sözlü Formül Işığında Dede Korkut Kitabı’na Bakış”, *Milli Folklor*, Sayı:79, 2008.

ALİŞİK, Gülşen Seyhan, "Dede Korkut Kitabını Anlamaya Katkılar", *Uluslar Arası Dede Korkut Sempozyumu*, Lefkoşa, 1999.

ALİZADE, Samet, *Kitabı Dede Qorkud (Kitabı Dede Qorkud Ensiklopediyası 1. Cilt İçinde)*, Yeni Neşrler Evi, Bakü, 2000.

ARASLI, Hamit, *Kitab-ı Dede Korkud*, Bakü, 1978.

AŞKAROĞLU, Vedit, “Dede Korkut Hikâyelerinden Dirse Han Oğlu Buğaç Han Anlatısı Üzerine Simgesel/ Arketipsel Bir Çözümleme”, *Black Sea*, Sayı:17, Yıl:5.

ATA, Aysu, “Dede Korkut Hikâyelerinde Şüpheli Birkaç Kelime Üzerine Düşünceler”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1998/I*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2004.

BALYEMEZ, Sedat, “ Korkut’taki Tartışmalı Kelimeler (Dresden Nüshası) Üzerine Bir Karşılaştırmalı Dizin Denemesi”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* Sayı: 1/3 2012.

BANGUOĞLU, Tahsin, *Türkçenin Grammeri*, TDK, Ankara, 2011.

BAŞAR, Kerem Lütfü, “Dede Korkut Hikâyelerinde Savaşçı Eğitim”, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 7/4, Fall 2012.

BEKKİ, Salahaddin, *Dedem Korkut Kitabı Bibliyografyası Üzerine Bir Deneme (Türkiye’deki Yayınlar 1916-2013)*, Berikan Yayınları, Ankara, 2015.

BURHAN, Ahmet, - Ercan Akkaya, *Çağdaş Türk Yazı Dilleri-I*, Anadolu Üni. Web Ofset, Eskişehir, 2011.

ÇATIKKAŞ, Ata, *Türk Dil Bilgisi Kılavuzu*, Alfa Yayım, İstanbul, 2001.

ÇELİKEL, Sibel, “Orhun Kitabelerinin Günümüz Türkçesindeki Söz Varlığı”, Yüksek Lisans Tezi, 2007.

Derleme Sözlük, TDK Yay., Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1993.

KAŞGARLI, Mahmud, *Divan-ü Lügati-t Türk Dizini*, TDK Yay, Ankara, 2003.

DOĞAN, Ahmet, “Dede Korkut'u Yeniden Okumak-2”, -Güz, *TÜBAR-XVI-/2004*.

DOĞAN, Talip, “Emşal ü Neşayih-i Türkî ve Söz Varlığı Üzerine”, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 8/8 Summer 2013.

EKER, Süer, *Çağdaş Türk Dili*, Grafiker Yayıncılık, Ankara, 2005.

EKER, Ümit, Tarihi Metin Aktarımlarında Deyimler (Eski Türkiye Türkçesi- Türkiye Türkçesi), *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı: 1/1 TÜRKİYE, 2012.

ELCAN, Abdullah, “Çeviri Eleştirisi Bağlamında Kül Tigin Yazıtı'nın İki Farklı Çevirisi Üzerine”, *13. Uluslararası Dil, Yazın ve Deyişbilim Sempozyumu: Basit Üslup*, Bildiriler Kitabı, C. 1, Kars: Kafkas Üniversitesi, 26-28 Eylül 2013.

ELİBƏYZADƏ, Elməddin, *Kitabi Dede Qorqud*, Azərbaycan Tərcümə Mərkəzi, Bakü, 1999.

ERCİLASUN, Ahmet Bican, “Batı Türkçesi'nin Doğuşu”, *Uluslararası Türk Dili Kongresi*, TDK Yay. Ankara, 1996.

ERGİN, Muharrem, *Azeri Türkçesi*, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 1971.

ERGİN, Muharrem, *Dede Korkut Kitabı İndeks-Gramer*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1991.

- ERGİN, Muharrem, *Dede Korkut Kitabı-1*, TDK Yay. Ankara, 2009.
- ERGİN, Muharrem, *Türk Dilbilgisi*, Bayrak Basım, İstanbul, 2012.
- GÖKYAY, Orhan Şaik, *Dedem Korkudun Kitabı*, İstanbul, 2004.
- GÖMEÇ, Saadettin, “Dede Korkut Kitabında Geçen Tartışmalı Bazı Yer Adları Üzerine”, *GÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 29, Ankara, 2009.
- GÜL, Rıza, “Dede Korkut Hikâyelerinde Söz Kalıpları”, *D. Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi 10*, 2008.
- GÜLLÜDAĞ, Nesrin, “Sançmak Fiili Üzerine”, *Karadeniz*, 2015.
- GÜLSEVİN, Gürer, *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, TDK, Ankara, 2011.
- HACİYEV, Tofiq, *Dədə Qorqut Kitabı*, Öndər Nəşriyyat, Bakü, 2004.
- HERKMEN, Dilek, “EYLE-” YARDIMCI Fiili” *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* The Journal of International Social Research Volume: 3 Issue: 12 Summer 2010.
- KAÇALİN, Mustafa Sinan, *Dedem Korkut'un Kazan Bey Oğuz-nâmesi*, Kitabevi Yay. İstanbul, 2006.
- KAÇALİN, Mustafa S., “Dede Korkut Kitabı'nda Okuma Önerileri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1998/1*, Türk Dil Kurumu Yayınları Ankara, 2004.
- KAPLAN, Mehmet *Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar 1*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2002.
- Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü*, C.1-2, KB Yay., Ankara, 1991.
- KAYA, Ceval, “Türkçedeki Ses Değişiklikleri Nelerdir?” *99 Soruda Türkçe Kültürü*, İstanbul.
- KOCA Ergin, “Dede Korkut Hikâyelerindeki Yansıma Sözlerin Leksiko-Semantik Analizi”, *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies*, XII/1, Yaz, 2012.

KOCAOĞLU, Timur, "Tarihi Türk Lehçeleri Metinlerinin Transkripsiyonlanmasında Kapalı é/i Meselesi", *Türk Kültürü*, Temmuz-Ağustos 2003.

KORKMAZ Ramazan, "Dede Korkut Anlatılarında Alp-Bilge Tipi", *Türk Dil ve Kültürünün En Eski Dönemleri Uluslararası Bilgi Şöleni*, Girne Amerikan Üniversitesi, Girne/KKTC, 22-23 Mayıs 2005.

KORKMAZ Ramazan, "Fenomonolojik Açından Tepegöz Yorumu", *Uluslararası Dede Korkut Bilgi Şöleni* (19 - 21 Ekim 1999 – Ankara), Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 2000.

KORKMAZ, Zeynep, *Türkçede Eklerin Kullanılışı Şekilleri Ve Ek Kalıplaşması Olaylar*, TDK, Ankara, 2011.

KÖKTEKİN, Kazım, *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara, 2008.

KÜÇÜK, Serhat, "Dede Korkut Hikâyelerinde Eski Türkçenin İzleri", *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 9/9 Summer 2014.

LESSİNG, Ferdinand D, *Moğolca - Türkçe Sözlük*, 2, Çeviren: Günay Karaağaç, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2003.

NEBİYEYEV, Azad, *Kitabi Dede Qorqud*, Azerbaycan CCP Dövlət Neşriyat, Bakü, 1988.

KARASOY, Yakup – YAVUZ, Orhan -, "Yakup, Dede Korkut'ta ayıt- / eyit- ; eyit- / yit- / it- ve aşıt / işit Kelimeleri Üzerine", *Bilig/Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2004.

ÖKSÜZ, Elif, "Dede Korkut Destanlarında Begil Oğlu Emren Destanı Üzerine Simgesel Bir Yorum Denemesi", *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:5, 29 Haziran 2010.

ÖZAY, Yeliz, "10 Yıl Sonra Dede Korkut Oğuznameleri ve Notlar", *Milli Folklor*, Yıl 22, 2010.

ÖZÇELİK, Saadettin, *Dede Korkut*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2000.

ÖZÇELİK, Saadettin, “Dede Korkut Eydür: Kara Tağdan Aşar Olsan Aşıt Versün, Kanlu sudan Geçer olsan Geçit Versün”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* Sayı: 2/4 2013

ÖZÇELİK, Saadettin , “Dede Korkut Metinleri Üzerinde Yeni Düzeltmeler I”, *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies*, Ci/t: Vi. Sayı 1, İzmir, 2005.

ÖZÇELİK, Saadettin, *Dede Korkut (Araştırmalar, Notlar-Dizin-Metin)*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2005.

ÖZETGİN, A. Melek, Tarihten Bugüne Türk Dili Alanı, www.eurasianhistory.com'da yayımlandı. Chinese Academy of Social Science, Sino Foreign Relationship Department of Institute Of History, Ocak 2006.

ÖZTÜRK, Jale, (2003), “Ses Değişikliği Geçiren Kelimelerin Yazı Dilindeki Eski Şekilleri”, *Güneyde Kültür C: 14* Sayı:141, Antakya.

PAÇACIOĞLU, Burhan, *Türkçenin Sözcük Dağarcığı*, Bizim büro Basımevi, Ankara, 2006.

PEHLİVAN, Gürol, “Müstensihi Edebi Eserin Yaratımındaki Rolü Dede Korkut Kitabı Örneğinde”, *Milli Folklor*, Yıl:26, 2014.

SERTKAYA, Osman Fikri, *Dede Korkut Kitabı*, Ötüken Yay., İstanbul, 2006.

ŞAMİL, Allahverdi Cemşidov, (Akt.: Üçler Bulduk), *Kitab-ı Dede Korkut*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1990.

ŞAMİL, Allahverdi Cemşidov, *Kitab-i Dedem Qorqud Əla Lisane- Tayifeyi-Oğuzan*, Göytürk Neşriyat, Bakü, 1995.

Tarama Sözlüğü, Düzenleyen: Cem DİLÇİN, TDK Yay., Ankara, 1983.

Türkçe Sözlük, TDK, Ankara, 2005.

TANRIVERDİ, Əzizhan, *Kitabı Dede Korkuttun Söz Dünyası*, Bakı, 2006

TEKİN, Talat, “Dede Korkut Hikâyelerinde Bazı Düzeltmeler”, *Makaleler II-Tarihi Türk Yazı Dilleri*, (Yayıma Hazırlayanlar: Emine Yılmaz, Nurettin Demir), Öncü Kitap, Ankara, 2004.

TEKİN, Talat, "Dede Korkut Hikâyelerinde Bazı Düzeltmeler, " *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 1982-1983.

TEKİN, Talat, *Orhon Türkçesi Grameri*, yayımlayan: Mehmet ÖLMEZ, Kitap Mat. İstanbul, 2003.

TEZCAN, Semih, *Dede Korkut Oğuznameleri Üzerine Notlar-İnceleme*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2001.

TEZCAN Semih- BESCHOTEN, Hendrik, *Dede Korkut Oğuznameleri*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2001.

TİMURTAŞ, Faruk Kadri, *Eski Türkiye Türkçesi XV. Yüzyıl Grammer- Metin- İndeks*, Kapı Yay. İstanbul, 2012.

TÜRKMENOĞLU, Turan M., *Korkut Ata'nın Kitabı*, Milenyum Yay., İstanbul, 2014.

ÜŞENMEZ, Emek, *Eski Anadolu Türkçesinde Arkaik(Eski) Öğeler*, Çalış Ofset Matbaa, İstanbul, 2014.

YILDIRIM, Dursun, "Kitab-ı Dedem Qorqud Metinleri Hangi Yaratıcılık Ortamından Geliyor", *TürkbiligTürkoloji Araştırmaları*, 3, 2002.

ZAHIDOĞLU, Adilov Vahit, "Dede Korkut Kitabı'nın Vatikan Nüshasındaki Bazı Farklı Kelimeler Üzerine", Azerbaycan Milli İlimler Akademisi, Nesimi Adına Dilcilik Enstitüsü, Azerbaycan Dili Tarihi, Bakü / Azerbaycan

www.nnd.sözlük.com. *sum sözcüğü*, 05.01.2015, 16.37

www.etimolojiTürkçe.com. *ulufe sözcüğü*, 27.01.2015, 21.11

www.tdksözlük.com. *denemek sözcüğü*, 16.10.2015, 21.45

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Meryem Barya Avşar

Doğum Yeri ve Tarihi: 01.01. 1988

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Marmara Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği

Yüksek Lisans Öğrenimi: Ardahan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bildiği Yabancı Diller:

Bilimsel Faaliyetleri:

İş Deneyimi

Stajlar:

Projeler:

Çalıştığı Kurumlar: Milli Eğitim Bakanlığı

İletişim

E-Posta Adresi: samata_75@hotmail.com

Tarih: